

آذربایجان ناغیملاری

(نوی)

(۱)

فروع خضرلو

بسم الله الرحمن الرحيم

آذربایجان نامخللاری (۱)

(نوی)

۲۶ نامخل

(قصه های آذربایجان - ۱)

۲۷ قصه بنیان ترکی آذربایجانی بایشقمار فارسی

فروع خضرلو

سومر نشر - ۱۳۹۱

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیپا

سرشناسه	:	خضرلو، فروغ، ۱۳۶۳ -
عنوان و نام پدیدآور	:	آذربایجان ناغیللاری (۱): (قصه های آذربایجان ۱) بزبان ترکی آذربایجانی با پیشگفتار فارسی / فروغ خضرلو.
مشخصات نشر	:	تبریز: سومر نشر، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری	:	۱۳۶ ص.
شابک	:	دوره 1-5-92072-600-978 : جلد ۱ 8-6-92072-600-978 : بها: ۴۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	:	فیپا
یادداشت	:	ترکی.
موضوع	:	داستان های کوتاه ترکی -- ایران -- قرن ۱۴
رده بندی کنگره	:	۱۳۹۱ ۴۳ ۵۶ آ خ / ۳۱۴ PL
رده بندی دیویی	:	۸۹۴/۳۶۱۳
شماره کتابشناسی ملی	:	۲۸۶۵۴۲۵

نام کتاب :	آذربایجان ناغیللاری (۱) (قصه های آذربایجان-۱)
تهیه کننده :	فروغ خضرلو
ویرایش :	موسی محمدجعفری، اسماعیل جعفرزاده، تهیه کننده اژن سؤز: دکتر حسن محمد جعفرزاده
ناشر :	سومر نشر، لیتوگرافی و چاپ : بابک، حقیقی، ماهان، صحافی: نوبل
نوبت چاپ :	نوبت اول، تاریخ چاپ : ۱۳۹۱
تیراژ :	۵۰۰ جلد
تعداد صفحه :	۱۳۶، قطع : رقعی
شابک :	شابک دوره: 1-5-92072-600-978 ، شابک جلد ۱ : 8-6-92072-600-978
مرکز پخش :	تبریز، انتشارات سومر نشر، تلفن تماس: ۰۹۱۴۳۱۱۲۶۸۰
بهاء :	۴۰۰۰ تومان

صفحه	فهرست مطالب
۵	مقدمه و پیشگفتار
۱۱	آراز ایله آياز
۱۷	آوشارېگ
۱۹	ارسلان“ ین دوستلاری
۲۲	اۆچ آياقلى آت
۲۷	اۆچ توکلو کوسا
۳۱	اۆچ صنعتکار
۳۵	اۆچ قارداش
۴۲	اودونچو قیزی
۵۰	أمید قاپیسی
۵۶	ایسکندرین دیر یلمه سی
۶۱	ایکی دوستون عاقیبتی
۶۳	ایلان قیز
۷۰	ایلقار“ ین ناغیلی
۷۳	بگ اوغلو ائلیار و دئو اوغلو آلتین توپ
۷۹	بیلیجی قارداشلار
۸۶	پادشاهلا ایکی قارداش
۸۸	پهلوانین ناغیلی
۹۰	تاجیرباشی بیلگه نین ناغیلی
۱۰۳	تیمور ایله مهریان سلطان

صفحه	فهرست مطالب
۱۰۶	ترس آرواد
۱۰۸	تورالین ناغیلی
۱۱۲	تولامپاچی احمدین ناغیلی
۱۱۵	جادیچی و ایینه قابی
۱۲۳	جاهان پهلوان
۱۲۷	چؤل قوشونون یومورتاسی
۱۳۱	چوبان قیزی
۱۳۵	سؤزلوک

مقدمه

کتاب قصه های آذربایجان برای چاپ به سومر نشر ارجاع داده شد، با توجه به ارزشمند بودن مطالب آن از آقای دکتر حسن محمد جعفرزاده که مطالعات زیادی در نقد و بررسی قصه های آذربایجانی و شخصیت های آنها انجام داده اند درخواست گردید پیشگفتار آنرا تهیه نمایند و ایشان نیز این زحمت را تقبل نموده و متن ارزنده ای را به زبان ترکی آماده نمودند، ضمناً مشورتهایی با آقای موسی محمد جعفری که در تهیه کتاب کمک خانم خضریو بودند انجام گردیده و با کمک ایشان ویرایش کاملی از کتاب، همراه با ترجمه ای از "اؤن سؤز" به صورت پیشگفتار بزبان فارسی توسط مسئول انتشارات سومر نشر بعمل آمد، متن پیشگفتار بزبان فارسی و ترکی در مجلدات ۱ و ۲ آورده شده است.

قصه های کتاب نگاهی انسانی و خیرخواهانه به جهان هستی دارند و پیامهای مختلفی مثل احترام به پدر، مادر، همسر، احترام به خویشان، وطن پروری، وفاداری به عهد و پیمان، و بسیاری پیام های دیگر مضمون قصه هارا تشکیل میدهد موضوع دیگری که جلب توجه میکند احترام به عناصر متعدد طبیعت در کنار انسان میباشد، در قصه ای اسب حرف میزند و در قصه ای دیگر انسان خیرخواهی به موجودی دیگر تبدیل میشود اینگونه حوادث بسیار بچشم میخورد در هر حال در بسیاری از قصه ها سرنوشت انسان و دیگر مخلوقات طبیعت پیوندی ناگسستنی باهم دارند و انسان و حیوان و گیاه دارای صورتی واحدی هستند، انسان وقتی قصه هارا میخواند مصداق عینی آیه ۳۸ سوره انعام قرآن کریم را آشکارا حس میکند و به تفکر عمیق انسانی و طبیعت گرایانه، آفرینندگان قصه های کتاب، پی میبرد، در واقع چنین گرایش در کلیه داستانهای افسانه ای آذربایجان از زمان قدیم تا کنون مستتر میباشد و در اشعار شاعران

آذربایجانی انعکاس آن اظهر من الشمس بوده و جدیدترین نمونه آن کتاب وزین حیدربابای شهریار میباشد که نوعی بازگشت به طبیعت و به عبارت دیگر بازگشت به طبیعت واقعی و انسانی آدمیان میباشد.

خداوند در قران کریم، سوره انعام، آیه ۳۸ چنین میفرماید:

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا طَائِرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ إِلَّا أُمَمٌ أَمْثَلُكُمْ مَا فَرَّطْنَا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ.

معنی: ”هیچ جنبنده ای در زمین و هیچ پرنده ای در هوا که با دو بال خویش پرواز می کند نیست مگر اینکه امتّهای مانند شما (نوع بشر) هستند. ما هیچ چیز را در این کتاب (آفرینش، بیان) فرو گذار نکردیم، آن گاه همه به سوی پروردگار خویش محشور می شوند.“ آیه معنی دار فوق بر حقوق والا و بر حق حیوان و طبیعت، برابر بودن حقوق آنها، عینی و یکسان بودن این مخلوقات و عظمت تک تک آنها تاکید قاطعی دارد از طرف دیگر قصه های طبیعت گرایانه ارائه شده در این کتاب پیوند نزدیک تفکر آفرینندگان قصه ها با آیه های قران را بوضوح نشان میدهد.

امید است این مجموعه مورد پسند شیفتگان قصه های سحرانگیز آذربایجانی قرار گرفته و با تشویق و بازگویی بزرگان خانواده برای بچه ها و جوانان، در شبهای طولانی سال، جایگزینی شیرین و رویابرانگیز بجای بعضی بازیها و گیم های! مخرب کامپیوتری قرار بگیرد، جا دارد با تشکر از تهیه کننده کتاب، خانم خضرلو به انتظار ارائه و چاپ مجلدات بعدی این کتاب پر از عبرت، و سرگرم کننده باشیم.

سومر نشر

پیشگفتار

قصه های پر آوازه آذربایجانی، رمز و راز معجزه آسایی را در خود دارند و هر خواننده ای که این قصه ها را میخواند با تمام وجود به تاثیر حیرت انگیز مطالبی مثل یکی بود یکی نبود با شکل و شمایل ترکی آن ”ییری وار ایدی، ییری یوخ اویدو...“ پی میبرد. این قصه ها نسل به نسل و از دوره های قدیم، سینه به سینه نقل شده تا اینکه به دوران امروزه رسیده است.

محققین زیادی اعتقاد دارند که فولکلورهای آذربایجان و بویژه قصه های کودکان و جوانان از غنی ترین ادبیات شفاهی دنیا بوده و هنوز دارای مطالب زیادی هستند که برای عالم ادبیات ناشناخته هستند، در این قصه ها عبارات سحرانگیز زیادی وجود دارد که موجب حیرت شنونده میشود، نمونه ای از آنها در اینجا آورده میشود، هرچند ترجمه های زیر به هیچوجه تاثیر مطالب اصلی را نخواهند داشت و خواننده با خواندن آنها و مقایسه آنها خود متوجه موضوع خواهد شد:

یکی بود یکی نبود، به شما خبر بدهم از کم گویان، کسانی که حرف نمی زنند، زنان مرد مردانه، به شما بگویم از سگانی که پارس نمیکنند، شغالهایی که عو عو نمیکنند، به شما بگویم از کسانی که حرف را میشوند ولی بدان عمل نمیکنند، کسانی که گوساله سوار شده و از رودخانه میگذرند، کسانی که با شانه دوغ میخورند، کسانی که بر پشت خروس سوار شده جالیز میکارند، خبر بدهم از ریش کوسه ای ها، خبر بدهم از زر و زرگران و از چیزهایی که نمی دانم، لعنت به دروغ دمدار، رحمت به درست بی دم، خبر بدهم از کسی که یک چشم را خراب کرده و دو چشم را درست میکند، رحمت به کسی که مینویسد و می سازد و لعنت به کسی که بهم میزند، حرف بماند انسان برود، خوبی بماند بدی برود،

زنده باشد دوست، عاقل بخورد و بی عق حساب کند، حال بیاییم به اصل مطلب، یکی بود یکی نبود...“ مطالب فوق ترجمه عبارات زیر هستند:

”بیری وار ایدی، بیری یوخ اویدو...“ یا ”سوزه خبر وئریم آز دانیشانلاردان، قارا دینمزلردن، مرد-مرد آروادلاردان، هورومه یین ایتلردن، اولامایان چاققال لاردان، چوخ دانیشمایانلاردان، ائشیدیب عمل ائله مه ینلردن، بیزوو مینیب چای کئچنلردن، یابا ايله دوغا ایچنلردن، خوروز بئلینده بوستان اکنلردن، کوسا ساققالی لاردان، زر زرگرلردن نه بیلیم نه دن، نه بیلیم نه دن، لعنت قویروقلو یالانا، رحمت قویروقسوز دوزه، بیر گؤز پوزانا، ایکی گؤز دوزه نه، رحمت یازانا لعنت پوزانا، سؤز قالسین، اینسان گئتسین، یاخشیلیق قالسین، پیسلیک گئتسین، دوست وار اولسون، آغیللی یئسین، آغیلسیز حسابلا سین، ایندی گلک مطلبه، بیری وار ایدی بیر یوخ اویدو...“

هرچند امروزه داستانهای از این قبیل نقش ورل خود را از دست داده و کمرنگ شده اند و دیگر کرسی و دورهم جمع شدنهای قدیمی وجود ندارد ولی هنوز این سخنان سحرانگیز و دلنواز برای بچه ها تعجب انگیز بوده و باز هم بچه ها به محض شنیدن، گوشه ایشان را تیز کرده و منتظر بقیه داستان میشوند، و البته این داستانها حاصل تجارب پدران و اجدادمان است و آمال و آرزوها و نهایتا نگاه آنها به جهان هستی را منعکس میکنند.

اگر دو برادر آلمانی ”جیکوب گریم“ (۱۷۸۹-۱۸۶۳) و ”ویلهلم گریم“ (۱۸۵۹-۱۷۸۶) فولکلورهای مردم آلمان را جمع آوری نمودند در آذربایجان نیز دو دوست صمد و بهروز، تهیه قصه های محلی این مرز و بوم را شروع کردند، هرچند امروزه پایه گذاران این بنا با این افراد شناخته میشوند، ولی باید یادآور شد که سالها قبل از آنها مشاور و معلم محمدعلیشاه بنام ”سرگئی مارکویچ شاپشال“ (۱۸۷۶-)

۱۹۶۵) “قدم در این راه گذاشته و مجموعه ای از قصه های آذربایجانی را در سال ۱۹۳۳ و در شهر، زیر نظر شعبه شرق شناسی آکادمی شهر “کراکو”ی لهستان چاپ نموده اند. در هر حال علیرغم تلاشهای زیاد در این زمینه، کارهای انجام شده، شبیه مثل “با قاشق شتر را سیراب نمودن: چؤمچه ایله دوه سووارماق” میباشد، در حال حاضر کارهای انجام شده به شرح زیر میباشد:

- آذربایجان ناغیل لاری، صمد و بهروز

- خوی ناغیل لاری، ع. ذیحق

- افسانه های آذربایجان، احمد آذر افشار

- عاشیق دئو، حبیب ساهر

- چاپ اولمامیش ناغیل لار، بهروز ایمانی، اکبر رحیم زاد فرجی

- آذربایجان ناغیل لاری (۴ جلد)، کوچورن، علی عبادی

- ناغیل لار، سیروس علی اکبرزاده، حسن سپهرفر

- افسانه های آذربایجان، ابراهیم دارابی

- آذربایجان ناغیل لاری (لهستان- سرگئی مارکویچ شاپشال، ۱۹۳۳)

کارهایی که در این زمینه انجام شده هنوز در آغاز راه بوده و هنوز راه زیادی در پیش هست، و در واقع کارهای انجام شده در این مورد نتوانسته است فولکلور این مرزوبوم را از گزند حوادث روزگار محفوظ بدارد.

خوشبختانه در حال حاضر کسانی که قدم در این راه گذشته اند توانسته اند بخشی از سنگینی راه را بدوش بگیرند و کتاب دوجلدی حاضر که توسط خانم فروغ خضرلو تهیه شده نمونه ای از این کارها میباشد، در این کتاب حدود ۶۰ قصه ارائه گردیده است، در این بین قصه های مثل “دیمقولاغین ناغیلی”، “قیز و آیی”، “سئحیرلی سو”، “اُمید قاپیسی”، “فلگین چارخی”، “اوچ آیاق آت”،

”اوچ توکلو کوسا“ و... که نزدیک به ۴۰ داستان را شامل میشود برای اولین بار ارائه شده اند در عین حال داستانهای مثل ”حاتمی عزیزه“، ”۳ صنعتکار“ و ”شاه عباسین صنعتی“ هرچند بصورت بسته و گریخته در مجلات مختلف چاپ شده اند ولی تکرار آنها بهیچوجه از اهمیت کار نمیکاهد زیرا در این داستانها واریانتهایی بکار رفته که با نمونه های قبلی تفاوت دارند و سخنان بسیاری در این داستانها بکار رفته که نشاندهنده لهجه های خاص محلی بوده و طراوت ویژه ای را دارند، به عنوان مثال در بین آنها قصه ”بگ اوغلو ائلیار ایله آلتین توپ“ با داستان ”آلتین توپ“ که در کتاب صمد موجود است فرق دارد و در اینجا ماجراهای جدیدی را شاهد هستیم که در قبلی ها وجود ندارند و یا قصه ”سحیرلی گوزگو“ با قصه صمد به نام ”سنگ صبیر قولچاغی“ (صبیرداش قولچاق) و یا داستان ”اوچ باجی لار“ فرق دارد، همچنین قصه ”قولو بگین ناغیلی“، واریانتهی دیگر از داستان ”زمانه نین حوكمو“ قید شده در کتاب ”آذربایجان ناغیل لاری، مجموعه سی نین (۲۰۰۵، باکی، ۵ جلد)، جلد ۱“ میباشد

در هر حال به علت ویژگی ذاتی قصه های فولکلور واریانت های مختلف یک قصه مثل واریانت معروف اصلی ارزشمند هستند، به عنوان مثال یکی از قصه های شناخته شده از یک قصه با نامهای مختلفی مثل ”احمد“، ”فاطمه گلدی قاج“، ”زولیا“، ”دیللی آرواد“، ”ایلان و آرواد“ و در شهری دیگر با نام ”خججه خالا“ بیان میگردد و ضرورت دارد هر کدام از این واریانتهها جداگانه جمع آوری و با جزییات آن نشر گردد.

خواندن این کتاب پر ارزش را به علاقه مندان توصیه میکنیم و برای تهیه کننده آن آرزوی موفقیت و تداوم نشر آثار جدیدشان را دارم.

ترجمه: اسماعیل جعفرزاده

آراز ایله آياز

کئچمیش زامانلاردا بیر پادشاهلا بیر وزیر وار ایمیش. بونلارین هرهسی نین بیر اوغلو وارمیش. شاهین اوغلونون آدی آياز، وزیرین اوغلونون آدی آراز ایدی. بو اوشاقلار چوخ عاغیللی، کاماللی، قوچاق ایدیلر. اوشاقلار اوخویوب هر علمین سیررینا واقیف اولموشدولار. هر ایکسی پهلوانلیقدا آد چیخارمیشدی. اودور کی، پادشاه بوتون اعیان-اشرافلاری باشینا ییغیب مجلس کئچیریدی. مجلس قورتاراندا وزیر پادشاهلار بیر آغیزی باغلی قوتو باغیشلادی. پادشاه همین قوتونو اؤز اوغلونا وئردی. اوغلو بیر پنهان گوشه یه چکیلیب قوتونو آچدی. قوتو تام قیزیلدان ایدی. ایچینده ده بیر گؤزل قیزین شکلی وار ایدی. شکلین دالیندا یازیلیمیشدی: "گولوستان شهری، رم باغچاسی. ملیکه لر شاهزاده سینین قیزی گول پینارخانیم". اوغلان بیر کؤنولدن مین کؤنوله عاشیق اولوب خسته لندی. آرازی چاغیریب اؤز دردینی اونا دئدی. آراز گئدیپ پادشاهلار بیلدیردی کی، اوغلو نه یه گؤره خسته له نیب دیر. پادشاه، وزیر، اعیان-اشراف ییغیلیب آيازین یانینا گلدیلر. نه قدر اوغلاندا خواجهش اتدیلر کی، گل بو یولدا قاییت، اوغلان داشی اتکیندن تۆکمه ییب دئدی کی، یوخ، گرک قیزین دالینجا گئتسین، اوندا پادشاه علاجسیز قالیب اونا قیزیل، قوشون وئردی، بیر ده بیر گمی دوزلتدیریب آياز لا آرازی یولا سالدی.

بونلار بیر مدّت یول گئندن سونرا قاباقلارینا دیز چیخدی. گمی یه مینیب یوللارینا داوام ائله دیلر. دیزین اورتاسیندا بیر توفان قوپوب گمینی پارچا-پارچا ائله دی. گمیده کیلرین هامیسی باتدیلار. بو اوغلانلار اؤزمک بیلدیکلریندن هرهسی بیر تاхта پارچاسی نین اوستونده اوزه-اوزه آیری-آیری یئرله گلیب چیخیلار. پادشاهین اوغلو بیر بؤیوک شهره توش گلیر. گلیب پادشاهین سارایی نین یانینا

چیخیر. پادشاه قوناقلارین ایچینده بیر گۆزل، غریب اوغلان گۆروب اونو یانینا چاغیریر. اوندان احوال سوروشور. اوغلان دئییر:

-سیاحته چیخمیشدیق، گمیمیز قضا یا اوغرادا، یولداشلاریمین هامیسی دیزده باتدی. من بو شهره گلیب چیخدیم.

اوغلان پادشاهین خوشونا گلیر، اونو اؤزونه سرکرده لیگه گؤتورور. بو بورادا سرکرده لیگینده قالسین، گۆرک آرازین باشینا نه گلدی.

آراز گئدیپ چؤللو-بیابانا چیخدی. بیر مدّت یول گئندن سونرا بؤیوک قالاچایا راست گلدی. دروازادان آشیب ایچهری کئچدی. بیرینجی اوتاغا گirdی، بورادا پهلوان گئیمی وار ایدی. او، بو پالتالاری گئینیب ایکینجی اوتاغا کئچدی، بورادا لذتلی یئمکلر گۆروب یئمیه باشلادی. سونرا اوچونجو اوتاغا کئچدی. بوردا گۆردوکی، تختین اوستونده گۆزل بیر قیز یاتیب، قیزین باشی نین اوستونده ایکی لؤوحه وار. ساغداکی لؤوحه نی سولا، سولداکی لؤوحه نی ساغا دیشدیردی. بو زامان قیز آسقیرب آیلدی، سئوینجک دئدی:

-قوچاق اوغلان، نه جورعتله بورا آیاق باسمیسان؟ دئوین گلمه سینه اوچ ساعات قالیدی، تنز اول، واخت ایکن چیخاق، قاچاق.

قیز باشینا گلنلری یئرلی یاتاقلی اوغلانا دانیشدی. اوغلان دئدی:

-بئله قاچماق اولماز، دئوین جانی هاردادی، دئی، اونو محو ائدیپ قاچاق.

قیز دئدی:

-اوبالاجا پرده نین دالیندا بیر شوشه وار. او شوشه نین ایچینده گؤیرچین وار، بو دئوین جانیدی.

اوغلان تنز اووسون اوخودو، پرده آچیلدی. اوغلان تنز شوشه نی یثره چیریب گؤیرچین یین باشینی اوزدو. بو زامان دئو نریلتی-گورولتو ایله اؤزونو یئتیردی،

یئره ییخیلیب جهنمه واصل اولدو. بونلار بیر خورجون لعل-جواهیرات، ایکی ده
آت گؤتوروب، ملیکه خانیم دا بیر دست پهلوان پالتاری گئیینیب، یولا دوشدولر.
هه، ایندی ائشیت آ یازین او شهرده نییه سرکرده قالماغیندان. آ یاز شهره گیرنده
بیر قاریدان اویرنمیشدی کی، بو شهرین قیزی بیر دئو اوغورلاییب آپاریب.
قاری دئمیشدی:

-من ائشیتیمش کی، ملیکه خانیم گؤی عالمینده گول پینار آدلی بیر باجیلیغی
وار. قیز اوغورلانا مدّده خانیم بورایا گلیمیشدی، قیز تاپیلاندا دا گله جک.
اونا گؤره ده آ یاز سرکرده اولوب اورادا قالدی. قیزی آختاردیلار. شاهین دا
فیکری قیز تاپیلاندا اونو آ یازا وئرمک ایدی. قیزی دا تاپماق آ رازا قسمت
اولموشدو.

آ رازا ملیکه خانیم گلیب قیزین شهرینه چیخیملار. شهرده بیر کاروانسارایا
دوشورلر. قیز آ رازا دئیر:

-سن گئت آتامین باریگاهینا، منی گتیرمگینین خبرینی وئر. آتام سنی دنیا
مالیندان غنی ائلییه جک. سونرا گلیب منی بورادان آپارارسان.
یولدا ملیکه خانیم اوغلاندا سوروشموشدو:

-سن هاردان گلیب، هارا گئدیردین کی، گلیب بورا چیخدین؟

آ رازا باشینا گلنلری اونا دانیشدی:

-بیزیم شاهین اوغلو گول پینارین شکلینی گؤروب اونا وورولموشدو. بیز ده
قوشونلا اونو آختارماغا چیخمیشدیق. یولدا گمی میز قضا یا اوغرادا. منیم آ یاز
دان خبریم اولمادی، کاش آ یاز دا ساغ اولایدی.

آراز بئله دئییب آغلادی، اونا گۆره کی، اونلار بیر سارایدا بؤیوموشدولر. شاه-وزیر اوغلو ایدیلر، همی ده ایستکلی، یاخین دوست اویدولار. اونا گۆره حئیفسیله نیب دئدی:

-سنی آتانا تحویل وئرندن سونرا من آیازی آختارمالییام، ایشدیر آیازی تاپا بیلمه سم، هئچ وطنه ده قاییتما یا جاغام.

قیز حئفسیلندی، ندن کی، آرازی سئویردی. او، دئدی:

-عایيله قورمورسان، قورما. قال منیم قارداشیم اول.

اوغلان راضیلاشیب قیزین آتاسی نین باریگاهینا یولا دوشدو. او، گئدیپ سارایا چیخدی. سارایدا مجلس قورولموشدو. صاباحیسی گون قیزین آختاریشینا چیخاچاقدیلار. ائله مجلس ده بونا گۆره قورولموشدو. قاپیچی اوغلانی سارایا بوراخمادی. اوغلان اوندان خواهیش ائتدی کی، شاه دئسین کی، بیر غریب پهلوان اونو گۆرمک ایسته ییر. قاپیچی گئدیپ بونو شاه چا تدریدی. شاه بویوردو کی، اؤتورون گل سین. ایچهری گیرن کیمی آراز شاهین بؤیرونده اوتورموش آیازی گۆردو. آیاز آرازی گۆرن کیمی اؤزوندن گئتدی. مجلس اهلی ال-آیاغا دوشوب آرازی دؤیوب قووالادیلار کی، نه گونا ایشلتدین کی، آیاز سنی گۆروب او حالا دوشدو. اوغلان کاروانسارایا ملیکه خانیمین یانینا گلدی. ملیکه خانیم دئدی:

-سن گرک تئز دئییدین کی، من ملیکه خانیمی تاپمیشام. اونلار سئوینیپ سنین باشینا توپلاشاچاقدیلار. او واختان دا دوستون آییلاچاقدی.

اوغلان ایشی باشا دوشوب، بیر ده سارایا گئتمگی قرارا آلدی. آیاز اؤزونه گلندن سونرا اوغلانی سوروشدو. سارای اهلی اونو اینجیتدیگینه گۆره اوغلانی دؤیوب-قووالادیقلارینی دئدیلر. آیاز نئجه اولورسا-اولسون اونو تاپماغی امر ائتدی.

آراز سارایا طرف اوز قویدو. گۆزتچیلر اونو توتوب سارایا آپاردیلار. آياز آرازلا گۆروشوب-اؤپوشندن سونرا اوغلان ملیکه خانیمی تاپیب گتیردیگینی خبر وئردی. سارايدا بؤیوک شنلیک باشلاندى. گئدیپ کجاوه ده ملیکه خانیمی کاروانسارادان گتیردیلر. شهره جار چکیلدی کی، شاه قیزینى تاپدیغی اوچون بؤیوک مجلس قوراجاق.

آراز آیازا خبر وئردی کی، گۆلپینار خانیم قیزین باجیلیغیدیر. او دا گۆروش اوچون بو مجلسه گله جک. آياز سئویندی. قیزین تاپیلماسی گۆلپینار خانیم گئدیپ چاتدی. شهر اهلی اؤز مجلسینده اولسون، اثشیت گۆلپینار خانیمدان. اوچ گوندن سونرا گۆلپینار خانیم اؤز کنیزلری ایله گلیب چیخدی. ملیکه خانیملا بدیعیه خانیم باغدا قورولموش چادیردا اوتورموشدولار. گۆلپینار خانیم سوروشدو کی، بس نجه اولدو کی، سن تاپیلدین؟ قیز باشینا گلن لری نقل ائتدی. دئدی:

-سنی آختاریرمیشلار، منی تاپیلار. اوغلان دا بوردادی. سنین عاشیقیندی. ایسته بیر سن گۆروش دوروم، باخ گۆر نجه اوغلاندى.
قیز راضی اولدو. ملیکه خانیم گونورتا آیازی سارایا دعوت ائدیپ گۆلپینار خانیملا گۆروش دوردو. قیز دئدی:

-آياز، من بی بی م اوغلونون نشانلیسییدیم. تویموزون آخیرینجی گونو بیر پهلوان بی بییم اوغلونو غفیلدن ووروب اؤلدوردو. منیم تویم یاسا دؤندو. شهر اهلی قارا گئیدی. آتام منی بی بی مه تحویل وئریب دئدی کی، اؤله نه کیمی گۆلپینار سنین گلین اولوب، یانیندا قالا جاق. او واختدان اوچ ایل کئچیدی. من بی بی مین یانیندا یاشاییرام. ایندی سنی سئویرم. آنجاق ایشی ائله قوراق کی، سنی آپاراق

آتامین حضورونا. آتام گۆندهره جک سنی بی بی مین یانینا. اونون راضیلیغی ایله منی آلا بیلرسن.

راضیلاشدیلار. آیاز اونلارلا گولوستان شهرینه گتدی. چوخ چتینلیکله ده اولسا، اوغلان شاهین حضورونا دوشه بیلدی. او، بوتون درد-دیلینی شاها عرض ائله دی. چوخ گۆزل، عاغیللی اولدوغوندا آیاز شاهین خوشونا گلدی. شاه بویوردو کی، اونون ان غدار دوشمنی اولان آغ دئوی اؤلدورسون. اوغلان چوخ چتینلیکله راستلاشاراق، آغ دئوی محو ائتدی. شاهین حضورونا قاییتدی. شاه اونون آلتیندان اؤپوب قیزی اونا وئرمه یه راضی اولدو. اونون یانینا قاصد سالیب باجیسی نین یانینا گۆندردی. احوالاتی اولدوغو کیمی باجیسینا چاتدیریب، قیزین بونا وئریلمه سینی باجیسیندان التماس ائله دی. باجیسی دا قیزین اونا وئریلمه سینه راضی اولدو. دئدی کی، قوی قیزا من اؤزوم توی ائله ییم. قارداشی راضی اولمادی کی، قوی آپاریب اؤز وطنینده توی ائله سین. قیزا بیر چوخ هدیه لر وئریب آیاز لا بیرلیکده یولا سالدیلار. اونلار بیرباش ملیکه ایله آراز اولان یثره گلدیلر. پادشاه بونلاری بئله گۆرنده چوخ سئویندی. او دا قیزی آرازا وئریب، بوردا توی مجلسی قوردوردو. آیاز لا آراز بئله مصلحت گۆردولر کی، گئدیپ تویوموزو وطنیمیزده ده ائله یه ریک. شاه بونلاری بؤیوک دبدبه ایله یولا سالدی. بونلار وطنلرینه گتدیلر. شهرلرینه بیر منزل قالمیش موشتولوقچو گۆندردیلر. شاهلا وزیرین یئگانه اوغلانلاری تاپیلدیغینا گۆره بوتون شهر اهلی اونلارین پیشوازینا چیخدی. اونلاری سارایا آپاردیلار. آتا-آنالاری ایله گۆروشوب بؤیوک طنطنه لی توی مجلسی قوردولار. بدیعیه خانیمی آیازا، ملیکه خانیمی آراز اآلدیلار.

اونلار یئییب-ایچیب، مورادلارینا یئتدیلر. سیز ده مورادینیزا یئته سینیز.

گۆیدن اوچ آلما دوشدو: بیرى منیم، بیرى اؤزومون، بیرى ده ناغیل دئییه نین.

آوشارېگ

قدیم زامانلاردا بیر شاه وارایدی. آدینا آوشارېگ دئیردیلر. آوشارېگ چوخ عدالتلی بیر شاه ایدی. همیشه اؤز وزیرینی ده گؤتوروب درویش لباسی گئییب، گزمه یه چیخاردی. بیر گون آوشارېگ وزیرینی چاغیریب دئدی کی، گل شهره چیخاق. خلاصه بونلار پالتارلارینی دیشیب، دوشدولر یولا. آز گتمیشدیلر، چوخ گتمیشدیلر، گلیب بیر کنده چاتمیشدیلر. بیر ده گؤردولر کی، بیر جوتجو اؤکوزله یئر شوملاییر. هردن اونو دایاندیریب، یئرین بیر اوباشیندا، بیر بو باشیندا اویناییر، سونرا یئنه ایشینه داوام ائدیر. شاه سوروشدو کی، وزیر، بو نه احوالاتدیر. وزیر دئدی کی، شاه ساغ اولسون. بو جوتجونون خانیمی یاخشیدیر. اونا گؤره بئله ائله بیر. پادشاه دئدی: گل ایندیجه یوخلایاق. جوتجویه یاخینلاشیب سالام کلامدان سونرا دئدی کی، آ کیشی، بیزی بو گئجه لیگه قوناق ائلییرسنمی؟ جوتجو دئدی: قوناق الله قوناغیدیر، بویورون گئدک. شاهنان وزیر گؤردولر کی، ائوه چاتان کیمی جوتجونون خانیمی تئز اؤکوزلری آچیب آپاردی. قاباقلارینا اوت قویوب قایتدی. تئز اؤزونو یئتیریب یولداشی نین چاریقلارینی سویوندوروب، آیاقلارینی یودو، تئز سوفره نی آچدی. یولداشی نین آلتینا دؤشکچه، دالینا یاستیق قویدو. هر اوچونه یئمک چکدی. سونرا بونلارا چای گتیردی. شاهینان وزیر گؤردو، دوغرودان دا، جوتجونون خانیمی یاخشیدی. بونلار اوچو ده، سؤز-صحبّتدن سونرا یئرلری حاضیر اولدو، یاتدیلار، سحر تئزدن شاه وزیرن اؤز سارایینا یولا دوشدو. سارایا چاتان کیمی تاختا ایلشدی. امر ائتدی کی، گئدیپ جوتجونو اونون یانینا گتیرسینلر. گئدیپ جوتجونو گتیردیلر.

جوتجو گیرن کیمی شاهینان وزیری تانیدی. شاه دئدی کی، آی کیشی، گل خانیملاریمیزی دییشک. سن خانیمینی وئر منه، من ده اوچ خانیمیمی وئریم سنه. کیشی نه دییه بیلردی کی؟ قورخوسوندان راضیلاشیب، خانیملاری دا گؤتوروب گئتدی. جوتجو بونلارین اوچونو ده گتیریپ چایین باشینا دئدی: من سیزین هر اوچونوزو دالیمآلیب بو چایین اوستوندن کئچیرده جه یم. چایین اورتاسینا چاتاندا بیرینجی خانیمدان سوروشدو: سنین صنعتین ندر؟ بیرینجی آرواد دئدی: من اوغرویم. جوتجو بو آروادی کئچیردیپ چایین او باشینا قویوب قاییتدی. ایکینجی آروادی دالینا آلیب چایین اورتاسینا چاتاندا سوروشدو: سنین صنعتین ندی؟ ایکینجی آرواد دئدی کی، من دیلیلیم. جوتجو بو آروادی چایین اورتاسینا آتیب قاییتدی. اوچونجو آروادی دالینا آلیب چایدان کئچنده سوروشدو: بس سه نین صنعتین ندر؟ آرواد دئدی کی، بس منیم صنعتیم پیس یولا گتتمکدیر. جوتجو بونو دا چایدان سالامات کئچیردیپ چاتدیردی چایین او قیراغینا. خلاصه، دوزلدیلر یولا. گلیب چاتدیلار جوتجونون ائوینه. جوتجو گتیریپ اوغرو آروادا آنبارین آچارینی و بیر دنه ده تره زی وئریپ دئدی: -کیمه نه وئرسن، چک وئر. ایکینجی آروادی گتیردی بیر اوتاغا. اوتاغین بیر قاپیسی واریدی. بیر ایکینجی قاپی دا آچدیریپ دئدی: -بو قاپیدان گیرن او قاپیدان چیخب گئتسین. خانیملار اوژ سهولرینی باشا دوشدولر. کیشی لاپ آرخایین اولوب، سئویندی. ایشه گئندنه یئرین هم او باشیندا، هم اورتاسیندا، هم ده بی باشیندا اوینادی. شاه وزیرله یئنه ده سفره چیخاندا گؤردولر کی، جوتجونون کئفی داها دا سازدیر. شاه دئدی: -وزیر، بو نه ایشدیر؟ وزیر دئدی: -شاه ساغ اولسون. کیشی نین خانیملاری یئنه ده یاخشیدیلار. شاه جوتجونو چاغیرتدیریپ دئدی: -آی کیشی، گئت آروادلاریمی گتیر. کیشی البهم گئدیپ آروادلاری گتیردی. شاه گؤردو کی، بیری

یوخدور. سوروشدو: -بس بیر هانی؟ جوتجو دئدی کی، شاه ساغ اولسون، بیر دیللییدی. اونون عهده سیندن گلیمک اولمازدی. اونا گؤره ده آتدیم چایا. شاه ایکی خانیمینی آلیب جوتجونون بیر خانیمینی وئردی. بئله لیکله، اونلار خوشبخت یاشاماغا باشلادیلار. جوتجو یئنه ده شوملایاندا هم یئرین او باشیندا، هم ده بو باشیندا، هم ده اورتاسیندا اوینایاردی.

ارسلان "ین دوستلاری

بیری وار ایدی، بیری یوخ ایدو، بیر کیشی واردی، بو کیشی نین ده آروادی و اوغلو واردی. بیر گون آرواد اؤلور. کیشی گئدیپ باشقا آرواد آلیب گتیریر. بیر گون آرواد اؤزونو ناخوشلوغا وورور و دئییر کی، آت دریسینه سالسانیز، من ساغالارام. آرواد اوغلانین آتینی یوخ ائله مک ایسته ییر. اونا گؤره ده اوغلان ائوه گلنده آتاسی دئییر:

-آتی کسک، آنان ساغالسین.

اوغلان بو سؤزدن مایوس اولور، آتین یانینا گلیر، احوالاتی آتا دئییر. آت دئییر: -چؤرک یاپسینلار و ییغسینلار منیم بئلیمه، سن ده میرسن، اوچ گون گزه جه یم. اوغلان گلیب بونلاری آتاسینا دئییر. هر شئی حاضیر اولاندان سونرا ارسلان مینیر آتین بئلینه. بئله لیکله، ایکی گون گزیرلر. آت قانادلانیب اوچور، بیر دوزنلییه دوشورلر. اونلار چادیر قورورلار. ارسلان اووا گئدیر. ارسلان گئندن سونرا چادیرا بیر جاناوار یاخینلاشیب آتدان سوروشور:

-بورادا نه ائدیرسن؟

آت دئییر:

-آغاملا قالا جاغیق بورادا، اووا گئدیب.

جانا وار دئییر:

-آغانا دئنه منی ده ساخلا سین، سیزین آرتیقدا-اورتوغونوزدان یئییب باشیمی
دولان دیر ارام.

بیر آزدان سونرا ارسلان گلیر. آتدان سوروشورکی، او ندر دوروب چادیرین
یانیندا؟

آت دئییر:

-جانا واردیر، دئییر آغانا دئن، منی ده ساخلا سین. ارسلان راضی اولور. بیر گون
اوغلان یئنه ده اووا گئدیر. بیر تولکو گلیب جانا وارا دئییر:

-سن بو آتی نییه یئمیرسن؟

جانا وار دئییر:

-نییه یئیم، آغام گونده بیزه اوواتی گتیریر، بیز ده یئیریک.

تولکو دئییر:

-اوندا آغانا دئنه منی ده ساخلا سین. ارسلان تولکونون قالماسینا راضی اولور.

ارسلان یئنه اووا گئدیر. بو زامان بیر قارغا گلیر. خواهیش ائدیرکی، بونون دا

قالماق ایسته دیگینی اوغلانا دئسینلر. ارسلان راضی اولور. بیر مودت یاشادیقدا

سونرا حیوانلار ارسلانین یاخشیلیغیندان چیخماق اوچون راضیلاشیب اونا بیر قیز

گتیرمک ایسته ییرلر.

تولکودن سوروشورلار:

-سنین الندن نه گلیر؟

تولکو دئییر:

-اوینا ما.

جانا واردان سوروشورلار:

-سنین الیندن نه گلیر؟

-توی چالماق.

قارغادان سوروشورلار:

-سنین الیندن نه گلیر؟

-جایناغیملانہ یی ایستہ سہ نیز گؤتورہرم.

حیوانلار بیرلیکده بیر شهره گئدیپ، پادشاهین عیمارتینه یاخینلاشیرلار. تولکو اویناییر، جاناوار توی چالیر، قارغا ایسه عیمارتین او طرف، بو طرفینه اوچور. بو زامان پادشاهین قیزی سسه ائشییه چیخیر. قارغا فورستی الدن وئرمه ییب قیزی جایناغینا آلیر و حیوانلارلا بیرلیکده اؤز یئرلرینه گلیرلر. ارسلان گؤرورکی، دوستلاری گلیر، یانلاریندا دا بیر قیز. قیزی گؤرن کیمی چوخ سئوینیر. بو زامان شهره سس یاییلیرکی، پادشاهین قیزینی آپارییلار. پادشاه نه قدر ائدیرسه، قیزینی تاپا بیلیمیر. بیر قاری گلیب دئییرکی، قیزینی من تاپارام. پادشاه دئییرکی، قیزی تاپسا، اونو دنیا مالیندان غنی ائدهجک. قاری کوپه مینیب گؤیه اوچور. بیر آز گئتدیکدن سونرا چؤلون دوزونده بیر چادیر گؤرور. آشاغی ائنیب گیزله نیر. گؤرورکی، اوغلان گلیر، باشلایر آغلاماغا. دئییرکی، یریم یوخدو، یاتماغا، منی ائوینده ساخلا. ارسلانین بو قاریا یازیغی گلیر، اونو چادیرا آپاریر. قیز بو قاریدان شوبهه له نیر، دئییرکی، بو قاریدان گؤزوم سو ایچمیر. اوغلان دئییر:

-یازیق قاریدیر، قالسین بیزده.

بیر مودت کئچمیشدی کی، قاری قیزا دئییر:

-بیر آز گزک اوریمیز آچیلسین. اونلار چؤلہ چیخیرلار. قاری چالیشیرکی، قیزی کوپه طرف آپارسین. بیر آز گئتدیکدن سونرا کوپه یاخینلاشیرلار. قیز ایلیب کوپه باخاندا قاری اونو ایتله ییب کوپه سالیر. کوپون آغزینی اؤرتور، اؤزو ده

اوتورور کوپون اوستونده، اوچورلار پادشاهین ولایتینه. پادشاه قیزی گورور، چوخ سئوینیر. قاری یا خلعت وئیر.

اوغلان اوودان قایدیر، گورورکی، حیوانلار بی کئفدیر. حیوانلار سوزو بیر یئرہ قویوب شهرہ طرف یوللانیرلار. گلیب چیخیرلار پادشاهین عیمارتینه. قارغا قیزی جایناغینا آلیب اوز یوردلارینا طرف اوچور. اوغلان گورورکی، بودو، قیزی گتیریرلر، چوخ شاد اولور. یئییب ایچیب خوشبخت یاشاماغا باشلایرلار.

اوج آیاقلی آت

بیری وار ایدی، بیری یوخ ایدو، کاسیب بیر کیشی وار ایدی. اونون اوج اوغلو، اوج قیزی واردی. بیر گون کیشی آغیر ناخوشلایر. اولهجهینی حیس ائلهیب اوغلانلارینی یانینا چاغیریب، وصیتی ائلهیر:

-منی باسدیردیغینیز گونون سحریسی قبریمین اوستونه گئدین. قبریمین اوستونده هانسی جانلینی گورسز، بویوک باجینیزی اونا وئیرن. ایکینجی گونو یئنه قبریمین اوستونه گئدیب، هانسی جانلینی گورسز، کیچیک باجینیزی دا اونا وئیرن. کیشی اولن گونون سحریسی کیچیک قارداش اوزوندن بویوک قارداشلارینا آتاسی نین وصیتینی خاطیرلادیر. بویوک قارداش دئیر:

-اولونون وصیتی یانیندا قالار. عاغلین-هوشون اولسون، گئت اوزووه چورک قازان. اورتانجیل قارداش اوز-گوزونو تورشودوب، کیچیک قارداشی آجیلایر. کیچیک قارداش گوردوکی، اونلاردان بیر فایدا یوخدور. اودورکی، اوزو تک باشینا بویوک باجیسی نین قولوندان یاپیشیب آتاسی نین قبری نین اوستونه گلدی. گوردوکی، قبرین اوستونده آغ دئو اونلاری گوزله بیرمیش کیمی دایانیب. اوغلان دئدی:

-آغ دئو، بوردا نییه دورموسان؟

دئو جاواب وئردی:

-سنین آتائین وصیتینی گؤزله ییرم.

اوغلان باخدی کی، دئو دوز دانشیر، اودورکی، بؤیوک باجیسینی اونا وئریب
گئری قایتدی. اورتانجیل باجیسینی قارا دئو، کیچیک باجیسینی دا ساری دئو
وئردی.

گونلرین بیر گونو اوچ قارداش ایش آختارماق اوچون سفره چیخدی. اونلار قیرخ
گون، قیرخ گئجه یول گئتدیکدن سونرا بیر شهره چاتدیلا. بو شهر دنیزین
یاخینیندا ایدی. اونلار ایش سوراقلاشا-سوراقلاشا بیر گمیچی یه راست
گلدیلر. گمیچی دئدی:

-منه یوخوسونا حارام قاتماغی باجاران کئشیکچی لازیمدیر. چونکی دنیزین
قیراغیندا گمیلریمیزی تئز-تئز چاپیب تالاییرلار. گئجه لر بو شهره یان آلمانا
پئشمان اولوروق. ایندی دئین گوروم، هانسینینز قوچاق، یوخوسوزلوغا
دؤزوملودور، اونو ایشه قبول ائله ییم. کیچیک قارداش راضیلیق وئردی و او گوندن
گئجه-گوندوز گمی لره کئشیک چکمه یه باشلادی. بیر گئجه اوغلان گوردوکی،
دنیزدن اوچ دریا آتی چیخدی. اوغلان اونلاری جیلوولاییب یاخینلیقداکی مئشه یه
آپاردی. اونلارین هر بیرینی بیر آغاجین آلتیندا هوروکله ییب گئریه
قایتدی. گونلرین بیرینده شهره خبر یاییلدی کی، پادشاهین گؤزونون آغی-قاراسی
اولان بیر قیزی جادیچی قاجیریپ. پادشاه جار چکدیردی کی، کیم منیم قیزی
جادیچی دان آلیب گتیرسه، اونو دونیا مالینا غرق ائلییه جه یم. اوغلان پادشاهین
حضورونا گلیب، باش اندیردی.

-پادشاه ساغ اولسون، من بو ایشین عهدہ سیندن گلرم. آنجاق منیم ده اؤز شرطیم وار. قیزینیزی منه اره وئرمه لی سینیز.

پادشاه اوغلانین شرطینی جانلا-باشلا قبول ائله ییب، اونو ادب-ارکانلا یولا سالدی. اوغلان پیرباشا مئشه یه گلدی، دریا آتلا ریندان بیرینی مینیب یولا دوشدو. دره لردن سئل کیمی، تپه لردن یئل کیمی آشیب بیر چؤللو-بیابانا چاتدی. اوغلان گؤز گزدیریپ گؤردوکی، بیر قالاچا وار. گلیب قالاچایا گیرنده گؤردوکی، بؤیوک باجیسی ایله آغ دئو بوردادی. اوغلان باجیسی ایله گؤروشوب-اؤپوشدو، آغ دئونن کئف حاللاشدی. سونرا سفری نین مقصدینی اونلارا دئدی. آغ دئو باشینی بولادی.

-ناحاق گئدیرسن، جادیچی ایله باجارا بیلمرسن. او، سنی اؤلدوره جک. هارای بو باشندان گئریه قایت. باجیسی دا اونا چوخ یالوار-یاپیش ائله دی، آنجاق اوغلان اونلارین سؤزونه محل قویماییب، یولونا داوام ائلدی. بیر خئیلی گلندن سونرا جادیچی نین عیمارتینه چاتدی. قاپیدان ایچهری گیرنده گؤردو جادیچی باشینی قیزین دیزی نین اوستونه قویوب خوررام وورور. اوغلان قیزا ایشاره ائله دی کی، اونون باشینی دیزی نین اوستوندن اهمالجا یئرہ قوی، دالیمجا گل. قیز ائله ده ائتدی. چؤلہ چیخیب اوغلانین آتی نین ترکینه میندی. اوغلان آتی ترپه دیب یولا دوشن کیمی، همن جادیچی نین توخماغی تاپپا-تورۇپ سالیب اونو یوخودان اویاتدی. جادیچی چؤلہ چیخیب اوچ آیاقلی آتینی مینمک ایسته ینده آت دئدی: -تکسمه، او دریا آتی نین بیر گونه چاپدیغی یولو من بیر ساعاتا چاپارام. ایندیهه بیر اوووج کیشمیش گتیر یئیم، یامان آجمیشام.

جادیچی اونون بئلینه قالخان کیمی همن آت یئل کیمی اوچدو. بیر آز کئچمه-دی کی، جادیچی اوغلانین آتینا چاتدی و الینده کی توپوزلا اونو ووروب آتدان

سالدی. جادیچی اونو اؤلوموش بیلدی، قیزی دا گؤتوروب اؤز عیمارتینه قاییتدی. اوغلان هاننان-هانا اؤزونه گلیب گؤردوکی، قان ایچیندهدی. بیر تهر آتی نین بئلینه قالخدی. آت اونو کسه یولونان گتیرنده بیر قالاچا گؤردو. قالاچانین قاباغیندا دایانیب کیشنهدی. سن دئمه، بو قالاچا اوغلانین اورتانجیل باجیسی ایله قارا دئوین ایمیش. قارا دئو تئز ملحم دوزلندی، اوغلانین یاراسینا قویدو. یئددی گوندون سونرا اوغلان تامام ساغالدی. باشینا گلنلری باشلادی ناغیللاماغا. اورتانجیل باجیسی دا قارا دئوله نه قدر یالوار-یاپیش ائتدیلر، اونو یولوندان دؤندره بیلمه دیلر. اوغلان اونلاردان آیریلیب یولا دوشدو. هه، ایستکلی ناغیل سئولر، قیسا دئییم کی، یورولمویاسیز. بو دفعه ده اوغلانین باشینا کئچن دئونه کی حادثه لر گلدی. بو دفعه ده اونو دریا آتی آل-قانین ایچینده بیر قالاچانین قاباغینا گتیردی. اوغلانین کیچیک باجیسیلا ساری دئو بو قالاچادا ایدی. آتین کیشنرتیسینه اونلار چؤله چیخدیلار. کیچیک باجی قارداشین اؤلوموش بیلیب آغلاماغا باشلادی. ساری دئو اوغلانین یاراسینا باخان کیمی، قیزا توختاقلیق وئردی کی، قورخما، بو یارادان قارداشینا اؤلوم یوخدو. ساری دئو ملحم دوزلیدی اوغلانین یاراسینا قویدو. او، یئددی گوندون سونرا تامام ایله ساغالدی. باشینا گلن حال-قضیه نی باجیسی ایله ساری دئوه ناغیللادی. ساری دئو دئدی:

-بو یاووقلو قدا بیر مئشه وار. اوردا دانیشان بیر آت یاشاییر. نئچه ایللردی کی، بالا اؤزونه حسرتدی. جاناوارلار آت بالالی یانا ماجال اونو گودور، بالاسی یئره دوشن کیمی بیرتیب یئیرلر. جادیچی همن آتی گودوب، او دوغاندا بالاسینی جاناوارلاردان بیرتهر قورتارسا دا، آتین بالاسی نین بیر آیاغی جاناوارلارین بیرینین آغزیندا گئدیب. باخ، جادیچی نین میندیگی آت همن اوچ آیاقلی آتدیر.

ایندی سن مئشه یه گئت. آتین بالالاماسی واختی اونو گۆزدن قویما. اونو جانانوارلاردان قوروسان، آتا خوش گلر، بلکه اونداسنه بیر کؤمکلیی دیر. اوغلان ساری دئوین نیشان وئردیگی مئشه یه گلدی. چوخ آختارانندان سونرا دانیشان آتی تاپدی. باشلادی اوغرون-اوغرون اونو گۆدمه یه. بیر آخشامچاغی سی گۆردوکی، آت سانجیلانیب. اوغلان آتین هنده وه رینده تونقال قالادی، جانانوارلاری آتا یاووق گلمه یه قویمادی. دانیشان آت اوغلانین بوتون حرکتلرینی گۆروردو. اودورکی، بو دفعه او، آرین-آرخاین دوغدو. بالاسی آغوزلانا نهمین اویناقلاماغا باشلادی. آت دانیشماغا باشلادی:

-ئنچه ایللردی کی، بالا اوزونه حسرتیم. سن کی، منه بو قدر یاخشیلیق ائله دین، دیله گۆروم مندن نه دیلرسن. اوغلان باشینا نه کی قضا-قدر گلمیشدی، هامیسی بیر-بیر آتا ناغیل ائلدی.

آت اوغلانی بئلینه، بالاسینی دا یانینا آلیب اوز قویدو جادیچی نین عیمارتینه ساری. اوغلان اولکی قایدایلا ایشاره ائتدی، قیز جادیچی نین باشینی دیزیندن یئره قویوب چۆله چیخدی. اوغلان دئدی:

-قورخما بو دفعه سنی قورتاراجام. بو آت دریا آتی نین تایی دئیل. یئل کیمی گئدیپ آتاوون عیمارتینه چاتا جاییق. قیز دا آتا مینیب اللرینی یوخاری قالدیردی، بیر آغیز دوعا ائله دی. آت بالاسی نین دردیندن چوخ یاواش گئدیردی. اوغلان بیلیردی کی، بو آت دهمرلنمه لی آت دئیل. اونا گۆره آت ناراحات اولسا دا، ال-آیاق ترپتمیردی. اوغلان دؤنوب آرخاسینا باخاندا گۆردو، بودو، جادیچی نین اوچ آیاقلی آتلا یئتیرهایتیرده دی. اوغلان آییلیب آتین قولاغینا نه ایسه دئدی. آت آیاق ساخلایب گئری دؤندو و اوزونو اوچ آیاقلی آتا توتوب دئدی:

-سن منیم دوغماجا بالامسان. هنج بالادا آناسی نین اوستونه دوشمن گتیرر؟ قالدیر اونو، یئره ائله چیرپ کی، یئرین یئددینجی قاتینا کئچسین.

اوچ آیاقلی آت آناسی نین سؤزلرینی ائشیتجک شاهه قالخدی. جادیچی نی یئره ائله چیرپدی کی، پارام-پارچا اولوب، تورپاغین آلتینا کئچدی.

ات بالاسی نین بو حرکتیندن راضی قالیب دئدی:

-ایندی ایسه سنین ایختیارینی بو اوغلانا وئریم. اونون بوتون گؤستریشلرینی جانلا-باشلا یئرینه یئتیر، قاییت گل مئشه یه. قارداشینلا یولوو گؤزلیه جه بیک.

اوچ آیاقلی آت اوغلانی و قیزی ترکینه آلدی. بیر آز کئچمه دی کی، اونلاری پادشاهین عیمارتی قاباغیندا یئره قویوب، مئشه یه قاییتدی. پادشاه قیزی نی گؤرجک چوخ سئویندی. اونلارا توی ائله دی.

اوچ توکلو کوسا

بیری واردی، بیری یوخدو، بیر کیشی واردی. کیشی نین اوچ اوغلو واردی، اوچ قیزی. کیشی نین چوخلو وار-دؤولتی واردی. لاکین قیزلارینی اره وئره بیلمه-میشدی. کیشی اولوم آياغیندا اوغلانلارینا وصیت ائدیرکی، کاسیب اولسالار دا قیزلاریمی بیرینجی ائلچی گلنه وئرسینلر.

کیشی دونیاسینی دیشیر. بیر مودت کئچندن سونرا بؤیوک قیزا ائلچی گلیر. اوغلان کاسیب اولدوغونا گؤره بؤیوک و اورتانجیل قارداش قیزی وئرمک ایسته-میرلر. کیچیک قارداش دئییرکی، هر باجیما بیریمیزین اختیاری چاتاجاق. بو باجیمیزدا منیم عهدمه دوشور. اونا گؤرده من ائلین عادت ایله باجیمی اره وئریم. توی ائله ییب باجیسین کاسیب اوغلانا اره وئریر. دئییرکی، آتاین وصیتی گرک یئره قالما یا.

قارداشلار آتادان میراث قالان وار-دؤولتی ده بؤلورلر. بیر مودت سونرا او بیرسی قیزلارا دا کاسیب عاییلهلردن ائلچیلر گلیر. یئنه اورتانجیل و بویوک قارداشلار باجیلارینی وئرمک ایستمیرلر. کیچیک قارداش اونا چاتان وار-دؤولتدن قارداشلارا وئریب، باجیلارینی اؤز حمایه سینه گؤتورور و یاخشی جهیز ایله اونلاری ار ائوینه یولا سالیر. طالع ائله گتیریرکی، بیر مودتدن سونرا هر اوچ قارداشین وار-دؤولتی الدن چیخیر، قالیرلار بیر حصیر، بیر ده محمدنصیر. هر اوچو بیرلیکده باشقا ولایته ایشلهمهیه گئدیرلر. اورادا پادشاه هر اوچونو خزینهیه گؤزتچی تعیین ائلهیر و شرط کسیرکی، خزینه یاریلسا بویونوزو ووراجاغام. چونکی هر گئجه گلیب خزینه نی یاریردیلار. گئجه یاریسیندان سونرا بویوک و اورتانجیل قارداش یاتیر، کیچیک قارداش ایسه یاتمیر، کئشیک چکیر. گئجه نین بیر واختی اوغلان گؤرورکی، بیر نهنگ آت خزینه نین قاپیسینا هوجوم ائله دی. اوغلان کمند آتیب آتی توتور، آپاریب درهیه باغلایر. قارداشلارین هئچ خبری ده اولمور. سحر پادشاها خبر وئریلرکی، خزینه بو گئجه یاریلماییب. پادشاه قارداشلاری مکافاتلاندیریر. او بیرى گئجه یئنه بویوک قارداشلار یاتیر، او یاشدان چاغی خزینه نین قاپیسینا نهنگ قارا آت هوجوم ائدیر. کیچیک قارداش یاتمامیشدی. یئنه کمند ایله بو آتی دا توتوب آپاریب، دره ده کی آتین یانینا باغلایر. یئنه هئچ کیمین بو ایشدن خبری اولمور. پادشاه یئنه شادلیق ائدیر. بونلاری مکافاتلاندیریر. اوچونجو گئجه قیرمیزی آت خزینهیه هوجوم ائدیر. او یئنه بو آتی دا توتور آپاریب درهیه باغلایر. سحرسی پادشاه قارداشلاری یانینا چاغیریر، راضیلیغینی بیلدیریر. سونرا جاماعاتی مئیدانا توپلایرلار. پادشاهین گؤزل-گؤیچک بیر قیزی نین دیلی توتولموشدو. پادشاه جار چکدیریرکی، شهرین کنارینداکی

خند کدن او طرفده کی نهنگ اژداهانی کیم قیزیمین گؤزو قاباغیندا اؤلدورسه، قیزیمین دیلی آچیلاجاق. قیزیمی دا همین اوغلانا وئرهجه یم.

شهرین آدلی-سانلی عایيله لریندن اولان اوغلانلار خندگین یانینا گلدیلر. لاکین هئچ کس خندگین اوستوندن توللانا بیلیمیر. کیچیک قارداش بیر گون آغ آتلا خندگین اوستوندن توللانیر، سونرا گؤزه گؤرونمور. اکینجی گون قارا آتلا توللانیر، لاکین اژداهانی اؤلدورمور. اوچونجو گون قیرمیزی آتلا توللانیر و اژداها ایله ووروشماغا باشلا بیر. پادشاهین آداملاری آیری یوللا قیزلا بیرگه همین یئره گلیرلر. نهایت، اوغلان گون باتانا یاخین اژداها یا قالیب گلیر. اونو اؤلدورور. پادشاهین قیزینین دیلی آچیلیر. خلوته سالیب قیز الینی اژداهانین قانینا باتیریب اوغلانین کورگینه وورور. اوغلان یئنه آتی مینیب یئل کیمی آرادان چیخیر. آدلی-سانلی عایيله لرین اوغلانلاریندان هر بیر پادشاه دئییرکی، اژداهانی من اؤلدورموشم، قیزین دیلی آچیلیب، قیزی منه وئرمه لی سن. وزیرین اوغلو داها چوخ جانفشان لیق ائدیر. پادشاه قیزی چاغیریب فیکرینی سوروشور. قیز دئییرکی، بوتون اوغلانلاری میدانا توپلا. من اژداهانی اؤلدورن اوغلانی تانییرام. بئله ده ائدیرلر. آما اوغلان گلمیر. پادشاه هر طرفه آدام سالیر. بیر اوچوق داخمادا یاتمیش قریب اوغلانی دا توتوب گتیریرلر. قیز اوغلانین کورگینه ووردوغو نیشانه نی تانییر. اوغلانین الیندن یاپیشیر. پادشاه توی ائدیپ، قیزی اوغلانا وئیر. بیر مودت بورادا قالاندان سونرا اوغلان پادشاه دئییرکی، اؤز ائل-اویامیزا گئتمک ایسته بیرم. اوغلان قیزی دا گؤتوروب اؤز یئرلرینه طرف گئتمه یه باشلا بیر. یولدا یاتیرلار، اوچ توکلو کوسا، اوغلان یورغون اولوب برک یاتدیغینا گؤره، قیزی گؤتوروب قاچیر. یوخودان آیلان احمد قیرمیزی آتی مینیب آروادینین دالینجا گئدیر. آروادینی تاپیب قاچیریر. ایشی بیلن اوچ توکلو کوسا اوچ آیاقلی آتی

ایله اوغلانین دالینجا دوشور، چاتیب اوغلانی آغیر یارالاییر. اؤلوی بیلپ قیز ایله گئتمک ایسته ییر. قیز یالواریرکی، میّدی بورادا قویماق یاخشی دئیل. آتینین بئله ساری سونرا گئدک. کوسا بئله ده ائدیر. آت یاریم جان اوغلانی کیچیک باجیسی نین ائولرینه گتیریر. باجیسی باخان کیمی اوغلانی تانییر، آغلاییر. ساچلارینی یولور. اری ده گلیب احمدی تانییر. آروادینا دئیرکی، او بیری قارداشلارین اولسایدی باخمازدیم. آما احمدی ساغالتمالی ییق. لقمانی چاغیریرلار، گئجه-گوندوز قایغیسینا قالیرلار. نهایت، اوغلان ساغالیر. یئندن آروادی نین دالینجا گئدیر. کوسا ائوده اولمادیغینا گوره آروادینی گؤتوروب یئنه قاچیر. یئل آتی اولان اوچ قیچلی آتلا کوسا یئنه اونلارا چاتیر، اوغلانی ووروب یئره سریر، آتین اوسته سارییر، آروادی دا گؤتوروب گئری قایدیر. بو دفعه آت اوغلانی اورتانجیل باجیسی نین ائوینه آپاریر. باجیسی و اری اوغلانی تانییرلار. قایغی سینا قالیب ساغالدیرلار. بو حادثه اوچونجو دفعه ده تکرار اولونور. احمد باشا دوشورکی، بو آتلاری اؤتوب گئچن آتدا نه ایسه بیر سحر وار. اودورکی، باشلاییر بونو اؤیرنمه یه. احمد یئنه آتین مینیب همین ولایته گئدیر. کوسانی گودور. کوسا ائودن گئندن سونرا آروادی نین یانینا گلیر. آتین سیرینی اؤیرنمه-گی تاپشیریر. کوسا آخشام قایداندان سونرا قادین اونا مهربانلیق گؤسته ریر، قوللوق ائدیر. بو، اوچ توکلو کوسانین خوشونا گلیر. قادین آتین سیرینی سوروشور. کوسا اول غضبله نیر، لاکین سونرادان سیرینی آچیر. سن دئمه کی، آت دریا آتینین بالاسیدیر. کوسا دریا کناریندان تاپمیش ایمیش. جاناوارلار تؤولوشوب بالاجا قؤلون و یئمک ایسته ینده کوسا قؤلون ون بیر قیچینی کسپ جاناوارلارا آتمیش، قولونو و اؤزونو خلاص ائتمیشدی. سونرادان بالاجا قولون بئله بؤیویوب سورعتله قاچان آت اولموشدو. احمد بیر ده دریا آتینین ساحيله نه

واخت چیخدیغینی اؤیره نیر، اوغلان دریا کناریندا آتی گۆدمه یه باشلاییر. آت ساحيله چیخان کیمی جاناوارلار تۆکولوب آتی یئمک ایسته ییرلر. سیلاحلی احمد جاناوارلارین بیر نئچه سینی اۆلدورور، قالانی قاچیر. آت اوغلانا دئییرکی، سنه نه یاخشیلیق ائدیم؟ اوغلان باشینا گلن احوالاتی دانی شیر. همین اوچ قیچلی آت بونون بالاسی ای می ش. آت دئییر:

-گل منی مین گئدک آروادینی دا آپاراق. آنجاق منی برک سورمه. اوغلان گۆدور. کوسا ائوده اولمایاندا گئدی ب آروادین دا گۆتوروب یولا دۆشورلر. کوسا بیلیم اوچ قیچلی آتلا دالارینا دوشور. اونلارا چاتماغا آز قالاندا دریا آتی بالاسینا دئییر:

-من سنین آنام. کوسانی یئره ائله وورکی، یوز مترلیک درینه گئتسین. آت بئله ده ائدیر. اوچ توکلو کوسادان جانلاری قورتاریر. آت دئییرکی، بیزی دریا کنارینا آپار، اؤتور. احمد بئله ده ائدیر. بوتون بو ایشلرده باجیلاری نین ارلری اونا یاخیندان کۆمک ائدیرلر. یاخشیلیغین عوضینی چیخیرلار. اونا گۆره ده دئییرلرکی، یاخشیلیق یاددان چیخماز.

اۆچ صنعتکار

بیر شهرده اوچ صنعتکار یاشاییردی. اونلار چوخ یاخین دوست اویدولار. بونلارین بیرى بئا، بیرى دۆلگر، بیرى ده زرگر ایدی. گونلرین بیرینده بو اوچ دوستون مباحیثه سی دوشدو. هره اۆز صنعتی ایله اؤیونمه یه باشلادی. بئا دئدی:

-من ائله ائو تیکه‌رم کی، کرپیجی نین هره‌سی بیر رنگه چالار. گونده اوچ دفعه-
سحر، گون اورتا، آخشام رنگدن-رنگه دوشر. کوک هانسی طرفه اسسه، ائو او
طرفه فیرلانار.

دولگر دئدی:

-تاختادان ائله بیر آت قاییرارام کی، اوستونده اوتوروب، هارا دئسن، آپارار.
زرگر دئدی:

-من ده قیزیلدان، گوموشدن ائله بیر خوروز دوزلدهرم کی، قانادلاری نین هر بیری
بیر توووز قوشو کیمی یوز رنگه چالار. اوزو ده ائو-ائشییه، شهره یاد آدم گلن
کیمی بانلاییب خبر وئرر.

او قدر جهل اتدیلر کی، آز قالدی دالاشالار. بونلار بوردا قالسین، سیزه دئیم
پادشاهدان.

دئمه، ائله بو وخت اولکه نین پادشاهی درویش پالتاری گئییب شهری گزیرمیش.
یوللاری همین اوچ صنعتکارین یانیندان دوشدو. بونلارین مباحیثه لرینی ائشیدیب
بیر آز آیاق ساخلادی. پادشاهلا وزیر سؤزله‌شیلر کی، بیز نه ائله یک کی، بو ائوه
گئدک. بو مقصدله وزیر قاپی نین آغزیندا اوخودو. دوستلار درویشین سسینی
ائشیدیب دئدیلر:

-نه یاخشی اولدو، درویشلری چاغیراریق، گلیب شرطیمیزی کسرلر.
اونلار درویشلری ائوه گتیریب، یوخاری باشدا ایلشدیردیلر. قاباقلارینا چایدان-
چؤرکدن قویدولار. بیر قدر صُحبتدن سونرا آرالاریندا اولان مباحیثه نی آچیب
سؤیله‌دیلر. خواهیش اتدیلر کی، دئسینلر گؤرک هانسی داها حاقلیدیر. درویش
پالتارینی گئیمیش پادشاه دئدی:

-اؤچونوزون ده دوزلتدیگینیز قشنگدیر. یاخشی اولارکی، بو شئی لری آپاریب شهرینیزین پادشاهینا گؤستره سینیز، دوزونو اودئیر.

بو سؤز دوستلارین اؤچونون ده بئینینه باتدی. بیر قدر صُحبت ائتدیکدن سونرا داغیلیشدیلار، هر کس اؤز ائوینه گئتدی.

سحر آچیلدی. پادشاه قیرمیزی گئیینیب تاختا چیخدی. امر ائلدی، بنانی، دولگری، زرگری اونون حضورونا گتیردیلر.

شاه دئدی:

-هرنیزدن اؤز صنعتینیزه گؤره ائله شئی ایسته بیرمکی، دنیا دا میثلی-برابری اولماسین، روزگارین گؤز وائله سینی گؤرمه سین.

دوستلار او دقیقه بارماقلارینی دیشله دیلرکی، ای دادی-بیداد، گنجه درویش پالتاریندا گلن شاهلا وزیر ایملش. بیر-بیرینه باخیب اؤزلرینی ائله گؤستردیلرکی، گویا هئچ ندن خبرلری یوخدور.

بنا دئدی:

-من ائله بیر آت دوزلدرمکی، اوستونه مینیب هانسی طرفه ترپتسن، قوش کیمی او طرفه اوچار، هم سودا، هم قورودا، هم ده گؤیده گئده بیلر.

زرگر دئدی:

-من ائله بیر خوروز دوزلدرمکی، ائوه یاد آدام گلن کیمی خبر وئرر، اؤلکه یه قوشون گیرسه، اوزاقدان گؤروب بانلایار.

شاه دئدی:

-اوشیلری حاضیرلاماق اؤچون سیزه نه لازیمدیر.

دئدیلر:

-هره میزه بیرجه خورجون قیزیل.

پادشاه امر ائله ییب دئدی:

-بونلاری خزینه یه آپارین، نه قدر ایسته بیرلر قیزیل-گوموش گؤتورسونلر. خزینه دار اوستالارین اوچونوده خزینه یه آپاردی. هرهسی بیر خورجون قیزیل دولدوردو. سونرا ائولرینه قاییدیپ وئردیکلری وعده نی یئرینه یئتیرمه یه باشلادیلار. ناغیل دیلی یؤیرک اولار، قیرخ گونه ائو، آت، خوروز حاضر اولدو. پادشاها موشتولوق گئتدی کی، اوستالار وئردیکلری وعده نی یئرینه یئتیریلر. پادشاه یاخین قوهوم-اقرباسینی گؤتوروب تزه ائو گئتدی، گؤردوکی، عؤمرونده بئله ائو گؤرمه ییب: هر طرف بیر رنگ وئریر. خوروز دا بونلاری گؤرن کیمی قاپییا چیخیب بانلادی. آت ائوین قاباغیندا حاضر دایاندی.

پادشاه اوستالارا مرحبا سؤیله ییب دولگره دئدی:

-آتی مین، باخاق گؤرک نئجه گئدیر.

دولگر آتین بئلینه مینیب قاپتارجانی کسدی، او ساعات آت هاوایا قالخدی. دولگر بیر ساعاتین ایچینده آیین یانینا گئدیپ قاییتدی.

پادشاه دئدی:

-منی ایسته یین، اوستالارا بخشیش وئرسین. اونلارا او قدر خلعت وئردیلرکی، بیغیب، بیغیشدیرا بیلمه دیلر.

پادشاه همین گوندن تزه ائو کؤچدو. خوروز بانلاییب خبر وئیردی.

آرادان خیلی مودت کئچدی. بیر گون باشقا بیر اؤلکه نین پادشاهی بو شاهین تورپاغینا غفلتا هجوم ائتدی، گوجلوقوشونلا شهره گوردی.

گئجه واختی ایدی. هامی یاتمیشدی. خوروز باشلادی بانلاماغا. پادشاه یوخودان اوپاندی. خوروزا آجیغی توتدوکی، نییه منی یاتماغا قویمورسان. اونو یئر

چیریپ ازدی. ائله بو زامان وزیر اؤزونو شاها یئتیریب دئدی:

-قیبله-عالم، نه دورویسان، دوشمن قوشونو هر طرفدن هجوم ائله ییب شهره دولوب. پادشاه ایندی باشا دوشدوکی، خوروز بو احوالاتی خبر وئرمک اوچون بانلاییرمیش. اونو ازدیگینه چوخ پشمان اولدو. امر ائلدی قوشون آتلاندى، دوشمن قاباغینا چیخدیلار. بیر پهلوان تاختا آتین ایچینه چوخلو داش دولدوروب گۆیه قالدی.

دوز یئددی گون یئددی گنجه ائله بیر دؤیوش اولدوکی، روزگارین گؤزو بئله بیر دؤیوش گؤرمه میشدی. آخیردا دوشمن قوشونونو شیل-کوت ائله ییب شهردن چیخاردیلار.

پادشاه خوروزو ازدیگینه او قدر پشمان اولدوکی، عؤمرونده بئله بیر پشمانچیلیق کئچیرمه میشدی. خوروزو تزه دن دوزلمک اولمازدی. چونکی اونو دوزلدن اوستا شاهین بو حرکتیندن آجیق ائله ییب اؤلکه دن گئتمیشدی.

اۆچ قارداش

بیری وار ایدی، بیری یوخ ایدو، اۆچ قارداش وار ایدی. بونلار چوخ کاسیب دولانیردیلار. طالع لریندن شیکایت ائدیردیله. بیر گون قارداشلارین اۆچو ده بختلرینی آختارماق اوچون یولا دوزه لیرله. آز گئتدیله، چوخ گئتدیله، ایین یاریم یول گئتدیله، گلیب ایکی قوشا داغا راست گلدیله. اوتوروب دینجلمک ایسته-دیله. بیر ده گؤردولرکی، بو ایکی قوشا داغین آراسیندان نورانی بیر قوجا کیشی چیخدی. او خیزیرنبی (خیدیرنبی) ایدی، نورانی قوجا قارداشلاردان سوروشدو:

-اوغول، هارا گئدیر سینیز؟

بؤیوک قارداش جاواب وئردی:

-بختیمیزی آختارماغا گئدیریک.

بیر آز دینجلدیکدن سونرا قارداشلار قوجا ایله صُحبت ائده-ائده یوللارینا داوام ائتدیلر.

قوجا بؤیوک قارداشا دئدی:

-سن بختینده نه ایستردین؟

بو واخت اونلارین قارشى سینا بؤیوک بیر قویون سوروسو چیخدی. اوغلان قویون سوروسونو گؤسته‌ریب دئدی:

-ائله بیر سوروم اولسا، هئچ نه ایسته‌مهرم.

قوجا دئدی:

-ائله او سورونو باغیشلادیم سنه. گئت اثر کگیینی چک آپار.

بؤیوک قارداش سورونو چکیب آپاردی.

بؤیوک قارداش سورونو چکیب آپارماقدا اولسون، بونلار یوللارینا داوام ائدی، گلیب بیر شهرین کنارینا چاتدی‌لار. قوجا دایانیب اورتانجیل قارداش‌دان سوروشدو: -اوغول، سن نه ایستردین اولسون؟

اورتانجیل اوغلان قارشیداکی بؤیوک باغی، عمارتی گؤسته‌ریب دئدی:

-آغا، ائله بیر حیطیم اولسا، کاسیب لیغین داشینی آتارام.

قوجا دئدی:

-اوغول، او عمارتی، باغی سنه وئیرم. گئت اوردا یاشا. اورتانجیل اوغلان سئوینجک اولوب عمارته گئتدی. قوجا کیچیک قارداشی دا گؤتوروب یولا داوام ائتدی.

یولدا قوجا کیچیک قارداش‌دان سوروشدو:

-اوغول، سنین ایسته‌دییین نه‌دی؟

کیچیک قارداش دئدی:

-آغا، من نه وار-دؤولت، نه ده پول ایسته ییرم. من بیر حالال سود اممیش قیز
آختاریرام کی، ائوله نیم.

قوجا دئدی:

-پهؤو، اوغول، سن ایسته دیگین چوخ چتیندی. یئر اوزونده جمعی ایکی حالال
سود اممیش وار. اونلاردان بیر اره گئدیب ایکی اوشاق آناسیدی، او بیریننده
بو گون توؤودو. آما فیکیر ائله مه. او توؤو اولان گلین سنین اولاجاق.

اوغلان دئدی:

-آغا، نه دانشیرسان؟ باشقاسی نین گلینینی آلماق اولار؟

قوجا دئدی:

-فیکیر ائله مه. او منیم الیمده دی. قیزی آلان حالال سود اممیش اوغلان دئیل.
قیز اونا گتسه، بدبخت اولاجاق. بونا گؤره هم سن آختارانی تاپیب وئررم سنه،
هم ده او یازیغی بدبخت لیکدن قورتارارام. ایندی ایسه سن همین تو یا گتتمه لیسن.
سنه تاپشیر یقلاریمی یاخشی یادیندا ساخلارسان کی، ایش باش توتسون.

اوغلان سوروشدو:

-اونه شرطدی؟

قوجا دئدی:

-سن گرک گلینی کؤچورنده گلین مین آتین جیلوووندان توتوب دییه سن:
-بو منیم نشانلیمدی. هارا آپاریر سینیز؟ جاماعات سنی دؤیوب قووماق ایستیه-
جک. آما سن سؤزوندن دؤنمزسن. اوغلان دئدی:

-آغا، قورخورام منی اؤلدوررلر.

قوجا دئدی:

-سنین سونراسی ایله ایشین یوخدو. من گلیب چیخاجام.

کیچیک قارداش قوجا نئجه کی، دئیشدی ائله ده ائتدی. یاپیشدی آتین جیلوووندان کی، بو منیم نیشانلیمدی. هارا آپایرسینیز؟ بیر-ایکی آدام بونو عاغیلسیز بیلیم، دؤیوب قووماق ایسته دیکده قوجا گؤرونوب دئدی:

-اونو نییه دؤیمک ایسته ییرسینیز؟ کیم گلیب یالاندان باشقاسی نین گلینیه صاحب چیخار؟

اوغلانین آداملاری قوجانین سؤزلرینه فیکیر وئرمه دیلر. کیچیک قارداشی ووروب اؤلدورمک ایسته دیلر. بگین قارداشی بئلیندن قیلینجینی چکیب اوغلانی وورماق ایسته دیکده قوجا اونون قیلینجینی الینده داشا دؤندریدی. هامی بو ایشه متل قالدی. قورخویا دوشوب اونا ایناندیلار.

قوجا دئدی: ناحاق قان تۆکمه یین. بو اوغلان دوز دئیر. آتین جیلووونو وئرن گلینین الینه، آت اوغلان گئدن طرفه گئتسه، اونوندو، یوخ بگه طرف گئتسه بگین دی.

آتین جیلووونو وئردیلر گلینین الینه، آت اوڑ قویدو کیچیک قارداشین آردینجا گون چیخان طرفه گئتمه یه.

اوغلان قیزنان گلیب آخشاما یاخین بیر داغ دؤشونه چاتدی. آتدان دوشوب ایلندیلر. اوغلان دئدی:

-من سنی آغ گونوندن ائلدیم. سن دؤولتلی قیزی، من کاسیب بیر اوغلان. ائویم، ائشیگیم یوخ، سنی هاردا ساخلایاجام.

قیز دئدی:

-فیکیر ائله مه، قیسمتایمیزی بیر ائدن کیشی، کؤمگیمیزه چاتار.

اوغلان فیکیرلی اینینده کی آرخالینینی چیخاردیب سالدی یئر. قیزلا قول-بویون اولوب یاتدی. سحر اوغلان دوراندا گؤزلرینه اینانمادی. ائله بیلدی اونو قارا

باسیر. اودوکی، قیزی اویاتدی، دور باخ، گۆر بو حقیقتدی، یوخسا منی قارا باسیر. قیز اویانندی. گۆردوکی، بیر گۆزل عمارتین ایچهریسینده دیرلر. قیز سئویندی. قوللارینی اوغلانین بوینونا سالیب دئدی:

-گۆردون، قیسمتیمیزی بیر ائدن کیشی کؤمگیمیزه چاتدی.

او گوندن اوغلانلا قیز همین عیمارتده خوش گونلر کئچیرمه یه باشلادیلار. بونلار بورادا یاشاماقدان اولسون گۆرک خیزیرنبی نئجه اولدو.

بیر مودت کئچدیکدن سونرا قوجا دئدی کی، گئدیم گۆروم قارداشلار نئجه یاشاییرلار. اونلاری سیناییم، بیر واختی کاسیب اولوبلار، گۆروم کاسیبین قدرینی بیلیرلر؟ قوجا سایل پالتاریندا اولجه بؤیوک قارداشین یاشادیغی داغا گلیب چیخدی. گۆردوکی، بؤیوک قارداشین وار-دؤولتی یئر-گۆیه سیغیشمیر. بیر سوروقویون آزی اون قات چوخالیب. قوجا سورونون یانینا گلدی.

بؤیوک قارداش گۆردوکی، بیر سایل گلیر. آجیغی توتدو. قیشقیردی کی:

-ای قوجا، بورا نییه گلمیسن؟

قوجا دئدی:

-باشینا دؤنوم، الله یولوندا قولوندا قوپاندان وئر گئدیم.

بؤیوک قارداش دئدی:

-قوجا، منیم سنه وئرمه لیم یوخدو.

قوجا دئدی:

-قادران آلیم، بو وار-دؤولتی سنه الله وئریب. سن ده اونون یازیق بنده سینا الی بوش یولا سالما. او قارا قویون سودوندن وئر، بیر آز یئیم گئدیم.

اوغلان آجیقلا نیب چوماغینی قوجانین اوستونه چکیب دئدی:

-ای قوجا، اجلین منیم الیمده تامام اولمامیش بوردان چیخ گئت، هر یولونان
اؤتنه من سود وئرسیدیم، ایندی لوتون بیریدیم.

قوجا اوغلانا باخیب دئدی:

-اوغول، من سایل دئیلم. بو وار-دؤولتی سنه وئرن قوجایام. سنی سیناییردیم کی،
گوروم بیر واختی یوخسول اولموسان، ایندی یوخسولا نئجه باخیرسان؟ بئله
گورونورکی، دنیا مالی سنی آلدادیب، یولوندان چیخمیسان.

قوجا بویوک قارداشین بوتون قویون سوروسونو داش ائله ییب یولونا داوام
ائتدی. گلیب اورتانجیل قارداشین یاشادیغی شهره چاتدی، اونون عیمارتینین
قارشیسیندا دایاندی. گوردوکی، اورتانجیل قارداشین بیر باغی وار، گولوستانی-
ارم بونون یانیندا هئچ نه دی.

قوجا اورتانجیل قارداشا دئدی:

-اوغول، الله ساغلیغینا قیسمت ائله سین، یاخشی باغین وار. الله یولوندا اونون
باریندان بیر آز دا منه وئر، چیخیم گئدیم.

اوغلان دئدی:

-هر گلیب-گئدنه باغین بارین پایلاسام، اوندا گرک منه هئچ نه قالمایا. چیخ
گئت.

قوجا نه قدر یالواردیسا، اوغلان اونا هئچ نه وئرمه دی. اورتانجیل اوغلانین دا
برکلیگینی گوروب قوجا دئدی:

-اوغلان، من سنه سایل دئیلم. بو حیطی سنه وئرن قوجایام. سنی سیناییردیم.
ایندی گوردوم کی، سن ده بویوک قارداشین کیمی برکسن. بیر واختی یوخسول
اولموسان، ایندی گرک یوخسولون قلبینی قیرمایاسان. بئله گورونورکی، دنیا
مالی سنی ده قودوردوب.

قوجا اورتانجیل قارداشین باغینی، عیمارتینی ده داشا دؤنده ریب یولونا دوزلدی. آز گلدی، چوخ گلدی. گلیب کیچیک قارداش یاشایان داغین اتگینه یئتیشدی. کیچیک قارداش جوتله یئر اکیردی. گوردو بیر سایل گلیر. الی ایله ایشاره ائتدی کی، بورا گل. قوجا کیشی قارداشین یانینا گلدی. اوغلان قوجانین وضعیتینه اورکدن آجیدی.

کیچیک قارداش اؤز عیمارتینی قوجایا گؤستریب دئدی:

-عمی، سن گئت او عیمارته. من ده اؤکوزلری آچیم بوراخیم اؤروشه، گلیم. قوجا اوغلانین عیمارتینه گلدی. گوردو حیطده اوچ-دؤرد اوشاق، بیر گلین وار. گلین قوجانی مهربانلیقلا قارشیلادی. بیر آزدان کیچیک قارداش گلدی. آروادینا دئدی کی، بو کیشی آخشام بیزه قوناقدی.

گلین دئدی:

-قوناق الله قوناغیدی، نه وخت گلسه گؤزوموز اوسته عزیز یئری وار.

قوجا دئدی:

-یوخ، من آخشام قالمییاجام. قولونوزدان آزدان-چوخدان نه قوپورسا، وئرین گئدیم.

اوغلان دئدی:

-عمی، بو گون سنی هئچ هارا بوراخمارام. عزیز قوناغیمیزسان، قالارسان، صاباح گئدرسن ده اؤزون بیلرسن، قالارسان دا اؤز ائویندی.

قوجا همین گئجه نی اورادا یاتدی. سحر دوروب گئتمک ایسته دی. کیچیک اوغلان قوجایا او قدر وار-دؤولت باغیشلادی کی، بیر دوه کاروانی یئردن گؤتورمزدی. قوجا کیچیک قارداشین بو الی آچیقلیغین، مردلیگین گؤردوکده

اورگینده اونا "احسن" دئدی. قوجا کیچیک قارداشین عایله‌سی ایله مهربان گؤروشوب دئدی:

-اوغول، من سایل دئیلم. سایل دونونا گیرمیش خیزیرنبی یم کی، بو خوشبخت یاشاییشی سنه وئرمیشم.

اوغلان قوجانی تانییب اوندان ال چکمه‌دی. اونون آیاقلارینا ییخیلدی. قوجا اونو یئردن قالدیریپ دئدی:

-اوغول، من گۆردوم کی، سن دوغرودان دنیا‌دا ان یاخشی آدمسان. قلوبن، کۆنلون توخدو. یوخسولون قدیر-قیمتین بیلیرسن. گئت، الله سنه داها اوزون عۆمور وئرسین. خوشبخت یاشایین. بونو دئییب قوجا یولونا داوام ائدیپ گئتدی. دئییرلر کی، او گوندن سونرا کیچیک قارداش ایله آرواد-اوشاغی اوزون عۆمور سوردولر. اونلار یئیپ-ایچیب یئره کئچدیلر. سیز ده یئین، ایچین، دؤوره کئچین.

اودونچو قیزی

بیری واریدی، بیری یوخودو. بیر کاسیب کیشی واریدی. بو کیشی نین هئچ زادی یوخودو. آما اوچ قیزی واریدی. آروادی اؤلوموشوموش. بو کیشی گئردی دره‌دن تپه‌دن، مئشه لردن اودون ییغاردی، گتیردی، ساتاردی، بالالارینا چؤرک پولو ائله‌یردی. بیر گون کیشی گئتدی اودونا، شله‌نی توتدو. دؤندو اوژو او یانا. قایتدی کی، شله‌نی گؤتوروم، گؤردو شله‌نین اوستونده بیر ایلان یاتیب. دئدی:

-آی الله‌ین حیوانی، یاتماغا یئر تاپمادین، گلدین یاتدین بونون اوسته؟

ایلان دیله گلدی دئدی:

-قیزیوین بیرینی وئر منه، دوشوم گئدیم.

دئدی:

-یاخشی. سحر گتیررم.

ایلان چیخدی گئتدی. سحر کیشی گلدی. دئدی:

-گتتمیشدیم او طرفه، مئشه یه ساری، ایندی بو یانا گئدهرم.

گئتدی اودون ییغدی، گؤردوهمن ایلان گئنه یاتیب. دئدی:

-بو دا دونن کی دئیل منی قزیلییه سن، گئت قیزی گتیر. کیشی نین شله سی

قالدی، اوردا، کیشی گلدی کنده. دئدی:

-قیزلاریم، کاسیب چیلیق زاماناسیدی. دونن بئله، بؤیون بئله، ایلان گلیب یاتیب

شله مین اوسته، دئیر کی، قیزین بیرینی وئر منه، دوشوم. یئکه قیز دئدی:

-بای، بیر ایلانیمیز چاتمیر.

اورتانجیل قیز دئدی:

-دردیمیز کسيلمیشدی، گئدک چؤللرین ایلانینا.

اوچونجو قیز دئدی:

-دده، من گئدیرم.

خیردا قیز دوشدو دده سینین یانینا گلدی، ایلان باخیردی، گؤردو بودو ها کیشی

گلیر. گلدی دینمز-سؤیله مز ایلان زوودو، دوشدو یئر، کیشی شله سینین

گؤتوردو. ایندی ایلان دوشوب قاباغا، بو دا دالینجا. ایلان هارا گلدی گیریر، بو دا

بنی انساندی دا، یئرییه بیلیمیر. هردن ده دئیر:

-آی قیز، زیرک گل.

گئتدی چیخدی بیر کالافایا. بیر گیلیف ایدی، ایلان زوودو گئتدی، قیز قالدی.

ایچهریدن ایلان دئدی:

-آی قیز، گل.

قیز دئدی:

-آخی من گلممیرم.

دئدی کی، تیپگینن وور، اوچسون.

ووردو، اوچورتدو، گئتدیلر.

گئت هاگئت گئتدیلر، چیخدیلار بیر قالاچییا. دئمه بو بیر دئو اوغلودو، خالاسی قیزینا نشانلیدی. اوغلانین آناسی باخیردی. گؤردو بودو، گلیر، یانیندا دا بیر بنی آدم. دئدی:

-گل گؤر سنین باشینا نه اویون آچاجاغام.

تا نه دییه بیلر. اوغلو هله سیفته قیزی سوپورگه ائله دی، قویدو قاپی نین دالینا. گیردی ایچهری. آناسی دئدی:

-سوپورگه ائله ییب قویما قاپی نین دالینا. گئت، ندیر گتیر.

گلدی، قیزی گؤتوردو، دئدی، آنام نه دئسه سن اونو دئیرسن، آما من سیز هئچ زاد ائله مه. اوغلان گئتدی، آرواد یئریندن دوردو، دئدی:

-آی قیز ای، گئدرسن او بؤیوکلوکده حیطی، حاصاری سولایارسان، ائله سوپوررسن نه بیر یئری نم اولماز، نه ده بیر یئری قورو. هر یئری برابر اولار. اوغلوما توی ائله بیرم.

قیز چیخدی. سوپورگه نی گؤتوردو. بی کئف گئدیردی. اوغلان دئدی:

-نولدو؟

دئدی:

-آنان منه بئله دئدی.

اوغلان سحرلی ایدی. بیر نازیک یاغیش چیلتدی، بیر ده بیر یئل اسدیردی. بو
 میندانچا ائله اولدوکی، گول کیمی. قیز سوپورگه نی گؤتوروب گوله-گوله
 سوپوردو.

دئدی:

-سوپوردون؟

دئدی:

-هه.

آناسی دئدی:

-بو، وورولموش اوغلمون عملیدی، ها.

بو آروادین اوزاقدا باجیسی وارمیش، بیر مکتوب یازدی.

-بونو اوغلم گتیریب. من بونو یئیه بیلیمیه جه یم، گؤندریرم اورا، سن یئگین.

دئدی:

-آی قیز، آلا بو مکتوبو، آپارگین، وئر باجیما گل. باجیمدا قاوال وار، اونو دا
 گتیر.

قیز چیخدی ائشییه. اوغلان سوروشدو:

-آنام سنه نه دئدی؟

-آنان منه دئدی کی، خالان گیلده قاوال وار، اونو گتیریم. مکتوبو دا وئریم گلیم.

اوغلان دئدی:

-گئدرسین مکتوبو وئرسین خالاما. خالام اوخویونجا، سنه من خبر وئریم، قاوال

یو کون اوسته دی، گؤتوروب چیخارسان. ها چاغیراجاق:

-آز، قاییت بری، آز، قاییت بری، بونو وئریم آپار.

دؤنمه گین، او گئدیر دیشینی سورتمه یه. سنی یئیه جک.

بوردان گئتدی، آپاردی مکتوبو وئردی، آرواد دۇندو دیشلرین سورتمه یه. قیز قوالی گۆتوردو، چیخدی. اوغلانین آناسی باخدی کی، بودور نه گلیر. بونلار باشلادی توی ائلمه یه. آرواد باجیسی قیزی گتیردی. آخشام اولدو، آرواد بیر سحر اوخودو. قیزی یاپیشدیردی دووارا، بارماقلارینین آراسینا شام قویدو. دئدی:

-بارماقلارینین آراسیندا شام یانیب اریدیکجه تۆکولر، سن ده یانارسان. آرواد چیخدی ائشییه. اوغلان بئله باخیردی. گۆردو آخی اینصاف دئیل، بونو بو گتیریب. یئردن قالخدی، خالاسی قیزی بیر سحر اوخوماقلا یاپیشدیردی دووارا، بارماقلارینین آراسینا شام دوزدو. بنی آدمی گۆتوردو، آرادان چیخدی. سحر آچیلدی. آرواد گلدی. گون اورتایدی، قاپینی آچدی، گۆردو، آند اولسون الله، نه اوغلو وار، نه بنی آدم. باجیسینین قیزی دا یانیب کول اولوب. دئدی:

-دایان، کئچرسن الیمه، گۆر سنین باشینا نه اویون آچاجام. بونلار گئدیردی. گئتدی-گئتدی، اوزاق بیر صحرادان قیز دۇندو دالا، گۆردو به، اوغلانین آناسی ائله گلیر، ائله گلیر... آناسی گلینجه اوغلان قیزی ائله دی بیر کۆتوک. اۆزو اولدو همن ایلان. کۆتویه ائله دولاندی، ائله دولاندی، باشینی قویدو اوسته. بو آرواد گلدی. باخدی-باخدی بو کۆتویه، گۆردو چاره یوخدو. دئدی:

-سن اولماسایدین، بیلردیم بو کۆتویه نئیردیم. قایتیدی. اوزاقلاشدی. صحرادان اوزاقلاشاندان سونرا اوغلان یئنه سحر اوخودو، دوشدو اوغلان شیقینا. آرواد چۇندو باخدی، گۆردو، اودو، گئدیرلر. بیر ده قایتیدی. های ائله ییب گلیب بونلارا چاتینجا، اوغلان قیزی ائله دی بیر گۆلمه چه سو، اۆزو اولدو بیر گۆل، دوشدو سویون ایچینه. او یاندان آناسی آغزینی

اوزاتدی، گۆل اوغلو آغزینا کئچدی. آنا-بالادی دا، کئچمیر، ائله باخدی-
باخدی دئدی:

-سن اولماسایدین، بیلردیم نئینه یردیم. بو بولاغی ائله قوروداردیم، هئچ قومو دا
قالمازدی.

آرواد قاییتدی. بونلار گلدی چؤللو بیاباندا بیر قالاچیا. او یانا کئچدیلر قاپی
آچیلمادی. هئچ کس ده یوخدو. اوغلان نه قدر ائله دی، قاپی آچیلمادی. قوی من
ائله ییم.

قیز ائله بئله ائله ینده قاپی آچیلدی، قیز گirdی ایچهری، قاپی اؤرتولدو. نه قدر
ائله دیلر، بو قاپی آچیلمادی. اوغلان باییردان، قیز ایچهریدن آغلاشدیلار. اوغلان
کور-پئشمان قاییتدی. اوغلان آرا لاشاندان سونرا قاپی آچیلدی. قیز چوخ
آختاردی، گۆردو اوغلان یوخدو. بوردا دا بیر اوغلان اؤزو اؤرتولو یاتیب. قیز
باخدی گۆردو، باشینین آلتیندا بیر کیتاب وار. بو کیتابی هر کس اوخویوب
قورتارسا، قیرخ گونه بو اوغلان دیریلیب قالخاجاق. قیزین الی اؤزولدو، تا نئيله
سین. قیز باشلادی کیتابی ورق-ورق اوخوماغا، گونکی گون، گونکی گون، اوتوز
دوققوز گونو تامام اولدو. کیتابی گئجه-گوندوز یوخوسوز اوخودو. ائله بئله
اوتورموشدو. گۆردو بیر کئچل قیز گئدیر سویا. دئدی:

-آی قیز ای، سن الله بئشجه دقیقه دایان.

دئدی:

-نه دی؟

دئدی:

-من نئچه گوندو یوخوسوزام، آلا بو کیتابی سن اوخوگینن، باخ بو ایکیجه
واراغی، من بیر باشیمی قویوم یثره. کئچل قیز آلدی بونو اوخویاندا، قیز باشینی

قویدو یوخلادی. قیز اوخودو قورتاردی. اوغلان یئردن دوردو. قیز بیر ده آیلیدی کی، اوغلان دوروب کئچل قیزین او یانینا-بو یانینا کئچیر. اوغلان کئچل قیزا دئدی:

-آی قیز، نه آلیم سنه، نه گتیریم سنه؟ گنديرم بازارا.

بونو آلیرسان، اونو آلیرسان،-دئیر کئچل.

اما بو جفاکشش اوتوروب. اونا دئدی:

-سنه نه آلیم؟ دئدی:

-منه هئچ زاد لازیم دئیل. بیر صبر داشی، بیر چاققی بیچاق لازیمدی.

گئندی آل-شال، ایپک آلدی. بونا دا صبر داشی، چاققی بیچاخی آلاندا تاجیر دئدی کی،-آی اوغلان، بو چاققی بیچاغینان صبر داشی ایستیه نین دردی چوخدو ها، بونو گؤزدن قویما. دئدی:

-یاخشی.

گتیردی وئردی. قیز دوردو، دالدا یئر تاپدی، باشینا نه گلمیشدی، ایلان اولموشدو، کالافالارا گتمیشدی، دئدن قورتارمیشدی، هامیسین اوردا بیر-بیر چاققی بیچاغا دئیر، صبر داشینا دئیر. صبر داشی، صبر ائله، ایندی اؤزومو اؤلدورجه ییم. دئدی-دئدی، آخیردا دئدی:

-گلدیم چیخدیم قالاچییا، اوغلانا اوتوز دوققوز گون کیتابی اوخودوم. قیرخینجی گون گؤردوم یوخو منی توتور، کیتابی وئردیم بیر کئچله، دوردوم گؤردوم جفاکشش منم، منه دئیر:-قاراباش، سنه نه آلیم؟

چاققی داشی، سیر داشی،

صبر داشی، صبر ائله، ایندی اؤزومو اؤلدورجه ییم.

دئدی، بیچاخی ووراندا، اوغلان الیندن توتدو، دئدی:

-دئمک منی قورتاران سنسن. کئچله آیین پالتاری وئردی، دئدی کی، ایکی گون اوخوماغین عوضینه.

بیر گون قیزین دده سی باخدی-باخدی دئدی:

-آی گیدی های-های. داغ گئتدی، آران گئتدی. بو قیزی وئردیم، بیلمه دیم نئجه اولدو. دوردو چؤللو-بیابانلاری گزه-گزه، بوردان سوراق، اوردان سوراق-خبر وئرن اولمادی. گوردو قالاچادا ایکی اوشاق اویناییر. دئمه بو قیزین اوشاقلاریدی. گلیب گورجک کیشی نین بونلارا ائله اورهی یاتدی، ائله یاتدی، دئدی کی، بابان قوربان، منی قوناق ائله ییرسیر؟ اوشاقلار گلدی کی، آنا، اوردا بابا دوروب، دئیر ییزی قوناق ائله سین. بیر چای وئرسین. دئدی:

-گئت گتیر.

گلجک، قیز دده سین تانیدی، آما دده قیزی تانیمادی، نئله سین یازیق، قوجالیب، قیزین ایکی اوشاخی وار، نئچه ایل آرادان کئچیب. قیز فیکیرلشدی کی، ددم منی نه ایشارینن تانییا بیلر. دئمییه سن، قیزدا دده سی نین بیر بیچاخی واریمیش. گئتدی، آما گتیردی. بو بیچاخی قویدو آلمانین اوستونه. دده سی الین آتدی، بیچاخی گؤتورنده گؤزو ساتاشدی، دئدی:

-بو بیچاق منیم قیزیم دایدی. بو بیچاق سا هارادان دیر؟

دئدی:

-آتا، سن منیم آتام سان، بیچاق دا منیم بیچاغیمدی. بونلاردا نوه لرین. کیشی سئویندی. شاد اولدولار. بوردا ناغیل قورتاردی. گؤیدن اوچ آما دوشدو.

امید قاپیسی

بیری وارمیش، بیری یوخموش، کئچمیش زامانلاردا بیر پادشاه وارمیش. بو پادشاهین اوولاددان-اوشاقدان گؤزونون آغی-قاراسی بیرجه اوغلو وارمیش. گونلرین بیر گونو پادشاه وفات ائدیر. جاماعات ییغیشیب اونو دفن ائدیر و اوغلونو پادشاه سئچیرلر.

آرادان بیر مودت کئچیر، پادشاه وزیر ده گؤتوروب خزینیه باش چکیر. وزیر اوتاقلارین بیرینده آل قوماشا بورونموش صانديغی گؤسته ریب دئییرکی، بو سنین آتاین ان قییمتلی وارلیغیدیر. پادشاه صانديغی آچدیریر. گؤرورکی، صانديغین ایچینده چوخ قییمتلی بیر موجرو و اونون ایچینده ده ایپک یایلیغا بوکولو بیر بوغدا دنه سی وار. آما بو بوغدا دنه سی عادی بوغدا دنه سیندن چوخ-چوخ بؤیوکدور. پادشاه فیکرلشیرکی، بو بوغدا دنه سی نه اولان شئیدیرکی، آتام اونو بو جور ساخلایب. آتامین بو قدر وار-دؤولتی اول-اولا نییه بیر بوغدا دنه سی اونون ان قییمتلی وارلیغی حساب اولونور. بوردا نه ایسه بیر سیرر وار. وزیر اونو منه دئمیر. پادشاه اوزونو وزیره توتوب دئییر:

-سن آتامین باش وزیر کیمی بو بوغدا دنه سی نین نه اولدوغونو بیلمه لیسن. بورادا نه ایسه بیر سیرر وار. سنه مهلت وئیرم، گرک بو سیرری آچاسان. اگر آچا بیلمه سن بونونو ووردوراجایام.

وزیر نه قدر آند-آمان ائدیرسه، مومکون اولمور. او، کور-پشمان ائوینه قاییدیر، یاخین دوستلاری ایله مصلحت له شیر. اولاردان بیری دئییر:

-بو چوخ موشکول مسئله یه اوخشاير، بیز بوندان باش آچا بیلمیریک. بونو بیلسه، آنجاق، فیلان کندده یاشایان یاشی یوزو اؤتموش قوجا بیلر.

وزیر همین دوستو ایله قوجانین یانینا گئدیر. گئورورکی، قوجانین عملی-صالح اوئلادلاری اونو یون ماهلیج ایچینده بئیرک یاغی کیمی بسله بیرلر. آما بونا باخمایارق، کیشی اپریگیب، الدن دوشوب، هئچ دوروب یئریمه یه ده طاقتی یوخدور. قوجالیق او قدر اوز وئریبکی، کیشی آنجاق دانیشیر. وزیر قوجا ایله حال-احوال توتور، سونرا سوروشورکی، پادشاهین خزینه سینده کی صانديقدا بیر بوغدا دنه سی وار، بلکه سن بيله سن بو دنی پادشاه نییه بئله عزیز ساخلایب. قوجا دئیرکی، من بئله شئیلردن باش آچا بیلرم. مندن یئددی آغاج آرالیدا مندن بئیرک قارداشیم یاشاییر، بو مسئله نی اوندان اویرن. وزیر همین کنده گئدیر. گئورورکی، بو قارداش دا چوخ قوجالیب، آما کیچیک قارداشینا نیسبتن بیر آز دیری باشدیر، اؤزو یئریری، اوتوروب-دورور. وزیر خوش-بئشدن سونرا مسئله نی بو قارداشدان دا سوروشور. او دئیرکی، منیم بئیرک قارداشیم دوققوز آغاج آرالیدا، فیلان کنده یاشاییر. بوغدا دنه سی حاقدا بیلسه او بيله جک، بیلمه سه بو مسئله نی آچان چتین تاپیلار. علاج سیز قالان وزیر بئیرک قارداشین یانینا گئدیر. گئورورکی، بو قارداشین اؤزو گزیب دولانیر، آت مینیر، قویون-قوزو دالینجا قاچیر. وزیر اوندان سوروشورکی، سن او بیر قارداشلاریندان بئیرکسن، آما اونلاردان یاخشی قالمیسان، بونون سببی ندر؟ بئیرک قارداش جاواب وئیر:

-قارداشلاریم دوز دئیر، من اونلاردان بئیریم. بیز آتا-آنامیزدان سونرا بیر آز بن گوزارلیق ائدیپ، یاشاییردیق. دولانیشیغیمیز دا پیس دئییلدی. آما دی گل کی، کیچیک قارداشیمیز دولانیشیغیندان هئی گیللی لی اولوردو. آز دا اولاندا آخ-وای ائدیدی، چوخ دا اولاندا. ائوده عایله ایله رفتارلیغی دا یوخ اویدو. من ایسه آز دا اولسایدی، چوخ دا اولسایدی، اونا مین شوکور ائدیردیم. دئیردیم کی، قیسمت ندرسه، او دا اولاجاق. باخ اونا گوره ده کیچیک قارداشیمیزین آه-وایی

اونو، او گونه سالیب. اورتانجیل قارداشیمیز بیر آز شوکورلو اولدوغونا گۆره گزیب دولانایلییر. منی ایسه بو گونده ساخلایان صبیرلی، شوکورلو اولماغیمدیر. بو صُحبتدن سونرا او، وزیردن سوروشدو:

-ایندی دئی گؤروم، مرامین ندیر؟ منیم بو کۆمه مه نه مقصدله گلیمسن؟

وزیر باشینا گلن احوالاتی ناغیل ائله دی. بؤیوک قارداش دئدی:

-وزیر، سنین کی، باشینا بو ایشلر گلیب، او پادشاهین جاوان لیغیندان، دلی قانلی اولماسین داندیر. هئچ بیر عاغیللی پادشاه بیر بوغدا دنه سی اوسته اؤلوم حؤکمو وئرمز. او دنه کی، دئیرسن من گرک اونو گؤروم. دنه یه باخمایش هئچ نه دییه بیلمه رم.

وزیر همین قارداشی سارایا گتیریب بوغدا دنه سینی اونا گؤسته ریر. بؤیوک قارداش دنه نی دیقتله نظردن کئچیریب وزیره دئیر:

-وزیر، سنین باختین گتیردی. بو دنه پادشاهین اولو باباسیندان قالیر. بو حاقدا چوخ ماراقلی بیر حکایت وار. اونو منه بابام ناغیل ائدی. ایندی من دئیم سن ده بیل کی، بو دنه نی پادشاه نییه بئله عزیز ساخلاییرمیش.

وزیر قوناغی ائوینه گتیردی، لذیذ یئمکلرله سوفره آچدی. یئمک ایچمکدن سونرا بؤیوک قارداش صُحبتله باشلادی:

-چوخ قدیم زامانلاردا تبریزده یاوؤز آدلی بیر نفر وارلی کیشی وارمیش. او، هر ایل تورپاقلارینی اکدیرر، بئجردر و همین گلیرله ده دولانارمیش. یاوؤز آغا چوخ حالال-همت آدام ایمیش، همیشه حاق حسایینا دوز اولار، یئتم-یئسسیره ال توتارمیش. بیر یاز گونو او، یئرینی اکدیرمک اوچون اُمید آدلی بیر رنجبرله آنلاشیر، اونولا بئله شرط کسیرکی، اونا جوت، اؤکوز، توخوم وئرسین، تاخیلین

داشینیب دؤیولمه‌سی اوچون شراییط یاراتسین. محصول حاصیله یئتدیکدن سونرا اونو بؤلسونلر. هر ایکسیسی بو شرطه راضیلاشیر.

أمید اکه‌جه‌یی یئرین یانینا گلیر، جوتو قوشوب ”یا الله، مندن حرکت، سندن برکت“،-دئییب ایشه باشلایر. بیر نئچه گون بئله ایشله ییر. بیر گون جوت ایّری بیر داشا ایلشیر. أمید نه قدر هایلا ییرسا، اؤکوزلر داشی چیخارا بیلیمیر. او، داشین اطرافینی قازماغا باشلا ییرکی، ایلشمیش جوتو چیخارسین. بو وخت داشین آلتیندان بیر دئشیک آچیلیر. أمید اورانی ائشه‌له‌ینده ایچی قیزیلا دولو اوچ کوب تاپیر. او، فیکیرله‌شیرکی، گؤر بو یاوؤز آغانین واری-واریداتی نه قدر دیرکی، بو قدر قیزیلی بورادا باسدیریب. أمید کویلرین اوستونو تورپاقلاییب، اؤکوزلری اوتلاغا بوراخیر و گلیر مسئله‌نی یاوؤز آغایا دانیشیر. یاوؤز آغا تئز اکین یئرینه گلیر، أمیدلا بیرلیکده کویلری ائوه گتیریر. یاوؤز آغا اؤز-اؤزونه فیکیرلشیرکی، أمید چوخ حالال آدامدی، او بیر اؤینه چؤره‌یه مؤحتاج اول-اولا بو قدر قیزیلا ال وورما ییب. دئمک، بو قیزیل اونون قیسمتینه چیخیب. یوخسا، ایللر اوزونو بو یئر شوملانیر، تاپیلسایدی، ایندییه قدر تاپیلاردی. چوخ فیکیردن سونرا او، أمیدا دئییر:

- أمید، قیزیلار منیم دئییل، اونو من باسدیرمایشام. بونلار سنین قیسمتینه چیخیب، ایندی فیکرین ندیر؟

أمید دئییر:

-آغا، یئر سنیندی، مال دا سنیندی، منیم قاریشاجاغیم یوخدو. یاوؤز آغا چوخ چک-چئویر ائدیر، آما أمید راضیلاشمیر. او، أمیددان سوروشورکی، اوغول-اوشاقدان نیین وار؟ أمید دا جاواب وئیرکی، بیر قیزیم وار. حسن آغا دئییر:

- اُمید، سن چوخ حالال آدامسان، اؤزگه مالیندا گؤزون یوخدو. الله-تعالا دا بو واری بیزه قیسمت ائله ییب. دئمه لی، بو قیزیلار هر اکیمیزیندی، اونو قارداش مالی کیمی بؤلمه لی ییک. بو واریدات دا بیزه حالال اولسون دییه، مصلحتدیر کی، سن قیزی نی منیم اوغلو ما وئره سن.

هر اکیسی راضیلا شیر. اونلار توی ائدیپ اؤولادلارینی ائولندیریر، قیزیلارین بیر حیصه سینی اونلارا وئریب، قالمیشینی دا یاری بؤلورلر.

اُمید دا رنجبرلیگیندن ال چکمه ییب یاوؤز آغانین یئرینی شوملاییب بوغدا سپیر. سپندن سونرا اُمید یاوؤز آغایا دئیر:

-آغا، منیم اویره گیمده اکی آرزوم وار ایدی، اونون بیر قیزیمن خوشبخت اولماسینی گؤرمک ایدی. چوخ شوکور اولسون الله اکی، او، حالال بیر ائوه دوشدو. اکینجی آرزوم ایسه خوراسانی زیارت ائتمکدیر. من ایسته بیرم کی، خوراساندا آغانین کومبذینه بیر قاپی دوزلتدیریب قویدورام. قوی ائلره جار اولسون کی، بو دنیا دا اُمید آدیندا دا بیر رنجبر وارمیش. ایندی مصلحتین ندر؟

حسن آغانین مصلحتی ایله اُمید قییمتلی بیر قاپی دوزلتدیریب، خوراسانی زیارته گئدیر. زیارتدن قاییدان اُمید بوغدا زمیسینه قوللوق ائدیر. وخت او وخت اولور کی، بوغدا زمیسی آت اوستونده آدامین قورشاغینا چیخیر. سونبولر سارالیب دنه دولور. سونبولده هر بوغدا دنه سینی بیر اریک دنه سی بویدا اولور. هامی بو ایشه متل قالیر.

حسن آغا اُمیددان سوروشور:

- اُمید، من بو بؤیوکلوکده بوغدا دنه سی گؤرمه میشم. سن دنیا گؤرموش آدامسان، بوغدا دنه لری نین بو بؤیوکلوکده اولماسینا نه دئیرسن؟

اُمید دئیر:

-یاووز آغا، بو الله-تعالانین بیزه وئردیگی نعمتدیر. هر ایکیمیزین حالاللیغی نین تیمثالیدیر. اورگیمیزده اولان دوغرولوغون، دوزگونلوگون حاققیدیر. اونو موقدس پای کیمی ساخلا، او، برکت نومونه سیدیر. اینسانلار آراسیندا حالاللیق اولدوقجا، بو بوغدا دنه سی بئله قالاجاق، حارامی حالالا قاتدیقجا او کیچیله جک. اُمیدون بو سؤزوندن سونرا یاووز آغا همین بوغدا دنه لریندن بیر آز آپاریب پادشاها وئیریر. پادشاهی تعجوب بورویور. او، بوغدا دنه لرینی نه قدر اکیرسه او بیتمیر، هر اکنده ده بوغدا دنه لری چورویوب یوخ اولور. پادشاه اُمیدو یانینا چاغیریب بوغدا دنه سی نین سیرینی سوروشور. اُمید دئیر:

-پادشاه ساغ اولسون، بو بوغدا دنه لرینی اکدیرمه، نه قدرکی، یئر اوزونده حاق-عدالت یوخدورسا، بونلار گؤیرمیه جک. ایللر اوته جک، وخت گله جک کی، حاقسیزلیق هر طرفی بورویه جک. اوندان بو بوغدا دنه لری اریگیب-اریگیب لاپ کیچیله جک. یاخشی اولارکی، سن اونلاری گله جک نسله ساخلا، قوی بیزدن سونرا گلن اینسانلار گؤرسونلرکی، حالاللیق دوغرولوق، دوزگونلوک نه دئمک ایمیش.

پادشاه اُمیدون مصلحتی ایله بوغدا دنه لرینی موجروه قویوب همین صاندیقدا ساخلایر. هر یاز آچیلاندا دنه لردن بیرینی اکدیریر، آنجاق اونلار بیتمیر. آرادان خئیلی مودت کئچیر. یاووز آغا دا، اُمید دا، همین پادشاه دا عؤمورلرینی باغیشلایر. سونرا گلن پادشاهلار دا بوغدانی نه قدر اکیرلرسه، او بیتمیر. اونا گؤره هر گلن پادشاه دا دنه نی قیمتی واریدات کیمی اؤزلریندن سونراکی پادشاهلارا ساخلایرلار.

بورادا صُحبتینی سونا یئتیرن بؤیوک قارداش وزیره دئیر:

-بیل و آگاه اولکی، بو بوغدا همین دنه لردن بیریدیر. آختارسان یئر اوزونده ایکسی-اوچو آنجاق قالار. او، دنه دن کیمده وارسا، او، مورادلارینا و اُمید ائتدیکلرینه تنز چاتیر و بوتون آرزولاری حیاتا کئچیر. بونا گؤره اونا " اُمید بوغداسی " دا دئییرلر.

بو صُحبتدن سونرا وزیر راحتلانیر. او، احوالاتی اولدوغو کیمی پادشاهها دانی شیر. پادشاه دا بوغدا دنه سی نین سیررینی اؤیرندیکدن سونرا اونو آتاسی نین صاندیغینا قویوب اولو بابالاریندان قییمتلی یادیگار کیمی ساخلا ییر و ویلایتی عدالتلی ایداره ائدیر. وزیرده شاد-خورم یاشایارق همین قارداشلارلا دوستلوغونو داوام ائتدیریر و خوراسانا " اُمید قاپیسی " نی زیارته گئدیر.

ایسکندرین دیریلمه سی

بیری وار ایدی، بیری یوخ اویدو، عادیل بیر پادشاه وار ایدی. بو پادشاه جماعاتین قایغیسینا قالیردی. او، هفته ده بیر دفعه شهرین جماعاتینی بیر یئره ییغیب اونلارین ایستکلرینی دینلیر، یئرینه یئتیردی. بیر گون یئنه پادشاه جماعاتی بیر یئره ییغیب دردلرین دینله ییردی. قاپیدا قوللوقچولار ال-ال اوسته پادشاهین امرینه منتظیر دوروردو. ایچهریده جماعات اوتوروب هره اؤز نؤویه سینی گؤزله ییردی. بیردن پادشاه گؤردو کی، قاپی آچیلدی، قاپیچیلار تنز اؤزلرینی ایچهری آتدیلار. پادشاه نه اولدوغونو سوروشدو. هر ایکی قاپیچی ائله آنجاق ککله ییب قاپیدان ائشیگی گؤستر دیلر. ائله بو واخت بیر تولکونین آصلان ایچهری گیردی. جماعات قیشقیریشدی، هره بیر یانا قاجدی. پادشاه قورخوسوندان بیر کونجه قیسیلدی. آصلان ساکیتجه گلیب بیر طرفده ایلشدی. پادشاه تنز ساراین فالچیلارینی چاغیردی. اونلاردان بیری اوزونو آصلانا توتوب دئدی:

-ای اللهین حیوانی، سن نه یاخشی گلیمسن؟

آصلان اونا محل قویمادی. فالچی بیر ده سوروشدو. آصلان یئنه دینمه‌دی. او،
آیاغا دوروب اوژونو پادشاها توتدو:

-دردیمن سن سوروش،-دئدی.

هامینین توکلری اوږپشدی: آصلان دا دانیشارمیش!

پادشاه دئدی:

-یاخشی، دئ گؤروم سنین ایسته‌یین نه‌دی؟

آصلان دئدی:

-گرک منی ائولندیره سن. اوژوده منه بیر قیز آلمالیشان.

هامی مات-معطل بیر-بیرینه باخدی. پادشاه کیمین اوژونه باخدیسا، او، باشینی
آشاغی سالدی. پادشاه گؤردو کی، هئچ کیم قیزی آصلانا اره وئرمک ایسته‌میر.
وزیرین بیر-بیریندن گؤزل اوچ قیزی وارایدی. پادشاه خئیلی فیکیرلشندن سونرا
اوژونو وزیره توتدو.
وزیر پادشاها دئدی:

-یاخشی، من گندیم ائوه قیزلاریملا مصلحتله‌شیم.

هانسی راضی اولسا، گلیب دئیرم. آصلانی دا راضی سالاریق.

آصلان، جماعات، بیر ده پادشاه گؤزله‌مه‌یه باشلادیلار. کیشی ائولرینه گتدی.
حال-قضیه نی دانیشانندان سونرا اولجه اوژونو بؤیوک قیزینا توتوب دئدی:
-قیزیم، وضعیت بئله‌دی، نئیه‌یه‌ک. گل سن گئت آصلانا، بلکه بیزیم هامیمیزی
قیرمایا.

قیز آغزینی بوزوب دئدی:

-آتام منی باشیندان ائله‌مک ایسته‌ییر، بیر اوغلان دا تاپیب وئره بیلیمیر.

وزیر گوردو بویوک قیزدان بیر شئی چیخمادی، اورتانجیل قیزا دئدی:

-قیزیم، گل سنی وئریم آصلانا.

اورتانجیل قیز دئدی:

-آی آتا، سن نه دانیشیرسان؟ بس نئجه روا گؤرورسن کی، قیزین بیر وحشی حیوانا قیسمت اولا.

بونو گؤرن کیچیک قیز اؤزونو آتاسینا توتوب دئدی:

-آتاجان، من سنین سؤزوندن چیخمایاجام. گؤرا گؤنדרسن، گتتمه یه حاضیرام. وزیر چوخ سئویندی، بالاجا قیزی نین باشینی سیغارلادی، آمما اؤزونو ساخلایا بیلمه ییب آغلاماغا باشلادی. قیز گوردو آتاسی پیس وضعیتده دی. تئز او بیرى اوتاغا کئچیب پالتارین گؤتوردو، آتاسی نین یانینا گلیب دئدی:

-گل، آتا، گل! سن آیاغینی قویدوغون یئره من باشیمی قویارام. قوی او آصلان منی آپارسین، تاکی سنین اوزونه سؤز گلمه سین.

وزیر گؤزلری نین یاشینی سیلیب قیزی نین دا گؤتوروب ائودن چیخدی. یول بویو نه کیشی، نه ده قیزی کلمه کسمه دیلر. اونلار سارایدان ایچه ری گیرنده هامی قیزین گؤزلیگینه باخیب حیئفسیلندی. آصلان قیزین گلدیگینی گؤروب آیاغا قالخدی. او، قیزا دئدی:

-گل آرخامجا!

اونلار سارایدان چیخدیلار. پادشاه اؤزونو ساخلایا بیلمه ییب دوروب باشقا اوتاغا کئچدی. وزیر قایداجا دونوب قالدی. هامی نین اوستونه سو الندی. بیر مدّدن سونرا کیشی قیزی نین گؤرمک ایسته دی، آنجاق بیلمه دی کی، نئيله سین. هانسی یوللا قیزی نین تاپیب گؤروشسون. بونلار بوردا قالسین، ائشیت خبری قیزنان آصلان دان.

آصلان قیزی گۆتوروب مئشه یه گئتدی. بیر تالایا چاتیپ دایاندیلار. آصلان یئکه ساللاردان بیرینی قالدیردی. بیر یول گۆروندو. آصلان قاباقدا، قیز دا دالینجا یول ایله گئتدیلر. خئیلی گئتدیلر، بیر دمیر دروازایا راست گلدیلر. آصلان قاپینی آچدی. قیز بیر گئنیش حیاطا گirdی. گۆردو بورا ائله بیل جئتدی. گول-گولو چاغیریر، بولبول-بولبولو. آصلان قیزی بۆیوک بیر اوتاغا آپاردی. دینجلمه یه یئر گؤستردی. بیر آزدان آصلان قیزین یانینا گلیب دئدی:

-منیم ایستکلی اوغلو ایسکندری بیر قارا دئو طلیسمه سالیب. همین دیو ایندی اوزاق بیر یئرده یاشاییر. من اونو اؤلدورمه یه گئدیرم. منیم ائویمده بیر یئرده قارا داش وار. من ائودن چیخان گوندن سونرا گونده قارا داشدان بیر دامجی سو دوشه جک. سن ائوده قالارسان. گرک هر گون او سو دامجیسینی بیر قابا توتوب آپاریب اوتاقلارین بیرینده یوخولو اوغلو مون اوزونه سپه سن. قیرخ گون بئله اولمالیدی. قیرخینجی گون همین سو دامجیسی نین یئرینه اوردان بیر دامجی قان دوشه جک. سن همین قانی دا آپاریب سپرسن ایسکندرین اوزونه. ایسکندر اویانا جاق. اوندان سن منیم قیلینجیمی وئرسن اونا، چیخار منیم قاباغیما. یوخ، اگر قان دامجیسی دوشمه سه ، بیل کی، دیو منی اؤلدوردو، اوغلو دا هئچ دیریلیمه جک. اوندان بو ائو-ائشیک، سارای هامیسی قوی سنین اولسون. نئجه ایسته بیرسن، ائله ده یاشا. تکجه اوغلو مون جسدینی او بیر دنیایا چیخارتما. قوی او اولان اوتاق همیشه کلیدلی قالسین. اگر ساغ-سالامات گله بیلسم، ایسکندرله سنه قیرخ گون، قیرخ گئجه توی ائدیپ سیزی ائولندیره جم.

قیز بو سؤزلری ائشیدیپ گیزلین-گیزلین آغلادی، سونرا گۆزونون یاشینی سیلیب اوتاقلاری گزیب-دولاشماغا باشلادی.

صباح کی گون آصلان ائودن گئتدی. یازیق قیز ائوده داریخا-داریخا قالدی. او، هر گون داشدان دوشن سویو بیر قابا توتور، سونرا آپاریب ایسکندرین اوزونه سالیردی. بیر گون اوردان بیر دامجی قان دوشدو. قیز قانی آپاریب سالدی ایسکندرین اوزونه. ایسکندر اویاندی. قیزدان سوروشدو:

-سن کیمن؟

قیز باشینا گلەنی اونا دانیشدی. آما ایسکندر آتاسینی گۆزلەمەیب، قیزی دا گۆتوروب گئتدی قیزین آتاسی گیلە. یولدا قیز گۆردو بیر کیشی گلیر. باخدی کی، اؤز آتاسیدی. وزیر دە قیزینی گۆروب تانیدی. آتا-بالا چوخ سئویندی. او قیزینان ایسکندری گۆتوروب گلدی ائو. هامی وزیرە گۆز آیدینلیغی وئردی. وزیر بۆیوک قوناقلیق دوزلندی. سونرا ایسکندەرله قیز گئری قاییتدی. گلیب سالی قالدیراندا گۆردولر یئرە قان تۆکولور. تئز ایچەری گیریپ گۆردولر کی، آصلان اؤلومجول اوزانیب. ایسکندر تئز سوروشدو کی، بس سنە نه اولوب؟ شیر اوغلونو ساغ گۆروب چوخ سئویندی. اونو اؤزونه طرف چکیب اوزوندن اؤپدو. سونرا دئدی:

-اوغلو، سن منە کۆمەیه گلەدین. قارا دئوی اؤلدوردوم، قارداشی خبر توتوب آرخامجا گلدی. ال به یاخا اولدوق. من اونو دا اؤلدورموشم. آنجاق اؤز یارام دا ساغالانا اوخشامیر. منیم دیریلەیمە گۆمان یوخدو. سنە توی ائدەبیلەدیم. آما بو قیز چوخ وفالیدی. یاخشی کی، سن اونولا ائولندین. ائویمیزدن آشاغیدا بیر بولاق وار، اوستونده دە بیر داش. اونون آلتیندا چوخلو قیزیل وار. اونو گۆتوررسن. بونو دئییب آصلان اؤلدو. ایسکندر گۆز یاشی تۆکە-تۆکە داشین آلتیندان قیزیلی گۆتوردو، آتاسینی دا همین یئرە دفن ائلدی. سونرا آروادیلا شاد-خرم یاشاماغا باشلادی. سیز دە شاد-خرم عۆمور سورون.

ایکی دوستون عاقیبتی

قدیم زامانلاردا بیر شهرده ایکی دوست اولور. اونلار چوخ مهربان ایمیش لر، آما شهرلرینده هئچ بیر ایش تاپمیرلار، دئییرلر، گل آیریلان، هرهمیز بیر سمته گئدک، گؤرک باشیمیزا نه گلیر. اونلاردان بیر گون باتانا دوغرو گئدیر. آز گئدیر، چوخ گئدیر، گلیب بیر شهره چیخیر. گؤرورکی، هامی بیر طرفه قاچیر. او دا جاماعات گئدن طرفه اوز توتور. گئدیب گؤرورکی، شهرین پادشاهی اولوب، قوش اوچوردورلار. قوش کیمین باشینا قونسا، اونو پادشاه اتسین لر. قوشو اوچوردورلار. قوش گلیب قونور بونون باشینا. هامی قیشقیریرکی، کئچل بیر نابلدن بیزه پادشاه چیخماز. ایکینجی دفعه اوچوردورلار، یئنه گلیب بونون باشینا قونور. یئنه قوشو توتوب آپاریرلار. اوغلانی توتوب قاتیرلار بیر کاروانسارایا. سونرا قوشو اوچوردورلار. قوش هرله نیب گلیب، یئنه قونور اونون باشینا. جاماعات دئییر بوردا نسه وار. گلین بونو پادشاه سئچک. اوغلانی پادشاه سئچیرلر. اوغلان باشلا بیر بو شهره بؤیو کلوک ائله مه یه.

ایندی گؤرک گون دوغانا گئدن اوغلان نه اولدو. او، خیلی گئتدی، بیر شهره چاتدی. او گیریپ توکانلارا باخیردی. بیر توکاندا ساتیجی بیر قیز ایدی. قیز گؤردوکی، اوغلان ائله هئی یئلله نیر. یانینا چاغیریپ سوروشدوکی، آی قارداش، سنه نه اولوب، سنه نه لازیمدیر؟ اوغلان دئدی کی، منه هئچ نه لازیم دئییل، ایش آختاریرام. قیز دئدی کی، آخشام گل فیلان یئر، سنه بیر یول گؤستره جه یم. اوغلان آخشام، قیز دئیگی یئر گئتدی، گؤردو قیز اوردادیر. قیز اونا دئدی کی، گئدرسن فیلان یئرده بیر شهر وار. اوردایا بیر توکان وار، دورارسان اونون قاپیسیندا، بیر نفر گلیب سنه آچار وئریب، دییه جک کی، بیر قیز گؤندردی. اونو آلیب قاپینی آچارسان، اوْرا اولار سنین توکانین. ایشله ییب پول قازانارسان.

اوغلان خیلی سئوینیپ، قیز دئدیگی کیمی ده ائله دی.

گونلرین بیر گونونده بیر قوجا آرواد گلیب بونا دئدی کی، آی اوغول، منی بو توکانا سوپورگه چی گؤتور. اوغلان راضیلاشدی. باشقا بیر گون بیر قوجا کیشی گلیب بونا دئدی کی، منی بو توکانا قاراوولچو گؤتور. اوغلان اونو دا گؤتوردو. سونرا اوغلان یئنه راحت یاشاماغا باشلادی.

گونلرین بیر گونونده شهرین کوچه لرینده جار چکدیلر کی، جمعه گونو پادشاه باجیسینا توی ائدیر، هامینی قوناق چاغیریر. جمعه گونو هامی پادشاهین عمارتینه بیغیشیر. چاخیرلار دولور. پادشاه آیاغا قالخیب دئیر کی، جاماعات، من ایلکجه دوستلوق شرفینه قالدیریرام. قوی همیشه مؤحکم و صداقتلی دوستلوق اولسون. هامی بو خوش سؤزون شرفینه قالدیریر.

پادشاه گؤرور کی، بیر اوغلان چاخیرینی قالدیرمادی. پادشاه اوزونو اونا توتوب دئدی کی، اوغلان، سن نه اوچون چاخیرینی قالدیرمیرسان. اوغلان دئدی: -قبله ی عالم، سن دئدیگین صادیق، وفالی دوستلاری من حیاتدا گؤرمه میشم. منه ائله گلیر صمیمی دوستلوق، صادیق دوست یوخدور.

پادشاه ایشاره ائلدی کی، هامی دایانسین. اوزونو اوغلانا توتوب سوروشدو:

-اوغلان، سن ایشسیز ایدین. سنه بیر قیز توکان وئردی، یا وئرمه دی؟

اوغلان دئدی:

-قبله ی عالم ساغ اولسون، وئردی.

پادشاه دوباره سوروشدو:

-سونرا بیر قاری سنین توکانینی سوپورمک اوچون سنه خواهیش ائتدی، یا ائتمه دی؟

اوغلان دئدی:

-ائتدی، قبله ی عالم، ائتدی...

پادشاه دئدی:

-باخ او قوجا کیشی منیم آتام، قوجا آرواد منیم آتام، سنه توکان وئرن منیم
 باجیم، من ده سنین ایکی ایل بوندان قاباق آیریلدیغین دوستونام. بو توی کی وار
 من بو گون ائدیرم، او دا باجیملا سنین تویوندو. دی بوندان گؤزل، بوندان
 صمیمی دوستلوق اولارمی؟

اوغلان یئریندن قالخیب پادشاهلا قوجاقلاشدی. اونلار بو وضعیتده خیلی
 قالدیلار.

اونلار یئیب-ایچیپ، شاد-خرم یاشادیلار. سیز ده یئین، ایچین، مورادینیزا
 چاتین.

ایلان قیز

بیر اوغلان بیر جادا یولنان گئدیرمیش، باخیب گؤرورکی، بیر قیز قایانین
 جاباسیندا اوتوروب. بیر گؤزل نازهنین قیزدی. بو قیزا چوخ باخیر-باخیر، دئییر:
 -آمان الله، باخ بو دادی-بساط دا یئرده ائلات گئدیپ، بو قیز نییه بوردا
 اوتوروب؟

اوغلان آتی باغلایر بیر آغاچا، قالخیب چیخیر او قایانین جاباسینا. چیخیر اورا،
 چیخاندا بو قیزا سلام وئریب دئییر:
 -باجی، بوردا نییه اوتورموسان؟

قیز دئییرکی، آی قارداش، من کؤچدن قالمیشام. تا بئله دوز یئرده، آچیق یئرده
 ایسته میرم اله کئچم، ائله قایانین بوراسین اؤزومه سیغیناجاق قاییرمیشام. نه بیلیم،
 بوردا یاشییرام.

اوغلان دئییر:

-آ باجی، به قاباغی قیشا گله جک، سن بیردا نئینه ییسن؟

قیز دئییر:

-ایندی اوکم-قلام، نَسه بوردایام.

اوغلان دئییرکی، ایندی سن ایجازه وئرسن، سنی آپاریم ائوه. حسابدا بو اوغلان

دا گؤزل اولور، هم ده سوبای اولور. بونا چوخ مئیلی یاپیشیر. قیز دئییر:

-گئدهرم، الله منی سنه اورجاه چیخاردیب دا.

اوغلان بونو آلیر آتین ترکینه، تا ایندی هارا اووا گئدهجی ایدیسه، دئییر، ائله من

اووومو تاپمیشام. آتا-آنا، باجی-قارداش گؤرورکی، نه اوو ائلمه ییب، نه هئچ بیر

شئی، آما بیر نازنین خانیم گتیریر. گتیریر بونو آتدان قویور یئر، دئییر:

-آی باجیم، آی قارداشیم آروادی، بونا بیچین-تیکین، یاخشی پالتار گئیدیرین،

یئمک وئرن. بو کؤچدن قالب، اوپادان آیری دوشوب. بونو یئدیزدیریلر،

گئیندیریلر، یاخشی ائوده ساخلییلار. اوغلانین باجیلاری دئییرکی، ائله

ایندیکی، سن بونو تاپمیشان، ساخلایاق گلن اوپا واختینا کیمی. ایندی کی

مئیلین بونادی، بیز ییهه سیز توی ائلییه ییلمه ریک دا، ائله ائوده قیز کیمی، باجین

کیمی ساخلایاق. ائله کی، ائلات قاییداجاق، نئجه اولسا، ییهه سی وار دا-

قارداشدان، باجیدان سوراقلییالارکی، اؤلوسوندن-دیریسندن قالیر؟ اوندا بیز

گئده ریک ایجازه آلاریق. دییه ریک، قیزی بیز گتیرمیشیک، باجیمیز کیمی

گؤزوموز اوسته ساخلامیشیق. بیزیم ده اوغلان وورولوبدو بونا، ایجازه وئرن،

سنی-منی توی ائله یک. بو آدان، بو نیتنن ساخلییلار، ائل گلر. ایندی بیر قیش

دولانیر، قالیر اوپا کؤچمه یه. اوغلان دورور، آتی مینیر، بو اوپادان او اوپایا، او

داغدان بو داغا سوراقلییر. سیزین بیر قیزینیز قالیبدی، بیز تاپمیشیق، بیز

گتیرمیشیک. نه تهر، نهجه، هئچ کیم هئچ واخت دئمیرکی، ییزیم آدامیمیز ایتیب،
یا سیز تاپمیسینیز هر ائلاتی گزیر، اوایلاردان خبر توتور. سونرا تا باخیر،
گؤرورکی، بو بئله دئیل. گلیر قیزا دئیرکی، واللله، نهچه گوندو بو داغلاری
گزیرم. بئله ده باخ، هر یئرده ده، هر چادیرین قاباغیندا دا بو صُحبتی آچیرام.
آخی سنین هئچ صاحابین چیخمیر. قیز دئیر:

-آ جانیم-گؤزوم، بلکه ایتیلر. ایندیکی، الله منی سنه یئتیریب، منی
سئویرسن، من ده گلیب اوتورموشام، بیر ایلدی سنین چؤره گینی یئیرم.
اؤزونوزون فیکرینیز نه دی، ائله یین. آها، بوردان آرخا یین دوشندن سونرا بونلار
گتیریب توی ائلیه ییللر. بونلار ائوله نیر. ائولندن سونرا بئش کئچیر، اوچ کئچیر.
بیر گون اوغلان کندی گزیرمیش. اوغلان دا بیر یاخشی ساییلیب-سئچیلن
آدامیدی. بیردن خبر گلیرکی، تاجیر گلیب، اوردا بئله مال ساتیر، پار-پارچا
ساتیر. بو اوغلان دئیر، گئدیم گؤروم منیم نیشانلیما لاییق پالتار اولارسا، آلیم
آپاریم. هه، اوغلان گئدیر-گؤرور بیر گؤزل پارچا وارکی، ائله گلین بونا یاراشیر،
بو دا اونا. بوندان نهچه متیر آلیر گتیریر، دئیر:

-آی منیم خانیمیم، آی منیم گؤزه لیم، گؤر سنه نهجه پالتار آلمیشام.

بو گلین آلیر بونو الینه، آینه-بئینه باخیر، دئیر:

-بو نه دیکی، نه اولان شئیدیکی، قاف داغی نین اوتونداندی دا. یوخ، بونون او
قدیر عؤمرو اولماز. پارلاقلیغینا باخما گینن. قاف داغی نین اوتوندان حاضیر لانیب،
بو بیر شئی دئیل. قایتار آپار.

اوغلان بونو آلاندا آخی تاجیر بونو اولچوب-کسیب وئیریب. تاجیر دئیر:

-اوغلان، سن منی آلدادیردین، یا نه تهر. آلمیاجایدین، منیم مالیمی نییه
کس دیریر دین؟

اوغلان دئییر:

-واللاه، منیم ائله خوشوما گلدی. آلدیم آپاردیم. یولداشیم بینمه دی.

تاجیر سوروشدو:

-نییه بینمه دی؟ بو گۆزلیکده پارچانی دا بینمزلر؟

اوغلان دئدی:

-آلدی آینه-بینه باخدی. دئدی کی، بو نمه نه شئیدی کی، بونو بو قییمته آلیرسان.

بو قاف داغی نین اوتون ناندی، اوغلان بئله دئنده تاجیر بونا بیر آز فیکیر وئیر،

سوروشور کی، اده، او قیزی سن هاردان آلمیسان؟

دئییر:

-آی جانیم، سنه نه وار. منیم پولومو بری ائله. سنه نه وار من بونو هاردان

آلمیشام؟

ایندی شئیطان اؤلمو یوب کی، دئییلر کی، بیر یئردن تاپیب گتیریب. هئچ دده سی

بیلینمیر، نه سی بیلینمیر. آما گۆزلیگینه سۆز یوخدو.

بو تاجیر اوزون عؤمورلو اولوب هر شئی بیلیرمیش. اوغلانین شستینه-بسطینه

باخیر. دئییر:

-آی اوغلان منیم مالیمی قایتاریرسانسا، سۆزوم یوخ، آما او قیزی اگر سن بیر

صحرا دان، بیر خارابالیقدان تاپمیسانسا، او قیز ایلاندی.

اوغلان دئییر:

-عمی، سن نه دانیشیرسان، گۆزلیگی بو، بیر ایل ائله بئله ائویمیزده

ساخلا میشیق. باجیمنان یاتیب، آنامنان بیر یئرده اوتوروب دوروب. آخی او نییه

ایلان اولور، بیر ایلدن ده سونرا سوراqlاشمیشیق، ائلین-گونون تاپمامیشیق، توی

ائله میشیک. سن نه دانیشیرسان؟

تاجیر دئییر:

-اوغلان، پارچانی بری ائله، آلا پولو، آنجاق اونو سن یوخلویوب بيله بیلرسن.
 اوغلان سوروشورکی، نه تهر یوخلویوم. تاجیر دئییر:
 -سن اونو یوخلاگین. اگر بیر شئی باشا دوشسن، آدیم بو، یثریم-یوردوم بو،
 خبر وئرسن، دیهرم اوندان جانینی نه تهر قورتارارسان.
 بو اوغلان سوروشورکی، آخی من اونو نه تهر یوخلویوم. دئییرکی، یورغون-
 یورغون هارا گئت، هاردان گل، باشینی قویگین گلی نین دیزی نین اوستونه،
 دئن، ائله یورولموشام، ائله یوخوم گلیر. منیم باشیمی بیر آز سیغاللا، انه-بنه، من
 بیر آز یوخویا گئدیم.

اوغلان اؤزونو وورور یوخولوغا، میشا-میش یاتیر. بو آیلیل باخیب گؤرورکی،
 واللاه، ائله ها سیغاللا بیر اوغلان دینمیر. بونون باشینی قویور بالینجا، اؤزو دورور
 گئدیر اؤنوغا. اؤنوغون قاباغیندا بو جیلدی سوینور قویور یثره. ایلان جیلدینی
 گئیینیر، اولور بیر اژداها. اژداها اولاندان سونرا، دؤرد دیرکلی ائویمیش، بو
 قالخیر بو دیرکدن او دیره یه، او دیرکدن بو دیره یه. بو تیرین آراسیندان،
 اوردان-بوردان بیر سیچاندان، قوردان-قوشدان اودور. اوداندان سونرا اوغلان
 گؤزونون آلتیندان باخیر، آمان الله، بونون الیندن نه قورتارار؟ تا هئچ، سوّس-
 پوّس دینمیر. سیچاندان-زاددان توتاندان سونرا، گؤرور، یاواش-یاواش دیرکلره
 سارینیب گلیر. بئله اولاندان سونرا بو یثره دوشنده اوغلان بیر ائه ائله بیر، انه-بنه
 قولون-قیچین ترپه دنه، بو تنز جیلدن چیخیر، اولور همن قیز. دئییر:

-گئتمیشدیم سو ایچمه یه.

اخى باشى بونون دیزی نین اوستیدی. اوغلان دورور، دئییر:

-من سفره چیخیرام.

بیلیر کی، ایندی بو تاجیر هارا گئده جک. آتی مینیر، دوشور تاجیرین دالینا. دئی
بو کند، او کند، انه-بنه، بوردان گئدیر، های وورور-چیخیر شکی، باکی، تاجیری
تاپیر، دئییر:

-آی عمی، سنه قوربان اولوم. باخ من بئله گوردوم. ائله سن دئین دوزدو. بو بیر
اژداهادی کی، بونون الیندن قاجیب قورتارماق اولماز. تاجیر دئییر:
-آی اوغلان، اونو سن ایندی او قدر اوخشاییرسان کی، سنی سیغاللایب-
تومارلاپیر. ائله کی اونا بیر شیلله ویراسان ها، ائله سنی ووراجاق کی، قارا تولوق
اولاسان.

اوغلان دئییر:

-عمی، باشینا دولانیم، آی تاجیر، به من نئینه ییم؟
دئییر کی، اده، اونو هئچ وخت اؤلدوره بیلمزسن. بلکه تندیره سالا بیلرسن.
تاجیر اوغلانی اؤیره دیر. دئییر کی، خمیر ائله، نه آنا چاغیر، نه باجی. دئنه کی،
گه گؤرک، بو چؤری نه تهر یاییللار، یاییللار. سن یای، من یاییم، من یاییم، سن
یاپ. اؤزوموز بیشیرک، اؤزوموز یئیک. بئله-بئله اؤرگت. هئچ کیم اولماسین.
اوغلان دورور گلیر. بونو اوخشاییر انه-بنه کی، هاواغا کیمی قونشو گلیب بیزه
کؤمک ائلییه جک، هاواغا کیمی آنام-باجیم گلیب بیزه کؤمک ائلییه جک.
دورور دئییر کی، گتیر سن بیر آز خمیر ائله، من ده تندیری سالیم. من یاییم سن
یاپ، سن یای من یاییم. قیز گئدیر، خمیر ائله ییر. اوغلان دا گئدیر تندیره بئله
یاخشی-یاخشی کؤتوکلر، اودونلار سالیر. اوغلان دئییر:
-هه، ایندی گل کونده لی یک.
اوزون سؤزون گؤده گی، تندییرین نه کی، یاراشیغی وار، هامیسینی دوزوللر. اوغلان
دئییر:

-ایندی آلا سالگینن اپیک یاپانین اوستونه، وور تندیره.

قیز دئییر:

-یوخ، من بو اوددان قورخورام.

اوغلان دئییر:

-منه وئر، من بیرین-ایکیسین ووروم، اوندان سونرا سن وور.

اوغلان پاپاغین چیخاردیر، قویور یئر. لاواشی سالیق، دئی بیرین، دئی ایکسین.

ایکیسی دوشور، بیرین چیخاردیر. بئله-بئله اوغلان دئییر:

-هه، ایندی منه نولدو؟ گل ایندی ده من یاییم، سن یاپگینن.

بیر آز او یانا ائله بیر، بیر آز بو یانا، قیزا دئییر:

-الینی قوی بورا، بیر الینی ده بئله توت. اییل برک وور.

ائله بو الینی تندیرین بادینا قویوب اپیک یاپانی تندیره ووراندا اوغلان دالدان

قالدیریپ سالیق تندیره. تندیره سالاندا بو بیر ناله چکیر، بیر سس چیخاردیرکی،

اوغلانین اوره گی گئدیر قالیر تندیرین باشیندا. بیر واخت آییلیب گؤرورکی، تندیر

کولله نیب. آییلیب باخاندا گؤرورکی، قیز ایلان شکلینده تندیرین دیپینده کول

اولوب. دئمه، سالیقاندا آرواد دونوندا یانیندا ایلان شکلینه دوشور. قایدیر

شیشدن، کؤسؤودن گؤتورور، اونو ترپه دیر، گؤرور یانیب اولوب کول، آنجاق

ایلان شکلی بئله تندیرین هررمه سینده دی. اوغلانین بوندان جانی قورتاریر. شاد-

خورم یاشاییر.

ایلقار "ین ناغیلی

اصفهان شهرینده ایلقار آدیندا کاسیب بیر کیشی وار ایدی. بیر گون بو کیشی آروادینا دئییرکی، منیم خورجونوما بیر آز چؤرک قوی، گئدیم کاسیب چیلیغیمین دالینجا. بلی، ایلقار حاضیرلیغینی گؤردو، یولا دوشدو. آز گئتدی، چوخ گئتدی، قاباغینا بیر کیشی چیخدی و دئدی:

-هارا گئدیرسن، منی ده اؤزونله آپار. او کیشی ده بونا قوشولدو. بیر آز گئتمیشدیلمکی، قارشیلارینا بیر کیشی ده چیخدی. بئله-بئله، ییغیلدیلا، دوز اوتوز نفر اولدولار. اونلار بیر شهره چاتدیلا. دئمه بو شهرده قریب آدمی توتوب اوتوز تومنه ساتیرمیشلار. بونلاری دا توتدولار. ایلقار دا دوشدو بیر زرگرین الینه. ایلقار چؤله گئدیب زرگرین قویونلارینی اوتاریردی، بئکار واختیندا دا دستر چکیردی. گونلرین بیر گونو دستر چکیر و مورگوله ییردی. خانیم سوروشدوکی، ایلقار، نییه مورگوله ییرسن؟ ایلقاردا جاواب وئردیکی، من گلمیشدیم چؤرک قازانماغا، آما منی توتوب ساتدیلا. خانیم دئدی:

- ایلقار، یئددی ایلدیرکی، منیم اوشاغیم اولمور. بیر دوعا یاز منیم اوشاغیم اولسون. خانیم کاغیز-قلم گتیردی، ایلقار اونا دوعا یازدی. بوتون بونلار اللهین دا خوشونا گلدی، بو آروادین بویونا اوشاق دوشدو. آی کئچدی، آرواد یاتدی، اونون بیر اوغلو اولدو. اوشاق بؤیومه یه باشلادی. سنه هاردان دئییم، کیمدن دئییم، ایلقار دان. او یئنه دستر چکیر، مورگوله ییردی. خانیم یئنه اونون حالینی سوروشدو، او دئدی:

-عهد ائتمیشدین، اونو یئرینه یئتیر.

خانیم دئدیکی، آغان گل سین، دییهرم سنی بوراخار. آخشام کیشی ائوه گلدی، آرواد دئدی:

-منیم اوشاغیم اولماسینا سبب بودور. او، منه دوعا یازدی، منیم ده اوشاغیم اولدو. آغاسی ایلقارا بیر آز پول و پالتار وئریب یولا سالدی. ایلقار بو پول ایله اویری یولداشلارینی دا آلدی و اونلاری اؤز ائولرینه یولا سالیب اؤزو تک قالدی. آز گئتدی، چوخ گئتدی، گلیب شهره چاتدی و بیر قفهیه گirdی. بو شهرده قیرخ لوتو یاشایردی. اونلار ائشیتدیلرکی، ایلقارین چوخلو پولو وار. لوتولارین باشچیسى قهوهیه گلیب دئدیکی، اؤلوموز اؤلوب، کیم اونون اوستونده ئُران اوخوسا، اونا پول وئرهجه ییک. ایلقار دئدیکی، من باجاریرام. او، لوتونون دالینجا گلیب اؤلو اولان اوتاغا چیخدی. ئُران اوخوماغا باشلادی. ایلقار گُردو اؤلو یاواش-یاواش ترپه نیر. بوتون بونلارین بیر فیریلداق اولدوغونو آنلادی، چیخیب قاچماغا باشلادی. لوتو دئدیکی، سنده او پوللاری قویما یا جاغام. ایلقار باشقا قهوهیه گتتمهیه باشلادی. لوتولار بونو بیلیب بیر آرواد اؤیرتدیلر. آرواد گئتدی ایلقارین یانیناکی، من سنین آروادینام، اوشاقلاریمیز بیزی گؤزله بیرلر. آرواد اونو ایناندیردی او دا آروادین یانینا دوشوب ائولرینه گلدی. ائوه گلیب یئییب-ایچدیلر، سونرا یاتماق واختی اولاندا آرواد دئدیکی، سن یات، یورغونسان. کیشی تزهجه یاتمیشدیکی، آرواد لوتونو چاغیردی:

-گل، یاتیبدی.

ائله ییل کیمسه ایلقارا دئدیکی، ای دل غافیل، نه یاتیلسان، اویان. او سسه آییلب گُردوکی، بونو توتماق ایسته ییرلر، دوروب قاچماغا باشلادی. بیر آز گئتدی گُردو ایشیق گلیر. یاخینلاشیب ائوه گirdی، گُردوکی، ائوده هئچ کس یوخدور. کورسونون آلتینا گirdی. گُردوکی، کورسونون آلتیندا بیر قاب پلوو وار، اوستونده ده بیر توپوق، باشلادی بونو یئمهیه. گئجه دن خیلی کئچمیشدیکی، بیر اوغلان ایچهری گirdی، عمی قیزیدان چؤرک ایسته دی.

عمی قیزی دئدی کی، قورو چؤرک وار. ایلقار بیلدی کی، قیزین آشناسی وار، اونا گؤره ده پلووون هامیسینی یئدی. گئجه دن خیلی کئچمیشدی کی، بیر لوتو ایچهری گیردی اوغلانی اؤلدورسون. ایلقار کورسونون آلتیندان هر شیئی گؤروردو. او، قیلینجی گؤتوروب لوتونو اؤلدوردو. سسه اوغلان آییلدی. ایلقار دان سوروشدوکی، بو نه احوالاتدی؟ اودا دئدی:

—منه عیان اولدوکی، بو لوتو سنی اؤلدوره جک، اونا گؤره ده من گلیب اونو اؤلدوردوم، اجازه وئر عمی قیزینی دا اؤلدوروم. من گئدیرم—دئییب یولا دوزلدی. ایلقار آز گئتدی، چوخ گئتدی، گؤردوکی، اوزاقدان بیر ایشیق گلیر. یاخینلاشیب گیردی ایچهری. گؤردوکی، بیر قوجا کیشیدیر. سلام وئریب آییلدی یانیندا. باخدی کی، بورادا آتلار وار، آنجاق اینسانا اوخشاير، بیلدی کی، بو کیشی طلسم لیدیر. قوجاینان صُحبت ائدیردی. بو زامان قوجا ایکی آلما چیخاریب بیرینی اؤز قاباغینا، بیرینی ده ایلقارین قاباغینا قویدو. بیر آز کئچمیشدی کی، قوجا مورگوله مهیه باشلادی، ایلقار دا فورستی الدن وئرمه ییب آلمالاری دییشدیردی. قوجا آییلیب دئدی کی، آلمانی یئ. قوجا آلمانی یئینده اولدو آت. ایلقار آتی باغلادی آتلارین یانینا. او دییشدیردیگی آلمانی دیشله ییب آتلاری دا یئدیرتدی. آتلار دا یئیب اولدولار آدام و ائولرینه داغیلشدیلار. ایلقار ائوه قاییدیپ باشینا گلن احوالاتلاری آروادینا دانیشدی. بئله لیکله، گون گؤروب، دؤوران سوردولر.

بگ اوغلو ائلیار ایله دئو اوغلو آلتین توپ

بیری وار ایدی، بیری یوخ اویدو. قدیم زامانلاردا بیر بگلربگی وار ایدی. بو پادشاه چوخ ازاذیل ایدی. پادشاهین ایکی آروادی وار ایدی، بیری چوخ چیرکین ایدی، اودورکی، پادشاه بو آروادینا گون وئرمیردی. همین آروادین دا چوخ گؤزل و عاغیللی اوغلو وار ایدی. اونون آدی ائلیار ایدی. ائلیار آناسی نین بو گونونه دؤزه بیلیردی. گئجه و گوندوز یول آختاریردی کی، آناسینی بو عذابدان نئجه خلاص ائتسین. بیر گون ائلیار آناسینا دئدی:

-گل بورادان قاچاق. آناسی ائلیارین سؤزونه راضی اولدو. اونلار یول آزوقه سیندن-زاددان گؤتوروب ائودن چیخدیلار.

آز گئتدیله، اوز گئتدیله، دره-تپه دؤز گئتدیله، گلیب چؤللو-بیاباندا بیر قالاچایا راست گلدیله. آنا-بالا بورادا قالماق فیکرینه دوشدولر، اودورکی، قالانین دؤرد بیر طرفینی فیزلاندیلار. قالاچایا گیرمک اوچون بیر داروازا تاپا بیللمه دیله. ائلیار ناعلاج قالب قالاچانین بیر طرفینی سؤکدو. آناسی ایله بیرلیکده ایچهری گیردیله. ائلیار دریندن نفس آلدی و دئدی:

-بوندان سونرا راحت یاشایا بیلریک. بئله لیکله، ائلیار و آناسی بورادا یاشاماغا باشلادیلار. ائلیار هر گون گئدیر، قوش دان-زاددان اوولاییب گتیریر، آنا-بالا یئییب-ایچیر، یاواش-یاواش دولانیرلار. بیر گون ائلیار یئنه اووا گتمیشدی. آناسی چوخ داریخیردی، اودورکی، دوروب قالاچانین قیراق-بوجاغینی گزمه یه باشلادی. بیردن قولاغینا بیر زاریلتی گلدی، باشلادی سس گلن یئری آختارماغا. آختاردی، آختاردی، گون اورتایا یاخین گؤی چمنلیگین ایچینده بیر قویو تاپدی، آیلایب قویونون ایچینه باخدی. گؤردو زاریلتی بو قویودان گلیر. دئدی:

-ای، کیمسن. بو قویو یا نه اوچون گیریبسن؟

قویودان سس گلدی کی، بس سن کیمن؟ من بو قویو یا ائلیار آدلی بیر پهلوان
اوغلانین الیندن گیرمیشم.

آرواد دئدی:

-من ائلیارین آناسیام.

سن دئمه بو قویودا کی آغ دئو ایمنش. آرواد دئدی:

-من سنه کؤمک ائدهرم.

دئو دئدی:

-آند ایچ ائلیار منه توخونما یا جاق.

آرواد دئدی:

-سن قورخما، من سنه کؤمک ائده جه یم.

دئو دئدی:

-اوندا بورا بیر بالا جا داش آت، من چیخیم.

آرواد گؤتوروب داش آتدی، دئو سیچراییب قویودان چیخدی. آرواد دئدی:

-ائله من ده تکم، اوغلوم گئدیپ اووا. اوتور، صُحبت ائدک، اوغلوم گلنده یئنه
گئدیپ قویو یا گیررسن.

بئله-بئله هر گون ائلیار اووا گئندن سونرا دئو قویودان چیخیر، آروادلا صُحبت

ائدیرلر. اونلار یاواش-یاواش سئویشمه یه باشلادیلار. آرتیق اونلار عاشیق-

معشوق اولموشدولار. بیر-بیرلرینی گؤرمه ینده داریخیردیلار. بیر گون دئو دئدی:

-گل سنه ائلیاری اوزاق بیر سفره گؤنده رک. اوغلون سنی چوخ ایسته بیر، اؤزونو

وور ناخوشلوغا. اوندان سونرا سن نه دئسن اونا باخاجاق.

آرواد ائله ده ائتدی. ائلیار اوودان گلنده آناسینی ناراحت گؤردو و دئدی:

-آنا، دردین منه گل سین، سنه نه اولوب؟

آرواد دئدی:

-اوغولوم یامان ناخوشلامیشام.

ائلیار دئدی:

-آنا، بس دردین علاجی ندیر؟

آرواد تنز حیلہ نیقایینی اؤزونه چکیب دئدی:

-من همیشه ناخوشلایاندا آتان منه فیرنگیستاندا بیر باغ وار، او باغداکی

آلمالاردان گتیرردی، من ده یئییب یاخشی اولاردیم. ائلیار دئدی:

-آنا تکی سن یاخشی اول، گئدیپ همین آلمالاردان گتیررم.

آرواد یالاندان دئدی:

-اوغول، اورا چوخ اوزاقدیر، من راضی اولمارام سن اورا گنده سن.

ائلیار دئدی:

-من راضی اولمارام منیم آنام یورغان-دؤشکده یاتسین.

گئجه یاتدیلار، سحر تئزدن دوروب خورجونونا چؤرکدن-یاوانلیقدان قویوب یولا

دوزلدی. آز گتتدی، اؤز گتتدی، دره-تپه دوز گتتدی، گلیب فیرنگیستانا چاتدی.

بیر نئچه گون اورادا دینجلدی. دنیا گؤرموش قوجالاردان باغا گئتمه گین یولونو

اؤیرندی، قوجالار دئدیله:

-اورا گتتمک اوچون ایکی یول وار. یوللارین بیر آیلیق، بیر ایسه هفته

لیکدی. بیر آیلیق یول خطاسیز یولدور، بیر هفته لیک یول ایسه خطالی یولدور.

ائلیار تنز چاتماق اوچون بیر هفته لیک یولا گئتمه یه باشلادی. یولدا چوخ بؤیوک

مانعیره راست گلدی. هامیسینی ووروب کئچدی. آخیردا گلیب بیر ماغارایا

چاتدی. ایچهری گوردی، گوردوکی، بورادا بیر تاخت وار، تاختین اوستونده بیر

دئو یاتیب. باشلادی دئوین آیاغی نین آلتینی خنجرله اویمایا. دئو اویانیب او طرف بو طرفه باخدی. ائلیاری گۆردو و دئدی:

ای بنی-آدم، سن نه جرأتله بورا گیرمیسن؟ یاخین گل، سنین بو قورخمازلیغین خوشوما گلدی. مندن نه کؤمک دیله بیرسن دیله.

ائلیار دئوین بو سۆزلریندن اورکلندی و دئدی:

-ایندی کی، منه کؤمک ائدیرسن، آنام ناخوشدور. دئییر، بورادا بیر باغ وار، باغدا یاخشی آلمالار وار، اوندان یئسم، یاخشی اولارام. اودورکی، من ده گلیمشم او آلمادان آپارام.

دئو دئدی:

-ای ائلیار، آنان سنی گئدر-گلمز یولا گۆندهریب کی، سن یوللاردا تلف اولاسان. گل سن گئری قاییت.

ائلیار دئدیگیندن دؤنمه دی و دئدی:

-من آلمالاری آپارمالییام. یاخشی سی بودورکی، سن آلمالارین یئرینی دییه سن.

دئو چوخ دئدی، ائلیار آز ائشیتدی. ائلیاری یولا گتیره بیلمه یین دئو اونا دئدی:

-دئدیگین او باغ منیمدیر. آنجاق سۆزومه قولاق آس. سنین آنان اؤزو اوچون معشوق تاپیب، اودورکی، سنی بورا گۆندهریب.

ائلیار بو سۆزدن حیرصلندی. دئو دئدی:

-آلمالاری آپاراجاقسان، آنجاق پشمان اولاجاقسان. دئو ائلیارا بیر کاغیز وئردی و دئدی:

-بو کاغیزی آپارارسان، قاباغینا نه چیخسا سنه هجوم ائده جک، قورخمازسان، کاغیزی گۆستررسن، سنه توخونمایا جاقلار. باغا چاتاندا بیر قارا داش وار، اونو قالدیرارسان، باغین قاپیسی او داشین آلتیندادیر. ائلیار کاغیزی دئودن آلیب یولا

دوزلدی. دئو دئدیگی کیمی قاباغینا نه چیخدیسا کاغیدی گؤستریدی. گلیب همین قارا داشا چاتدی. داشی قالدیردی. باغا گیردی. باغی گزیب همین آلمانى تاپدی. بیر خورجون ییغیب یولونا دوزلدی. بونو بورادا قویاق، گؤرک آروادلا دئو نه ائتدیلر. ائلیار گئندن سونرا آروادلا دئو هر گون عیش-عیشرتله مشغول اولماغا باشلادیلار. بو منواللا آروادلا دئوین بیر اوشاغی اولدو. آرواد اوشاغی بلهیه قویاندا اوشاق بلکدن دوروب قاچدی و معلق ووردو. آرواد دئدی:

-آی بالا، هارا گئدیرسن، سنه بیز هئچ آد قویمامیشیق. اوشاق دئدی:
-من اؤزوم اؤزومه آد قویدوم. منیم آدیم آلتین توپدور. قارداشیم گلیر، من اونون قاباغینا گئدیرم. دئوله آرواد بونو ائشیدیب ال-آیاغا دوشدولر، دئیلر بیز نه ائدک. ائلیار گلسه بیزی اؤلدورهجک، اودورکی، گتیریب قاپی نین باشینا بیر اژداها قویورلارکی، ائلیار گلیب قاپیدان کئچنده اژداها ووروب اؤلدورسون، سونرا باشماغی نین ایچه ریسینه عقرب قویدولارکی، ایشدیر اژداها ووروب اؤلدوره بیلمه-سه باشماقلاری گئینده عقرب وورسون، بونلار بورادا ایشلرینده اولسون، گؤرک آلتین توپ نه ائتدی.

آلتین توپ معلق وورا-وورا ائلیارین قاباغینا گئتدی. ائلیار دره لر، تپه لر آشا-آشا گلیب یئددی آغاجلیغا چاتدی. گؤردوکی، بودور قاباقدان توز گلیر. بئله باخاندا گؤردوکی، بیر قیرمیزی شئی دیر، بونا طرف گلیر. آلتین توپ بیر معلقلا دوز ائلیارین قاباغینا دوشدو. ائلیار اونو گؤرجک اتی اوړپندی.

آلتین توپ دئدی:

-ای اوغلان، سن مندن قورخما، من سنین قارداشینام.

ائلیار بونون سؤزونه اینانمادی.

آلتین توپ دئدی:

-آدیم آلتین توپدور. ای اوغلان، سنه بیر احوالات دانیشاغام.

اثلیار دئدی:

-دانش.

آلتین توپ دئدی:

-سن گئت، من ده گلیرم.

اثلیار گلیب قالاچانین یانینا چاتدی. آلتین توپ دا بیر معلق ووروب اثلیارین یانینا دوشدو. اثلیار قالاچایا گیرمک ایستهدی، دی گل آلتین توپ قویمادی. اثلیار نه قدر ائلهدی، آلتین توپ یئنه قویمادی. آلتین توپ ووروب قالاچانین بیر طرفینی اوچوردو و اثلیارا دئدی:

-گل بورادان گئیچ.

اثلیارین آناسی ائشیتیمیشدی کی، اثلیار گلیر، اودورکی، اؤزونو ناخوشلوغا ووروب گیرمیشدی یورغان-دؤشهیه. دئوده کی، قاجیب گیرمیشدی قویویا. اثلیار قالاچادان ایچهری گیردی کی، بس آناسی یورغان-دؤشکده دیر. اثلیار آناسینا طرف گئندنه آلتین توپ قویمادی و دئدی:

-قوی، من احوالاتی دانیسیم، سن ده قولاق آس. آلتین توپ باشلادی صُحبت ائلمهیه کی، قارداشیم اثلیار، سن آنانی چوخ ایسته ییردین، اونو عذابدان قورتاریب بورا گتیردین کی، خوش گون گؤرسون، آنان ایسه بورادا دئوه-منیم آتاما عاشیق اولوب، سنی حيله ایله اؤلومه گؤندردی. سن گئندن سونرا بونلار بورادا آسوده یاشاییلار. بو عاشیق-معشوقدان دا من توره میشم. اونلار ائشیدیلر کی، سن ساغ-سالامات قاییدیپ گلیرسن، ایندی ده باشقا تور قورویلار. سونرا آلتین توپ قاپی نین باشیندان اژداهانی، باشماقلارین ایچینده کی عقربلری گؤستردی و دئدی:

-اونا گۆره من سنی قویمادیم قاپیدان کئچه سن. بودور آنامیزین و منیم آتامین سنه قارشى حيله لری. ایندی، قارداش، آنامیزا قارشى جزانى سن اؤزون وئرمه لی- سن، اونا گۆره کی، سن مندن بؤیوکسن. آتاما ایسه جزانى من اؤزوم وئره جه یم،- دییه رک گئدیپ قویودان آتاسینی چیخاردی، گتیردی و ائلیار دا آتاسینی گتیردی.

ائلیار آلتین توپا دئدی: بو آتا و آنا یاخشیلیق بیلیرلر و بیز بونلاریله یاشایایلمه- ریک، گل بونلاری بو اؤلکه دن قوواق، و ائله ده ائتدیلر.

سونرادا ائلیار آلتین توپا دئدی:

-قارداش، گل بیرلیکده یاشایاق.

آلتین توپ بونا راضی اولمادی و دئدی:

-یوخ، قارداش، من دئو اوغلویام، سن ایسه بنی آدم، ایکیمیز بیر یئرده یاشایا بیلمه ریک. سن گئت اؤز آتانین یانیندا یاشا، من ده بو قالاچادا یاشایاجام. نئچه کی، من و ارام، سنه هئچ کس توخونا بیلمز.

یاخشینی- پیسی حاخلادیم، ناغیلی بوردا ساخلادیم. قالاچانین آچارینی ایتیردیم. کیم تاپسا ناغیلین دالینی اونا دانیشاچام.

بیلیجی قارداشلار

قدیم زامانلاردا بیر تاجیر وار ایدی. بو تاجیرین اوچ اوغلو وار ایدی. بیر گون تاجیر برک خستله نیر. اونون بیر کوپه قیزیلی وار ایدی. کیشی فیکیرلشیرکی، نئجه ائله ییم کی، من اؤلندن سونرا اوغلانلاریم بو قیزیلین اوستونده ساواشما سینلار. چوخ فیکیرلشندن سونرا بئله بیر قرارا گلدی کی، هر اوغلونو آیریجا چاغیر سین، دئسین کی، فیلان یئرده بیر کوپه قیزیلیم وار، اونو چیخاریب

قارداشلارینین آراسیندا بۇلرسن. اولجه بۇیوک قارداشی، سونرا اورتانجیل اوغلانی، سونرا ایسه کیچیگی چاغیریپ بیر-بیریندن خبرسیز دئدی کی، فیلان یئرده قیزیل باسدیرمیشام، چیخاریپ وئرسن قارداشلارینا، اوچونوز بیر یئرده بۇلوشدورورسونوز.

کیشی بونو ائله یندن بیر نئچه گون سونرا اۇلدو. کیچیک اوغلان هامیدان قاباق گئدیپ قیزیلی چیخاریپ یئرینی دییشدیردی. کیشی نین قیرخی چیخاندان سونرا بۇیوک قارداش اویری قارداشلارینی چاغیریپ دئدی کی، آتام اۇلمه میشدن منی چاغیریپ دئدی کی، فیلان یئرده قیزیل باسدیرمیشام، چیخاریپ قارداشلارینلا بیر یئرده بۇلوشدورورسن. ایندی آتامین قیرخی چیخیب، گلین گئدک قیزیلی چیخاریب، بۇلک. اورتانجیل قارداش دئدی کی، بس آتام اونو منده ده دئمیشدی. کیچیک قارداش دئدی کی، ائله منه ده دئمیشدی.

سونرا هامیسی بیر یئرده قیزیل اولان یئره گئتدیلر. قازدیلار، گۆردولرکی، قیزیل یوخدور. اونلار بیر-بیری نین بوینونا آتدیلار. سونرا بو قارار گلدیلرکی، گئدک دونیا گۆرموش بیر آدام تاپیب بونو اونا دئیک. گۆرک، اونه دئسه، اونو دا ائدک. بیغیشیب یولا دوشدولر. خیلی گئندن سونرا قارشیلارینا بیر کیشی چیخدی. کیشی اوغلانلاردان سوروشدوکی، آی قارداش، یولدا دوه گۆرمه دینیز. بۇیوک قارداش سوروشدو:

-سنین دوه نین سول گۆزو کور اویدو، کور دئییلدی؟

کیشی دئدی:

-هه، آی قارداش، کور اویدو، هارا گئتدی؟

اورتانجیل قارداش سوروشدو:

-دوه نین یو کونون بیر طرفینده یاغ، اویری طرفینده بال وار ایدی، یوخ اویدو؟

کیشی یالوارماغا باشلادی:

-هه، آی قارداش، ائله او دوه دی. سیز الله هارا گتدیگینی دئین.

کیچیک قارداش سوروشدو:

-سنین دوهنین اوستونده حامیله قادین وار ایدی، ائله می؟

کیشی دئدی:

-آی باشویزا دؤنوم، او ائله من آختاردیغیم دوه دی. هاردا گؤردونوز، دئین.

اوغلانلار دئدی لرکی، بیز دوه-زاد گؤرمه میشیک. کیشی اونلاری بوراخمادی.

دئدی:

-بئله شئی اولماز. گرک گئدک بیزیم پادشاهین یانینا، من دردیمی اونا دئیم. اونه

دئسه، ائله ده ائده ریک. اونلار راضیلاشیب گتدی لر پادشاهین یانینا. پادشاه

اونلارین نه اوچون گلدیگینی سوروشدو. کیشی دئدی کی، قبله ی عالم، بئله،

منیم دوه م ایتی ب. اونو آختاریدیم. دوه م گئدن طرفدن بونلار گلیردی.

سوروشدوم، بوتون نامین، نشانین دئدی لر. آما آخیردا دئیر لرکی، بیز دوه-زاد

گؤرمه میشیک.

پادشاه اوژونو بؤیوک اوغلانا توتوب دئدی کی، سن نه بیلدین کی، اونون دوه

سینین گؤزو کوردور؟

اوغلان دئدی:

-من یولدا گؤردوم کی، بیر دوه گئدی ب. یولون بیر طرفی نین اوتو قیرپیلیب، او

بیری طرفی نین اوتونا دیلمه ییب. بیلدیم کی، دوهنین بیر گؤزو کورموش.

پادشاه اورتانجیل قارداشدان سوروشدو کی، بس سن نه بیلدین کی، دوهنین

یوکونون بیری بال، او بیری یاغ ایمیش. اورتانجیل اوغلان دئدی:

-قبله ی عالم، من گلیردیم، گۆردوم یولدا بیر دوه اوتوروب، خئیلی دینجه لیب. او اوتوردوغو یثرین بیر طرفینه قاریشقا، او بیرى طرفینه میلچک بیغیشیب. اوندان بیلدیم.

پادشاه اوزونو بالاجا قارداشا توتاراق دئدی کی، بس سن نه بیلدین کی، دوه نین اوستونده حاميله قادین وار ایمیش؟ کیچیک قارداش دئدی:

-من ده همین کی، او یترده دوه یایلانمیشدی، گۆردوم اوردا کیمسه اوزانیب دینجه لیب، دوراندا، اول دیرسکلرینی، سونرا قولونو، سونرا دیزلرینی یتره مؤحکم باسیب. اوندان بیلدیم کی، همین شخص قادین، اؤزو ده حاميله قادین ایمیش.

پادشاه اوزونو کیشیه توتوب دئدی:

-آ کیشی، بونلارین سنین دوه ندن خبرلری یوخدور. انتھاسی، بونلار چوخ عاغیللی آدمالار اولدوقلاریندان بوتون بونلاری مشاهده ائدیرمیشلر.

سونرا پادشاه اوغلانلاری قوناق ساخلادی. امر ائتدی کی، اونلارا چوخ یاخشی حؤرمّت گؤسترسینلر. پادشاه قوللوقچولاری یانینا چاغیریپ دئدی کی، گرک اونلارا ان لذیذ یئمک وئر سینیز. بونون اوچون ان نفیس دیودن پلوو بیشیریپ، ان کؤرپه املیک قوزونو کسپب اتینی قیزاردین. اؤزو ده بونلارا تک بیر اوتاق آیریپ خورک وئرین. اؤزونوز ده گودون گؤرون، نه دانیشیرلار، گلین منه خبر وئرین.

قوللوقچولار ان گؤزل دیودن پلوو سۆزوب، گئدیپ سورودن کؤرپه بیر قوزو کسپب گتیردیلر، اتینی قیزاردیب قویدولار پلووون اوستونه، سونرا اوغلانلاری سوفره یه دعوت ائدیپ، گیزلینجه بوسماغا باشلادیلار.

اوغلانلارین هئچ بیرى یئمیه الینی اوزاتمادی. بؤیوک قارداش دئدی:

-آما بو پلووون دیوسو غصب یئردن ییغیلیبدیر.

اورتانیجیل قارداش دئدی:

-سن دیونو دئییرسن. هئچ بیلیرسینیزکی، بو قوزو ایت سودو امیدیر؟

کیچیک قارداش دئدی:

-هله سیز اونلاردان دانیشرسینیز. پادشاهین اؤزو اصل-نجابتلی دئیل، قاراجی اوغلودو.

بیر خیلی کئچندن سونرا قوللوچولار اورتالیغی ییغیشدیردیلا و پادشاه خبر آپاردیلارکی، بس، قارداشلار بئله-بئله سؤزلر دئدیلر.

پادشاه ایچهری گریب دئدی:

-اگر، بو سوفره باشیندا دانیشدیقلا رینیزی بوینونوزا آلماسانیز، اوچونوزو ده اولدوره جه یم.

اؤزونو بؤیوک قارداشا توتدو:

-سن نه بیلدین کی، دیو نه جور دور؟

بؤیوک قارداش دئدی:

-قبله ی عالم ساغ اولسون. من گؤردوم کی، دیونون رنگی ساریدیر. دئدیم کی، قبریستانلیقدان اکیلیب. اینانمیرسیز، سوروشون.

پادشاه قوللوچونو چاغیریب سوروشدو:

-بو دیو هارداندیر؟

قوللوچو دئدی:

-قبله ی عالم، کؤهنه قبریستانلیقدان گؤتورموشوک.

پادشاه دئدی:

-یاخشی، سن آزاد اولدون.

اورتانیجیل قارداشا دئدی:

-بس سن نه دئمیسن؟

اورتانیجیل قارداش دئدی:

-قبله ی عالم، دئدیم کی، بو قوزوایت سودو امیب.

پادشاه چوبانی چاغیریپ سوروشدو:

-بو قوزوایت سودو امیب، یا اممه ییب؟

چوبان دئدی:

-قبله ی عالم ساغ اولسون. دؤل قورتارانندان سونرا بیر قویون چوخ سایا دوغدو و

اؤلدو. همین واخت سورونون بیر ایتی ده دوغموشدو. قوزونو همین ایتین سودو

ایله امیزدیردیم.

پادشاه اؤزونو توتوب اورتانیجیل اوغلانا، سوروشدوکی، بس سن نه بیلدین؟

اورتانیجیل اوغلان دئدی:

-اول اتی ایچهری گتیرن کیمی بیر تورش ایی ووردو، بیر ده کؤهنه قوزو اتی نه

ایسه کؤهنه کیمی گؤرونوردو.

پادشاه دئدی:

-یاخشی، سن ده آزاد.

اؤزونو کیچیک اوغلانا توتوب سوروشدو:

-سن نه دئمیسن؟

کیچیک اوغلان دئدی:

-من ده دئمیشم کی، سنین اصلی نجابتین شاه نسلی دئییل، قاراچی اوغلو سان.

پادشاه آناسینی چاغیرتدیریپ دئدی:

-من کیمین اوغلویام، تمیز دانیش. آناسی دئدی:

-آی اوغول، بئله سنین آتاین بوتون اوشاقلاری قیز اولوردو. حامیله اولاندا منه دئدی کی، بو دفعه ده اوغلون اولماسا، سنی اؤلدوره جه یم. منیم یئنه قیزیم اولدو. همین وخت قونشودا بیر قاراچی آروادین اوغلو اولموشدو. قورخومدان من دوغدوغوم قیزی و سنین آغیرلیغیندا قیزیل وئردیم قاراجییا، سنی آلیب آتانا گؤستر دیک. او، سنی اؤز اوغلو بیلدی. سنین اصیل آتا-آنان قاراچیدیر.

پادشاه کیچیک اوغلاندا سوروشدو:

-ایندی دئی گؤروم بوتون بونلاری سن هاردان بیلدین؟

کیچیک اوغلان دئدی:

-قبلی عالم، اول سن پادشاه نسلیندن اولسایدین، دوه چی یه بیر دوه و یاخود بیر قیمتلی شی بخشیش وئردین. یاخود دا اونون دوه سی نین تاپیلما سینی امر ائردین. اکینجیسی سن دانیشاندا منیم ایچهریه گتیردیگیم شام آغاجینا چوخ باخیردین. سن اوندا فیکیرلشیردین کی، بونون مالیندان نئجه قشنگ شی لر دوزلتمک اولار. اوندان بیلدیم کی، قاراچی اوغلو سان.

پادشاه امر ائلدی کی، همین قیزی بورا گتیر یلسین. قیز ایچهری گریب دئدی:

-من بیلیرم سن منی نه یه چاغیر میسان. بونلار اوچ قارداش دیرلار. قیزیل لارینی تاپماق اوچون سنین یانینا گلیبلر. اونلارین قیزیلی کیچیک قارداشدادیر.

پادشاه تاجینی باشیندان گؤتوروب همین اوغلانین باشینا قویدو و قیرخ گون، قیرخ گنجه توی ائدیب اوغلانلا قیزی نی ائولندیردی. آدام گؤندردی، همین یئردن کوپه نی چیخاردیب دوه چیه وئردیلر. هامیسی دا سارایدا شاد-خرم یاشاماغا باشلادی.

پادشاهلا ایکی قارداش

بیری وارمیش، بیری یوخ اوموش، ایکی قارداش وار ایمیش. اونلار دولانیشیغین یولونو تاپا بیلمه دیکلریندن باش گۆتوروب باشقا ولایته گئدیرلر. شهر به شهر، کنبه کند گزیر، آنجاق اؤزلرینه مونا سب ایش تاپمیرلارکی، تاپمیرلار. بئله قرارا گلیرلرکی، بیر مودت قارپیز اکیب-بئجر سینلر، اونو ساتیب-سو سونلار، اگر خیر وئرسه، ائله بو ایشی داوام ائدیر سین لر. اونلار بئله ده ائدیرلر. ال-آیاقدان اوزاق بیر داغ اتگینده چوخلو قوون-قارپیز اکیب بئجریرلر. وخت او وخت اولورکی، قوون-قارپیز یئتیشیر. اونو بازارا چیخاریب ساتماغا باشلا بیرلار. شهرین جاماعاتی گلیب قوون-قارپیزا باخیر، ایسته دیکلرینی سئچیب گۆتورور، آما هئچ کس پول وئرمیر. قارداشلار بیر ده گۆرورکی، یئمیش قورتاردی، آما اللرینه هئچ نه گلمه دی. قالیرلار متل، بو سیردان باش آچمیرلار.

بؤیوک قارداش دئیر:

-نه مودتدی بو شهرده یاشاییریق، آما هله ده بو سیردان باش آچا بیلیمیر. نه قدر ایش آختاردیق، تاپا بیلمه دیک، گئدیپ اؤزباشیمیزا بوستان اکدیگ، سوروشان اولمادیکی، سیز کیم سینیز. او قدر قوون-قارپیز گتیردیک بیر سوروشان اولمادیکی، هاردان آلمی سینیز. هر گلن ده بیر پولسوز-پاراسیز بیرینی گۆتوروب گئتدی. ایندی یئنه بیر حصیریک، بیر ده محمدنصیر. مصلحتین ندیر، قارداش؟

کیچیک قارداش دئدی:

-سن اولان یئرده منیم سؤز دئمه یه نه حاقیم وار، آنجاق من بئله گۆرورم، بو ولایتده کیم نه ایسته بیرسه، اونو دا ائدیر.

اونلار چوخ فیکیرلشدیلر، آخیردا بؤیوک قارداش دئدی:

-دوز دئییرسن، بو اؤزباشینالیغی من ده گؤرورم. گل گئدک شهر قبرستانلیغینا. اونون یاخینلیغیندا اؤزوموزه بیر کوما دوزلدک. قبرستانلیغا گتیریلن هر اؤلوصاحیبیندن بئش تومن آلاق. بیر تهر دولاناق. سونرا گؤرک نه ائدیریک. کیچیک قارداش راضی اولور. اونلار قبرستان لیغین کناریندا اؤزلرینه ائو تیکیر، اورا گتیریلن هر اؤلوصاحیبیندن بئش تومن آلیرلار. بونلاردان سوروشان اولمورکی، سیز کیم سینیز؟ بو نه بئش تومندی آلیر سینیز؟ قارداشلار گؤرورکی، هئچ بونلاری دیندیرن ده یوخدو. اونا گؤره باشلارینی آشاغی سالیب اؤز ایشلرینی گؤرورلر.

گونلرین بیر گونو پادشاهین آناسی اؤلور. اونو گتیریرلر دفن ائتمه یه. قارداشلار اؤلونون کیم اولدوغونو سوروشورلار. بیر نفر دئییرکی، اؤلن پادشاهین آناسیدی. بؤیوک قارداش ایره لی چیخیب دئییر:

-اؤلوصاحیبی اللی تومن وئرمه لیدی.

بو خبر پادشاها چاتیر. پادشاه دئییر:

-ایسته دیکلرینی وئرین.

پولو وئریب اؤلونو دفن ائدیرلر. پادشاه وزیردن سوروشور:

-وزیر، بو نه قایدا، بو نه اؤزباشینالیکدی، بونلاری بورایا کیم تعیین ائدی؟

وزیر جاواب وئره بیلیمیر. آدام گؤندریب قارداشلاری پادشاهین حضورونا چاغیریر.

پادشاه قارداشلاردان سوروشور:

-سیز کیم سینیز، سیزی بورا کیم تعیین ائدی، بو نه اؤلوصاحیبی ییغیر سینیز؟

بؤیوک قارداش دئدی:

-پادشاه ساغ اولسون. بیز بو ولایته ایش دالینجا گلیمیش آداملاریق. موناسیب

ایش تاپمادیق. بیر مودت قوون-قارپیز یئتیشدیردیک، اونو بازارا چیخاردیق، آما

هر گلن ایسته دیینی گؤتوروب گئتدی، حاقینی وئرمه دی. گؤردوک باشینا ولایتدی، کیم نه ایسته بیر اونو دا ائدیر. ایندی نئچه ایلدی کی، بیز بو قبرستانلیغا کئشیک چکیریک، آبادلیغینا فیکیر وئیریک. دولانماق اوچون ده اؤلوه صاحیبیندن بئش تومن پول آلیریق. ائشیتدیک کی، وفات ائدن سیزین آنایزدی، اونا گؤره ده سیزی دیگر اؤلوه صاحیب لریندن فرق لندیرمک اوچون اللی تومن پول آلدیق. قارشینیزدا گوناھکاریق. بیز بو ایشی آنجاق دولانماق اوچون ائتمیشیک. پادشاه قارداشلارین سؤزوندن فیکره گئتدی. گؤردوکی، قارداشلار کلک-کولک آدم دئیل. دولانیشیک اونلاری بو ایشه وادار ائدی. گوناھ پادشاه دادی کی، اؤلکه نی اؤزباشینالیک بورویوب. پادشاه امر وئردی، قارداشلارا بؤیوک انعام وئریب اونلارا یاخشی ایش وئردی. بو حادثه دن سونرا پادشاه اؤلکه نی عدالتله ایداره ائتمه یه باشلادی.

پهلوانین ناغیلی

بیری وار ایدی، بیری یوخ ایدو، بیر قاری، بیر ده قوجا وار ایدی. بونلارین هئچ اوشاقلاری اولموردو. نذیر-نیازدان سونرا بونلارین بیر اوغلو اولدو. او دا تک وایلکجه اولدوغوندان آدینی ایلکین قویدولار. بو کیشی قویونا گئدیردی. ایلکینین دا اون ایکی یاشی وار ایدی. بیر گون دئدی کی، دده، گرک، بویون سنین عوضینه قویون اوتارماغا من گئدم. ددهسی اوغلونون تک اولدوغوندان خطرینه دیمه دی، دئدی کی، یاخشی، گئت. اوغلان قویونلاری قاباغینا سالیب باشلادی اوتارماغا. ایلکین قویونلاری گون اورتا بیر بولاغین باشینا گتیردی. اوغلان بیر قویونو توتوب یئره بیخدی، باشینی کسب، بیشیریپ یئدی. آخشام اولدو، اوغلان قویونلاری گتیردی. ددهسی قویونلاری سایب گؤردوکی، بیری

یوخدو. ایلکین دن سوروشدوکی، قویونون بیر هانی؟ اوغلان دده سینه دئدی کی، دده، قارا جامیش کیمی بیر شئی گلیب قویونو قاچیرتدی. ایلکین دده سینه دئدی کی، بوندان بئله گئت یزو و اوتارماغا. دده سی اوغلونون خطرینه دیمه ییب دئدی، یاخشی. یئنه ایلکین دده سینه دئدی:

-بو گون من گئده جه یم. گون اورتا ایلکین مالی گتیردی بولاغین باشینا. دده سی بو دفعه اوغلوندان خبرسیز گلیب گیزلندی. ایلکین بیر بوغانی آغاجنان ووروب یئره ییخدی، تئز تونقالدا بیشیریپ یئدی. دریسینی ده بیر آغاجین باشیندا گیزلندی. دده سی گلیب، تئز اوغلونا بیر دیه نک ووردوکی، سن بونو نییه بئله ائله- دین؟ ایلکین کوسوب گتیدی. بیر پادشاهین آشپازخاناسینا گirdی. گوردوکی، بورادا بیر آدام وار. دئدی:

-منه آش گتیر. او، بیر قاب آش گتیردی، ایلکین اونو بیر تیکه یه یئدی. دئدی کی، یئنه گتیر. آش باز او خرته گتیردی کی، بو داها ایستمه سین. بیر قازان آش قورتاردی. تئز قاچدی پادشاهین یانینا. ایلکین ده یئددی قازان آش یییب، قاپی نین دالیندا یاتدی. پادشاه ایکی پهلوان گؤندردی. پهلوانلار نه خرته ائله- دیلرسه، قاپینی آچا بیلمه دیلر. آخیریسی ایلکین اؤزو قاپینی آچیب، یئتیردی پهلوانلارین اوستونه، ایکی پهلوانی دا جَرجه نک ائله دی، اؤلدوروب بیر یانا آتدی. بو سسه یئدی پهلوان گلدی، بونلار نختر(نه قدر) ائل دیلرسه قاپی آچیلما دی. ایلکین اؤزو قاپینی آچیب، پهلوانلارین یئددیسینی ده اؤلدوردو. بو دفعه پادشاهین اؤزو گلدی. تئز ایلکین پادشاهی گؤتوروب، ایستی سویا باس دی. پادشاه دئدی:

-منی اؤلدورمه، سنی اؤزومه پهلوان گؤتوروم. پادشاه ایلکینی اؤزونه پهلوان گؤتوردو. بیر گون همن پادشاها مکتوب گؤندردیلرکی، گلین داوايا. پادشاه بو مسئله دن ایلکینی حالی ائله دی. ایلکین دئدی:

-سنین ایشین یوخدو. داوا زنگی چالیندی، باشلادیلار دؤیوشه. ایلکین ده اوتوروب او خرته گؤزله دی کی، اونا یاخینلاشدیلار. ایلکین تئز بیر قیلینچ چیخارتدی، اولارین هامیسینی قیردی. پادشاهین یانینا گئتدی. پادشاهین قیزینی آلیب آتا-آناسی نین یانینا قاییتدی.

تاجیر باشی بیلگه نین ناغیلی

بیری واردی، بیری یوخدو، قدیم ایاملاردا بیر پادشاه واردی. بو پادشاه اوزدن خوش صیفت اولسا دا، باطیندن چوخ ظولمکار، قیصاص جیل و اذازیل ایدی، اونون اییی نین اوستونه اودون ییغماق اولمازدی. حیرصی توتاندا پادشاهی دیندیرمک اولموردو. او چوخ کینلی آدام ایدی.

گونلرین بیر گونو پادشاه دللگی یانینا چاغیریر. دللک اونون باشینی قیرخیر. پادشاه آینایا باخیب گؤرورکی، باشیندا بیر نئچه آغ توک وار. آغ توکلرین گؤرونمه سینی قوجالیق علامتی سایان پادشاه دریندن کؤکس اؤتوروب غوصه لنیر. بونو حیس ائدن باش وزیر سوروشور:

-قیبله ی عالم ساغ اولسون، بو قدر وار-دؤولت، جاه-جلال کی، سنده وار، سن دونیانین ان خوشبخت آدامیسان، هئچ سنین کیمی آداما دا غمگین اولماق یاراشار؟

پادشاه دئییر:

- وزیر، منیم خوشبخت لیگیمدن دم وورورسان، آما هئچ بیر دئمیرسن کی، بو گون-صباح عؤمرومو باغیشلا یا جام، اوندان منیم چیراغیمی کیم یاندیراجاق؟ کیم مندن سونرا بو وار-دؤولته صاحب اولاجاق؟ بو درد منی چوخ دوشوندورور، من غوصه لنمه ییم نثله ییم؟

باش وزیر دئییر:

- قبیله ی عالم آجلارین قارنینی دوی دورسا، یئتیم-یئسیره پای وئرسه، او بیر اولان الله پایینی اوندان اسیر گه مز.

بو فیکیر پادشاهین بئینینه باتیر. او، وزیر دئییر کی، آچ خزینهنین قاپیسینی، یئتیم-یئسیره پای وئر، یئددی یول آیریجیندا قازان آسدير، بلکه الله-تعالا منه اوز توتا، بیر شیرین پای وئر. باش وزیر پادشاهین دئدیگی کیمی ده ائدیر. او، یئددی یول آیریجیندا قازان آسديریر، آج-یالاواجین قارنینی دوی دورور، خزینه دن کاسیب و کیمسه سیزله پای وئرديریر. پادشاه قیرخ گونون هر بیرینی حرم خاناداکي آروادلارین بیرى ایله کئچیریر. آرادان خئیلی واخت کئچیر، آما پادشاهین اؤولادی اولمورکی، اولمور. پادشاه باش وزیرین مصلحتی ایله گؤردویو ایشله پئشیمان چیلیق چکیر، اونو لعتله ییر. باش وزیرله آراسی اولمایان اکینجی وزیر بو فورستی الدن وئرمیر. او، اؤزونو پادشاهین یانینا سالیب دئییر:

- قبله ی عالم، بیلین و آگاه اولون کی، باش وزیر سیزین فرمانینیزی یئرینه یئتیرمه ییب. او، خزینهنین چوخ آز بیر حیصه سینی جاماعاتا پایلا ییب، قالانینی ایسه اؤزو منیمسه ییب. باش وزیر قوجالدیغینیزی گؤروب اؤزونه وار-دؤولت توپلا ییر کی، سیزین یئرینیزه کئچسین.

پادشاه بو سؤزلره اینانیب جین آتینا مینیر. او، باش وزیر یانینا چاغیریب دئییر:

- وزیر، من سنی ناموسلو آدام بیلیردیم. آما ایندی گۆرورم کی، سن منیم فرمانیم دان ایستیفاده ائدی، خزینهنی الینده توپلامیسان، فیکرین ده منیم یثریمه کئچمکدیر. اؤزون گۆردون کی، الله-تعالادا منی سئویندیرمه دی. ایندی یا سنین بوینونو ووردوراجام، یا دا خزینهنی نئجه داغیتیمیسان، ائله جه ده یثرینه توپلامالیسان.

بو سۆزلری ائشیدن باش وزیرین اوره گیندن قارا قانلار آخماغا باشلاپیر. او چوخ دئیر پادشاه آز ائشیدیر. وزیر کور-پئشیمان ائوینه گئدیر، گومانی گلدیگی تاجیرلری بیغیب مسئلهنی اونلارا دئیر. تاجیرلر دئیرلرکی، هامیمیزین پولو پادشاهین خزینه سی نین اوندایا بیری قدر ائله مز. بو قدر پولو هئچ واخت دوزلده بیللمیک. بو پولو دوزلتسه-دوزلتسه، آنجاق اوغور شهرینده کی تاجیرباشی بیلگه دوزلده بیلر. باش وزیر تاجیرلرین سۆزونه باخیب پادشاهین یانینا گلیر، اوندان قیرخ گون روخصت آلیب، یول حاضیرلیغی گۆرور و اوغور شهرینه اوز توتور. گئجه-گوندوز یول گئدیب آخیردا اوغور شهرینه وارید اولور. کاروان سارایا گیریپ تاجیرباشی بیلگه نین ائوینی سوروشور. ائوی اونا نشان وئیرلر. باش وزیر آتینی دوز بیلگه نین ائوینه سورور. نؤکر اونو ایچهری دعوت ائدیر، تئز بیلگه نین دالینجا آدام گۆنده ریر. بیلگه ائوه گلیب قوناغا خوش گلدین دئیر، گۆرورکی، ادب-ارکانیندان، گۆرکمیندن بو قوناق هر قوناغا بنزه میر. تاجیرباشی بیلگه یه سوفره آچدیریر، چای-چؤرک یئیلیب ایچیلدیکدن سونرا وزیر دئیر:

- بیلگه قارداش، کیم لیگیمی سوروشمورسان، نییه گلدیگیمی بیلمیرسن؟ آما منه ائله حؤرم ائدیرسن کی، آدام خجالت چکیر.

بیلگه دئیر:

- بو نه سۆزدور، قوناق قارداش؟ خجالت دوشمین اولسون. سن منیم قوناغیم سان. بیلگه ائله آدام دئیل کی، باشینی قوناغیندان اسیرگه سین.

بوندان سونرا وزیر باشینا گلن احوالاتی تاجیرباشی بیلگه یه دانی شیر. بیلگه بیر آز فیکیرلشندن سونرا دئییر:

-بایاقدان دئییرم نییه فیکیرلیسن، نییه قانین بئله قارادیر. او نه پولدورکی، پادشاه اونون اوستونده سنین بوینونو ووردورور. سنه اون ائله خزینه وئرم. هئچ کیشی ده وار-دؤولت، پول اوسته چؤرک کسدیگی کیشینی باسار؟ فیکیر ائله مه، اون گون منیم قوناغیم سان، بو ائوده یئییب-ایچیپ دینجله جکسن. سونرا سنی یولا سالاجام.

باش وزیر بوردا قالیر. تاجیرباشی بیلگه هر گون اونون باشینا آداملار ییغیب قوناقلیق وئیر. او یغور شهری نین گورمه لی یئرلرینی گزديریر. آرادان دوققوز گون کئچیر، اونونجو گون تاجیرباشی بیلگه وزیر دئییر:

-سیزین یول تداروکونوز گؤرولوب، لعل-جواهرات، قیزیل-گوموش دوه لره یوکلہ نیب. آپاریب پادشاها وئرين و ائله آداملا علاقه نی اوزون. بو پوللاری من سنه باغیشلا بیرام، اونو قایتارماق حاققیندا دا فیکیر ائله مه.

باش وزیر تاجیرباشی بیلگه ایله ساغ اول لاشیب یولا دوشور و گلیب اؤز شهرینه چاتیر. او یغوردان گلیمیش قوناقلاری حؤرم-عزتله یولا سالیب، پادشاهین یانینا گلیر. احوالاتی اونا دانی شیر. پادشاه خزینه یه گلیب گؤزلرینه اینانمیر. او بو پوللاری گوردوکدن سونرا اینانیرکی، دوغرودان دا باش وزیر خزینه نی اوغورلا ییبمیش. یوخسا، بو قدر پولو او هارادان تاپا بیلردی؟ پادشاه باش وزیر دئییر:

-سن بو قدر پولو آلا بیلمزسن، دوزونو دئی گؤروم، بو خزینه نی هارادا گیزلتمیشدین؟

باش وزیر آند-آمان ائله ییر، آما پادشاه عینادیندان دؤنمورکی، دؤنمور. او، وزیره دئییر:

-وزیر، بو اولاسی ایش دئیل. سن منی آلدادیرسان. من ائله بیر آدام تانیمیرام کی، اونون بو قدر پولو اولسون. سن منه کلک گلیمسن، بو خزینه ائله منیم خزینمدیر. من سنین اویدورمالارینا اینانا بیلمه‌رم. گرک او آدمی بورا گتیره سن. او بوینونا آلساکی، بو خزینه نی او وئریب، اوندان سنین گوناھیندان کئچهرم. یوخ، بوینونا آلماسا، سنین بوینونو ووردوراجایام.

چاره سیز قالان باش وزیر یئنه تاجیرباشی بیلگه‌نین یانینا گئدیپ، احوالاتی اونا دانیشیر. تاجیرباشی بیلگه دئییر:

-وزیر قارداش، من قیرخ نفر تاجیرین باشچی سییام. منیم اونلارلا آل وئریم وار. بیر آزینا پول وئرمه لییم، بیر آزیندا دا آلاجاغیم وار. گرک من اونلارلا حاق-حساب کسم. اوزون یولدور، گئده‌رم باشیما بیر ایش گلر، اونلاردان حالاللیق آلا بیلمه‌رم. سن راضیلیق وئر، من یئرلره آداملار گؤندریم، تاجیرلر گل سین، اونلارلا حاق-حساب کسیم، سونرا گئدک.

وزیر راضی اولماییب نه ائده بیلردی. او، تاجیرباشی‌نین دئدیگی واختی گؤزله ییر. تاجیرباشی دئدیگی کیمی ده ائدیر. او، تاجیرلردن آلا سینی آلیر، وئره سینی وئریب وزیرله یولا دوشور. اونلار گلیب وزیرین شهرینه چاتیرلار. وزیر بیلگه‌نی ائوینه آپاریر، یئییب-ایچیب دینجلدیکدن سونرا پادشاهین یانینا گلیرلر. پادشاه بیلگه دن سوروشور:

-بو پوللاری وزیره سن وئرمیسن؟

تاجیرباشی بیلگه دئییر:

-بلی، من وئرمیشم.

پادشاه دئییر:

- بیلگه، من اینانا بیلیمیرم کی، سنین بو قدر پولون اولسون. اگر وارسا، بونلاری هاردان آلمیسان؟

تاجیرباشی بیلگه دئییر:

- پادشاه ساغ اولسون، ایجازه وئرسیدینیز، باشیما گلن احوالاتی سیزه ناغیل ائدردیم. اونداسیز بیلردینیز کی، بو پوللاری هاردان آلمیشام.

پادشاه دئییر:

- بویور.

تاجیرباشی بیلگه صُحْبَتَه باشلائییر:

- قبله ی عالم، معلومونوز اولسون کی، بیر واخت اوْیغور پادشاهلیغی ایله چین پادشاهلیغی آراسیندا داعوا دوشور. داوعادا اوْیغور پادشاهلیغیندان چوخلو آدم، او جومله دن منیم آتام، آنام دا اوْلور. خئیلی آدم، چین طرفه اسیر دوشور، من ده اونلارین ایچینده. اوزامان منیم آلتی یاشیم اولور. من صیفتدن بیر آز گۆزل، سوْیو شیرین اولدوغومدان چین پادشاهی نین قیزی منی اوْزونه قوللوقچو گۆتورور. بو قیز مندن بیر نئچه یاش بویوک اولاردی. اونون اوْز قوللوقچولاری واردی. من ده کیمسه سیز اولدوغومدان او قوللوقچولارین یانیندا قالیردیم، اونلارین بویروقلارینی یئرینه یئتیریردیم. واخت گلیب او وعده اولدوکی، منیم اون بئش یاشیم تامام اولدو. جاوانلیق، یئتکین لیک عشقی بئینیمه ووردو. بیر کۆنولدن مین گۆنوله پادشاه قیزینا وورولدوم. قیز ایسه منی قول صیفتینده ایشله دیردی. بیر گون قیز مندن سو ایسته دی. من ایری میس پارچی سو ایله دولدوروب، قیزا آپاردیم. او، تک ایدی، من جورعتله نیب قیزا یاخینلاشماق ایسته دیم. قیز الینده کی پارچلا باشیما ائله ووردوکی، فیرلانیب یئره دوشدوم، قان منی آپاردی.

قوللو قچولار تۆکولوب منی آپاردیلار. خجالتیمدن هئچ یئرہ چیخا بیلیمیردیم. بیر نئچه گوندن سونرا قیز منی چاغیریب دئدی:

- بیلگه، اویغورلولارلا بیزیم داعوامیز چوخدان قورتاریب. ایندی آز-ماز گئدیش-گلیش وار. گئت بازارا اویغورلو تاجیرلردن بیرینی تاپ بورا گتیر.

من دینمز-سؤیلهمز بازارا گتتدیم. سوراقلاشیب بیر اویغورلو تاجیر تاپدیم. تاجیر سارایا گلدی. پادشاه قیزی بو تاجیردن سوروشدوکی، اویغور ائلینه نه وخت گئده جکسن؟ تاجیر ده جاواپیندا بیلدیردی کی، اون گوندن سونرا. قیز دئدی کی، گئندنه منیم یانیما گلرسن. اویغور ائلینه بیر آماناتیم وار. بلی، آرادان اون گون کئچدی. همین تاجیر گلیب باش آیدی. بو قیز تاجیرین کیملیگینی اؤیرندی. تاپشیردی تۆوله دن بیر آت گتیردیلر. او، آتی منه وئردی، منی ده تاجیره تاپشیردی، اوسته لیک ده تاجیره بیر آز قیزیل وئریب دئدی:

-بو اوغلانی ساغ-سالامات آتا-آناسینا، یا دا قوهوملارینا وئرسن. بونون باشیندان بیر توک اسکیک اولسا، اؤزونو اؤلوموش بیل. سونرا قیز منه دئدی:

- بیلگه آتین ترکینده کی خورجوندا امانت وار، اونو دا مندن پای کیمی قبول ائله.

من خجالتیمدن دانیشا بیلیمیردیم. یولا دوشنده ده قیزا دییه بیلمه دیم کی، چۆره-گینی منه حالال ائله. خلاصه، تاجیرله یولداش اولوب، نهایت کی، گلیب اویغور یوردونا چاتدیق. تاجیر چوخ سوراقلاشدی، منیم هئچ بیر قوهوم-اقربام تاپیلمادی. آخیردا بیر ائو توتوب اورادا یاشامالی اولدوم. هر گون سحر بازارا چیخیر، گزیب دولاشیر، آخشام دا ائوه قاییدیردیم. بو منواللا چوخ دولاندیم، آخیردا احمد آدلی بیر تاجیرله سؤوزده لشدیم کی، بیرلیکده آل وئر ائدک. احمد منیم کیمسه سیزلیگیمی گؤروب راضیلیق وئردی. بیر مودت احمدله آلیش-

وئریش ائتدی. اونونلا دییاربادییار گزدیک، مال آلیب، مال ساتدیق، وار-دؤولت آشیب داشدی. بیر گون تاجیر احمد منه دئدی:

-ای بیلگه، بیلیرسن کی، بو گئن دونیادا الله منه بیر اوولاد قیسمت ائله مه دی. سنین ده هئچ کیمین یوخدو، گل سنی اوغوللوغا گؤتوروم. آتا-بالا اولاق. من راضی اولدوم. او، سئوینجک منی ائولرینه آپاردی، آروادینی یانینا چاغیریب دئدی:

-آرواد، بو گوندن بیلگه بیزیم اوغلوموزدو. آچ کؤینگی نین یاخاسینی، بیلگه نی کؤینگیندن کئچیرت، اولسون بیزیم اوغلوموز.

ائله بیل کی، دونیانی آروادا باغیشلادین. او واختدان من اولدوم اونلارین اوولادی. احمدین اوغلو کیمی قیرخ تاجیرین ایشینی ده اله آلدیم. واخت او واخت اولدوکی، بیر گون احمد عؤمرونو باغیشلادی. آرادان بیر آز کئچندن سونرا آروادی دا وفات ائتدی. بوتون ملک، وار-دؤولت قالدی منه. منی هر یئرده تاجیرباشی کیمی تانییدیلار. او واخت من یئتکینلیک یاشینا چاتمیشدیم. بو زامان یئنه اوئغور پادشاهلیغی ایله چین پادشاهلیغی آراسیندا داعوا باشلامیشدی. بو داعوادا اوئغورلولار قالب گلدی، چین لیلردن چوخلو اسیر آلدیلار، شهرلر، کندلر توتدولار. من ده ماراقلاندیم، اسیرلرین یانینا گئتدیم، گؤروم کی، چین پادشاهی و اونون وزیرین قیزلاری دا بونلارین ایچینده دیر. من اونلارین هر ایکیسینی تانیدیم، آما اونلار منی تانیما دیلار. تئز او قیزلارین ایکیسینی ده ساتین آلیب ائوه آپاردیم. اونلارا دایه توتوب یئمک-ایچمکلرینی قایدایا سالدیم. هر ایکسی سینه ایپک، قوماشدان پالتار آلدیم، ناز-نعمت ایچهریسینده ساخلادیم. فیکریم بو ایدی کی، چین پادشاهی نین قیزی ایله ائوله نیم. بونو منه الله قیسمت ائله میشدی. آرادان بیر مودت کئچدی. بیر گون گؤردوم کی، چینین کئچمیش

پادشاهی وزیر ایله درویش پالتاری گئییب قصیده دئیرلر. مارق منی گؤتوردو. حیاتین غریبه لیگینه تعجب ائلدیم. اونلاری توکانیما گتیردیم. قفه-قلیان، چای گتیرتدیم، بیر آز صُحبتدن سونرا سوروشدوم:

-بابا درویش، بورا آدامینا اوخشامیر سینیز، سیز هارا اهلی سینیز، هاردان گلیب هارا گئدیر سینیز؟

پادشاه دئدی:

-ای اوغول، هارالی اولدوغوموز و ئئیر سن؟ بیر الله قوناغییق.

دئدیم:

-قوناق سینیز، گؤزوموز اوسته یئرینیز وار، من تاجیر باشی دا قوللوغونوزدا حاضر. آنجاق سیزین کیملیگینیزی تانیسام پیس اولماز.

وزیر دئدی:

-نه قدر یئر گزمیشیک سه، بیزدن بیر سؤز سوروشان اولماییب، سن یاخشی آداما اوخشاییرسان. اونا گؤره دردی میزی سنه آچاجاغیق، آنجاق کیملیگیمیزی دئمیه-جه ییک. آی اوغول، ییز ائله بیر درده دوشموشوک کی، الله دان باشقا هئچ کیم بو درده علاج ائله یه بیلمز. نئچه واختدیر گؤزلریمیزین یاشی پیرچین-پیرچین تۆکولور. اوره گیمیزدن قارا قانلار آخیر. دردی میزه درمان تاپا بیلمیریک کی، بیلمیریک.

من هیجانلا سوروشدوم:

-بابا درویش، او نه درد دیر کی، سیز بئله یانقلی-یانقلی دانیشیر سینیز؟ بیر دردینیزی دئین، من ده بیلیم، بلکه بیر علاج تاپیلا.

پادشاه دئدی:

-بیز اونا گۆره بئله جلائی وطن اولموشوق کی، بیزیم ایتیگیمیز وار. یئنی چین-اویغور موحاریبه سینده بیزیم قیزلاریمیز اسیر دوشوب. اونلارین اۆلدوسو، قالدیسى بیزه معلوم دئیل. اونا گۆره بئله درویش-لباس اولموشوق. سن یئرلی آدماسان، بیر سوراقلاش، او بیر گۆزگۆرونمز اللهین خاطیرینه نه باجاریرسان سا بیزه کۆمک ائله.

پادشاهین بئله دانیشماغی منه یامان تاثیر ائلهدی. آخی من بیلیردیم کی، پادشاه قیزینی نئجه ایسته ییر. بیر طرفدن ده بو پادشاه منه نه لر یاخشیلیق ائلهمه میشدی؟ آخی منیم یاشاماغیمین سبب کاری دا پادشاهلا قیزی اولموشدو. من بو منصبه ده اونلارین حسابینا چاتمیشام. اونون ائوینده کسدیگیم دوز-چۆره گی هئچ زامان یادیمدان چیخارمارام. اونا گۆره پادشاهی چوخ نیگاران ساخلامایب دئدیم:

-بابا درویش، من ائله بیر آدمام کی، باشیمدان کئچهرم، قوناغیمدان یوخ. نه قدرکی، بورداسینیز من سیزین قوللوغونوزدایام. منیم ائویم سیزین ائوینیزدیر. آنجاق اونو دییه بیلرم کی، من ده ایکی نفر زنان آلمیشام، گئدک اونلارلا گۆروشون، حال-احوال توتون، بلکه بیر خبر توتا بیلدینیز.

بلی، بونلاری آپاردیم قیزلارین یانینا. اونلار بیر-بیرینی تانییدیلار. بو آتا-بالالار بیر بایاتی دئییب آغلایردیلار کی، اورک لازیمیدی بونا دۆزه. من ده بونلارا قوشولوب آغلایردیم. پادشاهین قیزی آغلایا-آغلایا آتاسینا دئدی:

-آتا، الله بو تاجیردن راضی قالسین. گۆرورسن بیزی نئجه ساخلاییر؟ ائله بیل کی، قول صیفتی ایله ساتیلان بیز دئییلیک. بو نه ایشدیرسه باش آچمیریق. تاجیردن بو سیرری اؤیرن، بیزی ده تئزلیکله ائویمیزه آپار.

پادشاهین گۆز یاشلاری هله قورومامیشدی. او، قیزلاری ساغ-سالامات تاپدیقلارینا و قول آدی ایله آلینب بئله جاه-جلال ایچینده ساخلانمالارینا متل

قالمیشدی. اونلار بیلیردیلر کی، منه نئجه میننت دارلیق ائله سینلر. بو سیرری نئجه اؤیرنسنلر کی، من بو قیزلاری نییه بئله ناز-نعمت ایچه ریسینده ساخلامیشام. پادشاه منه دئدی:

-تاجیر، نه واختدان آختاردیغیمیز بو قیزلاری ساغ-سالامات تاپماغیمیز بیر مؤعجیزه دیر. بو الله-تالانین قیسمتیمیش. آما قیزلاری قول کیمی آلیب، بئله ساخلاماغین سیررینی سندن باشقا هئچ کس بیلیر. بیز عؤمرو بویو سنین بو خجالتیندن چیخا بیلریم. سندن توقع ائدیرم کی، بو سیرری منه آچاسان. من دئدیم:

-بابا درویش، بوردا هئچ بیر سیرر یوخدو، من بیلیردیم کی، بو قیزلارین صاحیبی هاردا اولسا، سوراقلاشیب تاپاجاق، اونا گؤره اونلاری شاها لاییق ساخلامیشدیم. ائله ائتمیشم کی، اونلار اؤزلرینی اوشاقلیقدان بؤیودوکلری سارایدا کی کیمی حیس ائتسنلر.

چین پادشاهینی تعجب بورودو:

-سن نه دانشیرسان؟ نه سارای، نه شاه قیزی، بو نه سؤزدور؟ من آغلایا-آغلایا پادشاهین الیریندن اؤپوب اونون آیاقلارینا دوشدوم. اؤزومو اونا توتوب دئدیم: -باشینا دولانیم، قوربانین اولوم، آی پادشاه، بیل و آگاه اول کی، من قول بیلگه یم سنین چؤره گینی یئییب بو منصبه چاتمیشام. قیزلاری دا، سیزی ده گؤرن کیمی تانیدیم.

قهر منی بوغدو، دانشا بیلمه دیم. هامی قوپ قورو قوروموشدو. نه ائده جکلرینی بیلیردیلر. پادشاه قیزی نین گؤز لریندن یاش سئل کیمی آخیردی. او، منه یاخینلاشیب باشیما میس پارچلا ووردوغو یئری تاپدی و منی باغرینا باسادی. سونرا آتاسینا دئدی:

-آتای مهربان، سن بیر اللهین ایشینه باخ، چین هارا، اویغور یوردو هارا؟ گرک من اورادا اسیر دوشئیدیم، منی هئچ کیم یوخ، بیلگه اسیرلیکدن آلاردی؟
پادشاه بیر آز فیکره گئدیپ قیزینا دئدی:

-قیزیم، قسمت بئله ایمیش، قسمتدن آرتیق یئمک اولماز. بیلگه چوخ حلال
آداممیش کی، سن اونا قسمت اولموسان. الله مبارک ائله سین، اوغوللو-قیزلی-
اولاسینیز، قوشا قارییی سینیز (قوشالیقدا قوجالاسینیز)، اوولادلارینیز حلال سود
امسین. بیلگه کیمی دوز-چؤره گی ایتیرمه سین ...

پادشاه توی ائدیپ قیزینی منه وئردی. اؤزو ایسه وزیر و وزیرین قیزینی دا
گؤتوروب ائولرینه قایتدیلار. وخت گلیب کئچدی، منیم ایکی اوغلوم اولدو. بیر
گون منه نامه گلدی کی، قاین آتان وفات ائدیپ. آروادی و ایکی اوغلومو دا
گؤتوروب چینه گئتدیم. قاین آتاما احسان وئردیم. بیر مودت اورادا یاشادیم. من
آروادیما دئدیم کی، گئدیم ائو-ائشیگی ساتیم قایدیم. آرواد ناراضی لیغینی
بیلدیردی:

- بیلگه، کیشی اولان بنده آرواد قولتوغونا قیسیلماز.
من آروادین بو سؤزوندن سونرا قاین آتامین مولکونو ساتیب، اونون بوتون وار-
دؤولتینی ده گؤتوروب اویغور یوردونا گلدیم.

تاجیرباشی بیلگه بو صحبتی قورتاراندا سونرا اؤزونو پادشاها توتوب دئدی:
-پادشاه ساغ اولسون، ایندی گؤر چین پادشاهی نین وار-دؤولتی، احمد تاجیرین
قیرخ ایلده قازانديغی واردات، بیر ده منیم قیرخ تاجیریمین قازانديغی لعل-
جواهرات اول-اولا سنین خزینه نین بیر حیصه سینی وئره بيله رم، یا یوخ؟!

پادشاه گۆردوکی، تاجیرباشی بیلگه دوز دئیر. وزیر خزینه یه قیزیل-گوموشون هامیسینی بیلگه دن آلیب. اونا گۆره عدالتسیز ایش گۆردویونو باشا دوشدو و اوزونو بیلگه یه توتوب دئدی:

-ایندی من سنه و باش وزیره ایناندیم. الله شیطانا لعنت ائله سین. وئردیگین خزینه نی اؤزونه قایتاریرام و ایذن وئیرم کی، گلیب منیم ولایتیمده یاشایاسان، بورادا تاجیرلیگینی ائلیه سن.
تاجیرباشی بیلگه دئدی:

-پادشاه ساغ اولسون، یئره توکولن سو بیر ده قابا دولماز بیلگه او وارداتی گئری آلماق اوچون وئرمه ییب. سنین باش وزیرین چوخ حالال آدامدی. بونا گۆره اونو اؤزومه بؤیوک قارداش حساب ائدیر و سندن ریجا ائدیرم کی، وزیر ی بوراخاسان منیمله اویغور یوردونا گئتسین. اوکی، قالدی منیم بورا کؤچوب گلمه گیم، او باش توتاسی ایش دئیل.

پادشاه اؤزونو باش وزیره توتدو:

-وزیر، دوغرودان دا سنه بؤیوک ظولم ائتمیشم. الله شیطانا لعنت ائله سین. بو گوندن یئنه منیم باش وزیریم سن.
وزیر دئدی:

-قبله ی عالم ساغ اولسون، من دوستلو قدا، یولداشلیقدا هر جور ایمتاحاندان چیخدیم. ایندییه قدر سنه باش وزیرلیک ائدیپ قوللوغوندا دوردوم. آخیردا دا منه ائله دیگینی ائله دین، داها سنه اعتبار یوخدور. من بو گوندن بیلگه ایله قارداش اولاجام.

پادشاه چوخ خواهیش ائله دی، آما وزیر راضی اولمادی. او، ائو-ایشیگینی ساتیب بیلگه ایله اویغور یوردونا گئتدی. اونلار کئفی کؤک، دماغی چاغ دولاندیلار.

سیزین ده کئفینیز کؤک، داماغینیز چاغ اولسون. هر سحر حلال سود اممیش،
خئیرخواه آداملار اورجاهینیزا چیخسین. الله-تعالا همیشه سیزی شر ایشدن
اوزاق ائله سین.

تئیمور ایله مهربان سلطان

بیری وار ایدی، بیری یوخ ایدو، بیر پادشاه وار ایدی. بو پادشاهین وار-یوخو
تئیمور آدلی بیر اوغلو وار ایدی. تئیمور اوشاق واختیندان بیر اوتاقدان
ساخلانیلیردی. اوشاق گون ایشیغی گؤرموردو.

تئیمورا دایه لر باخیردی، بیر بیلجی ده اونا درس وئیردیو بیلجی بؤیوک عالم
ایدی. بیر گون نئجه اولورسا قاپی آچیق قالاندا اوتاغا گون ایشیغی دوشور.
تئیمور دوروب نه قدر ائله بیرسه ایشیغی توتا بیلیمیر. بیلجی نی گلیب گؤرورکی،
اوغلان اورا-بورا اؤزونو چیرپیپ الدن سالی. بیلجی ائله باشا دوشورکی،
تئیمورون باشینا هاوا گلیب. اودورکی، دئیر:

-وای، ائویم بیخیلیدی، شاه دده می یاندر اجاق.

بیلجی سونرا باشا دوشورکی، تئیمور گونون ایشیغی ایله اللشیر. بیلجی دئیر:

-اوغول، او گون ایشیغیدی، نییه اؤزونو هلاک ائدیرسن؟

تئیمور دئیر:

-گون ایشیغی نه دی؟

بیلجی اونو باشا سالیکی، هر یئر سنین اوتاغین کیمی دئیل. آی وار، گون وار،
گؤزل اؤلکه لر، ولایتلر وار. شاه بابان سنی تاپشیریقلان قارانیقدا ساخلادی.

تئیمور دئیر:

-اودندیکلرین یاخشی شی لردی؟

بیلیجی دئییر:

-بلی، اونلار یاخشی شئی لردی.

تئیمور حیرصله نیرکی، بس ایندییه کیمی اونلاری منه نییه گؤسترمه میسن؟ بو ساعات منی آپار دئدیکلرینی گؤستر، گوروم اونلار نه اولان شئیدی. بیلیجی تئیمورون سؤزلرینی پادشاها چاتدیریر. پادشاه ایسته بیر راضی اولماسین، آنجاق سونرا فیکیرلشیرکی، تئیمور اونون گؤزونون آغی-قاراسی بیرجه اوغلودو. قویماسا اونون قلبینی قیراجاق. اودوکی، بیر یونگول آتلی قوشون وئریب بیلیجی ایله بیرلیکده اونلاری یولا سالیر.

تئیمور دسته سی ایله گزه-گزه گلیب بیر یوردا چاتیر. گورور بوردا چوخلو چادیر قورولوب. ایلك چادیرین قاباغینا چاتاندا اون دورد گنجه لیک آی کیمی بدیرلنمیش گؤزل بیر قیز چیخیر. قیز نه قیز، آیا دئییر سن چیخما، من چیخیم، گونه دئییر سن چیخما، من چیخیم. گل منی گور، دردیمن اؤل. آدام دئییرکی، یئمهییم-ایچمهییم بونا تاماشا ائدیم. عبدوللا بیر کؤنولدن مین کؤنوله قیزا وورولدو. قیز دا باخیب گوردوکی، واللاه بو آتلی لارین ایچینده بیر اوغلان وارکی، بیغ یئری یئنیجه ترله ییب، ائله بوی-بوخونو وارکی، هئچ فیرنگی-عربی گزه سن بو نشاندا آداما راست گلمزسن. قیز دا اوغلانا وورولدو. قیزین باشینداکی قیرخ کنیز مسئله نی باشا دوشوب اونو تئز اورادان آپاردیلار. کنیزلر گئدیپ قیزین قارداشینا دانیشدیلار. قیزین قارداشی تاپشیردیکی، چادیرلاری سؤکوب قفله-قاتیرا یوکلہ سینلر. قیز وضعیت ی بئله گؤروب بیر نامه یازیب قویور داشین آلتینا، ایشاره ایله یئرینی اوغلانا بیلدیریر. تئیمور بیر ایسته بیر قیزی اونلاردان زورلا آلسین، آنجاق بیلیجی نی امکان وئرمیر. دئییرکی، سن امانتسن، باشینا بیر ایش گلر، من پادشاها نه دییهرم. تئیمور چار-ناچار راضی اولور. گئدیپ

نامه نی داشین آلتیندان گؤتوروب اوخویور. گؤرور قیز یازیب کی، منی ایسته سن دالیمجا گلرسن. آدیم مهربان سُلطانندی، کرمان بگلربگی نین قیزیام. مهربان سُلطانین قارداشی قیزین یئرینی دیشیب آیری بیر یئرده ایله نیر. مهربان سُلطانین یئرینی دیشسه لرده تئیمور ال چکمیر، بو یوللا گلیب چاتیرلار کرمان شاهی نین یوردونا.

بوردا بیلجی تئیمورا دئیر:

- تئیمور، گل بوردان قایداق. بورا کرمان تورپاغیدی. قوشونوموز دا چوخ آزدی، داعوایا دوشسک مغلوب اولاجاغیق.

تئیمور سؤزه باخمیر، گئدیپ کرمان شاهی نین قوشونو ایله ووروشور. لاکین قوشوندان نه قدر قیریلسا دالی قورتارمیر. کمند آتیب تئیمورو آتدان سالیب توتورلار. تئیمورو بیر صاندیغا قویوب دریایا آتیرلار. تئیمورون باشیندا اولانلاری دا اسیر ائدیرلر. دریا صاندیغی آپاریب بیر قایا یا وورور، صاندیق سینیر. تئیمور صاندیغین بیر پارچاسی نین اوستونده قالیر. درین فیکیر، خیال ایچینده بیر ده گؤرورکی، بیر آغ قوش گلیب اونون باشینا قونور. تئیمور قوشون للگیندن بیرینی چکیر، یومورتاسی نین ساریسی ایله مکتوب یازیب قوشون بوینونا باغلایر. یازیرکی، ”عزیزیم مهربان سُلطان، دریادا صاندیق پارچاسی نین اوستونده یم. تنز بیر چاره تاپ“.

قوش مکتوبو آپاریب دوز مهربان سُلطانین پنجره سینه قونور. مهربان سُلطان قوشو توتوب مکتوبو آچیر. بیلیرکی، تئیمور داردادی، اونو چاغیریر. مهربان سُلطان زیندانبانا چوخلو قیزیل وئریب اسیرلری بوراخدیریر. اسیرلره تاپشیریرکی، تئیمور داردادا اولدوغو دریانین کنارینا گئتسینلر. اؤزو ده گزمک بهانه سی ایله بیر دسته کنیزله همین یئره گلیر. مهربان سُلطانین تاپشیریغی ایله

بیر گمی دوزلدیرلر. سونرا دا گمینی دریا یا سالیملار. گلیب تیمورون یانینا چاتیب اونو خیلاص ائدیرلر. تیمور ساحیلده مهربان سلطانلا گؤروشور. خبر گلیب کرمان پادشاهینا چاتیر. شاه اونلارین دالینجا قوشون سالیملر. آنجاق اونلاری تاپا بیلیرلر. تیمور مهربان سلطان ایله گلیب آتاسی نین اولدوغو تورپاغا چاتیر. تیمورون آتاسی اوغلونا قیرخ گون، قیرخ گنجه توی ووردورور، اونو مهربان سلطانلا ائولندیریر. اونلار مورادلارینا چاتیرلار. سیز ده یئین، ایچین، مورادینیزا چاتین.

ترس آرواد

بیر کیشی نین چوخ ترس بیر آروادی وارمیش. یامانلیقدا ایلیخیداکی آغیرا اوخساییرمیش. ترس لیکده اونا چاتان اولمازمیش. چوخ عینادچی آداممیش، آغزیندان چیخان سؤز دوز اولدو، اولمادی بیر ده گئری گؤتورمزمیش. بو آروادین بیر خاصیتی ده او ایتمیش کی، همیشه اری نین سؤزلری نین عکسینی دئیرمیش. اری دئسه ایدی کی، قاتیق آغدی، یوخ دییه جکدی کی، قارادی. اری چوخ گؤتور-قویدان سونرا بئله قارار گلیر کی، بو آروادین اولماسیندان اولما ماغی یاخشیدی. گونو صاباحدان آپاریم اؤتوروم آتاسی نین خاراباسینا. سحر آچیلیر، کیشی آروادی گؤتوروب قونشو کنده قایین آتاسی گيله گئدیر. یولدا تزه جه بیچیلیب تایالانمیش بوغدا زمیسینه راست گلیرلر. کیشی دئیر:

- گؤر ظالیم اوشاغی نئجه گؤزل، تمیز یئر بیچیلر؟

آرواد دئیر:

- کیشی، سن بیلمزسن، بیزلرده زمینی ائله بئله بیچیرلر. بونو قایچی ایله بیچیلر.

کیشی قالیر متل، دئییرکی، آی آرواد، هئچ بوغدانلی دا قایچی ایله بیچرلر. بونو کړنتی ایله بیچیلر.

آرواد دئییر:

- کیشی دوز دئیرسن. باشین اوچون بورا قایچی ایله بیچیلیب.

کیشی دئییرکی، آی آرواد، الله! باخ، تانریا باخ، هئچ قایچی ایله ده زمی بیچرلر؟

آرواد دئدیگینن دؤنمورکی، دؤنمور.

کیشی جین آتینا مینیر. اؤز-اؤزون دئییرکی، نئجه اولورسا-اولسون، گرک بو آروادی باشا سالیمکی، سؤز من دئیندی. آرواد داککی، نئخ دئییب دایانیر اؤز سؤزونون اوستونده. کیشی دؤزمه ییب شیلله-یومروقا آروادین باش-گؤزونو اذیر. آرواد داککی، "قایچی ایله" دئییب سؤزوندن دؤنمور. علاجسیز قالان کیشی آروادی توتوب ییخیر یئر، دیزین ده قویور اونون سینه سینه. دئییرکی، آرواد، منی قانا باتیرما، دئی کی، کړنتی ایله بیچیلیب.

آرواد دئییر:

- کیشی، سن اؤل، ائله شئی یوخدو، بورا قایچی ایله بیچیلیب!

بئزیکمیش کیشی آخیردا آروادین آغزیندان دیلینی چیخاردیر، اونو بیچاقلا دیدن

کسیب آتیر. دئییرکی، ایندی گؤردون کی، کړنتی ایله بیچیلر؟

آغزینی قان گؤتورموش آرواد باشینی بولایا-بولایا بارماقلارینی قایچی کیمی هاچالایب "قا...قا...قا" دییه-دییه قیشقیریر یئنه سؤزوندن دؤنمور. آروادین عینادکارلیغینا دؤزه بیلمه ین کیشی باش گؤتوروب گئدیر. باشقا بیر ولایتده عؤمور سوروب، گون کئچیریر.

تورالین ناغیلی

بیری وار ایدی، بیری یوخ اویدو، بیری کیشی وار ایدی. بو کیشی نین اوچ اوغلو وار ایدی. کیشی آرتیق قوجالمیشدی. اؤلوم آياغیندا ایدی. او، اوغلانلارینی یانینا چاغیریب دئدی:

-آرتیق من اؤلورم. من اؤلندن سونرا گونده بیرینیز قبریمن کئشیگینی چکرسینیز. کیشی جانینی تاپشیردیقدان سونرا کیچیک اوغلو تورال، بویوک قارداشی نین یانینا گلیب دئدی کی، آتام وصیت ائدی، بو گون گل سن کئشیک چک. بویوک قارداش دئدی کی، اؤل و اؤلده، وصیتی ده قالدی یانیندا، گئدیرسن، اوزون گئت، من گئده بیلمرم. تورال کور-پشمان ائوه قاییتدی. حاضیرلاشیب، قبریستانلیغا گلدی، باشلادی گؤزله مهیه. قارانلیق دوشوردو، گؤردو، بودور، بیری قیرمیزی آتلی سؤیه-سؤیه گلیرکی، آی گورباگور، منیم بورجومو نییه قایتارمادین؟ آتلی قبری دئشمک ایسته بیردی کی، تورال قیلینجلا ووروب، آتلینی اولدوردو. آتی، لباسی، یارق-یاساخی گؤتوروب گئری قاییتدی.

ایکینجی گون تورال اورتانجیل قارداشی نین یانینا گئتدی. تورال دئدی:

-قارداش، آتامین وصیتینه عمل ائت. بو گون سن کئشیک چک.

اورتانجیل قارداش امتناع ائتدی. تورال کور-پشمان گئری قاییتدی. آخشام قبریستانلیغا گلیب گؤزله مهیه باشلادی. بیری ده گؤردو، بودی، گوی آتلی، گوی لباسلی آدام سؤیه-سؤیه گلیرکی، بورجومو قایتارمیرسان، قارداشیمی نییه قویمورسان گله، آی گورباگور. آتلی گلیب چاتان کیمی تورال بونو دا ووروب اؤلدوردو. یارق-یاساخی، لباسی دا گؤتوروب ائوه گلدی. اوچونجو گونده قارداشلاری نین گئتمه دیگینی گؤروب، یئنه ده قبریستانلیغا یوللاندى. بیری ده گؤردو، بودور، قارا آتلی، قارا لباسلی بیری آدام سؤیه-سؤیه گلیر. تورال فورستی

بادا وئرمەدى. بونودا ووروب اۇلدوردو. لباسىنى، آتىنى، يارق-ياساغىنى گۇتوروب ائو قايىتدى.

گونلرين بيرينده خبر چىخدىكى، پادشاه قىزلارنىن اوچونو ده اره وئير. قارداشلار تورالى ائوده قويوب تويلا گتتديلر. تورال نه قدر ائلهدى، بۇيوك قارداشلار ايجازه وئرمەدىلر، تورال دا اونلارلا گتتسين. تورال ائو قايىديب قيرمىزى آتى يهرلهدى، قيرمىزى لباسى گتتىدى، يارق-ياساق گۇتوروب آتى ميندى، بير باشا سوردو توي مئيدانىنا. جاماعات گۇردو، بودو بير قيرمىزى آتلى گلير، هامى چكىلدى، اونا يول وئردى. تورال آتى او يانا، بو يانا سئيرديب پادشاهين بۇيوك قىزينا چاتاندا كۇمك ائديب آتى توتدو او آتا مينركن اؤزو آرادان چىخدى. قارداشلار گلنده تورال سوروشدو:

-آي قارداش، توي نئجه كئچدى؟

قارداشلار دئدى:

-بير قيرمىزى آتلى گليب پادشاهين بۇيوك قىزىنى قاچيرتدى.

صباح يئنە قارداشلار تويلا گتتديلر. تورال گۇي آتى يهرلهدى، گۇي لباسى گتتىدى، يارق-ياساغى باغلايب آتى ميندى. گليب چىخدى مئيدانا، آتى او يانا-بو يانا سئيرديب پادشاهين اورتانجيل قىزىنى گۇتوروب آرادان چىخدى.

بۇيوك قارداش چاتان كىمى دئدى:

-بو گونده بير گۇي آتلى پادشاهين اورتانجيل قىزىنى گۇتوروب قاچيرتدى.

صباح كيچيك قىزين تويودور. تورال دئدى:

-قارداش، منى ده آپارين.

بۇيوك قارداش دئدى:

-اوشاقسان، قالارسان آياق آلتيندا.

تورال تنزدن دوروب قارا لباسی گئیدی، یارق-یاساغی باغلاب، میندی آتا، گلدی جاماعات توپلانا یثره، آتینی او یانا-بو یانا سئیردی، بو دفعه پادشاهین کیچیک قیزی گؤتوروب آرادان چیخدی.

گونلرین بیرینده تورال قارداشلارینی قوناق چاغیردی. پادشاهین بؤیوک قیزی، قیرمیزی آتی، لباسی، یارق-یاساغی بؤیوک قارداشینا، گؤی لباسی، آتی، یارق-یاساغی، اورتانجیل قیزی اورتانجیل قارداشینا وئردی. کیچیک قیزی، قارا آتی، لباسی، یارق-یاساغی ایسه اؤزو گؤتوردو.

بیر نئچه مودت کئچدی. بیر گون قارداشلارین یاشادیغی ایالته گؤی گؤز، دیشی سئیرک بیر آدام گلدی. آتالار دئییبکی، گؤی گؤز، دیشی سئیرک آدامدان قورخ همیشه. اونو هئچ کس قوناق ائلمه دی. تورال بونو گؤروب ائولرینه گتیردی. قوناغی یئدیردی-ایچیرتدی، سونرا یئر سالدیلارکی، قوناق راحتلانسین. تورال اؤز ده آرخابین یاتدی. صاباح دوردو، گؤردو نه قوناق وار، نه ده آرواد. تؤوله یه قاجدی، گؤردو آتی دا یوخدور.

تورال قارداشلارینین یانینا گئیدیب آت ایسته دی، آما هئچ بیر آتینی وئرمه دی. تورال کور-پشمان قایدیب قوناغین تنبل یابیسی ایله یولا دوشدو. تورال آز گئتدی، اؤز گئتدی، دره-تپه دؤز گئتدی، گلیب بیر قالاچایا چاتدی. باخیب گؤردو بیر قوجا کیشی ایچهریده اوتوروب. تورال ایچهری کئچدی، ادبله سالام وئردی. قوجا تورالا یئر گؤستردی. تورال اوتوردو. قوجا دئدی:

-اوغول، سنین آتینی، آروادینی آپاران گؤی گؤز، دیشی سئیرک بیر دئودیر. سن اونلاری دریا آتینین کؤمگی ایله گتیره بیلرسن. تورال قوجانین دئدیگینه عمل ائتدی. بیرباش بازارا یوللاندی، قیرخ تولوق چاخیر آلیب گئری قایتدی. قوجا ایله بیرلیکده دریانین کنارینا یاخینلاشدیلار. تورال تئز سو نولارینین سویونو

آچدی، سو قورتاردیقدان سونرا نوولاری چاخیرلا دولدوردو. چکیلیب بیر کناردا گۆزلهدیلر. بیر ده گۆردولر بودور، دریا آتی اؤز بالالاری ایله سودان چیخدی. نوولارا یاخینلاشیب چاخیری سو بیلیب ایچمه یه باشلادیلار. تۇرال فورستی بادا وئرمه ییب تئز قولون "لارین بیرینی توتدو. گتیریپ بیر مودت آتی ساخلادیقدان سونرا تۇرال یولا حاضیرلاشماغا باشلادی. قوجا تۇرالا خئیر-دوعا وئریپ یولا سالدی. تۇرال گلیب دئوین یاشادیغی ماغاریا یاخینلاشدی. بیر مودت گۆزلهدی، گۆردو، بودور، دئو هاراسا گئدیر. تۇرال گیزلندی. دئو گئتدیکدن سونرا اؤزونو وئردی ایچهری، گۆردوکی، دئو آروادینی ساچلاریندان آسیب. تۇرال آروادینی آچدی. قیز دیللندی:

- تۇرال، بو ساعات دئو قاییدیپ سنی پارچالایاجاق، قاچ جانینی قورتار. تۇرال آروادینی دا گۆتوروب یولا دوشدو. دئو قاییدیپ گۆردو قیز یوخدور. اؤزونو وئردی قارا آتین یانینا، سوروشدو:

-قارا آت، یئیک گئدک، یوخسا یئمییک گئدک؟

قارا آت دئدی:

-یئسم ده، یئمه سم ده بو ساعات اونو توتاجام.

تۇرال بیر ده گۆردو، بودور، دئو دالدان اونلارا چاتیر، بو واخت دریا آتی دریادان چیخیب دئدی:

-ای قارا آت، منیم سودوم سنه حارام اولسون. نییه او کیچیک قارداشینین باغیرینی یاریرسان؟ اوستونده کی نی ییخ اۆلدور. قارا آت دئوی ووردو تورپاغین اون دۆرد قات ترکینه. تۇرال آروادینی، آتینی گۆتوروب قوجانین یانینا یوللاندی. قوجا ایله ساغ اوللاشیب اؤز مملکتلرینه روان اولدولار.

گۆیدن اوچ آلما دوشدو. بیر منیم، بیر سنین، بیر ده ناغیل دانیشانین.

تولامپاچی احمدین ناغیلی

بیری واردی، بیری یوخدو، بیر پادشاه واردی. بیر گون پادشاه وزیر، وکیل و قیزلاری ایله صُحبت ائدیردی. پادشاه بؤیوک قیزیندان سوروشدوکی، آسلانین اثر کگی غیرتلیدی، یوخسا دیشیسی. قیزی دا دئدی:

-آسلانین دیشیسی اثر کگیندن غیرتلیدیر. پادشاه غضبلندی:

-وورون بونون بوینونو. وزیر پادشاها یالواریب-یاخاردی کی، قیزی اؤلدورمه سین. پادشاه دئدی:

-ئنجه اولدو قیزیم مندن غیرتلی اولدو. وزیر شاها دئدی کی، قووقیزینی گتسین، آما اؤلدورمه.

قیز قیزیلدان-گوموشدن گؤتوروب شهردن چیخدی. آز گئتدی، چوخ گئتدی، بیر هیسلی-پاسلی ائوه گیردی. باخدی کی، بو ائوده بیر قوجا آرواد وار، اؤزوده کیشمیش یئیر. بو آروادین احمد آدیندا بیر اوغلو دا اولور. احمد ائوه گلنده گؤردو بونلاردا بیر قیز اوتوروب.

بیر گون قیز قونشوسو اولان حاجی عمی یه پول وئیرکی، ائولرینه شئی-مئی آلیب گتیرسین. حاجی عمینین آروادی کیشیه دئیر:

-آ کیشی، بو قیز بیردن گئدر احمده.

کیشی دئیر، یوخ، غریب قیزدیر، اونلارا کؤمک ائدیر. آرادان بیر-ایکی گون کئچندن سونرا قیز حاجی عمینین آروادینا دئیرکی، سیز منیم وکیلیم اولون، کبینیمی کسین لر احمده، پول دا وئیریم تويا تداروک گؤرون. حاجی عمی احمدی گؤروب اونا دئیر:

-بو قیز سنه گلکم ایسته بیر، اؤزوده بیزی وکیل ائله ییب. اوغلان دا راضی اولور. یئددی گون، یئددی گنجه توی اولور. بیر گون احمد حاجی عمی یه

دئییر کی، تاجیر مالی آلمانغا گئتسه نيز، منی ده اؤزونوزله آپارین. قیز احمده پول وئریب دئییر ایندی کی، مال آلمانغا گئدیر سن، اوندا یاخشی شی آل.

گل سنه کیمدن دئییم، احمدین آروادیندان. احمد گئندن سونرا آرواد کؤهنه ائوی اوچوردوب یئرینده بؤیوک عیمارت تیکدیریر. احمد گیل مال آلیب گئری قایداندا یولدا برک سوسوزلا ییرلار. قاباقلارینا دا بیر قویو چیخیر. احمدی سالیملار قویویا. احمد باخیر کی، بورادا دئو و یاشیل قورباغا وار. دئو دئییر:

- احمد، سنه ایکی سوالیم وار، تاپدین، سنی بوراخاجام، اؤزونه ده بیر صاندیق وئریب، دنیا مالیندان قانع ائده جهیم. بیلمه دین، یئیه جهیم. بیرینجی سوالیم اودور کی، دنیادا نه شیرین اولار؟

احمد دئییر:

- یوخو.

- دنیادا نه یاخشی اولار؟

- محبت.

- احمد، یئددی ایلدیر کی، من محبتیمی سالمیشام بو قورباغایا. سونرا احمدی چیخاریرلار. احمدده چیخیب ایپی قویویا سالاییر، دئو صاندیغی ایپه باغلا ییر، احمد چکیر. یولداشلاری دئییرلر:

- احمد، بو قویویا دوشن چیخمیر، نئجه اولدو سن چیخدین؟ او، باشینا گلن احوالاتی یولداشلارینا دانیشدی. بونلار اؤز شهرلرینه یولا دوشدولر. احمد گیل شهره گلیب چاتدیلار. او، اؤز ائولرینی تانیمادی. آروادی کؤهنه ائوین یئرینده یاخشی بیر عیمارت تیکدیرمیشدی. آروادی نؤکری یوللادی کی، گئت آغانی گتیر، ائوی تانیمیر.

احمد آروادینا احسن دئدی. احمد دئوین یانیندان گتیردیگی صاندیغی آچدی، گۆردوکی، ایچی دولو لعل-جواهریدی. گونلرین بیر گونونده قیزین آتاسی ائشیدیرکی، تولامپاچی احمد آدیندا بیر کاسیب ایندی چوخ وارلی تاجیر اولوب. قیز احمده دئیرکی، آتاما مکتوب یازکی، وزیر، وکیلی گۆتوروب بیزه قوناق گل سینلر. نؤکر مکتوبو آپاریب وئیر پادشاها. پادشاه اوخویوب گۆرورکی، حاقیندا ائشیتدیگی آدام اونلاری قوناق چاغیریر. پادشاه گلیر گۆرورکی، احمدین عیمارتی بونونکوندان دا یاخشیدیر. خوش-بئش، اون بئش، تانیشلیقدان سونرا اورتایا یئمک گلدی. بو واخت خبر گلدیکی، پادشاهین آروادی نین اوّره گی خراب اولور. پادشاه دئدی:

- احمد، باشیم چیخمیرکی، نییه آروادیمین سیزده اوّره گی خراب اولوب. احمد دئیرکی، بلکه بیر مطلب وار. پادشاه آروادیندان سوروشورکی، بو نه ایشدی.

آرواد دئیر:

-بو قیز منیم قیزیما اوخشاییر.

قیز بو سۆزدن گولور، بوتون احوالاتلاری آچیب سؤیله ییر. پادشاه قیزی نین عاغل - کامالینا احسن دئیر.

اونلار بئله جه یئییب-ایچیب یّره کئچدیلر، سیز ده یئین، ایچین، خوش گون کئچیرین.

جادىچى و ايینه قابى

بیری واردی، بیری یوخاويدو، بیر قوجا کیشی واردی. کیشی نین اوچ قیزی واردی. بو کیشی بیر گونلری گئدیردی بازارا. دئدی:

-قیزلاریم، سیزه نه آلیم گتیریم؟

بؤیوک قیز دئدی:

-آتا، منه یایلیق آل.

اورتانیجیل قیز دئدی:

-منه جوراب آل.

کیچیک قیز دئدی:

-آتا، منه ایینه قابی آل.

کیشی گتدی بازاردان قیزلاری نین دئدیگینی آلدی. گلنده یولدا بیر جادیچی یا یولداش اولدو. کیشی الینی آتدی جیبینه پاپیروس چیخاریب چکسین، ایینه قابی نی سالدی یثره، خبری اولمادی. جادیچی ایینه قابی نی گؤتوردو.

کیشی گلدی ائوه، قیزلاری سئوینه-سئوینه آتالاری نین قاباغینا قاچدیلار. کیشی بؤیوک قیزلا اورتانیجیل قیزا آلدیغی شئیلری وئردی، الینی سالدی جیبینه، کیچیک قیزین دا ایینه قابی نی چیخارتسین گؤردو کی، ایینه قابی یوخدو. کیشی بیلدی کی، یولدا دوشوب، جادیچی گؤتوروب. بو جادیچی نین اوستونه آدام یوللویور کی، ایینه قابی بیر عباسی دیر، اونا دئیین ایینه قابی نی وئرسین، بیر تومن پول وئرجهیم. جادیچی دا سوراق یوللاپ کی، بؤیوک قیزی نی وئرسین، وئریم. کند آدامی دا دئدی کی، اونون سؤزو دالا قاییتماز، وئر گتسین. آتاسی قیزی وئردی جادیچی یا. جادیچی قیزین قاباغینا بیر کیرونکه چیی ات قویدو، دئدی:

-بو اتی یئسن، منه آروادلیغا قبولسان، یئمه سن اؤلدورجم.
 قیز یئمه دی. جادیچی قیزی اؤلدوردو. اورتاسی گون جادیچی آدام یوللادی کی،
 اورتانجیل قیزی دا وئرسین. کیشی اورتانجیل قیزی دا وئردی. جادیچی اونون دا
 قاباغینا بیر کیرونکه چیی ات قویدو، دئدی:
 -یئ.

قیز یئمه دی. بئلجه بو قیزی دا اؤلدوردو.
 اوچونجو قیزا آدام یوللایاندا قیز دئدی:
 -آتا، منه بیر توربا وئر.
 کیشی قیزینا توربا وئردی. اونلارین بیر پیشیگی وار ایدی. قیز پیشیگی توتوب
 توربا یا سالدی. کیشی کیچیک قیزی دا وئردی جادیچیا. جادیچی بونون دا قاباغینا
 چیی ات قویدو. دئدی:

-باجیلارییی اؤلدورموشم، یئمه سن سنی ده اؤلدورجم.
 قیز دئدی:
 -من سندن اوتانیرام، چیخ گئت، من ده یئیم.
 کیشی ائودن چیخدی. قیز توربادان پیشیگی چیخاریب اتی یئدیرتدی. پیشیگی
 چؤله چیخارتدی. اؤز ده اتین قانیندان آغزینا سورتدو. جادیچی سسله دی:
 -یئدیم گل.

جادیچی دئدی:

-بو توربا نه دی؟

قیز دئدی:

-گتیرمیشم، پالتاریمی ییغام.

جادیچی بو قیزی ائوده ساخلادی، اؤلدورمه دی.

بیر گونلری بو جادیچی اوج نفر گلیب چاغیردی. جادیچی قیزا دئدی:

-من گندیرم، اوج گوندن سونرا گله جم.

سحری قیزین بیر نجار قوهوملاری وار ایدی. قیز اونا دئییر کی، تاختادان منه بیر گئیمه تیکین، هئچ بیلینمه سین بو آدامدی، یا آدام دئیل. بو دامداشی سیزه وئهرم. قوهوملاری بونا تاختادان گئیمه تیکدیلر.

قیز تاختانی گئیدی. ائی-ایشیگی ده قوهوملارینا وئردی. بیر گون گئجه یول گئدیردی، گوردو قاباقدان بیر قارالتی گلیر. سن دئمه، بو قارالتی دا همین جادیچی دی. جادیچی قیزی تانیمایب چیخیب گئتدی. گلیب ائوینه باخدی کی، هئچ بیر شی قالمایب. جادیچی اؤز-اؤزونه دئدی:

-یقین او تاختا پالتاردا کی کیچیک قیز ایمیش. من تانیانمیشام.

پادشاهین اوغلو قیزا راست گلدی. اونو اؤز ائولرینه آپاردی.

بیر گونلری قیز سارای کنیزلرینه دئدی:

-سو قویون، باشیمی یویاجام.

شاهزاده دئدی:

-سو یو آپارین قویون آت طؤوله سینه. اؤز ده گئدیپ گیزلندی.

کنیزلر سو یو داشیدیلار طؤوله یه. کیچیک قیز گیردی طؤوله یه، قاپی نین دالینی برکیتدی. تاختا گئییمی سویوندو. شاهزاده باخیب گوردو کی، بو گؤزل بیر قیزدی. میثلی-برابری یوخدو. قیز بارماغیندان اؤزیونو چیخاریب قویدو آخور تاختاسی نین اوستونه. شاهزاده اهمالجا اوزیو گؤتوردو. قیز بونو گؤرمه دی، تاختا پالتارینی گئیینیب چیخدی طؤوله دن بایرا.

کنیزلر آخشام دوروب شاهزاده یه چؤرک آپاراندا او، دئدی:

-او تاختا پالتاردا اولان قیزی گتیرین بورا.

کنیزلر کیچیک قیزی گتیریرلر شاهزادنین حضورونا. شاهزاده دئدی:

-چیخ تاختانین ایچیندن.

قیز دئدی:

-اوغلان، من جادیچی نین نیشانلی سییام. بو پالتارلا جانیمی اونون الیندن قورتارمیشام. گلسه، گؤرسه سنی ده اؤلدورر، منی ده.

شاهزاده قیزی ایناندیردی. گؤتوردیو اوزویو قایتاریب اؤزونه وئردی. جادیچی او واخت گلیب بو ولایته چاتدی کی، کیچیک قیزین تویودو. بیر قاریدان سوروشدو کی، بو توی کیمین تویودو؟ قاری دئدی:

-پادشاهین اوغلو بیر تاختا گلین تاپمیشدی، اونلارین تویودو، بو گئجه کؤچوردورلر.

جادیچی کندده نه قدر حئیوان، اینسان وار، بیر قیزدان باشقا هامیسی نین دیلینی باغلادی. آنجاق بیر آروادلا، بیر اوغلان یادیندان چیخدی. اؤزو ده گلدی قیز اولان اوتاغا. قیزا دئدی:

-دور دوش قاباغیما. اوچ دفعه هاوار چک، اگر سنه کؤمک ائلسه لر، سنی آپارما یا جاغام. یوخ، اگر کؤمگینه گلمسه لر سنی آپاراجام.

قیز هاوار چکدی. بیر آرواد اوغلونو چیمدیریردی. او دا جادیچی نین یادیندان چیخمیشدی. آرواد های وئردی کی، قیزیم، قورخما، گلدیم! اوغول، قاچ قونشونون قاپیسی نین باشیندا کی بارداغی وور قیر.

اوغلان قاچدی قونشونون قاپیسیندا کی بارداغی ووروب قیردی. جادیچی گئتدی بیر کره گلمه دی. بو دفعه چؤل حیوانلاری نین آغزینی باغلادی، بیر قیزدان باشقا. گلدی یئنه کیچیک قیزین یانینا. قیزا دئدی:

-دور، دوش قاباغیما.

قیز بیر-ایکی آددیم آتیب دایاندی، دئدی:

-من سندن قورخورام، سن دوش قاباغا، من ده سنین دالینجا گلیم.
جادیچی دوشدو قاباغا. قیز آرخادان جادیچی تپیکله ووردو. جادیچی نین جیبینده
کی قاب قیریلدی. آغزی باغلی لارین آغزی آچیلدی. جادیچی ییخیلیب بیرتیجی
حئیوانلارین ایچینه دوشدو. بیرتیجیلار جادیچی یئدیلر.
شاهزاده یوخودان آییلیب گوردو کی، قیز یوخدو. قاچدی ائشییه. گوردو قیز
آشاغیدادی:

-قیز، اوردا نه قاییریرسان؟

قیز دئدی:

- جادیچی نی بیرتیجیلار یئیر. قوی یئیب قورتارسین گلیم.
بیرتیجیلار جادیچی نی یئیب قورتاردی. قیز گلدی ائوه. شاهزاده یه دئدی:
-ایندی داها راحتلاندم.

واخت او واخت اولدو کی، کیچیک قیزین شاهزاده دن بیر قیزی اولدو. اونا دایه
توتدولار. قیز یئکلدی. اونو مکتبه قویدولار. بیر گون مکتبه گئندنه قوربان
اولدوقلاریمدان اوچ نفری دایه یه دئدی کی، بو قیزین آناسی اونو بیزه نذیر ائله
ییب. دایه دئدی کی، قوی آپاریم آتا-آناسینا دئییم، گتیریم. قوربان اولدوقلاریم
گؤزله دیلر. دایه گلیب اجازه آلیب قیزی گتیردی قوربان اولدوقلاریمین یانینا.
قوربان اولدوقلاریم قیزا باخیب دئدیله:

-گلین اونو دعالییاق.

قوربان اولدوقلاریمنان بیر دئدی:

-من ایسته یرم بو قیز یئرینده بیر قیچیندان قیزیل تۆکولسون، بیرندن گوموش.
ایکینجیسی دئدی:

-من ایسته بیرم بو قیزین نفسیندن عطیر قوخوسون.

اوچونجوسو دئدی:

-من ایسته بیرم کی، بو قیز گولنده گول آچسین، آغلایاندا بوران اولسون.

-دایه، ایندی بو قیزی آپار وئر آتا-آناسینا، بیز دعامیزی وئردیک.

دایه قیزی گتیریب ساغ-سالامات آتا-آناسینا تحویل وئردی.

آیلار، ایللر کئچدی، قیز بویا-باشا چاتدی. اونون سوراغی هر طرفه یاییلدی.

دانشدیلار کی، بس فیلان مملکتده، فیلان یئرده بیر قیز وار. یئرینده آیاغیندان

قیزیل-گوموش تۆکولور، گولنده گول آچیر، آغلایاندا بوران قوپور.

بو خبر فیرنگیستان پادشاهی نین اوغلونا چاتدی. او، ائلچیلرینی همین قیزین ائوینه

گؤندردی. قیزین آناسی ائلچیلره "هه" جاوابی وئردی. واخت اولدو فیرنگیستان

شاهی نین آداملاری قیزی آپارماغا گلدیلر. دایه فیکرینده توتوموشدو کی، اونون

یئرینه اؤز قیزی وئرسین. اونا گؤره ده آنجاق دایه بو قیزین پالتارلارینی اؤز

دوغما قیزینا گئییندیریب وئردی فیرنگ ائلچیلرینه. ائلچیلردن بیر قیزا دئدی:

-یئری گؤروم.

قیز یئریدی. ائلچی باخدی کی، قیزین یئریشیندن نه قیزیل تۆکولور، نه ده

گوموش. دئدی:

-گول گؤرک.

قیز گولدو. قیزین آغزیندان گول تۆکولمه دی. ائلچی حیرصله نیب قیزی ووردو.

باخدی کی، نه بوران، هئچ قیزین گؤزوندن یاش دا چیخمادی. امر ائله دی کی،

قیزی قایتارسینلار ائولرینه. قیزی قایتاردیلار.

سیزه کیمدن خبر وئریم، دایه دن. دایه ده آجیغیندان قیزین گؤزلرینی چیخاردیب

آتدی بیر مئشه یه. گونلرین بیر گونو بیر کیشی اؤز قیزینان مئشه یه اودونا گلیر.

بیر زاریلتی ائشیدیرلر. یاخین گلیب گؤرورلر کی، بیر گؤزل قیزدی، دی گل
گؤزلری یوخدو. کیشی نین قیزی دئدی:

-آتا، گل بونو آپاراق ائوه.

کیشی دئدی:

-ائوده کوروموز آزدی، بیرینی ده بوردان آپاراق؟

کور قیز دئدی:

-منی آپارساز، خئیریمی گؤررسیز.

کیشی قیزین الیندن توتوب ائوینه گتیردی. کور قیز دئدی:

-عمی، منی بیر آز ائوده گزدیر.

کیشی اوژ قیزینا دئدی:

-قیزیم، اونو بیر بالاجا ائوده گزدیر، یازیقدی.

کیشی نین قیزی اونون الیندن یاپیشیب گزدیردی. بیردن کیشی گؤرور کی، کور

قیزین آیاغی نین بیریندن قیزیل، بیریندن گوموش تۆکولدو. قیز دئدی:

-عمی، منی گولدور.

کیشی قیزی گولدوردو. باخدی کی، قیزین آغزیندان گول تۆکولدو. کور قیز

کیشی نین قیزینا دئدی:

-بو گولدن بیر آز ییغ قابا. آپار جوما آخشامی منیم گؤزومو چیخاردان آروادا. او،

بو گون حاماما گنده جک. قیزی ائوده تک قالاجاق. اوندان سن بو گولدن بیر نئچه

سینی چیخارت کوچه یه. دئینن آی گول آلان، آی گول آلان. اوندان قیز گله

جک، سوروشاجاق.

-نئچییه دی؟

دئینن گؤزه وئریم. منیم گؤزلیم اوندادی.

قیز ائله ده ائله دی. گۆزلری آلیب گتیردی. کور قیز کیشیه دئدی:

-ایندی منی هاردان گتیرمیسن، آپار قوی یئریمه.

کیشی آپاریب قیزی قویدو همین یئر. بو طرفدن اوچ گۆیرچین اوچوب گلدی، قوندو آغاجین بوداغینا. گۆیرچینلر کور قیزا دئدیله:

-باجیلی، باجیلی، یاتمیسان دور، اویاقسانسا ائشیت، بیزدن لهلک دوشه جک، او لهلکی گۆتوروب گۆزلرینه قویوب، او بولاغین سویوندان چکرسن گۆز دریوه.

گۆیرچینلر اوچدو. قیز دوشن لهلکی گۆتوردو. کاریخدیغیندان ساغ گۆزونو سول گۆزونه، سول گۆزونو ساغ گۆزونون یئرینه قویدو. سحری گون کیشی گلیب قیزی آپاردی ائوینه. قیز دئدی:

-عمی، منی آپار چؤلون دوزونه. کنار بیر یئرده دام تیک. آنجاق نه قاپی قویدور، نه ده باجا.

کیشی ائله ده ائله دی. آرادان بیر نئچه ایل کئچدی. شاهزاده اووا چیخدی. چؤلون دوزونده بیر داخما گوردو. یاخینا گلیب باخدی کی، بو بیر داخمادی، نه قاپیسی وار، نه ده باجاسی. تپیگنن ووردو، دیواردان بیر آز اوچدو. شاهزاده گوردو کی، داخمادا بیر گۆزل قیز وار، گل گۆره سن. آنجاق هوشسوزدو. قیزین سینه سی اوسته بیر کۆرپه اوشاق مورگوله بیر. شاهزاده اوشاقلا قیزی گۆتوروب گلدی سارایا. قیز سارایدا آییلدی. گوردو کی، یانیندا دا بیر اوغلان اوشاغی وار. قیز کئچمیش گونلرینی یادینا سالدی، آغلادی. بو واخت بیر بوران قوپدو. شاهزاده اوتاغا گوردی. قیز اوشاغا باخیب گولدو. بو واخت آغزیندان گول تۆکولدو. قیز شاهزاده دن کیملیگینی سوروشدو. شاهزاده دئدی:

-من فیرنگیستان شاهی نین اوغلو یام.

قیز بورادا باشینا گلن احوالاتی شاهزاده یه دانیشدی. شاهزاده دئدی:

-من آختاران قیز ائله سن سن.

شاهزاده قیرخ گون، قیرخ گئجه توی ووردوردو، قیزلا ائولندی. شاد-خرم
یاشادیلار.

جاهان پهلوان

بیری واردی، بیری یوخدو، بیری ارینن، بیری آرواد وار ایدی. بونلارین عیالی
اولموردو. گئجه-گوندوز درد ائله بیردیلمرکی، بیری اوشاقلاری اولسون. چوخلو
نذیر-نیازدان سونرا اونلارین بیری اوغلو اولدو. آدین جاهان قویدولار. ار-آروادین
کؤنلو خیلی شاد اولدو. اوشاق بیری یاشینا چاتاندا اونا "بی اوتاغی" تیکدیلر.
اوتاغی ائله بزه دیلمرکی، ایکی گؤز لازیمیدی، تاماشا ائلییه. نیت ائله دیلمرکی، بو
اوتاغا گلین گتیرسینلر.

بیری گون کیشی مئشه یه اودون قیرماغا گتمیشدی، آروادی دا ائوده یئمک
بیشیریدی. اوشاق کوچه قاپیسیندان چیخان کیمی جاناوار اونو آغزینا آلیب
بایاق ها گتتدی. آرواد حیطه چیخیب اوشاغی گؤرمه ینده ایکی الی اولدو، بیری
باشی. بو واخت اری ده مئشه دن قاییتدی. هارای-هشیر کندی-کسکگی بورودو.
جاماعات بو ار-آروادا قوشولوب مئشه نین آلتینی-اوستونه چئویردیلمر، اوشاق
تاپیلما دی. سیزه کیمدن دئییم، چوبانندان. چوبان گؤردوکی، جاناوار آغزیندا
اوشاق آپاریر. تئز ایتلری هایلادی. چوبان بیری یاننان، ایتلر بیری طرفدن اوشاغی
گاوورون دیشیندن بیری تهر سالدیردیلمر. چوبان اوشاغین یانچاغینداکی جاناوار
دیشی نین یئرینی قارا قویونون سودو ایله سیلیب تمیزله دی، سونرا یاغلی قارا
حاضیر لاییب اونون یاراسینی باغلادی. چوبانین دا عیالی اولمادیغینا گؤره چوخ

سئوینیردی. او، اوشاغی چوخاسی نین آلتینا قویوب ائوه گتیردی. آروادی هر شئیدن حالی ائله دی. اودا چوخ سئویندی. چوبان دئدی:

-بو باره ده هئچ کیم بیلمه مه لیدی. صاباح دان قارنی نین آلتیندان بیر شی باغلا، قونشو آروادلارا دئی کی، بویلو یام. بیر مودتدن سونرا دئیرسن دوغمو شام. آنجاق یئددی ایلدی کی، عیالیم اولمادیغیندان، یئددی ایل اوشاغی هئچ کیمه گؤستره بیلمه رم. آرواد، قورخما، بئله دانیشسان سندن هئچ آتان-آنان دا اینجیمز. یئددی-سککیز ایلدن سونرا اوشاغی چؤله ده چیخاراریق، باییرا دا قویاریق. هئچ کس ده شوبهه لنمز. آرواد چوبان اری نین عاغلینا احسن دئییب اوشاغی باغرینا باسدی. اوشاق اون-اون ایکی یاشینا دولمو شدو، شاققا واتیندن پهلوانلیق یاغیردی. تای-توشلاری نین هامیسی اوندان چکینیردی.

اوزامانلار قایدا بئلمیش کی، اؤلکه لر آراسیندا عداوت اولاندا، اؤلجه هر ایکی طرفدن قیرخ پهلوان گوله شردی. هانسی اؤلکه نین پهلوانلاری قالیب گل سیدی، مغلوب اولان اؤلکه اونلارا یئددی ایلیک باج-خراج وئردی. اودورکی، بو اؤلکه نین ده شاهی هر ولایته بیر پهلوان گؤنده ریر، تاپشیریر کی، قوللو-بیلکلی اوشاقلاردان تاپیب سارایا گتیر سینلر. اونلارلا مشغول اولسونلار. صاباحلاری پهلوانلار قوجالیب الدن دوشنده اونلارین یئرینی توتسونلار.

ایندی سیزه هاردان دئییم، جاهان گیلین کندیندن. بو کنده پهلوان گل میشدی. اوشاقلار اونو دؤوره یه آلدیلار. جاهان مین آغاجدان پهلوانا اوخشاییردی. اونا گؤره ده شاهین گؤندر دیگی پهلوان، اوشاقلارین باشینی قاتماقدان یانا اونلارین هره سینی بیر یانا گؤندر دی. جاهانا هر شیی باشا سالدی. جاهان راضی اولدو و ایسته دی کی، گئدیب آتا-آناسینا دئسین، پهلوان قویمادی. دئدی کی، بیردن راضی اولمازلار، قالاریق ناچار. پهلوان اونو آتین ترکینه آلیب اوخ کیمی گؤزدن

ایتدی. چوبانلا آروادی دوشدو اونو آختارماغا. نه قدر آختاردیلار، نه پهلوانی تاپدیلار، نه ده اوشاغی. ار آروادین بیر اللری اولدو، بیر باشلاری. بونلار بوردا اوشاق دردی ایله دئییمکلرینده اولسونلار، سنه کیمدن دئییم جاهاندان. جاهان شاهین ساراییندا آدلی-سانلی پهلوانلاردان درس آلدی، اولدو بیر پهلوان، بیر پهلوانین دا یاریسی.

گون او گون اولدوکی، قونشو اؤلکه‌نین شاهی بو اؤلکه دن یئددی ایلیک خراج ایسته‌دی و قیرخ سای-سئچمه پهلوانینی مییدانا یوللادی. دوشمن اؤلکه‌نین پهلوانلاری ایله گولشمک اوچون جاهان دا حاضیرلاشدی. آنجاق شاه اونون مییدانا چیخماسینا ایزین وئرمه‌دی کی، او هله جاواندی، سومویو برکیمه ییب. نه ایسه، مییدان سولانندی، گولش باشلانندی. شاهین اوتوز دوققوز پهلوانی مغلوب اولدو، بیرجه پهلوانین گولشمه‌گی قالیردی. جاهان شاها یالواردی کی، اونو مییدانا بوراخسین، هم پهلوانلارین قیصاصینی آلسین، هم ده اؤلکه نی باج-خراجدان قورتارسین. چوخ فیکیر-خیالدان سونرا آخری راضیلیق وئردی. جاهان رقیب اؤلکه‌نین پهلوانلارین اوتوز دوققوزونو بیخدی، قیرخینجی ایله گولشمه‌یه باشلادی. قایدایا گؤره مغلوب اولان اوتوز دوققوز پهلوانین ال-قولو باغلانیردی، قیرخینجی‌نین ایسه باشی کسلیلیردی. ایندی جاهان قیرخینجی پهلوانین دیزلرینی یئره گتیرمک اوزه‌ریدی. آخرکی، جاهان پهلوان اونون کوره‌گینی یئره قویدو و ال آتدی خنجره کی، اونون باشینی کسه، مغلوب اولان پهلوان یاواشدان:

-منیم قیمتیم قوینومدادیر،-دئدی. جاهان پهلوان تئز الینی اونون قوینونا سالدی و گؤردوکی، بو، قیزدیر. قیز یئنه یاواش جادان دئدی کی، یالاندان خنجری بوغازیما دیره، آتام قیشقیراجاق کی، ال ساخلا، او منیم قیزیمدیر. اوندان سن ده

هامی نین گۆز و قاباغیندا اونونلا شرطی کس کی، قیزی منه وئرمه لیسن و بو ایکی اؤلکه آراسیندا بیر ده باج-خراج مسئلهسی اولمویاجاق.

جاهان پهلوان قیزین دئیگی کیمی حرکت ائتدی. ایکی قونشو اؤلکه نین شاهی باریشیب دوست اولدولار و جاهان پهلوانلا قیزا قیرخ گون توی ائله دیلر. بیر گون جاهان پهلوان قیزا دئی کی، دور آتلان، گئدک گؤرک منیم آتام-آنام هایاندادی. اونلاری تاپماسام اوره گیم راحتلانماز. اونلار گئیینیب-کئچیینیب یولا دوشدولر. یئددی گون یئددی گئجه یول گلدیلر. گلیب مئشه نین قیراغیندا کی کیچیک بیر کنده چاتدیلار. جاهان پهلوان قیزا دئی:

-یورولموشوق، بو گئجه لیگه بورادا قلاق، یورغونلوغوموز چیخسین.

اونلار آتلارینی بیر حیطه سوردولر. بو حیطه کی اوتقلارین بیرینین ایشیغی یانیردی. اونلار همن اوتاغا گیردیلر. گؤردولر کی، اوتاق، نه اوتاق. بیر بزکلی گلیندی. تاخچادا شام الیندن یئر یوخدو. جاهان پهلوان دئی:

-آی پهلوان آرواد، ائله بیل بورانی ائو ییه سی بیزدن یانا حاضیر لاییب. اونلار ییخیلیب یاتماقدا اولسونلار، سنه دئیم بو بیر ائوده یاتان اوغول حسرتلی ار-آرواددان. یوخودا کیشی یه عیان اولدوکی، اوغلو گلیب. دیک یئریندن قالخدی. اهمالجا آروادی یوخودان دؤرقوزدو.

-آی آرواد، بیردن اوغلوموز گلسه، سن اونو نیندن تانیارسان؟

آرواد باشلادی آغلاماغا. کیشی اونو ساکیت لشدیریپ، سوالینی تکرار ائتدی. آرواد ایچینی چکه-چکه دیللندی:

-اونون بوینونون دالیندا ایکی خیردا خال وار ایدی. بیر ده کی، گولنده اوووردو باتیردی. کیشی یوخوسونو آروادا ناغی ائله ییب، اونو بی اوتاغینا گتیردی. اونلار ایچهری گیرنده گؤردوکلری منظره دن اورکلری قشش ائلدی. جاهان پهلوانلا قیز

اونلارین اؤزونه سو چیرپیب آییلتدیلار. آرواد جاهان پهلوانین بوینونون دالینا باخدی و ایکی خیردا خالی گؤروب یئیندن قش ائله‌دی. آروادی تزه‌دن آییلتدیلار. کیشی حال-قضایانی دانیشیب قورتارانندان سونرا اونلار تزه‌دن گؤروشوب-اؤپوشدولر. جاهان پهلوان آروادیلا آتا-آناسی نین یانیندا قالدیلار. اونلار یئیب-ایچیب یئره کئچدیلر. سیز ده یئین-ایچین یئره کئچین.

چؤل قوشونون یومورتاسی

بیری وار ایدی، بیری یوخ ایدو، بیر قوجا کیشی وار ایدی. بو کیشی نین بیر آروادی و ایکی اوغلو وار ایدی. اونلار چوخ کاسیب ایدیلر. تا ائله کاسیب ایدیلرکی، یئمیه هئچ زاد تاپا بیلمیردیلر. هر گون کیشی گئدیردی چؤل، اودون بیغیب گتیریردی کی، او اودونو ساتیب پولونا چؤرک آلسینلار. بیر گون کیشی یئنه ناجاغی گؤتوروب مئشه‌یه گئدیر، باشلایر اودون قیرماغا. بیردن بیر قوش گلیب قونور کیشی کسدیگی آغاجین بوداغینا. کیشی بالتانی ساخلاییرکی، قوش اوچوب گئتسین، آما نه قدر ائله بیر، بو قوش ال چکیب گئتمیر. یازیق کیشی ناچار قالب قوشو توتوب قویور هئیه‌یه سینه. آخشام چاغی هئیه‌یه سینی ده گؤتوروب قیردیگی اودونلاری دا بیغیشدیریب، گلیر ائوه. اوشاقلارینی بیغیر باشینا دئییرکی، سیزه بیر قوش توتوب گتیرمیشم. آرواد دئییرکی، آی کیشی، گل بو قوشون باشینی کس، بیر بیزیم ده دیلیمیزه ات دَیسین. کیشی آروادین سؤزونه باخمیر. دئییرکی، یوخ، کسن دئیيلم. بو قوشو ساخلایاجام. سونرا کیشی بیر قفس دوزلدیب قوشو اورا قاتیر. اوشاقلارینا و آروادینا تاپشیریرکی، بو قوشا واختی-واختیندا یئمک وئرن. غرض، گونلر

کئچیر، کیشی هر گون يئنه اودونا گئدير، بير تیکه يايوان چؤرکلرينی يئييب ياشاييرلار. هر گون ده يئديکلری چؤره گين قيريق-قوروغونو قوشا وئيريرلر.

گونلرين بير گونونده کیشی چؤلدن گلنده آروادی قاباغينا قاجيب دئير کی، بس قوشوموز بير يومورتا يومورتلاييب. کیشی ائوه گلير و گؤرورکی، دوغرودان دا، قوش يومورتا يومورتلاييب. دئير:

-آی آرواد، سحر بو يومورتانی آپار بازاردا سات بيرينه، پولونا صابون آل گتير، منيم، اوشاقلارين پالتارينی يو.

سحر آرواد يومورتانی گؤتوروب بازارا گئدير. گؤرور بير يئرده چوخلو آدام ييغيشيب. گلير ياخيना، باخيرکی، بورادا بير تاجير آل وئر ائله يير. دئير، ائله ياخشی اولدودا، گؤزله يهرم، هامی داغیلار، يومورتانی بو تاجيره وئهرم، بلکه بير قشنگ شئی وئردی. آرواد گؤزله يير، آخشام دوشور، هامی داغیلیشير. تاجير گؤرور بو آرواد ائله سحر تئزدندن بورادا دوروب. چاغيريب دئير:

-آی باجی، آخی سن بورادا نييه دورموسان؟

آرواد دئيرکی، بئله بير يومورتا وار، گتيرميشم اونو ساتام. تاجير آليب يومورتایا باخير، گؤرورکی، يومورتا چوخ ديرليدير. آروادا دئيرکی، آی باجی، بو يومورتا چوخ باهادی. سنه لازيم اولان شئيلری ييغ آپار. آرواد تاجيردن بير توربا آليب ايچینی دولدورور موختليف شئی لرله، سئوينه-سئوينه گلير ائوينه. اوغلانلاری قاجير آنالارینين قاباغينا. گؤرورلرکی، آنالاری بير توربا شئی گتيرير. اونلار چوخ سئوينيرلر. ائوده آرواد توربانى آچير، کیشینين گؤزو چيخير کله سينه، بيلميرلر سئوينديک لریندن نئيله سينلر. بوندان سونرا بير مودت فيراوان ياشاييرلار. نه واخت کی، يئمکلری قورتارير، آرواد قوشون يومورتالارینی آپاريب وئيرير همين تاجيره و لازيم اولان شئيلری گؤتوروب گلير. خلاصه، گونلر کئچير.

کیشی نین اوغلانلاری دا بؤیویورلر، تا قوشو دا قفسده ساخلامیرلار. آچیب
اؤتورورلر. قوش ائوده گزیر، دولانیر، اونلارلا بیرلیکده یئییب یاشاییر. بیر گون
آرواد قوشون یومورتاسینی ساتاندا تاجیر اونا دئییر کی، گل او قوشو وئر منه، سیزه
نه قدر دئسنیز پول وئره رم. آرواد دئییر کی، من بیلرم، قوی اریمه دئییم، او، اجازه
وئرسه قوشو گتیرم. آرواد آخشام گلیر ائولرینه، تاجیرین دندیکلرینی ارینه
چاتدیریر. کیشی دئییر کی، اولماز، بیزی دولانديران بو قوشدور. بیز اونو هئچ
کسه وئر بیلمه ریک.

خلاصه، آذوقه لری قورتاراندا آرواد یئنه یومورتالاری آپاریر و تاجیره دئییر کی،
کیشی قویمور، دئییر، بیز قوشسوز یاشایا بیلمیریک. حيله گر تاجیر اوره گینده
دئییر کی، گؤرون سیزین او قوشون باشینا نه اویون آچیرام. تاجیر یئنه آروادا
خیلی شئی-مئی وئریب یولا سالیر. بیر گون کیشی یومورتادان آلدیغی پوللارلا
گزمه یه گئتمک فیکرینه دوشور. اوتوروب مصلحتله شیرلر. آرواد دئییر:

-آی کیشی، ائله بیر آز گؤتور، گئت اینیمیزی-باشیمیزی تزه له. بیر گون کیشی
حاضیرلاشیب یولا دوشور. او، گئندن سونرا تاجیر قوشو گؤرمک اوچون اونلارا
گلیر. بو منواللا تاجیر بیر نئچه دفعه اونلارا گلیر. تا اوشاقلار دا یاواش-یاواش
تاجیره مهرینی سالیر، اونو "عمی-عمی" دییه چاغیریرلار. تاجیر هر دفعه بونلارا
گلنده آروادا بخشیشلر گتیریر، آرواد دا بونون مقابیلینده تاجیره چوخ حؤرمه ائله
ییر.

تاجیر گلمه میشدن نؤو-نؤو خؤرکلر بیشیریر، چای سوفره سی، موختلیف چرزلر
حاضیرلاییر، ائله کی، تاجیر گلیر، یئییب-ایچمه یه باشلاییر. خلاصه، گونلر بو
منواللا داوام ائدیر. کیشی هله ده سفرده ایدی.

بیر گون تاجیر آروادا دئییرکی، سنین ارین گلن دئییل. آرواد اونا اینانیر، سونرا تاجیر آروادا دئییرکی، ارین گلنه کیمی بو قوش قالسا، هامیسینی آچیب اونا دییه جک. گل سن بو قوشو کس، اتینی ده قیزاردیب قوی پلوون اوستونه، لذتله یئیک-ایچک. اوندان بیر نئچه گون سونرا آرواد تاجیرین گلشینه گۆره پلوو سوزوب، قوشون دا باشینی کسب، اتینی قیزاردیب. قویور پلوون اوستونه. تاجیر آروادا تاپشیرمیشدی کی، قوشون اورگینی و جییرینی ده قیزاردیب ساخلا منه.

آرواد تاجیر دئین کیمی ده ائله ییر. گون اورا تاجیر گلیر، آرواد اونی قارشیلایماق اوچون قاپیا چیخیر. ائشیکده اونلارین باشی قاریشیر صُحبتّه. بو واخت آروادین اوغلانلاری ائوه گلیرلر و گۆرورلرکی، ایستولون اوستونده قیزاردیلیمیش ات وار. تنز گۆتوروب یئیرلر. جییری بیر، اوره گی ده بیر یئیر. تاجیر و آرواد ایچهری گیریرلر. آرواد ایشین نه یئرده اولدوغونو بیلیر و او دقیقه ده تاجیره دئییرکی، بئله ده، اوشاقلار قوشون اتینی یئیبیلر. تاجیر تنز دوشور اوغلانلارین دالیسیجا و آروادا دئییرکی، ایسته ییر نه اولور اولسون من بونلاری اؤلدوروب بیرینین اورگینی، او بیرینین جییرینی گۆتورمه لیم. اوشاقلار او طرف بو طرفه قاچماغا باشلا ییرلار. تاجیرله آرواد آز قالیرلار اونلاری قان-باغیر ائله سینلر. آخیردا اوغلانلار پنجره نی قیریب قاچیرلار. اونلار پنجره دن حیطه دوشوب اوز توتورلار مئشه یه. آز گئدیرلر، چوخ گئدیرلر، چاتیرلار بیر بولاغین باشینا. سو ایچیب اوزانیرلار. بیردن سس ائشیدیرلر. اویانیرلارکی، آتالاری دوروب باشلارینین اوستونده. گۆروشوب احوالاتی دئییرلر. سونرا اوچو بیرلیکده ائوه گئدیرلرکی، تاجیرله آرواد یئیب-ایچیرلر. کیشی آروادی و تاجیری اؤلدورور. اوغلانلاری ایله شاد-خوررم یاشاماغا باشلا ییرلار.

چوبان قیزی

بیری وار ایدی، بیری یوخ اویدو، بیر چوبان واردی. بو چوبان چوخ کاسیبدی. اؤولاد ساریدان دا بختی گتیرمه میشدی. او، همیشه الله‌دان، کور دا اولسا، اؤولاد ایسته‌ییردی. بیر چوخ ایللر کئچدی، آخیردا بو چوبانین قیزی اولدو. چوبانلا آروادی تا سئویندیگیندن بیلمیردیلر نیله سینلر.

قیزین آدینی نازیری قویدولار. بو قیز بوی آتدیقجا گؤزللشیردی. بلی، قیز یئکه لیب اون بئش یاشینا چاتاندا گؤزلیگی دیلرده دئییلیردی. بیر باخان دئییردی، بیر ده باخیم. گؤرنلر اونون خط-خالینا، گول جامالینا تاماشا ائله مکدن دویموردو.

بیر گون نازیری قیزلارلا پئنجر ییغماغا گتمیشدی. قاییداندا کندين قیراغینداکی بولاغین یانیندا اوتوروب دینجلمک ایسته دیلر. ائله بو واخت کندين خانى آتین اوستونده اوردان کئچیردی. خان نسلی شورگؤز اولور، دئییرلر. بو خان داکى، لاپ شورگؤز ایدی. هم ده قان سیزین بیریدى. فیکرینه نه دوشسه ایدی، گرک اونو ائله ییدی. او، نازیرینی گؤرن کیمی بیر کؤنولدن مین کؤنوله اونا وورولدو. دئدی کی، نه تهر اولسا، گرک اونو آلام. گئجه ایلان ووران یاتدی، آما خان یاتمادی.

او، چوخ فیکیرلشدی، آخیردا قیزین آتاسینی یانینا چاغیریب اونو شیرین دیله توتماغی لازیم بیلدی. سحر تئزدن خان آدام گؤنده‌ریب، چوبانی چاغیرتدیردی. چوبان گلن کیمی خان اونو شیرین دیلنن دیندیریب دئدی:

-چوبان، ائشیتیمشمن سن چوخ آغیر حالدا یاشاییرسان. من سنه بیر یاخشیلیق ائلمک ایسته یرم. قیزین داکى، یئکه لیب، گل اونو الله‌ین بویروغوینان، پیغمبرین شریعتیین وئر منه. من ده سنی هر شئی دن قانع ائلیه یم. عؤمرونون آخیرینا کیمی کئف چک.

چوبان خانین فیکرینی باشا دوشدو. آنجاق قیزی بئله قوجایا وئرمک ایسته میردی. خانین قورخوسوندان دا هئچ نه دییه بیلیمیردی. بیلیردی کی، خان چوخ قان سیز آدامدی. زورلا دا اولسا، قیزی آپاراجاق. آخیردا چوبان دئدی کی، خان ساغ اولسون، من بو ایشه سئوینیرم. آنجاق سن ایجازه وئر، گئدیم ائوه بیر قیزین آناسیینان دا دانیشیم. خان ائله بیلدی کی، تا هر شئی دوزه لیب. چوبانا ایجازه وئردی. چوبان ائوه گلیب هامیسینی آروادینا دانیشدی. دئدی کی، اونسوز دا خان چوخ پیس آدامدی. دئدیگینی ائلییه جک. بیز قیزی دا گوٲتوروب کئندن چیخاق. آخشام اولدو. چوباننان آروادی نازپرینی ده گوٲتوروب کئندن چیخدیلار. اونلار گلیب بیر کنده چاتدیلار. کند خوشلارینا گلدی. بورادا قالماق فیکرینه دوشدولر. بلی، بو قالماغینان اونلار قالدیلار. آرادان بیر مودت کئچدی. گوٲزه لین خبری تنز یاییلار، دئییب لر. نازپرینی گؤزللیگی بوردا دا دیلدن-دیه دوشدو. آخیردا بو سؤز گئدیپ بو کئندین ده خانینا چاتدی. خان اونلاری یانینا چاغیرتدیریب دئدی کی، گرک قیزی منه وئره سن. چوبان دا، آروادی دا خانین آیاقلارینا دوشوب یالواردیلارسا دا اولمادی. خان اونلاری قوٲوب قیزی زورنان اللریندن آلدی.

یازیق نازپرینی هئچ بیلیمیردی کی، نئینه سین. بیر طرفدن آتا-آناسینی نین دردی آلمیشدی، بیر طرفدن ده کیفیر قوجا خاننا گئتمک ایسته میردی. قیزین دردی باشیندان آشمیشدی. خان بو قیزین عهده سیندن گله بیلیمیردی. آخیردا خان امر ائلدی کی، چوبانی دا، قیزینی دا آپاریب قایادان آتسین لار. کئندین قیراغیندا چوخ اوجا بیر قایا واردی. قایانین آشاغیسی دره دی کی، اورادان دا چای آخیردی. خان آجیغی توتدوغو آدمی او قایادان آشاغی آتدیریردی. بونلاری دا اوقایانین یانینا گتیریردی.

چوبانی دا، آروادی دا قایادان آتدیلار. سونرا نازپرینی آتدیلار. او، گلیب دوز چایین ایچینه دوشدو. خانین آداملاری قاییدیپ گتدیله. نازپری بیهوش اولموشدو، گؤزونو آچاندا گۆردوکی، سو اونو ووروب چایین قیراغینا چیخاریب. یازیق قیز آناسینین باشینا گلن لری فیکیرلشیپ اؤزونون گوناھکار اولدوغونو دوشوندو. آجی-آجی آغلادی. سونرا ووروب چایین قیراغی ایله گتمهیه باشلادی. او، چوخ فیکیرلی گئدیردی، نه قدر گتدیگیی بیلمه‌دی. باشینی قالدیراندا گۆردوکی، بیر قالاچانین قاباغیندادی. او، قاباقجا قالاچایا گیرمهیه اورک اتمه‌دی. سونرا هر نه اول-اولا، دئییب ایچهری گirdی. گۆردوکی، بورادا بیر قوجا کیشی اوتوروب، دیزی اوستونده ده بیر کیتاب وار. کیشی اونو گۆرن کیمی یانینا چاغیردی. باشینا گلن لری سوروشدو. سونرا قیزا دئدی کی، ائله بورادا قالارسان. تا یازیق نازپری نه بیلسین کی، اونو قاباقدا نه لر گؤزله ییر. قیز بو کیشینین یانیندا قالدی. نازپری گۆردوکی، هر گون یئمک‌لری اؤز-اؤزونه حاضیر اولور. سوفره ده نه دئسن اولوردو. آنجاق قیز هله ده بو کیشینین نه ایشله مشغول اولدوغونو بیلمیردی. سونرا اونون جادیچی (جادوگون) اولدوغونو بیلدی. نازپری اوندان قاقماق ایسته ییردی. آنجاق فورصت تاپمیردی. بیر گون جادیچی دئدی کی، بیر-بیریمیزله نامحرم یاشایا بیلمه‌ریک. ایندی سن منیم آروادیمسان. نازپرینی دهشت گؤتوردو. ایندی او بورا گلدیگینه پشیمان اولموشدو. اؤز طالع-ایینه نیفرتلر یاغدییریدی. نازپری گۆردوکی، بو جادیچینین الیندن قاچا بیلیمیه-جک، اونو آلداتماق ایسته‌دی. دئدی کی، راضیام، آنجاق سن ایجازه وئر، بیر نئچه گون حاضیرلاشیم. کیشی ایجازه وئردی. قیز گئجه نی فورصته سالیب ائودن چیخدی. نازپری قاچا-قاچا گئدیردی، اؤزو ده بیلمیردی کی، هارا گئدیر. قیز یورولموشدو، ووروب دینجینی آلقاق ایسته ییردی کی، گۆردو قوجا دالدان گلیر.

قیز قاچماغا باشلادی، قاباغینا بیر چای چیخدی. هم ده قاباغی اوجا بیر داغ کسیب. بیردن قولاغینا بیر سس گلدی. دؤنوب داغا باخاندا بیر اژداهانین اونا طرف گلدیگینی گؤردو. قیز چوخ قورخدو. جادیچی گؤردو اژداها قیزی اودماق ایسته ییر. تئز بیر سحر اوخویوب اژداهانی یوخ ائله دی. نازیری باخدی، قوجا بونو توتوب آپاراجاق. او، داشا سؤیکه نیب، الله یالواردی کی، جادیچنین الینه دوشونجه اونو داش ائله سین. نازیری گوناھسیز اولدوغونا گؤره یالواریشی حاصل اولدو. او، داشا دؤندو. جادیچی گؤردوکی، قیز داش اولدو. تا اوندان سونرا اؤزوده یاشاماق ایستمه دی. بیر داشین اوستونده اوتوروب سحر اوخودو. اؤزونو ده داش ائلدی. او واختدان دا همین قایانین آدی اژداها بۇرون قالدی.

سۆزلوک

نوبار: نوبر: ایلکین

خرته: قدر

اذایل: پیس، شر

دلک: سلمان، باش قیرخان

آیریچ: آیریم، یوللارین کسیشدیگی یئر

جین آتینا مینمک: چوخ حیرصلنمک، برک اؤفکه لنمک

کرتی: دریا، مالاغان، بؤیوک اوراق

تولامپاچی: تولانبارچی

بویلو: گبه، حامیله

هئیه: خورجون، چؤرک بوخجاسی

جادوکون: جادیچی (فا: جادو کن)

جؤنگه: دانا، ایکی ایللیک بیزوو (فا: گوساله دوساله).

دسترخان: سوفره

چاغا: اوشاق، چوجوق

بیر ایمانینا تولا باغلادیغیم جادیچی: ایمانسیز جادیچی

کوچوک: ایت بالاسی

خیشما: بیر اوووج (بیر خیشما توپراق: بیر اوووج توپراق)

ایستول: میز، ماسا، سفره دؤشه نیلن میز

هؤیچ: ایکی اوچ یاشیندا ارکک قویون، اؤگج.

کتابهای منتشره از انتشارات سومر نشر

- ۱- **ارک سۆزلویو**، فرهنگ ترکی دوجلدی ارک (حاوی بیش از ۱۱۵۰۰۰ لغت اصلی، تعابیر ترکی، اسامی مکان و شخص، اسامی اشخاص نامدار و شاعران، ریشه شناسی و معادلهای فارسی و انگلیسی برای لغات اصلی)، ۲۰۴۸ صفحه.
- ۳- **دلی** (دیوانه)، ترجمه کتاب جبران خلیل جبران به زبان ترکی آذربایجانی، و ترجمه اشعار منتخب به زبان فارسی همراه با متن انگلیسی، ارگین. ۷۸ صفحه.
- ۴- **سچیلیمیش غزلر** (غزلهای برگزیده از ۶۲ شاعر غزلسرای تُرک)، ارگین. ۹۲ صفحه.
- ۵- **بیر داغارجیق فولکلور** (یک انبان فولکلور) شامل فولکلورهای از منطقه خوی، ماکو و چاپاره، جمع آوری شده در سالهای ۱۳۴۷-۵۰، فاطمه مصطفی پور، ۱۴۴ صفحه.
- ۶- **آتیلا حکمرانی سلحشور و عادل**، (نگاهی به تاریخ ترکان هون در اروپا در قرنهای چهارم و پنجم قبل از میلاد)، ۶۴ صفحه.
- ۷- **الدُرّه المُضیّه فی اللّغه التّریکه** (فرهنگ ترکی، عربی، فارسی، بر اساس خود آموز ترکی عربی، نوشته شده در ۷۰۰ سال پیش، ارگین. ۱۱۲ صفحه- *ed-dürretül muziyye fil-lügħit türkiyye*
- ۸- **فرهنگ ترکی فارسی صحاح العجم** (صحاح العجم ده تورکجه سۆزجوکلر). ۶۴ صفحه، ۱۵۰۰ تومان. *Sehahulecem türkce*
- ۹- **اسلامیتدن اؤنجه تورکلرین تاریخی** (تورکجه)، یازارلار: کامران گورون، فاروق سومر، رنه گروسه...، کؤچورنلر: جعفرزاده، حسینعلی زاده، ۴۱۲ صفحه.
- تاریخ ترکان قبل از اسلام.**
- ۱۰- **آذربایجان ناغیلاری** (قصه های آذربایجان)، جلد ۱ و ۲، فروغ خضرلو، ۵۶ ناغیل، ۲۸۴ صفحه.
- ۱۱- **بازیهای محلی آذربایجان** (خوی)، ۴۶ بازی محلی، ابراهیم صفری، ۷۶ صفحه.
- ۱۲- **بازیهای سنتی آذربایجان** (توفارقان)، ۸۴ بازی محلی، دکتر حسن-م. جعفرزاده، ۱۴۴ صفحه.
- ۱۳- **شخصیت های قصه های آذربایجان**، حسن-م. جعفرزاده، ۲۲۰ صفحه.

**Azerbaijan stories
(khoy)
(1)
furugh khezerlu**

انتشارات سومرنشر

پخش:

۱- تبریز - سومرنشر - تلفن ۰۹۱۴۳۱۱۲۶۸۰

۲- تهران ابتدای کارگر شمالی - پاساژ فیروز

طبقه دوم - اندیشه ی نو - تلفن ۶۶۴۲۷۳۷۱ - ۰۲۱

آذربایجان ناغیملاری

(نوی)

(۲)

فروع خضرو

بسم الله الرحمن الرحيم

آذربایجان ناغیللاری (۲)

(نوی)

۳۰ ناغیل

(قصه های آذربایجان - ۲)

۲۹ قصه زبان ترکی آذربایجانی با پیشگفتار فارسی

فروغ خضرلو

سومر نشر - ۱۳۹۱

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیپا

سرشناسه	:	خضرلو، فروغ، ۱۳۶۳ -
عنوان و نام پدیدآور	:	آذربایجان ناغیللاری (۲): (قصه‌های آذربایجان ۲) بزبان ترکی آذربایجانی با پیشگفتار فارسی / فروغ خضرلو.
مشخصات نشر	:	تبریز: سومر نشر، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری	:	۱۴۴ص.
شابک	:	دوره 1-5-978-600-92072-5: جلد ۲ 5-7-978-600-92072-5: بها: ۲۰۰۰ریال
وضعیت فهرست نویسی	:	فیپا
یادداشت	:	ترکی.
موضوع	:	داستان‌های کوتاه ترکی -- ایران -- قرن ۱۴
رده بندی کنگره	:	۱۳۹۱ آ ۵۶ / خ ۳۱۴ PL
رده بندی دیویی	:	۸۹۴/۳۶۱۳
شماره کتابشناسی ملی	:	۲۸۶۵۴۲۶

نام کتاب :	آذربایجان ناغیللاری (۲) (قصه‌های آذربایجان-۲)
تهیه کننده :	فروغ خضرلو
ویرایش :	موسی محمدجعفری، اسماعیل جعفرزاده، تهیه کننده اؤن سؤز: دکتر حسن محمد جعفرزاده
ناشر :	سومر نشر، لیتوگرافی و چاپ : بابک، حقیقی، ماهان، صحافی: نوبل
نوبت چاپ :	نوبت اول، تاریخ چاپ : ۱۳۹۱
تیراژ :	۵۰۰جلد
تعداد صفحه :	۱۴۴، قطع : رقعی
شابک :	شابک دوره: 1-5-978-600-92072-5، شابک جلد ۲: 5-7-978-600-92072-5
مرکز پخش :	تبریز، انتشارات سومر نشر، تلفن تماس: ۰۹۱۴۳۱۱۲۶۸۰
بهاء :	۴۲۰۰ تومان

صفحه	فهرست مطالب
۵	اؤن سؤز
۹	حاتمی عزیزه
۱۳	حالال چؤرک
۱۶	دیمقولاغین ناغیلی
۱۸	سئحیرلی سو
۲۰	سئحیرلی گوزگو
۲۲	سولیمان پیغمبرین ناغیلی
۳۱	شاه اسماعیل و قیزیل بالیق
۳۶	شاه عباسین صنعتی
۴۷	فلگین چارخی
۵۳	قارا قول "ون ناغیلی
۵۸	قارامان
۶۴	قوش ایله شاهین قیزی
۶۹	قولوبگین ناغیلی
۷۴	قیز و آیی
۷۶	قیسمت بئله ایمیش
۷۸	کئچلین آلمالاری
۸۵	کاسیب تاروئردی نین قیزی و تاجیر
۸۷	کؤشه بندین ناغیلی
۹۱	کیچیک قیز
۹۳	گودول دئو ناغیلی

صفحه	فهرست مطالب
۹۶	گولوقاققاهین، گول شاهنازین ناغیلی
۹۸	گونتایین ناغیلی
۱۰۵	مرجان قیز
۱۱۲	ملیک ارسلان
۱۲۳	وصیت ائدن آتا
۱۲۸	وطن و جلای وطن
۱۳۰	وی وی یومورتاسی
۱۳۵۵	یادیگارین ناغیلی
۱۳۶	یئددی قارداش
۱۴۰	یئیمجیل قیز (آدام ییین قیز)
۱۴۰	سؤزلوک

اؤن سؤز

دوْنيا يازارلاری نین اؤنلارجا شؤهرتلی و شاه اثر ناغیللارینی اوشاقلاریمیزا اوخویارکن آرادا گریز ووروب خالق ناغیل لاریمیزدان بیرینی اوخودوقدا، اوندان "بیری وار ایدی، بیری یوخ ایدو. . ." ایفادهسی نین سئحرینی دریندن حیس ائدیپ و حیران ائدیگیمیز ناغیل لارین مؤعجیزه سینی باشا دوشوروک.

بو ناغیل لار عصرلردن-عصرلره، نسیل لردن- نسیل لره، دیلدن- دیله کئچمیش، میلیون- میلیون آذربایجان خالق نین یادداشیندا گلیب بو گوْنو بیزه چاتمیشدیر. اگر بو گوْنو مودرنیزم آدینا خالق ناغیل لاریمیز کئچمیش رولونو آلدن وئیر، بویاسیزلانیر اما بونا رغما "هله ده" بیری وار ایدی، بیری یوخ ایدو. . ." یا "سیزه خبر وئیریم آزدانیشانلاردان، قارا دینمز لردن، مرد- مرد آروادلاردان، هورومه یین ایتلردن، اولامایان چاققال لاردان، چوخ دانیشمایانلاردان، ائشیدیپ عمل ائيله مەینلردن، بیزو مینیب چای کئچنلردن، یابا ایله دوغا ایچنلردن، خوروز بئلینده بوستان اکنلردن، کوسا ساققالی لاردان، زر زرگرلردن نه بیلیم نه دن، نه بیلیم نه دن، لعنت قویروقلو یالانا، رحمت قویروقسوز دۆزه، بیر گۆز پوزانا، ایکی گۆز دۆزه نه، رحمت یازانا لعنت پوزانا، سؤز قالسین، اینسان گئتسین، یاخشیلیق قالسین، پیسلیک گئتسین، دوست وار اولسون، آغیللی یئسین، آغیلسز حسابلا سین، ایندی گلک مطلبه، بیری وار ایدی بیر یوخ ایدو. . ." کیمی ناغیل لاریمیزی باشلا یان اؤنلارلا ایفاده لری سئحری اوشاقلاریمیزین قولاقلارینی شوشلندیریر و - کورسو باشی اولماسادا - هامینی بیرلیکده ناغیلی دینله مک اوچون بیر یئره توپلا ییر. چونکو بو ناغیل لار بیزه آتا- بابا لاریمیزن دوْنيا گؤروش لری، تجرویه و آرزولارینی ترنم ائدیر. عینی حالدا تدقیقاتچی لارا گؤره ده آذربایجانیمیزین

فولکلور میراثی دوئیانین ان زنگین فولکلور میراث لاریندان و آذربایجان ناغیل- لاری دوئیا خالق ناغیل لاری نین شاه اثر لریندن حساب ائدیله.

اگر دوئیادا آلمانیاالی ایکی قارداش "جیکوب گریم" (۱۷۸۹-۱۸۶۳) و "ویلهم گریم" (۱۷۸۶-۱۸۵۹) آلمان فولکلور ناغیل لارین توپلاماقلا بو ایشین رسمی بدعتینی قویموشلار آذربایجانین گوئیینه بو رولو ایکی یولداش و همکار صمد ایله بهروز بویونلارینا آلمیشلار و تقدیرین ایجازه وئردیگی قدر آذربایجان ناغیل- لارین توپلامیشلار. آلبته اونلاردان ایلر اؤنجه "محمد علی شاه" ین اؤیرتمن و مشاویری کریمه لی "سرگئی مارکویچ شاپشال" (۱۸۷۶-۱۹۶۵) بو یولا گیرمیش و آذربایجان ناغیل لارین توپلامیشدیر کی بو مجموعه لهستان دیلینده و آذربایجان تورکجه سینده- البته لهستان حرفلری ایله- میلادی ۱۹۳۳-جی ایله لهستان علملر آکادمیاسی نین شرق شوناسلیق شوعبه سی طرفیندن کراکو شهرینده نشر ائدیلمیشدیر آما دئمک اولار آرازین گوئیینه بو ایش صمد و بهروز ایله تانییر.

بو چابالارا باخمایاراق آذربایجانیمیزین بو زنگین میراثی حاقیندا و اونون آدی و سانینا لایق ایش آپاریلمامیش و یازارلاریمیزین باشلادیگی ایشلر و حاضرلادیگی توپلولار "چؤمچه ایله دوه سوواریماق" تمثیلی کیمی دیر.

هر حالدا ایندی یه کیمی آرازین گوئیینه بو قونودا ایشیق اوژو گؤرن توپلولار بونلاردان عبارت دیر:

- آذربایجان ناغیل لاری، صمد و بهروز

- خوی ناغیل لاری، ع. ذیحق

- افسانه های آذربایجان، احمد آذر افشار

- عاشیق دئو، حبیب ساهر

- چاپ اولمامیش ناغیل لار، بهروز ایمانی، اکبر رحیم زاد فرجی

- آذربایجان ناغیل لاری (۴ جیلد)، کوچورن، علی عبادی

- ناغیل لار، سیروس علی اکبرزاده، حسن سپهرفر

- افسانه‌های آذربایجان، ابراهیم دارابی

- آذربایجان ناغیل لاری (لهستان- سرگئی مارکویچ شاپشال، ۱۹۳۳)

تاسوفله بو عنوانلار و آرا- سیرا مطبوعات دا نشر ائدیلن ناغیل لار هله ده خالق ناغیل لاریمیزین بؤیوک بیر حیصه سین ایحاطه ائتمیر و هله ده خالق ناغیل- لاریمیزی اعتباری قدری ایله توپلایب زمانه‌نین چئشیتلی تهلیکه لرین حده‌له‌مه سیندن قورویوب ساخلایا بیلمه میشیک.

آما بختیارلیق یئری واردیر کی بو گونو بیر سیرا یازارلاریمیز بو آغیر وظیفه نی دوشونه‌رک بو یولا گیرمیشلر و یوخاریدا باشلیقلارینی وئردیگیمز توپلولار ایله باشلانیمیش چابالار بو گونوده داوام ائدیر و آلینیزده کی کیتابی ترتیب ائدن "فروغ خانیم خضرلو" دا بو یولا آدیم قویانلاردان بیری دیر.

قادین یازاریمیزین حاضیرلادیغی ۲ جیلدلیک بو کیتابیندا بیز ۶۰ دانایا یاخین آذربایجان ناغیلینا قارشی گلیریک. بو ناغیل لارین چوخو "دیمقولاغین ناغیلی"، "قیز و آیی"، "سئحیرلی سو"، "اومید قاپیسی"، "فلگین چارخی"، "اوچ آیاق آت"، "اوچ توکلو کوسا" و... کیمی قیرخا یاخین ناغیل ایلک دفعه اولاراق بو توپلو دا نشر ائدیلیر. اما بونون یانیندا آل بارماقلاری سایى سینا چاتمایان "حاتم عزیزه"، "۳ صنعتکار" و "شاه عباسین صنعتی" کیمی ناغیل لار بوندان اول یوخاریدا آد آپاردیغیمیز توپلولار یادا آتداق- پیداق بعضی درگی لرده نشر ائدیلیرسه ده بو کیتابدا تکرار وئریلمه‌سی ناغیللارین اؤنمیندن هئچ اسکیتیمیر چونکو بو ناغیل لاری اوخودوقدا باشقا واریانت اولدوقلاری آنلاشیلیر. بیز بو واریانت لاردا باشقا حادثه‌لرله اؤز- اؤزه گلدیگیمزدن علاوه یئنی یئرلی سؤزلر،

مثل و ایصطیلاح لار و داها اؤنملی سی محلی لهجه حاقیندا یئنی بیلگی لرله ده قارشیلان شیریق.

اؤرنک اولاراق بو توپلوداکی "بگ اوغلو ائلیار ایله آلتین توپ" ناغیلی صمدین کیتابینداکی "آلتین توپ" ناغیلی نین باشقا واریانتی دیر و بیز بو ناغیلدا یئنی ماجرا لار و آیری حادثه لرله قارشیلان شیریق یا مثلاً بو کیتاب دا "سحیرلی گوزگو" آدی ایله تانیش اولدوغوموز ناغیل، "اؤچ باجی لار" یا همن صمدین "سنگ صبیر قولچاغی" (صبیرداش قولچاق) آدی ایله وئردیگی ناغیلین باشقا واریانتی و هابئله بو توپلوداکی "قولو بگین ناغیلی"، "آذربایجان ناغیل لاری" مجموعه سی نین (۲۰۰۵، باکی، ۵ جیلد) ۱-جی جیلدینده کی، ۱-جی ناغیلین یانی "زمانه نین حو کمو" نون باشقا واریانتی دیر.

هر حالدا فولکلورون ذاتینا گؤره یعنی آغیزلاردان آغیزا کئچدیگی اوچون هر ناغیلین واریانت لاری دا ناغیلین اؤزو کیمی اؤزل دیر داشییر مثلاً عومومیتله "گؤیچک فاطمه" آدی ایله تانیدیغیمیز آذربایجان ناغیلی، آذربایجانین چئشیتلی بولگه لرینده "احمد"، "فاطمه گلدی قاچ"، "زلیخا"، "دیللی آرواد"، "ایلان و آرواد" کیمی دیشیک آدلار ایله تانییر. تازا بو ناغیل آیری شهرده یوخاریداکی آدلارین هئچ بیر یایله یوخ بلکه "خججه خالا" آدی ایله تانییر و ساده جه بو ناغیلین فرقلی آدلاری، ناغیلا فرقلی باخیشلاری گؤسته ریر و بو اساسدا چاپ اولونموش ناغیل لاریمیزین واریانت لاری دا توپلانیب نشر ائدیلمه لی دیر. ساین اوخوجولارا بو توپلونون شیرین - شیرین ناغیل لارین اوخوماغی تووصیه وئره رک حؤرمتلی قادین یازاریمیزا بو یولدا باشاری لاری نین داوامینی و تازا اثرلری نین نشرینی آرزو ائدیرم.

دوکتور حسن-م. جعفرزاده، تبریز- یای ۱۳۹۱

حاتمی عزیزه

بیری وار ایدی، بیری یوخ اویدو، کاسیب بیر کیشی وار ایدی. بو کیشی بیر گون بازارا گئندده کیچیک قیزی عزیزه خواهیش ائله بیرکی، اونا بیر داراق آلسین. کیشی بازاری چوخ گزدیکدن سونرا گلیب خیرداوات توکانی نین قاباغیندا آیاق ساخلایر. قیزی نین خواهیشینی یئرینه یئتیرمک اوچون داراقلاردان بیرینی الینه آلیر، توکانچیدان اونون قیمتی سوروşور. توکانچی دئییر:

-ان اوجوز داراغیم اودور، اونون دا قیمتی یاریم شاهیدیر.

کاسیب کیشی داراغین قیمتی بیر آز دا آشاغی سالماقدان یانا توکانچیلا چنه-بوغاز ائلمه یه باشلایر. بوتون بونلاری قیراقدان ایزله ین بیر کیشی اونلارا یاخینلاشیر. او، جیبیندن بیر خئیلی پول چیخاردیب، داراغین اون قات قیمتی وئرندن سونرا، کاسیب کیشینی بیر طرفه چکیر، اونولا صُحبت ائله یر. کیشی گوزارانی نین نئجه آغیر اولماسینی، عایله سینی دولاندیرا بیللمه یینی اونا ناغیلایر. همین کیشی اونون عیال-اوشاغینا قیمتی پار-پالتار و بیر خئیلک ده آیین-اویون آلیب، اونولا بیرگه کاسیب کیشی نین ائوینه گلیر. اوتوروب چای-چؤرک ییندن سونرا وارلی کیشی سؤزه باشلایر:

-سنین عایله وضعیتینی نین نئجه آغیر اولدوغونو اؤز گؤزومله گؤردوم. سنین بئله یاشاماغینی ایسته میرم. سنی ده اؤزوم کیمی وارلی-کارلی ائتمک آرزوسوندا یام. اگر راضیلیق وئرسن، سنین اوچ قیزی نین بیرینی آلیب، عوضینده بئش کیسه قیزیل وئره رم. اوندان سونرا سنده کاسیب چیلغین داشینی بیر یوللوق آتارسان.

کاسیب کیشی دئدی:

-منه قالسا بئشلی راضی یام، آنجاق قوی اولجه قیزلاریمی دیندیریم، گؤروم نه دئییر لر. کیشی قیزلارینی بیر یانا چکیب، اونلاری حال-قضیه دن آگاه ائلدی.

بؤیوک قیزلا اورتانجیل باجیسی، بوینوموزو وور گئتمه ریک، دئدی لر. کیچیک قیزی نین هله اون یاشی تامام اولمادیغیندان اره گئتمگین نه اولدوغونو قانیب-قانیمردی. اودورکی، آدی عزیزه اولان بو قیز راضیلیق وئردی. وارلی کیشی بئش کیسه قیزیلی ال بل یئرله قویوب عزیزه نی ائودن گؤتوروب چیخدی. او، شهره گلیب بیر آت آلدی، قیزی آتی نین ترکینه آلیب بو شهری ترک ائلدی. قیرخ گون، قیرخ گئجه یول گلدیکدن سونرا، اونلار چؤل-بیاباندا سالینمیش بیر عیمارته یئتیشدی لر. بو عیمارتین دؤرد طرفی حاصارلانمیشدی. قاباق طرفینده ایسه بیر باغ-باغات وار ایدی کی، اونو گؤرن جئتین باره سینده فیکیرلشمزدی.

کیشی دئدی: -بیز بو گوندن آتا-بالاییق. بو عیمارته جان درمانیدا ایسته سن وار. قال بوردا، یئ-ایچ، کئف ائله. هئچ ندن چکینمه. بو واختاجان هله بورا اینسان آياغی دیمه ییب. اینسان آياغی دیمه یین یئردن خطابلادا اسکیک اولار. ایندی ایسه من شهره قاییدیرام. اورادا گؤرمه لی ایشلریم چوخدور. یوبانسام، ناراحت اولما. بو منوال ایله وارلی کیشی ایلده بیر دفعه اوزاق شهره گئدیب-گلیردی. هر دفعه عزیزه نی گؤرنده ده حیس ائله ییردی کی، گئتدیکجه دیشیر، حدی-بولوغونا یاووقلاشیر. بیر گئجه قیز یاتان واخت وارلی کیشی خصوصی دامدا ساخلادیغی غیری-اینسانی وارلیغی اونون اوتاغینا سالدی. قیز هر یانی توکله اؤرتولو اولان بو حیوانی-اینساندان یاخا قورتارا بیلمه دی و اوندان حامیله قالدی. گونلر گلیب کئچدی، هفته لر دولاندى، آیلار بیر-بیرینی عوضله دی. ائله کی، مقامی یئتیشدی، عزیزه اوچ اوشاق دوغدو. بو اوشاقلار دا عینا همین مخلوقا اوخشیوردولار. بیر گون عزیزه پرده نین دالیندان باخدی کی، وارلی کیشی اونلارین اوچونو ده اؤلدوروب، اتلرینی تیانا تۆکوب قوورور. سونرا اونلاردان چیخان یاغی شوشه قابلارا دولدوروب قیرخینجی اوتاغا آپاردی. اوتاغین آچاری آنجاق وارلی کیشیده

اولدوغونا گؤره، قیز اورادا نه لر اولدوغوندان خبرسیز ایدی. بیر گون وارلی کیشی دئدی: -شهرده بیر قارداشیم واردی، رحمته گئدیپ. اونا بو عیمارتیمده احسان وئرمک ایسته بیرم. سن یوز نفرلیک یئمک حاضیرلاماغیندا اول، من ده شهره گئدیپ تانیس-بیلیش لریمه خبر وئیریم.

عزیزه یوز نفرلیک پلوویشیردی، ایکی جۇنگه‌نین قارا تیکه سیندن اوز-گؤز ائله-یب، دسترخانی آچدی. ائله بو واخت کیشی یوز نفر تانیس-بیلیش لرینین گلیب چیخدی. کیشی دئدی: سن پلوولاری چک کتیر قوی منیم اوتاغیما. اوردان من اؤزوم گؤتوروب قوناقلارین قاباغینا آپاراجام.

عزیزه فیکیر وئریب گؤردوکی، کیشی پلوولارین اوستونه همن یاغدان تۆکور. یئمگین شیرین یئرینده بو قوناقلارین هامیسی قیزیلا دؤندو. کیشی بو قیزیللاری دوغراییب کیسه لره ییغدی. سونرا دا کیسه لری بیر-بیر دالینا آلیب اؤز اوتاغینا داشیدی. عزیزه گؤز-گؤزه ووروب همن یاغدان آرجانا اوغورلادی. کیشی‌نین یئمه‌گینه همن یاغی اندهریب اونون قاباغینا قویدو. کیشی ایکی تیکه یئمیشدیکی، ایشی باشا دوشدو و آياغا قالخیب عزیزه‌یه ترس بیر شاپالاق دارتماغیینان قیزیلا دؤنمه‌گی بیر اولدو. قیز اونو تیکه-تیکه دوغراییب همن اوتاقدکی قیزیللارین اوستونه تۆکدو. عزیزه اوتاغین قاپیسینی باغلایب باغی گزمه‌یه باشلادی. گؤردوکی، باغین لاپ قورتاراجاغیندا خیرداجا بیر دام وار. گلیب اونون قاپیسی‌نین یانیندان ایچهری باخدی. گؤردوکی، بیر واخت گئجه اونون یاتاغینا سوخولان توکلو مخلوقات بورادادی. تئز گئری قاییدیپ بالتادان، چاپاجاقدان گؤتوروب اورا گلدی. دامن قاپیسینی آچیب ایچهری گیردی و اونو چاپیب اؤلدوردو. عزیزه بوردا آرخاین یاشاسا دا برک داریخیردی. بیر گون او شهره یوللاندى. عاغیللی قوجایا راست گلیب، باشینا گلنلری اونا ناغیللادی و

آخیردا دئدی: -سن منه ائله بیر مصلحت وثرکی، بوتون گوناھلاریمی یویوم، تمیزه چیخیم. قوجا اونو دیقته دینله یندن سونرا دئدی:

-گرک حاتم سخاوتینده اولاسان کی، قلبین هئچ نندن اوْشْنمیه. حاتمین بؤیوک بیر یئمک خاناسی وار. اوردا گوموش قابلاردا پولسوز یئمک وثریر. اوردا یئمک یئینلر آلتی آلیق رُوزولارینی دا آلیب گئدیرلر. هله اونو دئمیرم کی، یئمک یئدیکلری گوموش قابلاری دا اؤزلرینن آپاریرلار. ایندی اؤز حساینی آپار، گؤر حاتم سخاوتینده اولاییلرسنسه، صاباحدان ایشه باشلا.

عزیزه قوجادان مصلحت آلدیقدان سونرا اوز قویدو آیری بیر شهره. بو شهرده وارلی کیشی نین عمارتیندن گتیردیگی قیزیللارین ثمره سینه بیر یئمک خانا تیکدیردی کی، گل گؤره سن. اگر حاتمین یئمک خاناسیندا بیر اؤینه یئمک وثریلیردیه، بوردا اوچ اؤینه یئمک وثریلیر. اگر اوردا گوموش قابلاردا یئمک وثریلیردیه، بوردا قیزیل قابلاردا یئمک وثریلیردی. اوردا آلتی آلیق رُوزو وثریلیردیه، بوردا بیر ایلیک رُوزو وثریلیردی. الغرض، قیزین یئمک خاناسی حاتمین یئمک خاناسیندان ایکی قات-اوچ قات اوستون اویدو. قیز یئمک خانانین آدینی حاتمی-عزیزه قویدو. قیسا بیر زاماندا یئمک خانانین شؤهرتی عالمه یاییلدی. بو خبر حاتمین ده قولاغینا چاتدی. حاتم یئل آتینا مینیب همن یئمک خانانین سالیندیگی شهره گلدی، هر شئی گؤزو ایله گؤروب، ماتی-موتو قورودو. فیکیرلشدی کی، بو قیزین واری-کاری مندن اوستوندور، سخاوتده ده منی اوستله ییب. او، قیزلا گؤروشمک قرارینا گلدی. حاتمی قیزین عیمارتینه گتیردیلر. عزیزه پرده نین آرخاسیندان سسلندی:

-من وار-کاریمین سیررینی سنه بیر شرطینن آچیب دییه جه یم کی، گرک منی آلاسان. آنجاق سن اونو دا بیلمه لیسن کی، من هم دؤلام، هم توپالام، هم ده چوخ کیفیرم. حاتم بیر آز فیکیرله شیب راضی اولدو. عزیزه پرده نین آرخاسیندان چیخدی. حاتم گؤردوکی، توپاللیق، کیفیرلیک ندی، بو قیز بیر سوْ سوناسیدی. حاتم او دقیقه حیس ائله دی کی، قیز اونو سیناییرمیش. عزیزه باشینا گلنلری حاتمه ناغیللادی. حاتم اونو اؤزونه آرواد ائتدی. اونلار یئیب-ایچیب یئره کئچدیلر، سیز ده یئیب-ایچین دؤوره کئچین.

حالا چورک

بئله روایت ائدی لرکی، کئچمیش زامانلاردا بیر کیشی وارمیش. بو کیشی نین کولفتی چوخ اولور. اؤزو ایسه چوخ کاسیب اولور. بیر گون آروادی دئییر:
-آکیشی، بس دیر ائوده اوتوردون. گئت بیر آز دا ایشله، پول قازان. آنجاق قازاندیغین پول گرک حالا اولسون.

کیشی گئدیر-گئدیر، گونه بیر منزل، گلیب چاتیر بیر ولایته. بو ولایتده قباغینا بیر اکینجی چیخیر. کیشی اکینجیه دئییر:
-منه بیر ایش وئر، آنجاق حالا اولسون.
اکینجی دئییر:

-یوخ، قارداش، منده حالا ایش یوخدور. من زمینی سوواراندا قونشونون آرخیندان زمیمه سوآخیب... گئت، منیم فلان کنده قارداشیم وار، ناخیرچیدیر. بلکه اوندا سنه گؤره بیر ایش اولدو.

کیشی گئدیر چاتیر همین کنده. ناخیرچینی تاپیر، اوندان اؤزونه گؤره بیر ایش ایسته بیر. ناخیرچی دئییر:

-یوخ، قارداش، من اؤکوز اوتاراندا زمیسیندن بیر آغیز اوت یئییب. گئت فلان شهره، منیم اورادا بیر تاجیر قارداشیم وار. بلکه اوندا سنه گؤره بیر ایش اولدو.

کیشی گئدیر همین شهره. تاجیری تاپیر، دئییر:

-منه بیر ایش وئر، آنجاق حالا اولسون. تاجیر دئییر:

-سنه بیر ایش وئر رم. آما ایلده بیرعاباسی پول وئر جه یم.

کیشی بونا راضی اولور.

قالیر تاجیرین یانیندا ایشلمه یه. واخت دولانیر، ایل کئچیر، بیر ایل تامام اولور. تاجیر کیشیه بیرعاباسی وئریب دئییر:

- گئت بازاردان نه ایسته بیرسن آل، گؤندر ائوینه.

کیشی گئدیر بازارا، گؤرور بازاردا ناردان باشقا هئچ نه ساتمیرلار. سوروشورکی، نار نئچیه دیر. دئییرلر: -بیر عاباسییا.

کیشی تاجیر وئردیگی بیر عاباسینی وئیر بیر دنه نار آلیر. ائشیدیرکی، اونلارین شهرینه بیر کاروان گئدیر. ناری گتیریر وئیر کاروان باشییا دئییر:

-فلان ولایتده منیم عایله‌م وار. بو ناری وئرسن منیم آروادیما. کاروانباشی دا ناری گتیریر وئیر کیشی نین آروادینا. آرواد ناری گتیریر ائوه، ایسته بیر کسین، گؤرورکی، بیچاق کسمیر. بیر تهر ناری کسیر، گؤرورکی، ایچی دولودور قیزیل ایله. آرواد بو قیزیللاری بیغیر. فیکیرلشیرکی، بیر ائو تیکدیریم.

آرواد بورادا بیر ائو تیکدیرمکده اولسون، آل خبری اریندن.

یئنه ده بیر ایل تامام اولور. تاجیر کیشیه بیر عاباسی دا وئیر.

دئییر:

-گئت نه ایسته بیرسن آل گؤندر ائوینه.

کیشی گئدیر بازارا، گؤرورکی، بازاردا بالیق ساتیرلار. سوروشورکی، بالیق نئچیه دیر؟ دئییرلر:

-بیر عاباسییا.

کیشی بیر بالیق آلیر. گؤندیر ائوینه. آرواد بالیغی گتیریر تمیزله بیر. قارنینی بیرتاندا گؤرور ایچیندن بیر لعل چیخدی. او، لعلی وئیر ائوین چاتیشمایان شی لرینی آلیر. اوشاقلاری ایله فراوان یاشاماغا باشلایرلار.

بیر ایل ده کئچیر. تاجیر کیشیه بیر عاباسی دا وئیر. کیشی دئییر:

-من بیر وطنه گئتمک ایسته بیرم. تاجیر راضی اولور. کیشی گلیر بازارا. گؤرورکی، بازاردا آغ، دؤز چوبوقلار ساتیرلار.

اوندان باشقا بازاردا هئچ نه یوخدور.

سوروشور:

-چوبوق نئچییه دیر؟

دئییرلر:

-بیر عاباسییا.

کیشی بیر چوبوق آلیر، قاییدیر اوژ مملکتلرینه.

باخیر گؤرور ائوی نین یئرینده عمارت تیکیلیب. بو واخت قونشوسونا راست گلیر.

قونشودان سوروشور:

-بو کیمین ائویدیر؟

دئییر:

-بس سنین ائویندیر. آروادین بو ائوی سن گؤندردیگین قیزیلارلا تیکدیریب.

کیشی گلیر ائوینه.

آرواد باشینا گله نی ارینه دانی شیر. یئیرلر، ایچیرلر. آخشام یاتیرلار. کیشی

آلدیغی چوبوغو قویور یانینا، یاتیر. سحر دورور، گؤرورکی، بو چوبوق دؤندو

اولدوبیر ایلان. ایلان سورونوب گirdی دووارین چاتینا.

کیشی دئییر:

-بو ایلانی بئله قویماق اولماز. اونو اؤلدورمک لازیمدی. یوخسا چیخیب

اوشاقلاری سانجا بیلر. ایلان گیرن یئری قازیرلار، گؤرورلرکی، بیر کوپ

چیخدی. باخیرلارکی، کوپون ایچی دولودور قیزیل ایله. قیزیلی گؤتورورلر.

یئیب-ایچیپ شاد-خرم عؤمور سورورلر.

دیمقولاغین ناغیلی

قدیم زامانلار بیر کیشی نین اوچ اوغلو اولور. کیشی اؤلنده اوشاقلارینا وصیت ائدیرکی، هئچ واخت گؤزو گؤی، ساققالی ساری، دیشی سئیرک آداما نؤکر اولمايین. وضعیت آغیرلاشیر، بؤیوک قارداش قازانچ دالینجا باشقا ولایته ایشله-مه یه گئدیر. آتانی و صیتینی یاددان چیخاریب، گؤزو گؤی، دیشی سئیرک، ساققالی ساری بیر کیشیه نؤکر ایشله مه یه باشلاییر. کیشی بیر گون اوغلانی چاغیریب دئیر:

-بو آلا ایت هاردان گئتسه، اورانی شوملایارسان. بیر کاسا دا قاتیق وئریب، دئیرکی، ائله یئمه لیسن قاتیغین اوْزو پوزولماسین، چؤره گی ائله یئیرسن قیراغی کسيلمه سین. گلنده ده کیچیک باجینا بیر قوش توتوب گتیره جکسن. اوغلان بونلارین هئچ بیرینی انده بیلیمیر. کیشی اوغلانی اؤلدوروب، تؤوله ده باسدیریر. سونرا اکینجی قارداش گلیر. گؤزو گؤی، ساققالی ساری، دیشی سئیرک کیشی بونون دا باشینا اولکی اویونو آچیر، اونو دا اؤلدورور.

قارداشلاری نین گلیب چیخمادیغینی گؤرن کیچیک قارداش اونلارین آرخاسینجا گئدیر. آتاسی نین وصیتی یادیندا ایدی. آما قارداشلاری نین باشینا گلنلری اؤیرنمکدن یانا گؤزو گؤی، دیشی سئیرک، ساققالی ساری کیشیه نؤکر اولور. کیچیک قارداشین آدی دیمقولاق ایدی. دیمقولاق تؤوله ده یاتیردی. تؤوله یه دیقت له نظر یئتیرن دیمقولاق بیر بوجاقدان شوبهه له نیر، قازماغا باشلاییر. قارداشلاری نین اکیسی نین ده مئیدینی اوردان تاپیر. آنجاق بیر سؤز دئمیر. دیشی سئیرک، ساققالی ساری کیشی بو قارداشا دا اول کی قارداشلارا وئردیگی تاپشیریغی وئیریر. دیمقولاق چؤلدله ایتی اؤلدورور. سونرادا مهارتله، قابین آلتین دئشیر، قاتیغی یئیر، چؤره گینی ده اورتاسیندان کسیر. قوش بالاسی عوضینه

سیچان بالاسی گتیریر. کیشی قورخور. اوغلانین آدینی سوروشور. دیمقولا ق اؤز آدینی دئمیر. دئییرکی، آدیم کوفته دیر. کیشی نین قیزی هر گون دیمقولاغین دالینا مینیب چاپیردی. دیمقولا ق بیر گون قیزی پارچالاییب ایته آتیر. دئییر، ایتلر پارچالاییب. وضعیتی بئله گؤرن کیشی قاجماق ایسته ییر. اوغلان خلوتی خورجونا گیریر. یولدا چیخیر. کوسا آروادینا دئییرکی، کؤرپونون اوسته یاتاق، بونو ووروب کؤرپودن سالاریق. قایدیرلار ائولرینه. ائوده کیشینی چیمیزدیرنده آلدادیب آغا جا باغلا ییر، قاینار سویو تۆکور اوستونه. دیمقولا ق کیشینی ائششگه میندیریب، دیک باغلا ییر. اوزاقدان باخانا جانلی کیمی گؤرونور. ائششگی سوروب یئنی سوواریلمیش تاخیل زمیسینه اؤتورور. زمیده کیلر نه قدر چاغیریرکی، ائششگی سوواریلمیش زمیدن چیخار سین، نتیجه سی اولمور. عصبله شن کیشی بئلی قالدیریب ائششگه باغلانمیش کیشی نین باشینا یئندیریر. تئز دره دن چیخان دیمقولا ق یاپیشیر کیشی نین یاخاسیندان کی، دده می سن ووروب اؤلدورموسن. کیشی مجبور قالیب خیلی پول وئریر. کیشینی بیرلیکده تورپاغا باسدیریرلار. دیمقولا ق قایدیب کوسانین وار-دؤولتینه ده صاحب اولور. دیمقولا ق آتا وصیتینه عمل ائله مین قارداشلاری نین ایتیقامینی گؤزو گؤی، دیشی سئیرک، ساققالی ساری کیشیدن بئله آلیر.

سُحیرلی سُو

بیری وار ایدی، بیری یوخ اُیدو، کؤهنه کندلرین بیرینده بیر قوجا کیشی ایله بیر آرواد یاشایردی. بو قوجالارین هئچ کیمی یوخ ایدو. کیشی نین آدی بۇداق ایدی. آروادین آدی ایسه ترلان ایدی. اونلارین اؤولادلاری اولموردو. هر گون بۇداق چؤرک قازانماق اوچون گئدیپ مئشه دن اودون قیریر و آپاریب بازاردا ساتیردی. ترلان ایسه ائو-ائشییه باخیردی. بو قوجالار بیرتهر دولانیردی. گونلرین بیر گونو بۇداق همیشه کی کیمی یئنه مئشه یه اودون قیرماغا گئدیردی کی، گۆردو آروادی اوتوروب آغلايير. گلیب آروادیندان سوروشدو کی، نییه آغلاييرسان؟

آروادی ایسه دئدی:

-نییه آغلاماییم؟ نه اوغلوموز وار، نه ده قیزیمیز وار کی، بیز اؤلندن سونرا بو کاسیب داخمامیزدا قالا. کیشی آروادینا هئچ نه دئمه ییب کؤکس اؤتورور، گئدیر ایشی نین دالینجا. بۇداق کیشی گلیب مئشه یه چاتیر. او ایسته بیر کی، بیر آغاجی کس سین. گۆرور کی، آغاجین باشیندان قوش جیکگیلتیسی گلیر. کیشی باشینی قالخیزیب باخدی کی، آغاجین باشیندا بیر قوش وار. قوش او قدر گۆزل ایدی کی، آدام باخماغینان دویموردو. بۇداق کیشی قوشا باخان کیمی قوش اوچوب باشقا آغاجا قوندو. کیشی ائله بیلدی قوش اونو چاغیریر. کیشی ده قوشون دالینجا گئتدی. بئله لیکله، قوش آغاجدان-آغاجا قوندوقجا کیشی ده اونون دالینجا گئتدی. آخیردا گلیب مئشه نین سیخ بیر یئرینه چاتدی. قوشون اؤزو ایسه بورادا گۆزدن ایتدی. کیشی او طرف، بو طرفه باخدی، قوشو گۆرمه دی. کیشی نین علاجی کس یلدی. بیر آز بورادا اوتوردو. بیردن سو شیر یلتیسی ائشیتدی. کیشی بیر آز ایره لی یئریدی. قاباقدا بیر بولاق گۆردو. قوجا گلیب بولاقدان بیر

قورتوم سو ایچدی. گۆردوکی، بئلی دوزلدی. بوْداق کیشی اؤز-اؤزونه سئوینه رک دئدی:

-بو لاپ مؤعجیزه دیر. او، الینی ساققالینا چکمک ایسته دی، ساققالی الینه گلمه دی. کیشی سودا اؤز شکلینی گۆرنده داها دا سئویندی: آخی نییه ده سئوینمه سین، هئچ ندن جاوانلاشمیشدی. کیشی تئز آياغا دوروب ائوه تلسدی کی، قاریسینی دا گتیریب، جاوانلاشدیرسین. سن ایندی ائشیت قاریدان. آرواد ارینی چوخ گۆزله دی. گۆردوکی، اری گلیب چیخمادی. دوروب ارینی دالینجا گئتدی. آرواد یولدا جاوان بیر اوغلانین اونا طرف گلدیگینی گۆردو، ارینی اوندان خبر آلماق ایسته دی.

جاوان اوغلان سوروشدو:

-قاری، یوخسا منی تانیما دین؟

ترلان بو ایشه متل قالدی. سونرا کیشیسینی سسیندن تانیدی. کیشی باشینا گلن احوالاتلاری، من ناغیل ائله دییم کیمی، قاریسینا دانیشدی. اونلار بیر ده دالا قایتیدیلار. گلیب همین بولاغین یانینا چاتیدیلار. آرواد دا همین بولاغین سویوندان بیر قورتوم ایچدی. قاری دؤنوب جاوان بیر قیز اولدو. اونلار ال-اله وئریب ائولرینه قایتیدیلار. قونشوسو اولجه بونلاری تانیمادی. سونرا بوْداق باشینا گلنلری قونشوسونا دانیشدی.

قونشوسو تئز همین بولاغا گئتدی، بولاقدان بیر قورتوم سو ایچدی. دؤنوب جاوان اوغلان اولدو. سونرا یئنه بیر قورتوم سو ایچدی. بو دؤنه جاوان اوغلان دؤنوب چاغا اولدو و پالتارینا بوْکولو بولاغین باشیندا قالدی.

بوْداق قونشوسونو چوخ گۆزله دی، آما او، گلیب چیخمادی. بوْداق مجبور اولوب قونشوسونون دالینجا گئتدی.

بۇداق گلیب بولاغین یانیندا نه گۆرسه یاخشیدی؟ گۆردوکی، قونشوسو سودان او قدر ایچیپ، دۇنوب چاغا اولوب. بۇداق چاغانی پالتارا بوکوب ائوینه گتیردی. آروادی چاغانی گۆروب سئویندی کی، داها اورگیمیزده هئچ بیر دردیمنیز اولماز. اونلار اؤز اؤولادلارینی بؤیوتمه یه باشلادیلار.

سئحیرلی گۆزگو

بیر گون واریدی، بیر گون یوخ اویدو، بیر پادشاه واردی. پادشاه دا ایسته بیردی کی، اوغلونو ائولندیرسین. سارایداکی لارا دا دئیشدی کی، اوغلوما اوچ باجینی آلاجاغام.

بیر گون او، وزیر-وکیلی ده گۆتوروب دوشور یولا. ها بورا منیم، اورا منیم، گلیب چیخیرلار بیر کومانین آغزینا. گۆرورلر کی، ایچهریدن سس گلیر. بؤیوک باجی دئیر:

-اگر پادشاهین اوغلو منی آلسا، اونون تویونداکی قوناقلاری بیر یومورتاینان دویدورارام.

اورتانبیل باجی دئیر:

-پادشاهین اوغلو منی آلسا، اونون آیاغی نین آلتینا قیزیلدان قالی توخویارام.

کیچیک باجی دئیر:

-منی پادشاه اوغلونا آلسا، اونا قیزیل ساچلی بیر قیز، گوموش ساچلی بیر اوغلان دوغارام.

بلی، پادشاه، وزیر-وکیل گیریرلر کومایا، دئ خوش-بئش، اون بئش، پادشاه بونلارین اوچونو ده آلیر اوغلونا. بؤیوک باجینان اورتانبیل سؤزلرینی ال بل یئرینه یئتیریرلر. نؤویه چاتیر کیچیک باجیا.

دوققوز آی کئچیر. پادشاه اوغلو اوودا ایمیش. بونا خبر چاتیرکی، بس بیر جوت اوشاغین اولوب.

بؤیوک باجی ایله اورتانجیل پاخیللیقدان بیلمه یرلر نیله سینلر. اوشاقلارین بیر قیزیل ساچلی، او بیری گوموش ساچلی ایدی. فیکیرلشیرلرکی، پادشاه اوغلو بو اوشاقلاردان سونرا کیچیک باجینی اونلارین هر ایکی سیندن چوخ ایستیه جک. بیر ایمانینا تولا باغلادیغیم جادیچی تاپیرلار، دئییرلرکی، چاره تاپ، پادشاه اوغلو گلینجه، بو اوشاقلاری یوخ ائله.

جادیچی اوشاقلاری اوغورلا بیر، یئرینه بیر جوت کوچوک قویور. پادشاه اوغلو دا ائله کی قایدیر، آروادی نین یانیندا بو کوچوکلری گؤرور، حیرصه نیب کیچیک باجینی ائودن قوور.

بؤیوک باجیلا اورتانجیل سئوینمکلرینده، کیچیک باجی دا یولدا گئتمگینده اولسون، بس گورک اوغورلانا اوشاقلارین باشینا نه ایش گلیر. جادیچی اونلاری صاندیغا قویوب آتمیشدی چایا. بیر کیشی چایدا بالیق توتورموش، صاندیق ایلشیر بونون آتدیغی تورا، کیشی صاندیغی گؤتوروب گتیریر ائوه. صاندیغی آچیر، گؤرورکی، بیر جوت آی اوزلو اوشاق وار بونون ایچینده.

ایلاهی نین یازیسیندان بالیقچی نین اوشاغی اولموردو. بالیقچی دا، آروادی دا برک سئوینیرلر، اوشاقلاری ساخلا بیرلار. اوشاقلار بؤیویورلر.

اوغان سن بئنه اووچو اولور. بیر گونلری بالیقچی نین آروادی اولور. بونلار چوخ باشلارینا، دیزلرینه دؤیورلر، ماتم ساخلا بیرلار. سونرا بالیقچی دا خسته نیر. اوشاقلارا دئییرکی، من اولندن سونرا قاپیمیزین آغزینا بیر دوه گله جک. جنازه نی قویارسینیز دوه نین بئله، هاردا دایانسا، اوردا دا باسدیرارسینیز.

هر شئی ده کیشی دئین کیمی اولور. باجی-قارداش بو فانی دنیا دا تک قالیرلار.

بیر گون اوغلان اوو ائدن زامان پادشاه اوغلو ایله راستلاشیر، یازیق هاردان بیلسین کی، آتاسی ائله بودور. اوغلان اطرافداکی قوشو-حیوانی ووردوغوندان پادشاه اوغلو اوودان کور-پشمان قایدیر. آروادلاری اوندان ديلخورچولوغونون سببینی سوروشورلار. اودا آچیب هر شیئی سؤیله ییر.

بیر نئچه دفعه پادشاه اوغلو اوودان الی بوش، مایوس قایداندان سونرا آروادلار جادیچی نی چاغیریرلار اؤیرنسینلرکی، بو اوغلان کیمدی. جادیچی آچیب دئیر کی، بو ائله باجینیزین اوغلودو.

باجیلار دوشورلر قورخویا، یوخولاری دا عرشه چکیلیر.

جادیچی دا اوغلان اوودا اولاندا گلیر بونلارا، قیزا دئیرکی، تک قالب داربخارسان. نییه قارداشینا دئمیرسن کی، سنه بیزیم دونیانی گؤسترن گؤزگونو گتیرسین؟

قارداشی گلنده باجیسی دئیرکی، بس حال-قضیه بئله دی، سن بیزیم دونیانی گؤستهرن گؤزگونو منه گتیرمه لیسن.

قارداش، نئجه دئیرلر، چاریغی نین باغینی برکیدیر، چوخ قورخولو یوللاردان کئچیب همین گؤزگونو تاپیر، گتیریر باجیسینا.

گوزگویه باخاندا اؤز آنالارینی گؤرورلر. جادیچی یئنه گلیر قیزین یانیناکی، بیر پادشاه وار، دئینه قارداشینا اونون قیزینی آلیب گتیرسین، قیز اولسون سنه قولاق یولداشی.

سن دئمه بو پادشاه قیزی طلسم لی ایمیش. اوغلان مین بیر ظولومنن بو قیزی دا آلیر.

جادیچی بو دفعه ده قیزین یانینا گلنده طلسم لی پادشاه قیزی الینده کی آغاجی وورور اونا، دئیر:

-ایینه اول!

جادچی ایینه اولور، قیز گؤتوروب اونو گیزله دیر. اوغلان دا اوودا یئنه آتاسی ایله راستلاشیر. پادشاه اوغلو قانی قاینادیغی بو اوغلانا دئییرکی، گل، دوست اولاق.

اوغلان راضی اولور، پادشاه اوغلونو قوناق چاغیریر.

پادشاه اوغلو اونلارا گلنده گؤرورکی، بو ائوین ایچینده سارایدا اولمایان اشیالار وار. یئییب-ایچیرلر، یاتیرلار. گئجه نین بیر وعده سینده گلین چیخیر حیطه، باشیندان یایلیغینی آچان کیمی جین لر ییغیشیر. گلین اونلارا تاپشیریرکی، بو کومانین آغزیندان پادشاهین سارایینا جان یول سالین.

بلی، سحر آچیلیر، سیزین ده سحرینیز خئیرله آچیلین، سالینمیش یولو گؤروب متل قالیرلار.

بو ایش پادشاه اوغلونا لاپ الله سیرّی کیمی گؤرونور، اونلاری سارایا قوناق چاغیریر. قیز ایینه نی، گلین ده گوزگونو گؤتوروب گئدیرلر. گلین گوزگونو پادشاه اوغلونا گؤسته ریر. پادشاه اوغلو باخیرکی، گوزگوده گؤرسه نن اونون ائودن قوودوغو آرواد ایدی.

گلین طلسملی ایدی آخی، هر شئیدن ده خبرداردی. بوتون اولانلاری پادشاه اوغلونا سؤیله ییر. او دا بؤیوک باجیلا اورتانجیلی چاغیریر، اونلار دا باشا دوشورلرکی، وضعیت پیسدی. یئمه یه زهر قاتیرلار. بو دمده ائودن قووولان باجی ایله کوچوکلری ده گتیریرلر. گلین یئمکدن کوچوکلرین قاباغینا قویور، کوچوکلر یئین کیمی زهرین گوجوندن پارتلا ییرلار.

پادشاه اوغلو هر شئی باشا دوشور. گلین ایینه نی آتیر یئره دئییر:

-جادچی اول!

بینه جادیچیا چئوریلیر، آچیب هر شیئی دانیشیر.
 پادشاه اوغلو بؤیوک و اورتانجیل باجیلاری قیرخ دلی سوو قاتیرین قویروغونا
 باغلالتدیریب، ظولم نن اؤلدورتدورور.
 پادشاه اوغلو بالالارینی دا، آروادینی دا عزیزله ییب یانیندا ایلشدیریر، شاد-خرم
 عؤمور سورورلر.

سولیمان پیغمبرین ناغیلی

دئیله نه گؤره، داوود پیغمبرین قیرخ اوغلو واریمیش. هر ناماز قیلاندا قیرخ اوغول
 آرخاسیندا پئش ناماز دورارمیش.
 بیر گون داوود پیغمبر نامازدا باخیر اؤز-اؤزونه دئییرکی، "ای تانری گؤره سن
 دنیا دا منیم کیمی خوشبخت یارانمیش اولارکی، قیرخ اوغول آرخاسیندا پئش
 ناماز دایانسین؟
 داوود پیغمبر نامازی قیلیب قورتارانندان سونرا آرخایا دؤنور و گؤرورکی، اوغلان
 لاری نین هئچ بیرى باشین قالدیرمادی. هانسی نین باشین قالدیریر، گؤرور اؤلوب.
 پیغمبر یانیر-یاخیلیر. بو واخت الله دان صدا گلیرکی، داوود پیغمبر، گؤزوندن
 بیر گیلە یاش چیخسا، سنی پیغمبرلیکدن سالارام.
 داوود پیغمبر آغلامیر، آما توستوسو تپه سیندن چیخیر. منملیک ائله دیگینه مین
 دفعه پئشمان اولور. جبرائیل داوود پیغمبرین یانیندا نازیل اولور. دئییرکی، داوود
 پیغمبر، غم ائله مه، الله سنه ائله بیر اوغول وئره جک کی، سنین قیرخ اوغلونا
 عوض اولسون. یاشی اؤتموش اولسا دا، الله-تعالا داوود پیغمبره سلیمان
 آدلی بیر اوغول وئیر. اوشاق آیینان، گونون بؤیویور. چوخ عاغیللی، فراصلتی
 بیر اوشاق اولور.

ایکی-اوج یاشیندا سولیمان دؤوارین دیینده قولونان اویناییرمیش. گؤرور بیر کاسیب کیشی گلیر. الینده بیر داغارجیق اؤن. سُلیمان کیشیه چوخ دیقتله باخیر، سونرا ائله امر ائله ییر، بیر برک کولک باشلاییر. کیشینی اورا چیرپیر، بورا چیرپیر، داغارجیغی کیشی نین الیندن آلیب داغیدیر. کیشی باشلاییر آغلاماغا.

سولیمان کیشیدن سوروشورکی، آی عمی، نییه آغلاییرسان؟
 کیشی دئییرکی، گؤرمه دین یئل اؤنومو داغیتدی؟ بالالاریم آج قالدی.
 سولیمان دئییر:

-آغلاما، گئت پیغمبردن اونونو ایسته، آل.
 کیشی گئدیر پیغمبره دئییرکی، یئل اؤنومو داغیتدی. منیم اؤنومو وئر.
 پیغمبر کیشی نین داغارجیغینی دولدورور، اونان وئیر. چیخیب گئدیر کیشی.
 سُلیمان آرخادان کیشینی چاغیریب سوروشورکی، عمی، آلدین؟
 کیشی دئییرکی، بلی، آلدیم.
 سولیمان دئییر:

-عمی، گئت پیغمبره دئن سنین اؤز اونونو وئرسین. او بیزیم روزی میزدی سن آپاریرسان. کیشی قایدیر پیغمبره دئییرکی، منیم اؤز اؤنومو وئر. من سیزین روزونوزو ایسته میرم. پیغمبر دئییرکی، سنین اونونو یئل داغیدی، من او اونو هاردان آلیم؟ داغارجیغی گتیر بیر آز دا آرتیریم گؤتور گئت.
 کیشی دئییر:

-یوخ، قاپیدا بیر اوشاق وار. او دئییرکی، بو اون بیزیم روزوموزدو. منیم اؤز اؤنومو وئر آپاریم. پیغمبر چیخیر چؤله، گؤرور کیشینی گئری قایتاران سُلیمان دی.
 پیغمبر دئییر:

-آی بالا، بو کیشی نین اونونو یئل داغیدی. ایندی من هاردان آلیم بونون اؤز اونونو وئریم؟

سولیمان دئیر:

-آتا، بو کیشی نین اؤز اونون وئرمک لازیمدی. او وئردیگین بیزیم روزودو. پیغمبر دئدی:

-آی اوغول، نه تهر وئرمک لازیمدی؟
سولیمان دئدی:

-آتا، باخ گؤر نئجه وئرلر.

سولیمان یئنه امر ائلدی. همن کی یئل باشلادی. بورولدو، بورولدو اونو تورپاقدان آیردی، ییغدی بیر یئره.

پیغمبر گؤردوکی، اون ائله ترمیزدی، ائله بیل، دیرمانداکی اوندو. کیشی اونو ییغدی داغارجیغا، چیخدی گئتدی.

پیغمبر گؤردوکلرینه اینانمیردی. صلوات چئویریب شوکر ائله دی کی، الله، چوخ شوکور، سنین مین بیر آدینا. دوغوردان دا، سلیمان قیرخ اوغولا برابر دی. بیر گون ده سلیمان کوچه ده اوینایردی. حؤکمدار دا اؤز آتلی لارینان گلیب همین کوچه دن کئچیردی. اوشاغی گؤردوسه ده فیکیر وئرمه دی.

سولیمان آرخادان چاغیردی:

-حؤکمدار ساغ اولسون، نییه منه سالام وئرمه دین؟ آخی سالام بؤیوکدن کیچییه دی. اوشاغین جسارتی حؤکمدارین خوشونا گلدی. اونون آدین سوروشدو، هم ده اوشاغا بیر قیزیل وئردی.

سولیمان همین قیزیلی تورپاغا باسدیریر، سونرا دا چیخاردیب اوینادیردی.

شهرین قاضی سی کناردان گوردوکی، اوشاغین الینده بیر پاریلدايان دمیر وار. یاخین لاشیب سولیماندان سوروشدوکی، اوندی اوینادیرسان؟ سلیمان دئدی کی، هئچ، دمیردی.

قاضی گوردو اوشاغین الینده کی قیزیلدی. اودوکی، باشلادی سلیمانی دیله توتماغا:

-آی اوغول، سن او دمیری نئینه ییرسن؟ ایتیرسن. نه دئیرسن وئریم، او دمیری وئر منه.

سولیمان دئدی:

-آنقیر، وئریم.

قاضی باخیب گوردوکی، یاخیندا هئچ کیم یوخدو. باشلادی آنقیرماغا. سونرا دئدی کی، دی قیزیلی وئر.

سولیمان دئدی:

-آی قاضی، سن ائششک اول-اولا بیلیرسن کی، بو قیزیلدی، من آدم اول-اولا بیلیمرم؟ قاضی پرت اولور. اوشاغین حرکتینه متل قالیر. باخدی کی، بو اوچ یاشیندا اوشاق یئرین آلتینی دا بیلیر، اوستونو ده. چیخدی یولوینان گئتدی.

سولیمان دا باشلادی تورپاغینان اویناماغا. قیزیلی تورپاغا باسدیراندا ایتیردی. باشلادی آختارماغا. بیر نچه ساعات کئچدن سونرا حؤکمدار گئری قایدیردی، گوردو سلیمان تورپاقدانسه آختاریر. سوروشدوکی، بالا، نه آختاریرسان؟ سولیمان دئدی:

-حؤکمدار، سن وئر دیگین قیزیلی آختاریرام.

حؤکمدار دئدی:

-گونون آلتیندا اؤزونو هلاک ائله مه، گل بیرینی ده وئریم.

سولیمان دئدی:

-یوخ حؤکمدار منی ناراحات ائله یین اودوکی، سنین سیکه ن تورپاغین آلتیندا
قالماسین، اونا گؤره آختاریرام. سُلیمانین سؤزو حؤکمدارین او قدر خوشونا
گلدی کی، اونا بیر اوووج قیزیل وئردی.

سولیمان قیزیلی گؤتوروب آتاسی نین یانینا گلدی. قیزیلی آتاسینا گؤسته ریب
دئدی:

-آتا، گؤر نه قدر قیزیلم وار. نه قدر خرج ائله سک قورتارماز. سن ده
قوجالمیسان. بسدی بئله اذیتن ایشله دیگین. من بؤیوینه قدر بو قیزیلنان
باشیمیزی دولانديراریق.

آتاسی سوروشدوکی، بالا، بو قیزیلی سن هاردان آلمیسان؟
سُلیمان دئدی:

-آتا، حؤکمدار منه سالام وئرمه دی، من بئله دئدیم، بو قیزیللاری وئردی.
داوود پیغمبر یئنه اللهینا شوکر ائلدی و اوغلونان ائوه قایتدی.
گونلرین بیر گونو پادشاه وزیرینن دریانین قیراغیندان کئچیردی. گؤردو دریادا بیر
جوت بالیق باشینی سودان چیخاردیب اونلارا باخیر. پادشاه وزیردن سوروشدو:
-وزیر، گؤره سن او بیر جوت بالیغین اثر کگی هانسی دی، دیشیسی هانسی دی؟
پادشاه بئله دئنده بالیقلار قویروقلارینی چیرپدی بیر-بیرینه، گوله-گوله
جومدولار دریانین دیبینه.

پادشاه دئدی:

-وزیر، او بالیقلار نه یه گولدو؟

وزیر دئدی:

-پادشاه ساغ اولسون، من هاردان بیلم نه یه گولدولر؟

پادشاه دئدی کی، وزیر من ییلمیرم، سنه اوچ گون مهلت وئیرم. او بالیق‌لارین نیه گول‌دویونو اؤیرنمه سن بویونو ووردوراجام. وزیر چوخ دوشوندو، چوخ داشیندی، گلدی قاضی نین یانینا کی، بلکه قاضی عاغیلا باتان بیر سؤز دییه.

قاضی دا سن دئمه هئچ اوستاد گورمه ییب میش. اودوکی، دئیر:

-سن گئت، من فیکیرلشیم.

قاضی سلیماندا گوردویونو گورموشدو. گلدی سلیمانین یانینا کی، بلکه اوندان بالیق‌لارین نیه گول‌دویونو اؤیرنه.

سولیمان دا بیلیردی کی، بو قاضی آج گوزون، ساوادیسین، قانمازین بیریدی. قاضی یا دئدی:

-قاضی، سن پادشاه چاتدیر بؤیوک بیر مجلس قورسون، چوخلو قوناقلار چاغیرسین. سن ده گئت همین مجلسه، دئی کی، بالیق‌لارین نیه گول‌دویونو منیم باشماق گؤتوره‌نیم ده بیلیر. من ده قاپی نین دالیندا سنین باشماقلارینی ساخلایاجام. پادشاه سندن بالیق‌لارین نییه گول‌دویونو سوروشاندا منی چاغیرارسان. قاضی چوخ چالیشیردی بالیق‌لارین نیه گول‌دویونو سلیماناندا اؤیرنسن. سلیمان دئمه دی. قاضی علاجسیز قالب راضی لاشدی. پادشاه خبر گؤندردی. وزیر سئویندی کی، پادشاهین الیندن جانی قورتاراجاق. واخت تامام اولدو. مجلس قورولدو. قوناقلار ییغیلدی. قاضینی دا چاغیردی‌لار. قاضی دا سلیمانی اؤزینن گتیردی. دئدی کی، بو منیم باشماق گؤتوره‌نیم دی. سلیمان قاپی نین دالیندا اوتوروب قاضی نین باشماقلارینی ساخلامیشدی.

مجلسین آخیریندا پادشاه قاضی یا دئدی کی، قاضی، ایندی سن عرض ائله گورک بالیق‌لار نییه گول‌وردو؟

قاضی دئدی:

-پادشاه ساغ اولسون، او سۆزو منیم باشماق گۆتوره نیم ده بیلیر. اذن وئر گل سین دئسین.

پادشاه اذن وئردی. سلیمان مجلسه گلدی. بیر قاضی یا باخدی، بیر پادشاها دئدی:

-پادشاه ساغ اولسون، من بو یاشیمدا باشماقدان باشقا نه گۆرموشم کی، نه ده بیلیم؟ زحمت چکسین، بیلیرسه قاضی نین اؤزو دئسین.

قاضی نین ال-آیاغی یئردن-گۆیدن اوزولدو. قالدی متل. پادشاه امر ائله دی، قاضی نی آتدی لار زیندانا.

سولیمان پادشاها یاخینلاشیب دئدی:

-پادشاه ساغ اولسون، من دییه رم بالیقلار نه گولوردو. آنجاق بیر شرطیم وار. گرک اونو یئرینه یئتیره سن.

پادشاه سوروشدو کی، نه دی شرطین؟

سولیمان دئدی:

-صباح سارایدا کی حرملرین هامی سینی گتیرتدیر فیلان چایین قیراغینا، اوردا دییه جه یم.

سحر آچیلدی. پادشاهین قیرخ حرمی واریدی، هامی سین گتیردی، چایین قیراغینا.

سولیمان دئدی کی، ایندی حرملره امر ائله سویونوب چایدان کئچسینلر.

پادشاه امر ائله دی، حرملرین هامی سی قیچین چیرمالی ییب چایدان کئچمه یه باشلادی.

پادشاه دیقتنن باخیردی، گۆردو کی، حرملردن بیرین قیچلاری ائله توکلودو، ائله یئکه دی کی، هئچ آرواد قیچینا اوخشامیر. پادشاه شوبهه لندی. همن حرم

سودان چیخاندا اونون اوزونده کی رویندی گؤتوردو. گؤردو بو بیر بیغی بورما کیشیدی.

سولیمان دئدی:

-پادشاه ساغ اولسون، باخ بالیقلار بونا گولوردوکی، پادشاه اؤز حرملرینن ایچینده کی اثرکگی تانیمر، بیزیم اثرکک-دیشی لیگیمیزی آختاریر. پادشاه حرملرین ایچینده کی کیشی نین بوینون ووردوردو. اؤز وزیرینی قوودو. سلیمانی اؤزونه وزیر تعیین ائلدی.

شاه اسماعیل و قیزیل بالیق

بیری وار ایدی، بیری یوخ ایدو، بیر پادشاه وار ایدی. بیر گون بو پادشاهین گؤزلری توتولور. دونانین دؤرد بیر یئریندن سای-سئچمه لوغمانلار گتیریرلر و اونلارین هامیسی دئییرکی، اونون درمانی بالیقلار پادشاهی قیزیل بالیغین یاغیدیر. بالیقچیلار دریا دئیر، دنیز دئیر، چای دئیر، تور آتیرلارکی، قیزیل بالیغی توتسونلار، آما قیزیل بالیغی توتا بیلیمیرلر. پادشاهین اوغلو اسماعیل دا آتین بئلینده بو بالیقچیلارین یانینجا دولانیردیکی، آتاسی نین دردین درمانی تنز تاپیلر. قوجا بالیقچی گؤله تور آتیب گؤزله بیردی. بو واخت اسماعیلی گؤروب آياغا قالخدی:

-شاه اوغلو، تورو سنین بختینه آتمیشام، اللهینی چاغیر. سنین آتانین دردین هامیمیزین دردیدیر.

اسماعیلین آتین بئلیندن ائتمه گی ایله قیزیل بالیغین تورا دوشمه گی بیر اولدو. بالیقچی سئوینجیندن آغلاماغا باشلادی. شاه اوغلو اسماعیل قیزیل بالیغی الینه آلیب دیقتله اونون گؤزلرینه باخدی. سانکی او گؤزلر دئییردی:

-آی شاه اوغلو، اونسوز دا آتان قوجالیب، او اؤلندن سونرا سن اونون یئرینه شاه اولاجاقسان. من ایسه بوتون بالیق‌لارین شاه‌ی یام و من اؤلندن سونرا بالیق‌لار شاه‌سیر قالاجاق، چونکی ایکینجی بیر قیزیل بالیق یوخدور و بوندان سونرا دا اولمایاجاق. اسماعیل قیزیل بالیغی سویا آتدی. بالیقچی هارای-هشیر قوپاردی کی، بو ساعات گئدیرم شاهین حضورنا. اونا دییه‌جه‌یم کی، اوغلون اسماعیل سنه خیانت ائتدی. اسماعیل آرتیق اونون بو اؤلکه‌ده یاشاماغی‌نین مومکون اولمادیغینی گؤروب باش آلیب آیری بیر دیارا گئتدی. یولون قیراغیندا بیر آغاج وار ایدی. اسماعیل آتدان دوشوب اونون کؤلگه سینده دینجینی آلان واخت اورایا بیر یولچو دا گلدی. آدی محمود اولان بو یولچو ایله اسماعیل خیلی درد‌لشدی. محمود دئدی:

-قارداش ایکیمیز ده درد اهل‌ی‌یک. بوردا اوتورماقدان بیر شئی چیخماز، دور دوشک یولا، شهره ده لاپ آز قالیب. اوردا منیم بیر خالام وار ایدی. اؤلندن سونرا ائو-ات‌شیگینی، وار-دؤولتینی منه وصیت ائدی. سن ده منیمله بیرلیکده او ائوده قالارسان، گؤرک باشیمیزا نه گلیر.

اسماعیل محمودلا بیرلیکده همین شهره گلدیلر. محمودون خالاسی‌نین وصیت ائله‌دی یی ائوی تاپیب اوردا قالماغا باشلادیلار. بیر گون شهره خبر یاییلدی کی، پادشاهین قیزی‌نین دیلی توتولوب، کیم اونو ساغالتسا پادشاه قیزی‌نی اونا وئره جک. ساغالدا بیلمه‌یه‌نین ایسه بوینو وورولاجاق. محمود اسماعیلا دئدی:

-اسماعیل، قارداش، او قیزی ساغالتسان، سن ساغالدا بیلرسن. بو فرصتی الدن وئرمک اولماز. اسماعیل نه قدر اعتراض ائلسه ده محمود دئدیگیندن دؤنمه‌دی.
-اسماعیل، قیزین دیلینی سنین گؤزلیگین آچاجاق. سن منه اینان. بیر ده اینان کی، دوست داشی باش یارماز.

اسماعیل چاره سیز قالب پادشاهین حضورنا گلدی. اونون قیزی
ساغالداجاغینی بیلدیردی. شاه اونولا دا شرطینی کسدی کی، باخ، قیزی
ساغالدایلمه سن بوینون فرماندی. اسماعیل راضیلاشدی.

اسماعیلی قیزین یانینا گتیردیلر. او، قیزا سلام وئرن کیمی قیز سلامی آلدی.
پادشاه و وزیر حیرت بوردوکی، بیر سالاملا دا دیل آچیلارمیش. اسماعیل ائوه
بیر آز گؤز گزدیریپ دوواردکی خنجری گؤردو. اوزونو خنجره توتوب دئدی:
-آی خنجر، بیر صحبت ائله قولاق آساق.

خنجر دوواردان او یانا بو یانا ترپه شیب صحبت باشلادی:

-دؤرد قارداش وار ایمیش. اونلاردان بیرین بیر قیز عیالی، او بیر
قارداشلارینین ایسه هره سینین بیر اوغلان عیالی وار ایمیش. بو اوچ عمی
اوغلونون اوچو ده عمی قیزییا وورولورلار. قیز اونلارین قارشیسیندا بئله بیر شرط
کسیرکی، اوچ ایلییه سفره چیخین. هره نیز بیر پشه اؤیره نیب قایدین. هانسی
نیزین صنعتی خوشوما گلسه، اونا اره گنده جهیم. عمی اوغلانلاری شرطی قبول
ائله ییب سفره چیخیرلار. بیر اوره گنده فیکیرلشیرکی، یاخشی رمال اولوب
قایدارام، بیرینی فیکیر آلیرکی، مندن هئچ نه اولمایاجاق، بو سفری هاوایی
ائدیرم. بو منوال ایله اونلار اوزاق بیر اؤلکه یه گلیب چاتیرلار. اوره گنده
حکیملیک صنعتینی توتان عمی اوغلو کامیل بیر لوغماندان درس آلیر. آخیردا
لوغمان اونا بیر آلما دا باغیشلایر و دئییرکی، بو آلمانی ان آغیر خسته یه
یئدیرتسن شفا تاپاجاق. رمال اولماق ایسته ین عمی اوغلو ان مشهور رمالدان بو
صنعتین سیرلارینی بیله نیر. آخیردا اوستادی اونا بیر آینا دا باغیشلایر و
دئییرکی، اوره گنده کیمی فیکیرلشن اونون عکسینی بو آینادا گؤره جکسن.
اوره گنده هئچ بیر آرزوسو اولمایان تنبل عمو اوغلو ایسه اونا-بونا نؤکرچیلیک

ائله ییب بوغازینی آنجاق دولانديرير. بيرگون يادين دوشورکی، وطنه قاييتماق واختی چاتيپ. او، تله سیک يولا دوزه لير وها دابان باسير، گؤرورکی، يولو هئچ ياری دا ائلمه ییب. اونو دار آيقدا گؤرن قيرغی آغزینداکی سئحیرلی خالچانی اونون قاباغینا آتیر. تنبل عم اوغلودا خالچایا مینیب "سولیمان پیغمبر عشقینه عمو اوغلانلاریم ایله راضیلاشدیغیم داغین یانیندا اولماق ایسته بیرم" - دئمه گی ایله همن یئرده اولماغی بیر اولدو. گؤردوکی، هله عمو اوغلانلاری گلیب چیخما ییبلار. بیر آزدان اونلار دا گلیب چیخدیلار. حکیم عم اوغلو اؤزونو بیر خیلی اؤیندن سونرا نؤویه رمال عمو اوغلویا چاتدی. او، آینانی چیخاریب عمی سی قیزینی کؤنلوندن کئچیردی و باخدی کی، او، جان اوسته دیر. حکیم عمی اوغلو دئیر:

-پهو! بو آلما اونا چاتسایدی، او اؤلمزدی. آنجاق بو دار ماجالدا اونا نئجه یئتیشه بیلرم؟

تنبل اوغلان اونلارین ایکیسینی ده سئحرلی خالچایا میندیریر، بیر گؤز قیرپیمیندا اونلار قیزین یانیندا اولدولار. قیز آلمان ییبن کیمی شفا تاپیر. ایندی، آی منیم صُحبتیمی دینله ینلر، دئین گؤرک قیز بو اوچ عم اوغلونون هانسینا چاتمالیدیر؟ خنجرین سوالینا اولجه پادشاه جاواب وئردی:

-قیز رمالا چاتمالیدیر. چونکی اونون آیناسی اولماسایدی، قیزین جان اوسته اولماغینی بیلمز دیلر.

وزیر دئدی:

-منیم تعبیریمجه قیز سئحرلی خالچاسی اولان عم اوغلویا چاتمالیدیر. چونکی اونون سئحرلی خالچاسی اولماسایدی، اونلار قیزین قیرخی چیخانا قدر آنجاق گلیب چاتاردیلار.

پادشاهین قیزی دئدی:

-یوخ، سیز ایکینیز ده دوز دئمیر سینیز. قیز حکیم عم اوغلویا چاتمالیدیر. اونون آلماسی اولماسایدی، قیز شفا تاپمازدی.

خنجر پادشاهین قیزی نین سؤزونو تصدیقله ییب صُحبَتینی قورتاردی. اسماعیل آياغا قالخیب قیزا بیر آز درمان وئریب دئدی:

-صباح یئنه گلیب خسته یه باش چکه جه یم. ایکی گونه کیمی قیز تامام-کامال ساغالاجاق.

شاهلا وزیر اسماعیلی یولا سالدیلار. اسماعیل گلیب هر شئی دوستو محمودا ناغیللادی. سحر یئنه اسماعیل پادشاهین قیزینا باش چکمه یه گلدی. خسته ایله حال-احوال توتدوقدان سونرا اوتاغا گؤز گزدیریپ، اؤزونو دؤواردان آسيلمیش خالچایا تودو:

-خالچا، بیر صُحبَت ائله قولاق آساق.

خالچا دؤواردان بیر آز سیلکله نیب صُحبته باشلادی:

-بیر دولگر، بیر درزی، بیر حکیم سفره چیخیلارمیش. اونلار بیر مئشه ده گئجه له-مه لی اولورلار. راضیلا شیرلارکی، هرهمیز اوچ ساعات اویاق قالب کئشیک چکک کی، قورد-قوش بیزی یئمه سین. درزی ایله حکیم یاتیر، دولگر کئشیک چکیر. دولگر باخیر کی، اونو کور یوخو آپاریر. باشی قاریشسین دییه بوخچاسینی آچیب آراجلارینی گؤتورور و باشلاییر بیر آغاجدان قیز هئیکلی دوزلتمه یه. هئیکلی ائله یونوب دوزلدیر کی، ایکی گؤز ایسته بیر کی، تاماشا ائده. بو واخت دولگرین کئشیک چکمک واختی قورتاریر. او، درزینی یوخودان اویادیر کی، اونون یئرینده یاتسین. درزی باشلاییر کئشیک چکمه یه. بیردن گؤزلری دولگرین دوزلدیگی هئیکله ساتاشیر. درزی ائله بیلیر کی، بو حقیقتن قیزدیر. آنجاق قیز

چیلپاق اولدوغو اوچون اونا یاخینلاشماغا اوتانیر و قرارا گلیرکی، اونا پالتار تیکسین. تنز درزی بوخچاسینی آچیب ایینه-ساپ، پارچا گؤتوروب اونا یاراشیقلی بیر دون تیکیر. دُونو اُونون اَینینه گئییدیرنده گؤرورکی، بو قیز هئیکلیدیر. اودقیقه باشا دوشورکی، بو هئیکلی دولگر دوزلتمیش ایمیش. درزینین ده کئشیک چکمک واختی قورتاریر. اودا حکیمی یوخیدان دورقوزورکی، اُونون یئرینده یاتسین. حکیم باشلاپیر کئشیک چکمه یه. بیردن گؤزوبو "قیزا" ساتاشیر، هاییل-ماییل اولور. یاخینا گلیب اُونو دیندیریر، گؤرورکی، بو قیز هئیکلدیر. حکیم فیکیرلشیرکی، بوردا منیم ایشیم، درمانیم کارا گلمز، یوخسا بو هئیکله جان وئردیم. حکیم گؤزه گؤرونمزه یالواریرکی، قیز هئیکله جان وئرسین. حکیمین دوعاسی قبول اولونور. بو واخت دولگرله درزی ده اویانیر. قیزین اوستونده موباحیثه ائدیرلر.

ای قولاق آسانلار، سیز دئیین گؤرک، قیز کیمه چاتمالیدیر؟
پادشاه دئدی:

-اساس ایشی دولگر باشلاپیب. دولگرین ال قابیلیتی نین حئسابینا قیز ائله گؤزل اولوب. اونا گؤره ده قیز دولگره چاتمالیدیر.
وزیر ایچینی آرتلاپیب سؤزه باشلادی:

-منجه، قیز درزییه چاتمالیدیر. آخی موسلمانیق. قیزی آبرای سالان درزی اولوب.
پادشاهین قیزی دئدی:

-سیز یئنه یانلیرسینیز. قیز حکیمه چاتمالیدیر. چونکی او، حکیمین دوعاسی ایله جانا گلیب. جانسیز هئیکل حوری ده اولسا، کیمه لازیمدیر؟ دوواردکی خالچا قیزین جاوابینی دوغرو ساییب صُحبتینی تاماما یئتیردی.

اسماعیل آياغا قالخیب پادشاهین قیزینا درمان ایچیرتدی و دئدی:

-پادشاه ساغ اولسون، صباح دا گلیب قیزینیزا باش چکهجه یم. صباح
آخرینجی گوندور. قیزینیز تامام-کامال ساغالاجاق.

اسماعیل گلیب هر شئی دوستو محمودا ناغیللادی. سحری گون اسماعیل
پادشاهین قیزی نین یانینا گلدی. اوتاغا گؤز گزدیردی، اوزونو چیراغا توتدو:
-آی چیراق، بیر صُحبت ائله، قولاق آساق.

چیراق ایشاریب صُحبتینه باشلادی:

-بیر کیشی قیزینی زورلا سئومه دیگی بیر آداما اره وئیر. توی گئجه سی قیز
دردینی آچیب اره گلدیگی اوغلانا دئیر. اوغلان قیزین آیری بیر آدامی سئومه
سینی بیلیر پرت اولور. او، قیزا دئیر کی، سنه توخونمارام، منی سئومه ین آدامی
اؤزومه زورونان آرواد ائدنمه رم. قاپی آچیق دی، هارا ایسته بیرسن گئت. قیز باش
آلیب ائودن چیخیر. یولدا بیر آصلان قیزا هوجوم ائدیر. بو یاندان بیر پهلوان
چیخیب آصلانی بوغور و قیزی خیلاص ائدیر. قیزین سئودگیگی اوغلان دا بو
بیری طرفدن چیخیر. قیزا قاپی نین آچیق اولدوغونو گؤسته رن اوغلان دا قیزین
اونون کینلی آروادی اولدوغونو یادینا سالیب تئز اونون دالینجا یویردو.
الغرض، بو اوغلان دا گلیب اونلارین یانینا چاتدی. قیزین اوستونده اوچ اوغلان
اڭجشمه یه باشلادی. ای صُحبت قولا ق آصلانلار، سیز دئین گؤرک قیز کیمه

چاتمالیدیر؟

پادشاه دئدی:

-پهلوان اولماسایدی، قیزی شیر بییه جکدی. اونا گؤره ده پهلوانین اولمالیدیر.

وزیر دئدی:

-قیز اره وئریلن اوغلانین اولمالیدیر. چونکی، شریعته گؤره، اونلارین آراسیندا
کین کسلیب.

پادشاهین قیزی دئدی:

-سیز یئنه ده یانلیرسینیز. قیز نه اره گتدیگی اوغلانی، نه ده پهلوانی سئومیر. قیز اونو سئون اوغلانین اولمالیدیر.
چیراق ایشاریب قیزین جاوابی نین دوغرو اولدوغونو تصدیقله دی و صُحبتی تاماما یئتیردی.

اسماعیل یئنیدن قالخیب پادشاهین قیزینا درمان ایچیردیب دئدی:

-پادشاه ساغ اولسون، تا قیزینیز تامام ساغالیب. من بورجومو یئرینه یئتیردیم. بوندان سونراکی مصلحت سنیدیر.

پادشاه دئدی:

-گئت حاضرلاش. صاباحدان قیزیمن سنه وئریب قیرخ گون، قیرخ گنجه توی ائلییه جه یم.

اسماعیل گلیب هر شیئی دوستو محمودا ناغیلادی. محمود دئدی:

-تویدان سونرا قیزا توخونما. سببینی سونرا دییه رم.

پادشاه قیرخ گون، قیرخ گنجه توی ائله ییب، قیزینی اسماعیلا وئردی. اسماعیل دوستونون تاپشیریغینا عمل ائله ییب قیزا توخونمادی. بیر گون اسماعیل محمودون مصلحتی ایله سفره چیخماق اوچون پادشاهدان اذن آلدی. اسماعیل، پادشاهین قیزی و محمود یولا دوزلدیلر. اونلارین یانیندا چکیدن یونگول، قییمته آغیر دؤرد آت دا وار ایدی کی، داش-قاشلا یوکلنمیشدی. اونلار گلیب بیرینجی دفعه گؤروشدوکلری آغاجین یانینا چاتدیلار. محمود دئدی:

-اسماعیل، قارداش بو آغاج سنه تانیش گلیر؟

اسماعیل الینی آغاجین بوداغینا آتیب دئدی:

-آی قارداش، نئجه گلیمیر؟ بیز بو آغاجین آلتیندا عهد-پئیمان باغلایب دوست اولموشوق.

محمود دئدی:

-ایندی ده بیز بو آغاجین آلتیندا آیریلمالیییق. آنجاق آیریلمامیشدان قاباق هر شئی یاری بؤلمه لی ییک.

اسماعیل دئدی:

-محمود، قارداشیم، سن منیم یولومدا چوخ زحمت چکمیسن. پادشاهین قیزیندان باشقا یئرده قالان هر شئی سنه وئریب گئدیرم. حالال خوشون اولسون.

محمود دئدی:

-سن نه دانیشیرسان؟ من دئدیم کی، هر شئی یاری بؤلمه لی ییک، داش-قاشلاری دا، پادشاهین قیزینی دا. اؤزوم ده فیکیر وئیریم کی، سن بو پادشاهین قیزیندان قوپماق بیلیمیرسن. بیرینجی ائله اونو یاری بؤلجه ییک. یادیندامی، سنه دئمیشدیم قیزا توخونما. محمود سؤزونو قورتاران کیمی قیلینجی سییریپ قیزین باشی نین اوستونه قالدیراندا قیزین آغزیندان بیر قارا ایلان قیزیلتی ایلا چیخیب آغاچا دولاشدی. محمود قیلینجی بئلینه تاخیب اسماعیلی قوجاقلادی.

-من اؤزوم ائله ائتدیم کی، قیزین قارنینداکی ایلاندان اونون یاخاسینی بیردفعه لیک قورتارام. داها بو قیزا زاوال یوخدور. قیزی دا گؤتور، داش-قاشلاری دا، بیرباشا گئت گؤزلری توتولموش آتانین یانینا. آل بو بیر خیشما تورپاغی دا سورت اونون گؤزون، قوی دنیا ایشیغینا حسرت قالماسین.

اسماعیل دئدی:

-محمود، قارداشیم، دئدیکلرینی یئرینه یئتیره جهیم، آنجاق منی بو سیردان حالی ائت گؤروم سن کیمن؟

محمود دئدی:

-من سنین الین له ایکینجی دفعه حیاتا قاییدان قیزیل بالیغام. سؤزو تاماما یئتیریب یوخ اولدو. اسماعیل پادشاهین قیزی دا گؤتوروب آتاسی نین یانینا گلدی. اووجونداکی تورپاقدان اونون گؤزلینه سورتدو. هاندان-هانا کیشی نین گؤزلی آچیلدی. او، اوغلو اسماعیلی تانییب باغرینا باسدی. اسماعیل باشینا گلنلرین هامیسینی آتاسینا ناغیللادی. آتاسی اسماعیل ایله پادشاه قیزینا تزه دن قیرخ گون، قیرخ گنجه توی ائلدی. اونلار یئیپ ایچیب خوشبخت یاشادیلار. سیز ده یئیپ ایچیب خوشبخت اولون.

شاه عباسین صنعتی

بیری وار ایدی، بیری یوخ ایدو. عاغیللی بیر شاه وار ایدی. اونا شاه اوغلو شاه عباس دئیردیلر. بیر گون شاه عباس الله وئردی وزیر یانینا چاغیریب دئدی:

-وزیر، یادیندامی سنینله خصوصی حرفلردن عبارت اولان بیر الیفا دوزلتمیشدیک. او دا یادیندادیرکی، بو حرفلری ایکیمیزدن ساوایی هئچ کیم اوخویا بیلیمیر. صاباحدان لباس دیشدیریب اوزاق سفره چیخیرام. چتین لیه دوشسم سنه همین الیفبا ایله مکتوب یازاجام. من قاییدانا کیمی اولکه نی عدالتله ایداره ائدرسن. شاه عباس سؤزونو تاماما یئتیریب لباس دیشدیردی. آز گئتدی، چوخ گئتدی، یئددی شهر، یتمیش یئددی کند کئچدی، گلیب بیر قالاچایا گirdی. گؤردوکی، بورادا بیر قوجا کیشی ایله گؤزل بیر قیز وار. شاه عباس کیشیدن روخصت آلیب بیر گنجه لیگه اوردا قوناق قالدی. اما شاه عباس اورگینده کیشی نین قیزینا برک وورولموشدو. سحر کیشی اونو یولا سالاندا شاه عباس دئدی:

-آی کیشی، منیم آدیم عباسدیر. شاها برابر واریم - کاریم وار. سنین قیزیوی
گؤروب، اونا وورولدوم. اذن وئرسن، اونونلا ائوله نهرم، سن ده بیر گون گؤررسن.
کیشی دئدی:

-من راضیام، آنجاق قوی بیر قیزی می دیندیریم، گوروم نه دئیر. صاباح گلرسن
هن - یوخونو دئیرم.

شاه عباس کیشی نین دئدی کلرینن راضیلاشدی. کیشی گلیب هر شئی قیزینا
سؤیله دی. قیز چوخ عاغیللی ایدی. اودورکی، آتاسینا دئدی:

-آتا، اویرن گور او آدام نه صنعتین صاحابیدی. اگر بیر صنعتی اولماسا، من اونا
اره گتتمهرم. سحری گون شاه عباس گلدی. کیشی قیزی نین دئدی کلرینی اونا
چاتدیردی. شاه عباس دئدی:

-آی کیشی، من صنعتی نئیرم. آغزیمدا سنه دئیرم کی، شاها برابر آدامام، وار-
کاریم یئددی نسلیم، کؤکوم یئسه قورتارماز. گئت قیزی نی باشا سال. آل بو بیر
کیسه قیزی لی دا، وئر اوژونه جهیز-مهیز آلسین. کیشی قیزی نین یانینا قایتدی. هر
شئی یئیدن اونا باشا سالدی. آنجاق قیز یئنه راضیلیق وئرمه دی کی، او، بیر
صنعت ییه سی اولمویونجا اونا اره گتتمیه جک. ایسته بیر بئله وار-کاری دنیا
بویدا اولسون. شاه عباس شاه اولماغینی گیزلندیگندن کیشی اونا عباس کیمی
موراجیعت ائدیردی. اودورکی، قوجا گلیب گوناهاکار آداملار کیمی اونون
قاباغیندا دایاندی:

-عباس، اوغول، قیزیم دئیر او بیر صنعت صاحیبی اولماسا، خئیری یوخدو، اونا
آرواد اولمارام. باخ قیزی لی دا دالا قایتاردی. منیم ده سنه بیر دنیا گورموش آدام
کیمی مصلحتیم بودورکی، گئدیپ بیر صنعتی اویره نیب گله سن. اوندا قیزیمین
بهانه سی کسیر. شاه عباس کیشی نین مصلحتینه قولاق آسیب یولا دوزلدی.

گلیب تبریز شهرینه چاتدی کی، همن شهره صنعتکارلار شهری دئییردی لر. شاه عباس بو شهرده کئچه چیلیک صنعتینی کامیل بیلن بیر اوستادان درس آلمایا باشلادی. بو صنعتی اؤیرندی کدن سونرا ائله ناخیشلی کئچه لر توخودو کی، اؤزو ده حیران قالدی. شاه عباس سئوینجک قیزین آتاسی نین یانینا قاییتدی. قیز اونا بزکلی بیر کئچه توخوتدوردو قدان سونرا اونون صنعتینی بئندی و اونا اره گئتمه یه راضیلیق وئردی. شاه عباس بو قیزلا ائولندی. بیر نئچه آی بو شهرده قالدیقدان سونرا یادینا دوشدو کی، اؤلکه نی الله وئردی وزیرین اومیدونا قویوب گلدیگی واختدان خیلی زامان کئچیب. اودور کی، قیزا دئدی:

-منیم بیر سفریم وار، گرک گئدم. قیزیم اولسا هئچ، اوغلوم اولسا سنه وئردیگیم بازویندی باغلارسان قولونا، گلیب منی تاپار. شاه عباس سؤزونو تاماما یئتیریب یولا دوشدو. گئدیپ بیر شهره چیخدی. دلک توکانی نین قاباغیندان کئچنده یادینا دوشدو کی، گؤر نئچه واختدیر اوزومو ووردورمامیشام. تنز دلک توکانینا گریب ایلشدی. دلک آیاغی ایله یئرده کی قارا میخی نئجه ترپشدیردیه او، کلله معلق توکانین آلتیندا کی زیرزمیه دوشدو. باخدی کی، پهو، بوردا اونون کیمی اون-اون بئش نفر ده وار. اونلاردان اؤیرندی کی، بورا سالیانلاری بیر-بیر حیوان کیمی کسب اتینی قاهره ده یاشایان بیر تاجیره باها قییمته ساتیرلار. همن تاجیرین خسته قیزی آنجاق اینسان اتینی یئمگین حسابینا یاشاییر. شاه عباس اولان-قالان قیزیلارینی کندچی قیزی نین یانیندا قویوب گلدیگیدن جیبینده آنجاق قپیک-قوروش قالمیشدی. زیرزمین بیر کونجونه چکیلیب چاره اختارماغا باشلادی. اؤیرندیگی کئچه چیلیک صنعتی یادینا دوشنده بیر آز توختادی. قولدورباشی زیرزمین قاپیسینی آچیب ایچهری گیرنده شاه عباس اونا یان آلدی.

-منیم اتمدن یوخاری باشی مین تومن قازاناسان، یا قازانمایاسان. آنجاق منیم الیمدن ائله بیر ایش گلیرکی، سن هر هفته مین تومن پول قازانارسان. من کامیل کئچه چیم، توخودوغوم کئچه لرین سوراغی هیندیستاندان بئله گلیر. قولدورباشی بیر آز فیکیرله شیب اونو زیرزمین آلیندا اولان بیر اوتاغا گتیردی. قاباغینا خیلی یون تۆکوب لازیم اولان لوازماتلاری دا حاضیرلادی. سونرا اوزونو اونا توتوب دئدی:

-گؤستر هونرینی. بوردان قاچماغی عاغلینا بئله گتیرمه. شاه عباس بیر کئچه توخودوکی، حیران قالان قولدورباشی دئدی:

-سن، دوغوردان دا، ماهیر توخوجوسان. سنی اؤلدورمه جه ییک، آنجاق عؤمروون آخیرینا جان بوردا قالب کئچه توخویاجاقسان. شاه عباس ناعلاج قالب راضی اولدو. اونون توخودوغو کئچه لر تاجیرلرین اللرینده گزدی. بیر گون او کئچه توخویان زامان الله وئردی وزیرله آرالاریندا اولان حرفلر یادینا دوشدو. شاه عباس بوندان سونرا توخودوغو کئچه لرین هامیسی نین اوستونده الله وئردی خانا همین حرفلرله مکتوب یازیب، حال-قضیه نی تصویر ائتدی. همین حرفلردن هئچ کیمین باشی چیخمادیغینا گؤره اونلار گؤزل ناخیش کیمی گؤرونوردو.

گون او گون اولدوکی، همین کئچه لردن بیرینی الله وئردی وزیرین قیزی تاجیردن آلیب قاپی نین آغزینا آسدی. الله وئردی وزیر ائوه گیرنده کئچه دیقینی جلب ائتدی. دیقته باخاندا گؤردوکی، ای دل غافیل، شاه عباس اونا مکتوب یازیب. الله وئردی وزیر کئچه نین اوستونده یازیلانلارین هامیسی نین اوخویوب هر شئیدن حالی اولدو. سحریسی گون قوشون گؤتوروب گئتدی. همین یترین آلتینی اوستونه چئویردی. شاه عباسی گؤتوروب ساغ-سالمات گئری قاییتدی. شاه عباس لباسینی دییشیب تاختیندا ایلشدی. او، الله وئردی وزیرله دردلمه بینده

اولسون، سنه کیمدن دئییم، کندچی قیزینان اوغلوندان. اوغلان بیر گون آناسینا دئدی:

-آی آنا، دئییردین کی، بؤیوینده بازویندی وئرجه یم گئدیپ آتانی تاپارسان. ایندی بؤیوموشم بازویندی گتیر وئر منه، گئدیم آتامی سوراقلایب تاپیم. آرواد بازویندی گتیریب اونا وئردی:

-اوغول، سنه یاخشی یول. آنجاق یادیندان چیخارتما کی، آتاوون آدی عباسدیر. اوغلان آناسی ایله گؤروشوب اوپوشدو کدن سونرا یولا دوزلدی. یئددی شهر گزدی، یئتمیش یئددی کند کئچدی. آخیردا گلیب بیر شهرده آیاق ساخلادی. بیر تۆکانین قاباغیندا دوروب اونون نورانی صاحیبینی دوغما آدام کیمی سئیر ائلهدی. قریب اوغلانین حرکتی تۆکان صاحیبی نین دیقیتندن یاینمادی. او، اوغلانین یانینا گلیب اونون کیملیگینی، هاردان گلیب هارا گئتدیگینی سوروشدو. اوغلان دئینده کی، عباس آدیندا بیر کیشی اونون آتاسیدیر، ایندی اونو آختارماغا چیخیب تۆکان صاحیبینی گولمک توتدو. دئدی:

-آی اوغول، بو اؤلکه ده او قدر عباس وار کی، گل تۆکانا بیر دردله شک. اگر راضی اولسان یانیمدا قالب تۆکانیمی ایشلتمکده منه کؤمک ائدرس. اوغلان اونون یانیندا قالماغا راضی اولدو. اوغلان باشلادی یاواش-یاواش تۆکانی ایشلتمه یه. بیر گون جارچیلار جار چکدیلر کی، تۆکان-بازار صاحیبلری تۆکانلارینی آچیق قویوب اؤزلری ائولرینه گتسینلر. الله وئردی وزیرین قیزی تۆکانلاری گزه جک. هامی ائو-ائشیگینه داغیلیشدی، بیرجه اوغلاندان ساوایی. اوغلان اولکی قایدایلا تۆکاندا ماللاری چئشیدله بیردی. بو واخت الله وئردی وزیرین قیزی قیرخ اینجه بئل قیزلا ایچه ری گیردی. اونلار اوغلانی گؤرن کیمی حیرتلندیلر کی، بو بویدا شهرده الله وئردی وزیرین امرینه بیرجه بو اوغلان عمل

اتتمه ییب. الله وئردی وزیرین قیزی اوغلانی گۆرن کیمی بیر کۆنولدن مین کۆنوله اونا وورولدو، آنجاق بونو قیزلارا بیلدیرمه مک اوچون قصدن اوغلانا آجیقلا ندی.

-آتامین امرینه عمل اتمه دیگینه گۆره ان آغیر جزا آلا جاقسان. شجاعتینی آسیلندا گۆسته ررسن.

الله وئردی وزیرین قیزی بو سۆزلری دئیرکن گۆز-قاشیلا حیم-جیم ائله دی. اوغلان قیزین قصدن آجیقلی دانیشدیغینی باشا دوشونجه اؤزوندۀ توختاقلیق تاپدی. الله وئردی وزیرین قیزی ائوه قاییداندا همن بیر کنکان تاپدیردی. قیز کنکانا ایکی کیسه قیزیل وئریب اؤز اوتاغیندان همین توکانا قدر لاغیم آتماغی تاپشیردی. کنکان بیر گونه اؤز ایشینی گۆروب قورتاردی. الله وئردی وزیرین قیزی اونا بیر خیلی انعام دا وئریب تاپشیردی کی، بو باره ده هئچ کیسه دانیشماسین. قیز قاراواشینى لاغیملار اوغلانین توکانینا گۆندردی. چوخ کئچمه دی کی، قاراواش اوغلانی گۆتوروب گئری قاییتدی. قاراواش الله وئردی وزیرین قیزی نین حضوروندان آزاد اولدوقدان سونرا یئیپ ایچدی لر، اوتوروب دردلشدیلر. بو منوال ایله اونلار اوچ گوندن بیر گۆروشوردولر. بیر گون شاه عباسلا الله وئردی وزیر لباس دیشدیریب اولوب شهرى گزمه یه چیخدی لار. اوغلان اونلاری اؤز توکانیندا درویش کیمی قارشیلادی. بو واخت قاراواش لاغیمدان چیخیب اوغلانا دئدی:

-توکانی باغلا، گئدک، یارین سنی قوناق چاغیریب.

اوغلان اؤزونو ایتیرسه ده، اؤزونو او یئره قویما ییب دئدی:

-گئت خانیم دئی کی، قوناغیم وار، بو گون گله بیلیمه جه یم.

قاراواشین آشاغی آییلمه سینن گؤزدن ایتمه گی بیر اولدو. شاه عباسلا الله وئردی وزیر فیکیر آپارمیشدی کی، بو نه اولان ایشدیر. اوغلان "درویشلر" بیر تیکه چؤرک وئرمک ایسته بیردی کی، قاراواش ایکنجی دفعه لاغیمدان چیخیب دئدی: -خانیم دئیر کی، اونون قوناغی منیم ده قوناغیمدیر. قوناقلارینی دا گؤتوروب گل سین، یاخشیجا فیسینجان پلوو حاضیرلامیشام. اوغلان چاره سیز قالب درویشلری ده گؤتوروب لاغیما گوردی. قیز اؤز اوتاغیندا قوناقلاری قارشیلارکن آتاسینی و شاه عباسی تانییب ایسته دی کی، نه ایسه اتسین، الله وئردی وزیر قیزینا ایشاره ایله قاندردی کی، آرتیق-اسکیک دانیشسا، بوینونو ووردوتدوراجام. یئمک-ایچمکدن سونرا اوغلان درویشلری ده گؤتوروب همن لاغیملار توکانا قایتدی. اونلار رحیمی گلیب بیر-ایکی شئی ده پای وئریب یولا سالدی. شاه عباسلا الله وئردی وزیر سارایا قایدان کیمی لباسلارینی دیشیب مصلحت لشمه یه باشلادیلار. شاه عباس دئدی:

- الله وئردی وزیر، حیس ائله بیرم کی، سن قیزینی اؤلدورمک ایسته بیرسن. اؤزونو اله آل. قیزیندا گوناہ یوخدور، گوناہ توکانچی اوغلانلادی. اونو اؤلدورمکله بو ایشی سیل-باتیر ائله مک اولار. قیزیوین دا آدی دیله-دیشه دوشمز، سین ده آدین لکه لنمز. الله وئردی وزیر شاه عباسین تکلیفینی بیندی. توکانچی اوغلونو توتوب گتیردی لر. مییدان سولاندی، دار آغاجی قورولدو. شاه عباس اوغلانا سون سؤز وئردی. اوغلان دئدی:

-شاه ساغ اولسون، من توکانچی نین اوغلو دئیلم. من بو شهرده قریب بیر آدامام. آتامی آختارا-آختارا گلیب بورا چاتمیشام. شاه عباس اوغلانین دانیشیق لاریندان شوبهه لندی. سوروشدو کی، آتاوین آدی ندر؟ اوغلان جیبیندن بازویندی چیخاردی دئدی:

-بو بازویندی او واختلار آناما او وئریب و دئییب کی، آدی عباسدیر. اوغلان سؤزونو تاماما یئتیرنده آز قالدی شاه عباسین اوره گی خراب اولا. اولوم حؤکمونو لغو ائدیپ، جاماعاتا داغیلیشماغا امر ائتدی. سونرا اؤزونو آله وئردی وزیره توتوب حال-قضیه نی اونا دانیشدی. شاه عباس اوغلونو باغرینا باسدی. بیر سووار گؤندریب اونون آناسینی دا سارایا گتیردی. آله وئردی وزیرین قیزی نی اوغلونا آلیب، قیرخ گون، قیرخ گئجه اونلارا توی ائله دی. اونلار یئیپ-ایچیب یئرہ کئچدیلر. سیز ده یئیپ ایچیب دؤوره کئچین.

فلکین چارخی

بیر آییکی شاه وارمیش. بو آییکی شاه چوخ معتبر، ساییلان شاهلاردان حئسابدی. اؤزو ده الله چوخ یاخین آدمیدی. ایش ائله گتیریرکی، همن آییکی شاهین یانینا بیرى گلدی کی، سن دئیرسن پیغمبری من چوخ ایسته ییرم. اونون خاطیرینه بو گوندن اوچ گونلویه پادشاهلیغی وئر منه. شرط کسیدلی. دئیرکی، نئینیکی. پادشاه همیشه تئزدن گئردی، آخشام چاغی گلردی. بو دفعه گون اورتادان گلدی. پادشاهین خاتونو خبر آلدی کی، نییه بئله تئز گلمیسن؟ دئدی:

-بو گوندن خیدیرنبی نین یولوندا پادشاهلیغی وئرمیشم بیر شخصه.

اوچ گون کئچندن سونرا بو گئتدی کی، وخت تامامدی، گل گئت. دئدی:

-جاماعاتی بیغاق، سنی ایسته ییر تاختدا سن اوتور، منی ایسته ییر، من اوتوروم. بو جاماعاتی او اوچ گون عرضینده اؤزونه طرف چکمیشدی، اودوکی، جاماعات

اونو ایسته‌دی. آییک شاه‌ی تاختدان سالدیلار. اونون بیر باش حرمی واردی، چوخ گۆزلدی، اؤزو ده ملیکه خاتون آدیندا. بو ملیکه خاتونون گۆزلیگی نین سس-سوراغی عالمه یاییلمیشدی. بونون دا بیر وزیر ی واردی. آدینا قام دئییردی. قام همیشه بو پادشاه لیکدا اولاردی، آیری یئرله گتمزدی. بیر گونلری گئتدی بازارا. گۆردو هر یئرده آییک شاهین آروادی نین گۆزلیگی نین دئییرلر. گلدی ائوینه. دئدی کی، واللله، گرک من ده گئدم گۆرم او، تعریفه گۆره وار، یا یوخدو. ملیکه خاتونون بیر عیمارتی واردی، اوردا یاشایردی. اؤزده خاصیتیدی، صوبح نامازیندان سونرا چیخاردی کولافیرنگی یه، تاماشا ائدر، حظ آلاردی. گۆردو وزیر قام دورویدو باغین داروازاسی نین قاباغیندا. کنیزی واریدی آغجاقیز آدیندا. دئدی کی، آغجاقیز، گئت او وزیر ی گتیر بورا. وزیر گلدی گۆردو نه تهر جاماعات دانشیرسا، یوخ، بلکه اون دفعه آرتیق بو خاتونون گۆزلیگی وار. ملیکه خاتون قاما دئدی:

-وزیر، خوش گلمیسن. نه عجب گلمیسن؟

دئدی:

-دوزو، دونن سنی چوخ تعریفله دیلر، من ده دئیم گۆروم اونا لاییق سن، یا یوخ.

دئدی:

-عاغلین نه کسدی، من لاییق اولارام، اولمانام؟

دئدی:

-البته.

بئله دینده ملیکه خاتون آغجاقیزا دئدی:

-گئت منه قیرخ متیر کندیر آل، گل.

وزیر قورخویا دوشدو. دئدی:

-یقین منیم سؤزوم بونا آجیق گلدی.

قام گلدی ائوینه. آروادینا دئدی کی، آرواد، ائوده نه قدر کی، اشیا وار، هامیسینی
بیغ، منی اؤلدوره جکله.

دئدی: آ کیشی، سنه نه اولوب؟

دئدی: -یوخ ائی، من بیلیرم کی، منی اؤلدوره جکله. بئله لیکله قام اورادان
گئتدی، ایندی قام گتتمکده اولسون، سیزه دانیشیم آیبک دن.

آیبکی پادشاه لیقدان سالدیلار، او واخت هانسی پادشاهی کی، هانسی پادشاه شاه
لیقدان سالیردی، سورگون ائله ییردی باشقا ولایتلره کی، گتتسین باشینی
دولاندرسین.

آیبکی سورگون ائله دیلر. ملیکه خاتونو دا کنیز ساتیلان بازارا گؤندر دیلر کی،
ساتیلسین. قام دا بو شهردن چیخدی، آیری شهرده اؤزونه مسکن سالدی. تاجیر
صیفتینده باشلادی دولانماغا. بیر گون کنیز ساتیلان بازارا گتتمیشدی گؤردوکی،
یازیبلار:

”میصیر شاهی آیبک شاهین باش حرمی ملیکه خاتونون کنیز بازاریندا ساتیلماسی
اعلان اولونور.“

قام بونو گؤرنده حالی دییشیلدی. دئدی:

-وای، آیبک شاهین آروادی ملیکه خاتون کنیز حساینایا ساتیلیر. بو نه دی؟ او قدر
دوردوکی، بیر ده گؤردو کجاوه گلیر. ملیکه خاتونو کجاوه دن یئندیر دیلر. بونا
موشتی چوخ چیخدی. اوندا بئله بیر عادت واریدی کی، سن دئییردین کی، بئش
مانات وئریرم، او بیر دئییردی، یوخ، اون مانات وئریرم. بئله-بئله، او قدر
دئدیله کی، تا آخیرینجی قیمتی وئرن اولمادی. اولمویاندا بو قام او ساعات پولو

وئردی، ملئیکه خاتونو آلدی، گتیردی ائوینه. چاغیردی آروادینی، دئدی کی، بیر اوتاغی بوشالدىن، بزه دین، ایکی کنیزله وئرن حیمایه سینه. بونلار بوردا قالسین، آما ملیکه خاتون وزیرى تانیمیر، ائله بیلیر بو، تاجیردی. تاجیر بیر گون گئدیردی، گوردو بیر سائل دولانیر. گوردو همن آیبک شاهدی. یاخینلاشدی، دئدی:

-نه گزیرسن؟

دئدی:

-سائل آدامام دا، گزیرم.

جیبیندن چیخارتدی بونا خئیلی پول وئردی.

دئدی:

-آ سائل، بو شهرین عادتى پیسدى. سنى توتاجاقلار، قاتاجاقلار زیندانا. گل سنى من آپاریم ائویمه. گلندن سونرا بیر اوتاغی دا دوزلندی، بزتدی، دئدی:

-اوردا منیم قارداشیمین توکانی وار. قارداشیملا هر گون آل وئر ائلییرسن.

بو قارداشیلا آل وئر ائدیر. ملیکه خاتونا دا کنیزلر یاخشی یاخشی باخیر. آخیر نهایت بیر گون چاغیردی تاجیرلری. دئدی:

-جاماعات، گلین بورا، یاخشی خئیر ایشیم وار.

گلدیلر ییغیشدیلار. یاخشی قوناقلیق دوزلندی. یئدیله، ایچدیله.

تاجیر دئدی:

-بیلیرسینیز نه وار؟

من بو قوناقلیغی دوزلتمیشم اونا گؤره کی، منیم بیر قارداشیم قیزی وار، اونو وئره جه یم قارداشیمین اوغلونا. هامی یئریندن دئدی:

- الله مَبَارک ائله سین، الله مَبَارک ائله سین.

سونرا بیر خیلی کئچدی. بیر گون یئنه جاماعاتی چاغیردی. دئدی:

-جاماعات، ییغیشین بورا، منیم بیر خئیر ایشیم وار.

دئدی:

-بوگون قارداشیمین قیزینان، قارداشیمین اوغلونون شیرین چایینی ایچه جه بیک.

یئردن هامی دئدی:

- الله مُبارک ائله سین، الله مُبارک ائله سین.

یئنه بیر خئیلی کئچدی. سونرا چاغیردی جاماعاتی، دئدی:

-ییغیلین بورا، بوگون من پالتار بیچدیره جه یم قیزا، هامینیز مُبارکدارلیق وئرین.

هامی یئر بیئردن دئدی کی، مُبارک اولسون، یاخشی اولسون.

بیر گون چاغیردی، دئدی کی، جاماعات من قارداشیم قیزینین، قارداشیم

اوغلونون کبین کسدیره جه یم. کبین کسدیردی، راستلادی، هر شئی دوزلتدی.

سونرا گلین اوتاغینین اورتاسیندان بیر پرده آسدیردی. او پرده نین دالیندا گلین

اوتوراجاق، بری سینده ده اوغلان اوتوراجاق. ایکی ده قاراوول قویدو قاپییا. دئدی:

-اونلارا یاخشی فیکیر وئرین، گؤرون شادلیق اولاجاق، یوخسا مایوسلوق

اولاجاق. قاراووللار باخیرلار کی، اوغلان بریده اوتوروب، گلین ده او یاندا- پرده-

نین دالیندا. بونلار چوخ مایوس اولدولار، چوخ آغلادیلار.

اورگینده ملیکه خاتون دئدی:

-ائوین ییخیلماسین، ائوین تیکیلسین سنین آیک. گؤر نه حالا قالمیسان کی،

سنین ملیکه خاتون کیمی گؤزه لین آخیردا کیمه گلدی قسمت اولدو. تاجیرین

قارداشی اوغلونا. منیم آخیریم هارا گلدی دایاندی. آیک ده بری ده فیکیر ائله دی.

دئدی:

-آییک کیمی شاه تاختیندان دوشوب آخیردا گلیب بو یثره چاتیب کی، تاجیرین قارداشی قیزی نی آلیرام.

بو گئجه نی چوخ مایوسلو قلا کئچیرتدی لر. سحر تاجیر سوروشدو. قاراووللار دئدی کی، چوخ بدین لیکله کئچدی. آخشام اولدو. یئنه گلین اؤز یئرینده اوتوردو، اوغلان اؤز یئرینده. گئجه دن بیر خئیلی کئچمیشدی. ملیکه خاتون دئدی: -آی اوغلان، سن منی نییه دیندیرمیرسن؟ سن بیلیرسن من کیم؟ من میصیر شاهی آییک شاهین باش حرمی ملیکه خاتونام. گؤر منه نولدو کی، سنه قیسمت اولدوم. اوغلان دا دئدی کی، آی ملیکه خاتون، سن کی، حيله دئییرسن، بیلیرسن من ده کیم؟ میصیر پادشاهی واردی کی، آییک شاه، ائله او آییک شاه منم،- دئدی، پرده نی قووزادی.

سحر باخدی لار قام گلیر. قاراووللار دئدی لر:

-چوخ شادیق کئچدی.

تاجیر جاماعاتی ییغدی، دئدی:

-جاماعات، من توی ائلییه جه یم. گلینی ده کؤچوره جه یم باشقا عیمارته. توی باشلادی. وورهایر، توت ها توت، آخیر کی، ملیکه خاتونو کؤچوردو همین عیمارته. جاماعاتی ییغدی. اورتادان پرده آسدی. آییک شاه دئدی:

-ای تاجیر، به سن بیر بئله کی، عذاب-اذیت چکدین، آخی بونون معناسینی من باشا دوشمه دیم. دئدی:

-شاه، منه واخت وئر.

گئتدی، او تاجیر لباسین چیخارتدی، وزیر لباسینی گئیدی. آییک باخدی کی، بو قام دی. بئله اولاندا هوشو گئتدی. دولدولار بونون باشینا، اؤزونه گتیردی لر. آییک سوروشدو، بو نه ایشدی؟

تاجیر دئدی:

-باش حرمین ملیکه خاتوندان سوروش قیرخ متیر کندیری ئئینیردی؟

شاه دئدی:

-بو نه حاق-حئسابدی؟

ملیکه خاتون دئدی:

-من او قیرخ متیر کندیری اونا گؤره آلیردیم کی، فلگین چارخی وار، بیر اوجونو باغلییام فلگین چارخینا، بیر اوجونو ساخلییام الیمده کی، دؤنمه سین، من دونیادا همیشه لیک یاشاییم. آما فلگین چارخی دؤندو. من آخیردا گؤردوم کی، باشیمیزا نه اویون گلدی. بوردا ناغیل قورتاردی. سیز ساغ، من سالامات.

قارا قول "ون ناغیلی"

بیری وار ایدی، بیری یوخ ایدو. قدیم زامانلاردا بیر پادشاه وار ایدی. چوخ عادل، مرحمتلی اولان بو پادشاه اؤلکه سینده یاشایانلارین قیدینه چوخ قالدیردی. گونلرین بیر گونونده بو پادشاه گنجه گئدیر چوخ اوزاق محلله لردن بیرینه کی، گؤروم جاماعات نه ایشله مشغول اولور. پادشاه بیر اوچوق ائوین یانیندا کئچنده گؤرور کوچه قاپیسیندا بیر قولو چیرمالی، الینده قارا قلم، قارا کاغیز اولان کیشی چیخدی. پادشاه فیکیر وئریب گؤردوکی، کیشی نین الینده کی قارا کاغیزا نه ایسه آغ جیزما-قارا ائدیلب. او، کیشینی ساخلایب سوروشدو:

-دئ گؤروم کیمن و خالقین ائوینده نچه واختدیر نه ایشین وار؟

کیشی دئدی:

-ای پادشاه، ال چک گئت. منیمله ایشین اولماسین.

او، چوخ دئدی، بو آز ائشیتدی، آنجاق پادشاه کیشیدن ال چکمه دی. آخیری کیشی دئدی:

-من یازی یازانام. بو ائوده بو دقیقه بیر اوغلان دونیا یا گلدی کی، او، چوخ عیبه-جر و قارادیر. آدینا قاراقول دییه جکله. او، سنین قاپیندا قوللوق ائده جک. ایندی گلیم سنین قیزی نین قیسمتینی بونا یازدیم. پادشاه غضبله نیب دئدی:

-کیشی، نه بوش-بوش چرنله بیرسن؟ منیم قیزی می بیر کاسیبا تایمی ائدیرسن؟ سن بیلیرسن کی، بو عؤمرونده اولایلمز؟ کیشی دئدی:

-اونو بیل کی، هر نجه اولورسا-اولسون، منیم یازیما پوزو یوخدور. پادشاه دئدی:

-من سنین او یازینی پوزارام، سن ده گؤررسن. کیشی دئدی:

-یاخشی، گؤروشهریک. نه واخت کی، سن قیزینلا بو قارا قولون اوشاقلارینی اویناداجاقسان، اوندان من گلیب سنه دیهرم.

کیشی بونلاری دئییب یوخ اولدو. پادشاه ائولرینه گلیب خیلی فیکیرلشدی. گونلرین بیر گونونده پادشاهین اوغلو خسته نیر. پادشاه جار چکدیریرکی، بس کیم اوغلو مون دردینه علاج ائله سه، اونون قیزی می آلماقدان باشقا، بوتون ایستکلرینه عمل ائده جگم. پادشاهین اوغلونون دردینه چاره تاپان اولمور. همین واخت قارا اوشاق آرتیق بؤیوموشدو. او، گنجه یوخو گؤرور. یوخودا اونا دئییرلرکی، گئت شهرین کناریندا قایانین دؤشونده بیر ساری چیچک وار. اونو در، قوروت، دؤی، تۆک پادشاهین اوغلونون آغزینا. سونرا اوغلان ساغالا جاق.

پادشاه سندن سوروشاجاق کی، ایسته گین ندیر. اوند ا دئیرسن کی، سنه قول اولماق.

اوغلان او یانیر. ائله ده ائدیر. غرض، پادشاها قول اولور. پادشاه بیلیر کی، بو، همین قولدور. گونلر کئچیر، واخت دولانیر، پادشاهین قیزی دا، قارا قول دا عرصه یه گلیر. پادشاه فیکیرلشیر کی، نئجه اولورسا-اولسون، گرک بو اوغلانین باشینی اکم کی، قیزیم بونا قیسمت اولمایا.

بیر گون پادشاه بیر کاغیز یازیب قارا قول وئریر و دئیر کی، گئدرسن گوندوغان پادشاهی نین یانینا، بو کاغیزی وئررسن اونا، او، اؤز مؤهورونو ووراجاق بو کاغیزدا، سونرا گتیررسن. یازیق اوغلان دینمز-سؤیله مزجه کاغیزی جیبینه قویوب ائودن چیخیر. آز گئدیر، چوخ گئدیر، بیر قوجا کیشیه راست گلیر. قوجا سوروشور کی، آی اوغول، هارا گئدیرسن بئله؟ قارا قول دئیر:

-گئدیرم گوندوغان پادشاهی نین یانینا.

کیشی دئیر:

-اوند، آی اوغول، اونا دئن کی، بیر کیشی وار، دئیر دوز یئددی ایلدی بیر ساحه آلیب، هئی اکی-بئجه ریر، بیر محصول گؤتوره بیلیر. بس اونه ائتسین؟

قارا قول کیشینی آرخایین سالیب کی، مطلق دییه جه یم.

سونرا قارا قول یئنه یولونا داوام ائدیر. گئدیر چاتیر بیر دریانین کنارینا، گؤرور دریادان کئچه بیلیمه جک، بیر خیلی دوروب فیکیرلشیر. ائله بو واخت دریادان بیر قیزیل بالیق چیخیب اوغلانا دئیر:

-بیلیرم سن گوندوغان پادشاهی نین یانینا گئدیرسن. گل سنی بو دریادان کئچیریم. آما گرک منیم دردیمی ده اوندان سوروشاسان. اوغلان دئدی:

-دئ گؤروم سنین دردین ندیر؟

بالیق دئدی:

-منیم باشیمدا بیر آغری وار. آغری توتاندا آز قالیرام اؤلم.
اوغلان راضیلاشدی. بالیق اونو بئلینه آلیب دریانین او طرفینه آپاریر. اوغلان یئنه
یول آلیب گئدیر. خیلی گئندن سونرا گؤرور بیر کیشی اوتوروب قایانین
اوستونده. کیشی بونو گؤرجک گولومسه ییب دئدی:

-هه، قارا قول، آخیر کی، گلیب چیخدین یانیم. اول-اول گئت بو قایانین دالیندا
سو آخیر، اورادا یویون، گل سونرا دانیشاق.

اوغلان قایانین دالینا کئچیب یویوندو، آغاریب گلدی کی، گوندوغان پادشاهی
مؤهورون ووروب. سونرا او، اوغلانا دئدی:

-ای قارا قول، گئدرسین بالیغا دییرسن سنی دریانین او طرفینه کئچیرر. ائله کی،
بالغین بئلیندن ساحيله دوشدون، اونون بورنونون اوستونه بیر تپیک وور. او ائله
بیله جک سن قصدن ائدیرسن، سنه حیرصلنه جک. آما اونون بورنوندا کی لعل
یئره دوشن کیمی سن اونو گؤتور. لعل دوشندن سونرا بالغین باشی نین آغریسی
دا کسه جک. آپاریب او لعلی وئرسن یولدا گؤردویون کیشیه، یئری آلاسان.
کیشی چوخ سئوینه جک کی، محصول وئرمز ساحه یه سن لعل وئیرسن. سونرا
همین یئری قازدیریب تورپاغین آلتیندا کی قیزیل یاتاغینی چیخارارسان. اوردا بیر
گؤزل عیمارت و باغ-باغچا سالارسان. همین باغچانین محصولوندان آپارارسان
پادشاه سوقات. سونرا ایسه قیزینا ائلچی گئدرسین. پادشاه قیزین سنه وئره جک.
آما سن کیملیگین حاقیندا اونا هئچ نه دئمه.

اوغلان یولا دوشوب گلدی. پادشاه دئدیگی کیمی ده ائلدی. قارا قول چوخ
گؤزل بیر ائو تیکدیردی. سونرا ائوینده کیندن سوقات توتوب آپاردی پادشاه.

پادشاه بئله قییمتلی سوقاتلاری گؤروب حیرتلندی و اوغلان گئندن سونرا آروادینا دئدی:

-باخ، بئله بیر منیم قیزیما ائلچی گله، او دقیقه وئهرم.

سونرا پادشاه خیلی فیکیرلشدی. اونون مقصدی اوایدی کی، همین اوغلان قیزی آلسین. پادشاه دردینی داغیتماق اوچون سئیره چیخدی. او، گئدیپ بیر گؤزل باغچا گؤردو. بیر آز دا گئندن سونرا گؤردو بیر بؤیوک عیمارت وارکی، اؤز عیمارتی اونون یانیندا بیر هئچ دیر. سوروشدو بو عیمارت کیمنیدی؟ دئدیله، بیر اوغلانین. پادشاه اوغلانی یانینا چاغیرتدیریب گؤرمک ایسته دی. اوغلان گلنده پادشاه باخدی کی، بو ائله همین اوغلانیدی. پادشاهین دردیی ایکی قات آرتدی. او، ائوه گلیب درین فیکیرله غرق اولدو. بیر نئچه گون کئچندن سونرا پادشاه گؤردو اوغلان اونلارا گلدی. پادشاه تئز تداروک گؤرمه یه باشلادی. آخیردا اوغلان دئدی کی، من گلیمشم سنین قیزیما ائلچی لییه. پادشاه سئوینجیندن بیلمه دی نه اتسین. او، راضیلیق وئردی و توی خرجینی ده اؤز اوستونه گؤتوروب قیرخ گون، قیرخ گئجه توی ائدیپ قیزی قارا قولا وئردی.

گونلرین بیر گونونده پادشاهین بیر جوت نوه سی اولدو. اونلارین هر ایکسی اوغلان ایدی. تا پادشاهین سئوینجی آشیب-داشیردی. بیر گون گئجه پادشاهلا آروادی نوه لرینی گؤرمک اوچون قیزی گیله گئتدیلر. پادشاه نوه سینی قوجاغینا آلیب اوینادیردی. بیردن قاپی آچیلدی. پادشاهین بیرمی ایل اول گئجه کؤهنه محله ده گؤردویو قوجا کیشی ائوه گیردی. پادشاه اونو تانیدی. اؤزوندن آرخاين حالدا گولومسه بیردی. کیشی یاخینلاشیپ پادشاهلار دئدی:

-قبله ی عالم، بس دئیردین سنین یازینی پوزاجاغام. قیزیمی قارا قولا وئرمیه جه-یم. گؤرورسن کی، یازیا پوزو یوخدور.

پادشاه دئدی:

-من کی، قیزیمی قارا قولا یوخ، بیر بگلربگینه وئرمیشم.

کیشی گوله رک دئدی:

-سهو ائدیرسن، قبله ی عالم، بو ائله همین قارا قولدور. ایسته بیرسن اؤزوندن

سوروش. ائله بو وخت اوغلان پادشاه یاخینلاشاراق دئدی:

-دوغرودان دا، قبله ی عالم، سن وئردیگین کاغیدی چوخدان مؤهورله دیب

گتیرمیشم.

پادشاه آلیب کاغیذا باخدی. اونون گؤزلری کلله سینه چیخدی. بو وخت قوجا

کیشی یوخ اولدو. قارا قول ایسه بوتون باشینا گلنلری بیر-بیر نقل ائتمه یه

باشلادی. پادشاه هر شیئی بیلندن سونرا یئنیدن بؤیوک قوناقلیق ائتدی. سونرا

اونلار شاد-خرم یاشاماغا باشلادیلار.

قارامان

بیری وار ایدی، بیری یوخ اویدو، بیر قاری وار ایدی. بو قاری نین گؤزونون آغی-

قاراسی بیر اوغلو وار ایدی. اوغلونون آدی قارامان ایدی. بیر گون قارامانین

دوستلاری گلیب دئدیله:

-قاری ننه، قوی قارامان دا بیزنن مئشه یه اودونا گئتسین.

قاری دئدی:

-اوغول، منیم گؤزومون آغی-قاراسی، وار-یوخ بیرجه اوغلو وار، قورخورام.

قارامانین دوستلاری دئدیله:

-قورخما، قاری ننه، هئچ نه اولماز، قوی گئتسین.

قارامانین دوستلاری مئشه یه اودون ییغماغا گتتدیلر. اونلار مئشه ده بیر قویو گوردولر. قارامان دوستلارینا دئدی:

-اوشاقلار، گۆره سن بو قویودا نه اولاییلر. گلین دوشک بو قویویا.

اوشاقلاردان بیر سینی قویویا سالدییلار. او، قویویا دوشن کیمی چاغیردی:

-هارای، منی چیخاردین!

اوشاقلار اونو چیخارتدییلار.

قارامان دئدی:

-منی ساللایین قویویا. نه قدر های-هارای قوپارسام، سؤزومه باخمایین.

اوشاقلار اونو قویویا ساللادییلار. قارامان قویویا دوشن کیمی قیشقیردی، اونا محل

قویماییب، قویونون دیینه ساللادییلار. قویونون تکیندن قارامانین سسی گلدی:

-اوشاقلار، بورادا نه قدر ایسته سنیز شان بالی وار، قاب ساللایین، کسیم چکین یوخاری.

اوشاقلار قاب ساللادییلار. قارامان شان بالیندان کسپ قبا قویدو. اوشاقلار قابی

یوخاری چکدیلر. بالی گۆتوروب قاچدییلار. قارامان قویودا قالدی. او اوتوروب

قویودا چوخ گۆتور-قوی ائله دی. بیر ده گۆردو کی، بیر قاریشقا قویونون دؤواری

ایله گئدیر. قارامان بیچاغی چیخاریب دیواری اویمایا باشلادی. خئیلی اویموشدو

کی، بیردن اورادان یول آچیلدی. قارامان گۆردو کی، بیر گۆزل باغچادی.

باغچانین ایچینده گۆزل بیر عیمارت وار. قارامان اوتاغا گریب گۆردو کی،

اوتاقلار بوشدو. اوتاقلاری بیر-بیر گزیب ائشیکه چیخدی. گۆردو بودو، بیر یوغون

ایلان گلیر. تئز قاجیب تاختین آلتیندا گیزلندی. ایلان ایچهری گیردی، اونون

دالینجا دا بیر سورو ایلان ایچهری دولوشدو. قارامانین قورخودان آز قالدی باغری

یاریلا. ایلانلارین بؤیویو، شامیران ایلان چیخیب اوتوردو تاختین اوستونده. سونرا دئدی:

-ائی تاختین آلتیندا گیزله‌نن قارامان، گل یانیم، من سنه هئچ نه ائله‌مییه‌جه‌یم. او بیری ایلانلاردان دا قورخما، گل اوتور یانیمدا. قارامان یئریندن ترپنمه‌دی. شامیران ایلان بیر ده دئدی:

-ائی قارامان، دور گل یانیم، قورخما. سنینله ایشیم یوخدو. علاجسیز قالان قارامان قورخا-قورخا شامیران ایلانین یانینا گلدی. قارامان دئدی: -والله، من بورا قصدن گلمه‌میشم، منی یولداشلاریم قویودا قویوب گئتدیلر. من ده قویونون دووارینی اؤیدوم، گلیب بورا چیخدیم. ایلان دئدی:

-هئچ عیبی یوخدو، گل سنه بیر احوالات دانیشیم. اوندان سونرا سنی بورادان چیخاردارام.

قارامان ساکیتلشدی. شامیران ایلان قارامانا بیر احوالات دانیشدی. بو صُحبت دؤز یئددی ایل چکدی. آنجاق قارامان ائله بیلدی کی، جمعی بیر گون کئچیب. اودو کی، ایلانا دئدی:

-من دونندن بورادایام. ایندی آنام من سیز داریخیر، ایجازه وئر گئدیم. شامیران ایلان دئدی:

-نه بیر گون، دوز یئددی ایلدی کی، سن بورداسان. قارامان دئدی:

-بو نئجه اولان شئی دی؟ ایلان دئدی:

-سن منی اؤلدوره جکدین. اودو کی، من ائله بیر احوالات دانیشدیم کی،
عؤموردن یئددی ایل گلیب کئچسین.

قارامان آند-آمان ائله دی کی، اؤلدورمک فیکرینده دئیلم.

شامیران ایلان دئدی:

-بونو سن ییلمیرسن، آنجاق منه عیان اولوب. ایندی دور گئدک، سنی آپاریب
قویودان چیخاریم.

شامیران ایلان قارامانی بئلینه میندیریپ قویودان چیخارتدی. اونلار گؤروشوب
آیریلدی. شامیران ایلان دئدی:

-ائی قارامان، گئت آنجاق سن بیر ده منیم یانیم گله جکسن. اؤز ده منی اؤلدوره
جکسن.

قارامان دئدی:

-ئججه اولاییلر کی، بو یاخشیلیقدان سونرا من سنی اؤلدوروم؟ هئچ الیم گلرمی؟
شامیران ایلان دئدی:

-بیر سؤزدو دئدیم، یادیندا قالسین.

قارامانلا شامیران ایلان مئهریبانلیقلا آیریلدی. ایلان قویویا دوشدو. قارامان دا
اؤلرینه گئتدی.

قارامان آناسینی گؤروب تانیما دی. آناسی چوخ قوجالمیشدی. یئددی ایل ایدی
کی، آنا اؤز اوغلونو گؤرمه میشدی. اودو کی، قاراماندان خبر آلدی:

-اوغول، ایندی یه کیمی هارادایدین؟

قارامان دئدی:

-سوروشما آنا، باشیما قضا-قدر گلیمیشدی. بو یئددی ایل عرضینده ایلانلارلا بیر
یئرده قالمیشام. بدنیم ایلان کیمی قابیق قویوب.

آناسی بیر سۆز دئمه‌دی. آنا-بالا بیر یئرده یاشاماغا باشلادیلار.
قارامان گیلین شهرینده بیر پادشاه وار ایدی. آزارلامیشدی. طیبیلر شامیران ایلانین
یاغینی اونون دردینه درمان دئمیشدیلر. وزیر-وکیل بوتون شهرین جماعتینی بیر
یئره ییغیب دئدی:

-گرک شامیران ایلانی تاپیب گتیره سیز، یاغینی چیخاراق. پادشاهین بدنینه ووراق
کی، ساغالا.

یئر-یئردن دیللندیلر:

-بونو کیم انده بیلر؟ هئچ کس او ایلانی تاپا بیلمز.

بیر چوغول وار ایدی. او دئدی:

-بس فیلان قاری نین اوغلو قارامان شامیران ایلانلا یئددی ایل بیر یئرده قالیب. بو
ایشین عؤده سیندن گلسه ، او گلر.

امر اولوندو کی، قارامانی تاپیب گتیرسینلر.

اونو تاپیب گتیردیلر. وزیر-وکیل قارامانا دئدی:

-گرک سن گئدیپ شامیران ایلانی گتیره سن.

قارامان بویون قاجیرتدی. بئله ده اونو حده‌له‌دیلر کی، تاپیب گتیرمه‌سه ، بویونو
وورولاجاق. قارامان چار-ناچار راضیلاشدی. دوروب شامیران ایلانین یاشادیغی
قویونون باشینا گلدی، ایپله قویویا دوشدو. همین یئر گلدی. ایلانلاری گؤرمه
دی. بیر آزدان شامیران ایلان گلدی، قارامان اونو گؤرن کیمی تاختین آلتیندا
گیزلندی. شامیران ایلان تاختدا ایلشدی. دئدی:

-ائی قارامان، دور گل یانیم، سنه دئدیم کی، منی اؤلدوره جکسن؟ گؤردون ائله
ده اولدو.

قارامان دوروب ایلانین یانینا گلدی. یانیندا اوتوروب آغلاماغا باشلادی. ایلان دئدی:

-آغلاما، دور گئدک. آنجاق من هئچ کیمه ال وئرمیه جهیم کی، منیم باشیمی کس سین، تک سندن ساوایی. آنجاق منیم باشیمی کسندہ بیر قاریش باشیمدان، بیر قاریش دا قویروغومدان کسب دسمالین آراسیندا گتیریب بو قویو یا سالارسان. من دؤنوب اولاجام یئنہ همینکی ایلان. آنجاق منیم یاغیمی پادشاهین بئلینه ووران کیمی اؤله جک.

قارامان اونو گؤتوروب پادشاهین مئیدانینا گتیردی. مئیدان سولاندی، جماعات ییغیلدی، هئچ کس یاخینا گله بیلمه دی. کیم ایلانا ساری گئتدیسه، ایلان اونون اوستونه سیچرادی، دئدیله:

-بونو هئچ کس اؤلدورنمز، اؤلدورسه قارامان اؤلدورر.

قارامان مئیدانا گیردی. شامیرانین بوینونو قوجاقلایب آغلاماغا باشلادی. جماعات بو ایشه مات قالدی. قارامان شامیران ایلانین دئدیگی کیمی ائله دی. ایلانین بیر قاریش باشیندان، بیر قاریش دا قویروغوندان کسب گتیریب قویو یا آتدی. ایلانین یاغینی چیخارتدیله. پادشاهین بدنینه ووران کیمی پادشاه گبه ریب اؤلدو.

جماعات ییغیلدی کی، تزه دن پادشاه سئچسینلر. شاهلیق قوشونو اوچوردولار. قوش هرلندی-فیرلاندی، گلیب قارامانین باشینا قوندو. اونو پادشاه سئچدیله. قارامان قوجا آناسینی دا گتیزدیریب سارایدا شاد-خرم یاشاماغا باشلادی. اولار یئیپ-ایچیب یئره کئچدیله، سیز ده شاد-خرم یاشاییب دؤوره کئچین.

قوش ایله شاهین قیزی

بیری وار ایدی، بیری یوخ ایدو. بیر پادشاه وار ایدی. بو پادشاهین بیر درد ی وار ایدی کی، اودا اؤولاد درد ایدی. گونلرین بیر گونو بیر درویش گلیب پادشاها بیر آلما وئریب دئییر:

-بو آلمانی یاری بؤل. یاریسینی اؤزون یئ، یاریسینی دا آروادین یئسین. اوندا اؤولادینیز اولاجاق.

پادشاه ائله بئله جه ده ائتدی. آلمانی بؤلوب یاریسینی اؤزو یئدی، یاریسینی دا آروادینا وئردی.

گونلرین بیر گونو پادشاهین آروادی یاتیب یوخودا گؤردو کی، اونلارین بیر قیزی اولوب، قیز بؤیودو کدن سونرا اونو بیر قوش گؤتوروب قاچیریر.

آرواد یوخودان اویانیب یوخوسونو پادشاها ناغیللادی. آیلار، گونلر کئچدی، پادشاهین بیر قیزی اولدو. قیز آیینان-گونون بؤیودو. تنزلیکله قیرخ اینجه بئل قیزا قوشولدو.

بیر گون قیز آتا-آناسیندان خبرسیز کنیزلرله باغا گزمه یه چیخدی. او، ائله تزه جه باغی گزیردی کی، بیردن بیر قوش یئره شیغیییب، اونو جایناغینا آلیب، گؤیه قالدی.

قوش قیزی گؤیون اوزونده کی ائوه گتیردی. اونلار بیرلیکده عؤمور سورمه یه باشلادیلار. آنجاق گئجه اولاندا قوش کاسادا قیزا نه ایسه وئیردی. قیز بونو ایچیپ یوخویا گئدیردی. او، هله ده قوشون سیرینی بیلمیردی.

گونلر، آیلار کئچدی. گونلرین بیر گونو قیزین یادینا آتا-آناسی دوشور. اوتوروب آغلاماغا باشلاییر. قوش ائوه گلیب گؤرور کی، قیز آغلا ییر. قیزین نه سببه آغلادیغینی سوروشور. قیز دئییر کی، بس، اوره ییم آتا-آنامی ایسته ییر.

قوش قیزا بئش گون مؤهلت وئریر، دئیر کی، سنی بئش گوندن سونرا آغاجین آلتیندا گؤزلییه جم. قوش قیزی گتیریب همین آغاجین آلتینا قویدو. آتا-آناسی قیزلاری نین گلمه سینی گؤروب چوخ سئویندیلر. یئمک-ایچمه یه باشلاندی، شنلیک دوزلدی. اونلار قیزلاری ایله بیرلیکده یئییب-ایچیب شنلنمه یه باشلادیلار. آناسی قیزیندان سوروشدو:

-بس او قوش کیمدی؟

قیز نه اولموشدوسا، هامیسینی آناسینا دانیشدی.

آناسی قیزینا دئدی:

-قیزیم، آل بو پارچا پامبیغی آپار. اوسنه نه وئرسه، سن اونو آغزیندان تئو کرسن، پامبیغی دا سینه یه قویارسان. پامبیق سویو اؤزونه چکه جکدی. بو مینواللا بئش گون کئچدی. قیز همانکی آغاجین یانینا گلدی. قوش اونو گؤتوروب یئنه گؤیه قالخدی.

بیر نئچه گون کئچدیکدن سونرا، بیردن قیزین یادینا آناسی نین سؤزلری دوشدو. ائله کی، گئجه اولدو، قیز پامبیغی سینه سینه قویوب گؤزله مه یه باشلادی. قوش یئنه اولکی کیمی سویو گؤتوروب قیزا وئردی. قیز ایچدیگده سو آغیزی نین بئیروندن تئو کولدو، اؤزونو یوخولوغا ووردو. گؤزونون آلتینجا باخماغا باشلادی کی، گؤرسون آخیری نه اولاجاق. بیر ده گؤردو کی، قوش جیلدینی دییشدی، گؤزل-گؤیچک بیر اوغلان اولدو. گلیب قیزین یانیندا اوزاندی. قیزی بیر آز اوخشادیقدان سونرا یوخویا گئتدی. قیز اوغلانی یوخویا وئردیکدن سونرا آیاغا قالخدی. او، اوغلانا تاماشا ائتمه یه باشلادی. اوغلان او قدر گؤزل ایدی کی، قیزین آز قالدی عاغلی باشیندان چیخسین. آنجاق اوغلانین گؤبه یینده بیر قیفیل،

باشیندا ایسه بیر آچار وار ایدی. قیز آچاری گۆتوروب قیفیلی آچدی. اونون قارشیسیندا گئیش، منظره لی، بۆیوک بیر شهر آچیلدی.
 قیز شهری گزمه یه باشلادی. گۆردو کی، بیر درزی اوشاق پالتاری تیکیر. قیز درزیدن سوروشدو:

-درزی، او پالتاری کیمه تیکیرسن؟

درزی جاواب وئردی:

-قوشپاشانین اوغلو اولاجاق، اونون اوغلونا تیکیرم.
 قیز بیر آز گئتدیکدن سونرا بیر بئشیک قاییرانا راست گلدی.
 قیز سوروشدو:

-بو بئشیگی کیمه دوزلدیرسن؟

جاواب وئردی:

-قوشپاشانین اوغلو اولاجاق، اونون اوچون قاییرام.
 قیز بئله لیکله بوتون شهری گزیب قورتاردی. کیمدن سوروشدو کی، نه قاییریرسینیز، بونلاری کیمه قاییریرسینیز، هامی بیر آغیزدان جاواب وئریب دئدی کی، قوشپاشانین اوغلو اولاجاق، اونون اوچون قاییریریق.
 قیز گلیب قاپی نین آغزینا چاتدی. قاپی نین هر طرفینه بیر سبد اوزوم قویولموشدو. قیز ایستهدی کی، بیر سالخیم اوزوم گۆتوروب یئسین. ائله الینی بیر گیله یه وورماق ایسته ییردی کی، بیردن قوشپاشا سیچراییب یئریندن قالخدی. دئمه بو سبدده کی اوزوملر اوغلانین جانی ایمیش.

قوشپاشا گۆردو کی، قیز اونون بوتون سیرلارینی اؤیره نیب. هم ده اونو بوتون شهرین آداملاری گۆروب. او، قیزی ائولرینه گۆندرمک قرارینا گلدی.

قوشپاشانین اوچ باجیسی وار ایدی. بۇیوک باجیسی نین کنیزلری ایله اورتانجیل باجیسی نین کنیزلری قورد، کیچیک باجیسی نین کنیزلری پیشیک ایدی.

قوشپاشا اۆز چلیگینی قیزا وئریب دئدی:

-یول ایله گئندنه قاباغینا بیر دسته ایت، بیر دسته قورد، بیر دسته ده پیشیک چیخاجاق. سن بو چلیکله اونلاری قووارسان، اوندان اونلار قاییدیپ گئنه جکلر.

قیز یولا دوشوب گئتمه یه باشلادی. بیر آز گئتمیشدی کی، بیر چشمه نین باشینا گلیب چیخدی. گۆردو کی، بیر دسته ایت اونا طرف گلیر. قوشپاشانین دئدیگی سۆزلر اونون یادینا دوشدو. او، چلیگی ایتلره طرف توتوب دئدی:

-آی اللهین حیوانی، چیخیب گئدین، منیم اۆز دردییم اۆزومه بسدی.

بونو دئین کیمی ایتلر چیخیب گئتدیلر. دئمه بو ایتلر قوشپاشانین بۇیوک باجیسی نین کنیزلری ایمیش. اونلار گئدیپ خانیم خبر وئردیلر کی، بس قوشپاشانین آروادی یول ایله گئدیر. بۇیوک باجی دئدی:

-ایشینیز یوخدو، قویون یولو ایله چیخیب گئتسین.

قیز بیر آز دا گئدیپ بیر مئشه لیگه چیخدی. یئنه گۆردو کی، اوزاقدان بیر دسته قورد اونا طرف گلیر. او، یئنه اولکی کیمی چلیگی اونلارا طرف توتوب دئدی:

-آی اللهین حیوانی، چکیلیب گئدین. منیم اۆز دردییم اۆزومه بسدی.

قوردلار گئدیپ خانیم خبر وئردیلر کی، قوشپاشانین آروادی یول ایله گئدیر. اورتانجیل دئدی:

-ایشینیز یوخدو، قویون یولویلا چیخیب گئتسین.

قیز بورادان دا کئچیب، یولونا داوام ائدیر. گلیب بۇیوک بیر چؤللو یه چیخیر. یئنه گۆرورکی، بیر دسته پیشیک اونا طرف گلیر. بو پیشیکلر ده قوشپاشانین کیچیک

باجیسی نین کنیزلری ایتمیش. پیشیکلر گلیب قیزا یاخینلاشیر. قیز یئنه چلیگی اونلارا طرف توتوب، دئیر:

-آی اللهین حیوانی، چکیلیب گئدین. منیم اؤز دردییم اؤزومه بسدی. پیشیکلر گئدیپ خانیم خبر وئردیلر کی، قوشپاشانین آروادی یول ایله گئدیر. کیچیک باجی کنیزلرینه دئیر:

-گئدین اونو بورا گتیرین. گۆرک نه ائدیپ کی، قوشپاشا اونو قووب. کنیزلر گئدیپ قیزی خانیمین یانینا گتیردیلر. کیچیک باجی ایله قیز بیر یئرده یاشاماغا باشلادیلار. قیز دا باشینا گلن لرین هامی سینی اونا دانیشدی. آیلار، گونلر کئچدی. قیز یاتدی. اونون بیر اوغلو اولدو. اوغلونون دا گۆبه بینده بیر قیفیل، باشیندا بیر آچار اولدو. بونلار بوردا یاشاماقدان اولسونلار، گۆرک قوشپاشا قیزی قوواندان سونرا نه فیکره دوشور.

بیر نچه آی کئچندن سونرا قوشپاشا پشمانلا بیر. یادینا دوشور کی، آروادی گئدنده بویلو اویدو. بئله فیکره گلیر کی، گئدیپ باجیلاریندان سوراقلاشسین. بلکه اونلار آرواددان بیر خبر وئردیلر.

او، یولا دوشوب بیرینجی بویوک باجیسی نین یانینا گلیر. باجیسیندان آروادینی گۆروب-گۆرمه دیگینی سوروشور. بویوک باجی دئیر کی، اونو گۆردوک، آما بیلمه دیک هارا گتتدی. قوشپاشا بوردان چیخیب اورتانجیل باجیسی نین یانینا گلیر. بو باجیسی دا بویوک باجیسی نین دئدیگینی دئیر. قوشپاشا بوردان دا چیخیب، دوز بیرباشا کیچیک باجیسی نین یانینا گلیر. کیچیک باجیسی اونو ایچهری چاغیریر. بیر آز یئیب-ایچدیکن سونرا، اوشاغینی گتیریب قوشپاشایا وئیر.

قوشپاشا گۆرورکی، اوشاغین دا گۆبگینه قیفیل، باشیندا آچار وار. قوشپاشا کیچیک باجیسینا راضیلیق ائدیپ آرواد-اوشاغینی دا گۆتوروب ائوه قایدیر. بو گوندن قوشپاشا قوش جیلدینه گیرمه‌دی. آرواد-اوشاغیلا بیرلیکده خوش، فیراوان عۆمور سوروب یاشاماغا باشلادی.

گۆیدن اوچ آلما دوشدو: بیر منیم، بیر ناغیل دئییه نین، بیر ده اۆزومون. سیز ساغ، من سالامات.

قولوبگین ناغیلی

بیری واردی، بیری یوخدو. قدیم زامانلاردا قولوبگ آدلی بیر کیشی واردی. قولوبگ اوغول-اوشاقدان بول، آما وار-دؤولت ساریدان چوخ کاسیب ایدی. او، عاییله سینی گوجلّه دولانديریردی. بیر حصیردی، بیر محمدنصیر. بیر یاندان دا قوجالیق اونا آمان وئرمیردی. بیر گون قولوبگ اوشاقلاری نین آجیندان آغلادیغینی گۆروب دؤزمه دی، اۆزونو اۆلدورمک قرارینا گلدی. او، داغین باشینا چیخیب اۆزونو آتماق ایسته‌ییردی. بیردن گۆردوکی، ایکی داغ بیر-بیرله قووشوب آرالانیر. قولوبگ فیکیرلشدی کی، اۆزومو بورادان آتسام داها یاخشی اولار. جانیم دا بو عذاب-اذیتدن قورتارار. او، اۆزونو قایادان آتدی، آما اۆزو ده اینانا بیلمیردی کی، ساغ قالیب. قولوبگ اۆلمه دیگی اوچون تأسوف لنسه ده، چار-ناچار آیاغا قالخیب یولا دوزلدی کی، آرخادان سس ائشیتدی:

- قولوبگ، آی قولوبگ.

قولوبگ آرخایا چئوریلنده گۆزلرینه اینانمادی. گۆزل بیر ایلان اینسان کیمی دیل آچیب اونو سسله ییردی. قولوبگ فیکیرلشدی کی، قیسمتیم ائله بورا قدرمیش.

یقین ایلان منی اۆلدوره جک. یا الله، دئییب ایلانا طرف گتدی. او، ایلانین یانینا چاتان کیمی ایلان باشلادی اینسان کیمی دانیشماغا:

-آی قولوبگ، من سنی یاخشی تانییرام. بیلیرم کاسیپچیلیق سنی بورایا گتیریب چیخاریب. آما غم یئمه، دینلری دینله، سونرا عمل ائت. اگر منی دینله ییب عمل ائتسن اوندا بوتون آرزولارینا چاتارسان. باخ، بو یوللا دوز گئدرس، بیر آز گئتمه میش گۆره جکسن کی، پادشاهین آداملاری پادشاهین یوخوسونو یوزماق اوچون تعبیرچی آختاریر. پادشاه اوتوز دوققوز تعبیرچی نین بوینونو ووردوروب، چونکی اونلاردان هئچ بیر اونیون یوخوسونو یوزا بیلمه ییب. ایندی شهرده هئچ کیم قورخوسوندان پادشاهین سارایینا یاخینلاشا بیلیمیر. آما سن قورخما، اونلارا دئی کی، پادشاهین یوخوسونو یوزماق ایسته یرم. اونلار سنی پادشاهین یانینا آپاراجاق. پادشاهی گۆرن کیمی دئیرسن:

-ای قبله ی-عالم، سن یوخودا گۆرموسن کی، گۆیدن جاناوار یاغیر. پادشاهین یوخوسونو یوزوب دئیرسن کی، سنین مملکتینده آجلیق اولاجاق، اینسانلار بیر-بیری نین اتینی یئیه جک، اوغورلوقلا بیر تهر گون کئچیره جکلر. پادشاهین یوخوسونو یوزدوغون اوچون سنه خیلی قیزیل-گوموش وئره جک. قیزیل-گوموشو گتیررسن، منیمله یاری بؤلرسن، یاریسی ایسه سنین عؤمرونون سونونا قدر بس ائدر.

ایلان بو سۆزلری دئییب یوواسینا چکیلدی. قولوبگ ائله بیلردی ایلان اونو آلدادیب، آما بیر آز گئتمیشدی کی، گۆردو ایلانین دئدیگی کیمی پادشاهین آداملاری یوخو یوزماق اوچون تعبیرچی آختاریر. او، پادشاهین حضورونا گلیب ایلانین دئدیکلرینی سؤیله دی.

قولوبگ یوخونو یوزاندان سونرا پادشاه اونا خیلی قیزیل-گوموش وئریب یولا سالدی. اونون یولو ایلانین یوواسی نین یانیندان کئچیردی. او یووا یا یاخینلاشاندا گۆردو ایلان یووانین آغزیندا قیوریلیب یاتیب، یووانین ایچه ریزی ایسه لعل-جواهراتلا دولودور. طاماح قولوبگ کیشیه گوج گلدی. او، ایلانین یوواسیندا کی لعل-جواهراتی دا گۆتوروب یولا دوشدو. بیر گون پادشاه یئنه یوخو گۆرور، یوخوسونو یوزماق اوچون قولوبگین دالینجا آدام گۆنده ریر، قولوبگین جانینا قورخو دوشور، فیکیرلشیر کی، داها آخیریم چاتیب. کئچن دفعه پادشاهین یوخوسونو ایلان یوزوب، منی بو قدر وار-دؤولت صاحیبی ائتدی. من ایسه نانکورلوق ائدیپ ایلانین یوواسیندان اوغورلوق ائتدیم. ایندی داها هئچ کیم منه کؤمک ائتمیه جک، پادشاه ایسه بوینومو ووردوراجاق. ایلانین یانینا گئتمه یه اوزوم یوخدور. پادشاهین وئردیگی قیزیل-گوموش بیر یانا دورسون، ایلانین دا وار-دؤولتینی تالان ائتمیشم. قولوبگ اوشاقلاری ایله گۆروشوب، حالاللاشیب یولا دوشور. اونون یولو ایلانین یوواسی نین یانیندان کئچیردی. قولوبگ یووانی تنزجه آدلایب کئچمیشدی کی، گۆردو ایلان یئنه اونو سسله ییر:

قولوبگ، آی قولوبگ، کئچن دفعه وعدینه خیلاف چیخدین. آما قورخما، من سنی اؤلدورمیه جه یم. بیلیرم یئنه پادشاهین یوخوسونو سن یوزمالیسان. گئدرسن پادشاهین یانینا، یوخونو یوزوب دئیرسن کی، پادشاه ساغ اولسون، یوخودا گۆرموسن کی، گۆیدن یاغیش عوضینه قیلینج یاغیر. بونون معناسی اودور کی، سنین مملکتینله باشقا مملکتلر آراسیندا آرامسیز موحاریبه لر اولاجاق، قان سو یئرینه آخاجاق، هامی بیر-بیرینی قیلینجدان کئچیره جک. پادشاه بو دفعه ده سنه خیلی بخشیش وئره جک. بو دفعه ده بخشیشین یاریسی منه چاتمالیدیر.

ایلان بو دفعه سۆزونو قورتاران کیمی یوواسینا چکیلدی. قولوبگ کیشی ده یئنه اولکی کیمی خیلی بخشیش آلیب گئری قاییتدی. او، ایلانین یوواسی نین یانینا چاتاندا گۆردوکی، ایلان باشینی یووادا، قویروغونو چۆلدە قویوب یاتیب. بو دفعه ده طاماح قولوبگه گوج گلدی. او، یئنه اولکی کیمی وعدینه خیلاف چیخاراق ایلانین قویروغونو قیلینجلا ووروب و پادشاهین وئردیگی بخشیشی گۆتوروب ائوینه قاییتدی. آرادان خیلی واخت کئچمیشدی. بیر گون پادشاهین یوخوسونو یوزماق اوچون یئنه قولوبگی چاغیردی. قولوبگ بو دفعه ایسته دی بو ایشدن بویون قاچیرسین، آما گۆردوکی، بونولا او اۆزونو خلاص ائده بیلیمه جک. کور-پشمان یولا دوزلدی.

ایلانین یوواسی نین یانیندا کئچمک ایسته بیردی کی، ایلان یئنه اونو سسله مه یه باشلادی. او، قولوبگی یانینا چاغیریب دئدی:

-ایکی دفعه منی آلداتدین. آما بو دفعه قایداندا بورادان کئچرسن، سنه دئیله سی سۆزوم وار. هم ده گتیره جه یین قیرخ دوه قیزیل-گوموشو منیمله تن بۆله جکسن. بو دفعه پادشاه یوخودا گۆروب کی، گۆیدن قویون یاغیش کیمی یاغیر. پادشاهین یوخوسونو یوزوب دئیرسن کی، پادشاه ساغ اولسون، یوخودا گۆرموسن کی، یاغیش عوضینه گۆیدن قویون یاغیر. قویون ایسه بوللوق، ساکیت لیک، خوشبخت لیک رمزیدیر. سنین مملکتینده بوندان سونرا هامی مهربان، ساکیت دولاناجاق. خوشبخت لیک یئر اوزوندن اسکیک اولمایاجاق. هامی فیراوان، خوش عۆمور سوره جک. پادشاه بو سۆزلری ائشیدن کیمی سنه قیرخ دوه یوکو قییمتلی هدیه لر وئره جک، بو دفعه هدیه لری تن یاری بۆلمه لی ییک. آما یادیندا ساخلا کی، بیر داها مندن قاچا بیلمزسن. قولوبگ بو دفعه ده ایلانین دئدیگی کیمی خیلی وار-دؤولت، لعل-جواهراتلا گئری قایدیدردی. او، ایلانین

یوواسی نین یانینا چاتان کیمی دوه کاروانینی ساخلایب ایلانی سسله مه یه باشلادی. ایلان یووادان چیخان کیمی قولوبگ دیللندی:

-بیلیرم، بو دفعه سن منی ساغ بوراخمایاجاقسان. ایکی دفعه سنه خیانت ائتدیگیم اوچون بو دفعه بونلارین هامیسینی سنه وئیرم. ایلان قولوبگین سؤزلرینه گولوب دئدی:

-منه سنین وار-دؤولتین لازیم دئیل. او پادشاهین یوخوسو دا ساده یوخو دئیل. پادشاه بوتون مملکتی اداره ائتدیگی اوچون خالقین، رعیتین، دؤورون، زمانه نین فیکرینی چکدیگی اوچون بوتون بونلاری یوخودا گؤروردو. سنین منه خیانت ائدیپ منی آلداتماغین ایسه سندن آسیلی دئییلدی، چونکی زمانه، دؤوران اؤزو بونو سندن طلب ائدیردی. پادشاهین بیرینجی دفعه یوخودا گؤردویو جانلارلا علاقه دار اولاراق هامی بیر-بیری نین وارینی اوغورلادیگی کیمی سن ده منیم یووامداکی وار-دؤولتی اوغورلایب قاچدین. سنده گناه یوخ ایدو، چونکی زمانه بئله ایدی. ایکینجی دفعه ایسه پادشاه یوخودا قیلینج گؤرموشدو. بونا گؤره ده سن منیم قویروغومو یارالایب یئنه ده وار-دؤولتیمنی الیمدن آلدین. بو دفعه ایسه پادشاه یوخودا قویون گؤروب. قویونسا ساکیت لیک، خوشبخت لیک رمزی اولدوغوندان هامی خوشبخت یاشاییر، اؤلکه ده بوللوق، فیراوانلیق حؤکم سورور. باخ سن ده زمانه نین طلبینه گؤره بو وار-دؤولتی منه وئیرسن. منه ایسه بونلارین هئچ بیر لازیم دئیل، چونکی من ایلانلار پادشاهی نین قیزی یام. ایندی بونلارین هامیسینی گؤتور قایت، اوشاقلارینلا خوشبخت یاشا. من سنی باغیشلا بیرم، چونکی گناه سنده یوخ، زمانه ده ایدی.

قیز و آیی

بیری واردی، بیری یوخدو، بیری کیشی ایله بیری آروادین تاتی آدلی بیری قیزی واردی. اونلار اؤز قیزلارینی چوخ سئویردیله. قیز دا نه قیز... یئمه، ایچمه، خط-خالینا، گول جامالینا حیران قال. آیا دئییردی سن چیخما، من چیخیم. گونلرین بیری گونو قیز یاخینلیقدا اولان چایا پالتار یوماغا گئدیر. چایدا بیری آیی اونو گؤرور. قیزین گؤزلیگینه واله اولان آیی اونو گؤتوروب اؤز ماغاراسینا آپاریر. قیز چوخ قورخور، لاکین آیی قیزا هنج نه ائله میر، او، قیزی سئویر. قیز گؤرورکی، آیی اونو عزیزله بیر، داها اوندان قورخمور.

گونلر کئچیر، قیز و آیی بیر-بیرلرینی سئومه یه باشلایر، قیز آیی یا دانیشماق اؤیره دیر. آیی قیزین آدینی و بعضی باشقا سؤزلری اؤیره نیر.

قیز ائوده (ماغارادا) قالیر، ماغارانی سلیقه یه سالیر. آیی ایسه یئمک آختارماغا گئدیر، گتیردیگی حیوان ات لرینی قیز بیشیریر. آیی یا بیشیریلیمیش ات یئمگی اؤیره دیر. تاتی موختلیف اوتلاردان آیییا و اؤزونه پالتار حاضیرلایر. آیی و تاتی بئله بیر حیات سورورلر. آییلر، ایللر گلیب کئچیر. تاتی نین بیری اوغلو اولور. اونلار چوخ شاد اولورلار. آییلر کئچیر. بؤیودوکجه اوشاق گؤزلله شیر. هر گون آیی چؤلدن بیری آز بوغدا سونبولو ییغیب گتیریر. تاتی بوغдалاری تمیزله بیر، دؤیوب اون حاضیرلایر و آیی یا دئییر:

-ایندی بوندان دادلی و عطیرلی چؤرکلر بیشیره جگم، یسن، لذتیندن دویمایا جاقسان.

تاتی بوندان خمیر یوغورور، گؤرورکی، ائوده سو قورتاریب آیی یا دئییر:

-نه واختا قدر من دوستاق کیمی یاشایاجام، اذن وئر سو گتیرمه یه گئدیم. یولدا فیکیرلشیرکی، نئچه ایلدیر آیری دوشموشم، تنز گئدیم آتا-آنامی گؤروم گلیم.

تاتی ائولرینه گئدیر. چوخدان بری اؤز قیزلارینی ایتیرن آتا-آنا قوجالیب درد-قوصه دن تانینماز اولموشدولار. اونلار تصادوفا ایچهری گیرن قیزا طرف باخیر، هئچ گؤزلرینه اینانمیرلار. تاتی سئوینجک اونلارلا گؤروشور. گئری قاییتماق ایسترکن آتا-آناسی اجازه وئرمیر. قیزین دردینی سوروشوب بیلیمک، بس نه اوچون ایندییه قدر بیر خبر وئرمه دیگینی اؤیرنمک ایسته ییرلر. قیز نه قدر چالیشیر، آتا-آناسی اونو بوراخمیر.

آیی چوخ گؤزله ییر، تاتی گلیب چیخمیر. آیی گؤرورکی، اوشاق آغلاییر، خمیر ده آجیبیب، پیق-پیق ائده-ائده شیشیر. آیی ماغارادان بائیرا چیخیب چاغیریر: -آی تاتی، اوشاق آغلاییر، خمیر پیق-پیق ائله ییر. آیی بیر نئچه دفعه چاغیریر، قیزدان سس گلمه ییر. آیی ماغارایا قایدیر، بیر آغلایان اوشاغا، بیر ده قیزین بوش یئرینه باخیر. تاتینی حدسیز محبتله سئون آیین اوره گی سیخیلیر، چوخ داریشیر. بیر-ایکی گون گزیب مئشه نی آختاریر. قیزی تاپا بیلیمیر. ماغارایا گلیب اوشاغی اؤپور، سونرا اوره گی پارتلایب اؤلور.

آتا-آناسی تاتینین فیکرینی اؤیرندیکدن سونرا اونو دوستاق کیمی ائوه قاتیب قاپینی کیلیدله ییرلر.

آیلار، ایللر اؤتور. تاتینین آتا-آناسی اؤلور. تاتی مئشه یه آیینی آختارماغا گئدیر. گلیب ماغارایا چاتیر، گؤرورکی، ماغارا اؤچوب، کؤهنه لیب، ایچهری گیریپ چوخ آختاریر، بیر نئچه سوموک و دمیر پارچاسیندان باشقا بیر شی تاپمیر. دوشونورکی، یقین آیی اؤلموش، سوموکلر ده اونونکودور. تاتینین ده اوره گی پارتلایب و همین ماغارادا اؤلوب قالیر.

قیسمت بئله ایمیش

بیری وار ایدی، بیری یوخ ایدو. کئچمیش زاماندا آدلی-سانلی بیر پادشاه واردی، اونون اوولادی اولموردو. پادشاه بیر گون آروادیندان ایجازه آلیرکی، باشقاسی ایله ائولنسن، آروادی راضی اولور. پادشاه یئنه بیر آرواد گتیریر. آیلار، گونلر اؤتوشور. یئنی گلن آروادین بیر اوغلو اولور. امر ائدیرکی، گرک او بیری آروادینی اؤلدورتدوره سن. پادشاه ناعلاج قالیر، جلادی چاغیریب دئیرکی، آپار بو آروادی اوزاق بیر یئرده اؤلدور، قانلی پالتارینی منه گتیر. جلاد آروادی اوزاق بیر یئره آپاریر. آرواد نه قدر یالواریسا، اولمور. جلاد اولجه اونون قوللارینی وورور. سونرا یازیغی گلیر اؤلدورمور. قانا بولاشمیش پالتاری گؤتوروب شاهین حضورونا آپاریر. دوشونورکی، بونو بورادا قورد-قوش یئیه جک، پادشاه ائله بیله جک کی، من اؤلدورموشم. آرواد یارالی حالدا زاریلدایر. بو واخت یاخینلیقدان کئچن بیر چوبان سسی ائشیدیر، آختارا-آختارا گلیب بو قادینی تاپیر. گؤرورکی، بیر چیلپاق قادین یارالی حالدا زاریلدایر. تئز کورکونو چیخاریب قادینی بورویور، گؤتوروب آپاریر. داوا-درماندان سونرا قادین ساغالیر، آنجاق فیکیر-خیالدان گئجه-گوندوز آغلاییرکی، داها قوللاری یوخدور. دوشونورکی، نه ایش گؤره بیلرکی، بیر تیکه چؤرک قازانسین.

چوبان بیلدیریرکی، اونو سئویر، اونولا ائولنمک ایستیر. چوبانین آروادی چوخدان اؤلموشدو. قادین راضی اولور. باشینا گلهنی دانی شیر. چوبانلا ائوله نیرلر، نهایت، بو قادینین بیر اوغلو اولور. اوغلانین آدینی قادین اؤزو قویور: "قیسمت بئله ایمیش". اوغلان بؤیویور، بویا-باشا چاتیر. بیر گون آتاسی ایله قویون آختارماغا گئدیر. اورادا قامیشدان اؤزونه بیر یاخشی نئی قاپیریر. هر گون بو نئی له گؤزل هاوالار چالیر. بیر گون همین پادشاه ولایتی گزه-گزه گلیب

بورایا چاتیر. گؤرورکی، بیر بالاجا اوغلان ائله نئی چالیرکی، آدام واله اولور. بیر آزدینله دیکدن سونرا اوغلانا بیر نئچه قیزیل وئریب گئدیر. اوغلان ائوه گلیب گؤردوکلرینی آناسینا ناغیل ائدیر. آناسی نیشانه لریندن تانییرکی، اوغلونا قیزیل وئرن اونون کئچمیش اریدیر. تئز دم-دستگاه دوزلتدیریب چوبانی ائوه چاغیریب دئییرکی، پادشاهیمیز گلیب بورا، گئت اونو بیزه قوناق گتیر. چوبان راضیلاشیر. اوشاق دا آتاسی ایله گئدیپ پادشاهی ائوه دعوت ائدیر. اوشاق پادشاهین چوخ خوشونا گلدیگی اوچون اونون سؤزونو یئرہ سالمیر. اونلارا قوناق گئدیر. آرواد اؤزو پردهنین آرخاسیندا اوتورور، چوبان و اوغلو خؤرک، جوربه جور یئمکلری گتیریب سوفره یه دوزورلر. یئمک-ایچمکدن سونرا چوبان سوفره نی ییغیشدیرماق اوچون اوغلونو چاغیریر:

-قیسمت بئله ایمیش-اوغلو گلیر. ایستولو ییغیشدیریرلار. چوبان دئییر:
-قیسمت بئله ایمیش، گئت بیزه چای گتیر-اوغلان درحال چای گتیریر. پادشاه دئییر:

-منی باشا سال گؤروم اوغلانین آدینی نه اوچون "قیسمت بئله ایمیش" قویموسان؟ چوبان ایسته ییر دئمه سین. بو واخت قادین پردهنین آرخاسیندان چیخیر و اوزونو پادشاها توتوب دئییر:

-منی تانییرسان، یا یوخ؟
پادشاه تامام متل قالیرکی، بس بونو اؤلدورموشدوم، نئجه اولوب دیریلیب؟ قادین باشینا گلنلری دانیشیر.

ایندی بیلرسن کی، نه اوچون اوغلو موزون آدینی "قیسمت بئله ایمیش" قویموشام. پادشاه کور-پشمان چیخیب گئدیر.

کئچل "ین آملاری"

بیری وار ایدی، بیری یوخ اویدو. بیر کئچل وار ایدی. بیر گون نئجه اولورسا کئچل پادشاهین قیزی اوزاقدان گوروب اونا وورولور. آناسینی مجبور ائله بیر کی، بو ساعات پادشاهین قیزینا ائلچی لیه گئت. آرواد گورورکی، اوغلونو عینادیندان دؤندر یلمیه جک، مجبور قالیب ائلچی گئدیر. پادشاه دئیر:

- کئچل اولاندا نه اولار، بیر قیز بیر اوغلانیدیر. آنجاق گرک قیزیما اون دوه، اوتوز دانا، یوز قویون باشلیق گتیره سینیز. آرواد گلیب پادشاهین قویدوغو شرطی کئچله سؤیله دی. کئچل دئدی:

- آنا، یولوما چؤرک قوی، گئدیرم پول قازانماغا. الیمی باشیما ییغیب او قیزی آلاجام. آناسی دئدی:

- آی اوغول، آتان رحمتلیک دئیردی کی، من اولندن سونرا بیر چتینلی یینیز اولسا، دامین ساغ کونجونو قازارسیز.

آناسی سؤزونو تاماما یئتیرمه میش کئچل بایاق ها کولونگو گوتوروب دامین ساغ کونجونو قازاماغا باشلادی. کولونگون آغزینا بیر پول کیسه سی گلدی. کئچل پول کیسه سینی آچیب گوردوکی، ایچی بوشدو. باشلادی آناسی نین دالینجا دئینمه یه. بیردن عاغلینا آناسینی آلداتماق گلدی، داشلاری دولدوردو پول کیسه سی نین ایچینه کی، قیزیل آدیلا آناسینا وئرسین. کئچل ایچی داشلا دولو پول کیسه سینی آناسی نین قاباغینا قویوب دئدی:

- گوتور بو دا سه نین ائوی نین قیزیللاری...

آرواد پول کیسه سی نین آغزینی آچیب چئویرنده قیزیللار یئرہ تؤکولدو. کئچله ائله گلدی کی، اونو قارا باسیر. تنز بیر آز دا داش گتیریب پول کیسه سینه قویدو

و اونو آغزی اوسته چئویرنده یئنه قیزیل تۆکولدو. بیر نئچه دفعه بونو تکرار ائلدیکدن سونرا خئیلی قیزیل ییغیلدی. کئچل دئدی:

-آنا، هله لیک بو قیزیللار بس ائله ییر. کیسه نی ده چوخ زورا سالما یاق، جیریلار ائلییر. صاباح شاهین دئدیکلرینی حاضیر لاییب حضورنا گؤندرجه یم. گؤرک ایندی سؤزون نه اولاجاق. کئچل شاهین دئدیکلرینی آرتیقلاماسیلا آلیب، اونون حضورنا گؤندردی. شاه بهانه تاپا بیلمه دی، اودورکی، قیزی نین کئچله نیشانلی اولدوغونو اعلان ائلدی. پادشاهین قیزی چوخ آتیلیب دوشسه ده، آتاسی سؤزونون اوستونده دایاندى.

آرادان بیر-ایکی گون کئچندن سونرا کئچل پادشاهین قیزینا سفاریش ائله-دی کی، صاباح اونون گؤروشونه گله جه یم، حاضیرلیقلی اولسون. قیز حيله یه ال آتدی. کئچلی چوخ مهربان قارشیلادی. بیر آز اونونلا ظارافاتلاشاندا ان سونرا دئدی:

-آی کئچل، اگر منی دوغوردان دا سئویرسن سه بو قدر وار-کارا صاحب اولماغی نین سیررینی منه آچ سؤیله، یوخسا، باشین حاقی، اینجیه رم. کئچل تنز جیبیندن پول کیسه سینی چیخاریب دئدی:

-باخ بو پول کیسه سی نین ایچینه داشی ییغیب یئر تۆکنده قیزیل اولور.

پادشاهین قیزی باشلادی کئچه لی کئشه چکمه یه:

-بو پول کیسه سینی بیر نئچه گونلویه نیشانلیوا اعتبار ائدرسنمی؟

کئچل لووغالاندی:

-اونه سؤزدور، آل گؤتور سنه پئش کئشدیر. کئچل گئندن سونرا قیز پول کیسه سینی صانديغا قویوب آتاسی نین یانینا گلدی:

-آتای مهربان، سن نئجه روا گؤرورسن کی، من گؤزلیکده قیز قوتور کئچه لین آروادی اولوم؟ یا اونو منیم باشمدان رد ائله، یا دا اؤزومو اؤلدورجه یم.

اؤولاد محبتی شاها اوستون گلدی. شاه کئچله سفاریش ائله دی کی، بیر ده منیم قیزیم آدینی چکسه، اؤزونو اؤلموش بیلسین. کئچل باخدی کی اودوزوب، قیز اونو یامان آلدادیب. آناسی باخدی کی، کئچل چوخ فیکیرلیدی، اونا توختاق لیق وئرمه یه باشلادی. بیر گون آناسی کئچلی یانینا چاغیریپ دئدی:

-اوغول، رحمتلیک آتان دیردی کی، دامین سول کونجونده نه ایسه وار. کئچل سئوینجک کولونگو گؤتوروب دامین سول کونجونو قازماغا باشلادی. بیر آز قازمیشدی کی، یئردن بیر پاپاق چیخدی. پاپاخی گؤتوروب آناسی نین باشینا قویدو و گؤردوکی، آناسی گؤزه گؤرسن میر، پاپاخی اونون باشیندان چیخاریپ دئدی:

-ایندی او اولسون پادشاه قیزی، من ده اولوم کئچل. گؤر اونون باشینا نه اویون آچیرام. کئچل پاپاخی باشینا قویوب بیر باش دابان آلدی پادشاهین سارایینا. بوتون قاپیلاردان کئچیب گوردی قیزین اوتاغینا. گؤردوکی، قیز یئمک یئیر. کئچل قیزین قاباغیندا بارداش قوروب داراشدی یئمگین جانینا. قیز ایکه تیکه یئمهمیش گؤردو یئمک قورتاریب. قیزا ائله گلدی کی، باشی آغرییر. اودورکی، اوزانیب یاتدی.

قاراباش گلیب قیزین سوفره سینی ییغیشدیراندا گؤردوکی، او یاتیپ، آما اوزونده ایز وار. قاراباش قیزی اویاتدی:

-آی خانیم، بو نه ایشدیر، ائله بیل، سنی اؤپوبلر،-دئدی. قاراباش گؤزگونو کتیریب پادشاهین قیزی نین اؤزونه توتدو. قیز گؤزگوده صیفتینی گؤروب آز قالدی هاوالانسین. تئز اؤزونو جرجمع له ییب قاراباشا دئدی:

- گئت ايشينده اول، يقين يئمكدن اولوب.

قاراباش گئندن سونرا قيز هونكور-هونكور آغلاماغا باشلادی. كئچلین اورگی تابلامايب پاپاغي باشيندان چيخارتدی. قيز كئچلی گورجك اوزونو لاپ ايتیردی. كئچل دئدی:

- ايندی سوزون ندير، منه گلیرسن، يا يوخ. اونسوز دا سن روسواي اولموسان. قيز كئچلین سوزونو ياريمچيق كسدى. كئچل، سنه، قوربان اولوم، تا من اولدوم سنین. آنجاق سندن بير ريجام وار، او پاپاغي بير نچه گونلويه وئر، قويوم باشيما، منيم اوز-گوزوم گورونمه سین. كئچل قیزین شیرین ديلینی انشیدیب يئنه سويولدو. پاپاغي اونا وئردی. قيز پاپاغي صانديغا قويوب قيشقيرماغا باشلادی و الینی الینه ووران همن قاراباش-نؤكر حاضیر اولدو. قیزین تاپشیریغی ایله كئچلی او قدر دؤیدولرکی، گل گوره سن. سونرا پادشاهین قیزی نؤكرلره قیزیل وئریب تاپشیردیکی، بو باره ده بير كلمه ده دانیشماسینلار، كئچلی ده بير کیسه يه قويوب سارایین دؤواریندان او طرفه آشیرسینلار. نؤكرلر پادشاهین قیزینین تاپشیریغینی يئرینه يئتیردیلر. قيز روسواي اولماغیندان قورخدوغونا گوره نؤكرلره دوباره قیزیل وئردیکی، بو صُحبتی آچیب-آغارتماسینلار. قيز بوردا قورخو ایچینده فیکیرلشمکده قالسین، سنه کیمدن دئییم، كئچلدن. كئچل هاندان-هانا اوزونه گلیب کیسه نین ایچیندن چيخدی، کور-پشمان ائولرینه گلدی. آناسی حال-قضیه دن خبر توتوب پرت اولدو. بير نچه گوندن سونرا آناسی كئچله دئدی:

-اوغول، آتان دیردیکی، دامین اورتاسیندا دا نه ایسه لازیملی بیر شئی وار. كئچل بايق ها كولونگو گؤتوروب دامین اورتاسینی قازماغا باشلادی. بير خئيلم قازمیشدیکی، بير توتک چيخدی. كئچل ديلخور اولدو. ائله بيرجه توتگیمیز

چاتمیردی،-دئدی و توتگی آغزینا آپاریب پوله ین کیمی جین لر پادشاهی اونون حضوروندا دایاندی. کئچل، جینلر پادشاهینا گۆره نه قوللوغون دئییب سوروشدو. کئچل دئدی:

-پادشاهین قیزی ایت قوسلو گۆتور، گتیر بورا. بیر قورتوم سو ایچیم زامانیندا جین لر پادشاهی، قیزی کئچلین حضورونا گتیریب گۆزدن ایتدی. کئچل دئدی:

-کۆپک قیزی، ائله بیلیردین کی، الیمدن قورتارارسان. تنز اول، حاضیرلاش، توپوموز اولاجاق. کئچل توتگی بئلیندن چیخاریب تاخجایا قویدو و باشلادی چاریغینی سویونماغا. بو دمده قیز تنز توتگی تاخچادان گۆتوروب پوله دی، جین لر پادشاهی حاضیر دایاندی:

-پادشاه قیزی، منه گۆره قوللوق؟

قیز دئدی:

-بو کئچلی ان اوزاق بیر مئشییه آت.

جین لر پادشاهی قیزین امرینی یئرینه یئتیردی. قیز گئیینیب توتگی یئیندن چالیدی و بیر گۆز قیرپیمیندا جین لر پادشاهی امره منتظیر دایاندی. قیز امر ائتدی کی، ایندی اونو آتاسی نین عیمارتینه آپارسین. جین لر پادشاهی قیزین بو ایستگینی ده یئرینه یئتیردی. قیز بورادا راحت نفس آلماغیندا اولسون، سنه کیمدن دئییم، جانی یانمیش کئچلدن. کئچل اؤزونه گلیب باشلادی بو مئشه ده گزمه یه. گۆردوکی، بیر آما آغاجی وار، بوداغی نین بیرینده ساری، بیرینده قیرمیزی، بیرینده ایسه گۆی آملار سالانیر، آما آما دئییرم سنه، شاواغی گۆز قاماشدیریر. کئچل برک آجمیشدی. اولجه ساری آلمادان یئدی. بیر آز کئچمیشدی کی، باخدی بوندان بیر قویروق چیخدی کی، هؤیج “ین قویروغو اونون یانیندا هئچ ندی. کئچل قویروغونون آغیرلیغیندان اؤزونو ترپشدیره بیلمه

دی. کئچل اورگینده فیکیرلشدی کی، منیمکی ائله بوراجانمیش، جهنم قوی ائله قیرمیزی آلمادان یئیم. کئچل قیرمیزی آلمادان بیرینی یئمیشدی کی، باشلادی باشی قاشینماغا. الینی آپاردی باشینی قاشییین، گۆردوکی، پهو، بیر قوشا بوینوز چیخیب کی، گل گۆره سن. کئچل بیر قویروغونا باخدی، بیر بوینوزونا ال سۆرتدو، دئدی، تا اولدوم بیر وحشی، قالدیم بو مئشه ده. کئچل دئدی کی، منیمکی مندن کئچیب، قوی گۆی آلمانین دا دادینا باخیم. کئچل گۆی آلمادان بیرینی یئین همن قویروغو دا، بوینوزو دا چکیلیب گئتدی. کئچل چوخ سۆیندی. دئدی، سن اؤلیمه سن، بو آلمالارلا پادشاهین قیزی نین باشینا بیر اویون آچاغام کی، گل گۆره سن. کئچل شالوارینین، کۆینگینین قولونو بوغدو، بو آلمالارین اوچوندن ده او کی وار ییغیب قویون-قولتوغونا دولدوردو. بیر آز دینجینی آلاندان سونرا اوز قویدو ائولرینه. چوخ گلدی، آز دایاندی، آز گلدی، چوخ دایاندی، بیر ده گۆردو، بودور، چاتیب ائولرینه. آناسی ایله گۆروشوب اؤپوشدو کدن سونرا دئدی:

-آنا، اولمایا اولمایا، سن بو آلمالاردان یئیه سن. صاباحلاری بیر خونچا ساری آلمادان توتارسان، بیر خونچا دا قیرمیزی آلمادان. آپاریب وئرسن نشانلیما. دئن کئچل سفرده اولدوغوندان نشانلی سینا باش چکمه یه گلدیم کی، اوغلوم قوربتده یوخوسونو خوش گۆرسون. آرواد اوغلونون دئدیگینی آت اؤستو یئرینه یئتیریب قایتدی، تندیر سالیب چۆرک یاپماغا باشلادی. سنه کیمدن دئییم، پادشاهین قیزی ایله قیرخ اینجه بئل قیزدان. اونلار آلمالارین شاواغینا آلدانیب بیر-بیری نین بحثینه باشلادیلار آلمالاری یئمیه. بیر ساعاتین ایچینده هامیسی قویروقلانیب، بوینوز چیخارتدیلار. باشلادیلار بوینوزلا شماغا. اوتاقدکی شاققا-شوققا وزیر گلدی. وزیر قیزلاری بو تپده گۆروب بیر اؤن تپدی پادشاه ائشیدی ب ائله

بیلدی کی، اونو ایلان ووروب. پادشاه گلیب هر شیئی گۆزلی ایله گۆرنده وزیردن ده بئتر واهیمه یه دوشدو. پادشاه عاغلینی جم ائلیندن سونرا امر ائلدی کی، یاریم وحشی قیزلارین هر بیرینی توتوب آیری-آیریلقدان زنجیرله سینلرکی، بیر-بیرلرینی قیرماسینلار. پادشاه قیزی نین دردینی هئچ چکه بیلمیردی. نه قدر لوغمان، طبیب گلیمشیدیه بو دردین علاجینی تاپا بیلمه میشدی. آخیردا دا بوینو وورولموشدوکی، بو سیر آچیلما سین. کئچل تا باخدی کی، گۆزله مه بین یئری دئییل. اودورکی، گۆی آلمالاردان بیر نئچه سینی گۆتوروب شاهین حضورنا گلدی.

-شاه ساغ اولسون، من سنین شرطینی بیلیرم. سن ده منیم شرطیمه عمل ائله. قیزیون اوتاغی آیریدی. اذن وئر او قویروقلو-بوینوزلو مخلوقلاردان بیرینی اورا آپاریم. اولجه موعالیجه نی اونون اوستونده آپاریم، قوی قیزین دا اؤز گۆزلی ایله گۆرسون. اگر موعالیجم نتیجه وئرسه، باشلایم سنین قیزی نی ساغالدیم. سونراکی مصلحت سنیدیر. پادشاه کئچلین شرطینن راضیلاشدی. کئچلین گۆستریش اییله پادشاهین قیزی باغلانان اوتاغا آیری بیر قیز دا گتیریب اوندان آرا لی داکی یئره زنجیرله دیلر. قیز کئچلی تانییب ایچینی یئیردی. کئچل آریا سالیب او بیر قیزا دا بیر دیلیم آلمان ایله وئردی کی، پادشاهین قیزی گۆرمه دی. گۆی آلمانین دیلیمینی یئین کیمی، قیزین قویروغو ایله بوینوزو چکیلیب یوخ اولدو. پادشاهین قیزی بونو گۆرجک آیاقلارینی یئره دؤیوب یالواردی:

-کئچل، سنه قوربان اولوم، منی ده ساغالت.

کئچل قیمیشیب دئدی:

-سنین دردین آغیردی. ساغالتماغینا ساغالداجام، آما اوزون چکه جک. ساغالان قیزی پادشاهین یانینا آپاردیلار. پادشاه گۆزلرینه اینانمادی. دیک قالخدی آیاغا، گلیب کئچل "ین اؤزوندن اؤپدو:

-گؤروم دا، منیم قیزیمنی نئجه ساغالدارسان. سنی دنیا مالینا غرق ائلییه جم. قیزیم داکى، حالالجا نشانلیندی. هانسی گونو دئسن توی ائله مه یه حاضر ارام. کئچل دئدی:

-پادشاه ساغ اولسون، سینین قیزیون موعالیجه سی اوچ گون چکه جک. بو اوچ گون عرضینده هئچ کیم بو اوتاغا گلیب منیم ایشیمه مانع اولماسین. پادشاه راضیلاشیب اوتاقدان چیخدی. کئچل آرزوسونو آچیب قیزا دئدی. قیز چاره سیز قالیب کئچلین آروادی اولماغا ایجازه وئردی. اودورکی، گوی آلمادان بیر دیلیم ده اونا وئردی. پادشاهین قیزی دؤندو اولکی قییا فیه سینه. کئچل او بیر قیزلارا دا آلمادان وئردی. اونلارین قیرخ گون، قیرخ گئجه توپو چالیندی. کئچل آروادینی، پول کیسه سینى و توتگی گؤتوروب آناسی نین یانینا قاییتدی.

کاسیب تاروئردی نین قیزی و تاجیر

بیری وار ایملش، بیری یوخویموش، قدیم ایاملاردا بیر تاجیر وار ایملش. بو تاجیر چوخ آختاریر، اؤزونه بیر عاغیللی قیز تاپا بیلیمیر. بیر گون یوخسول تاروئردی نین قیزی پری ایله قارشیلایشیر. قیز بو تاجیرین چوخ خوشونا گلیر. تاجیر بونون عاغلینی یوخلاماق ایسته ییر. بیر قاری چاغیریپ اونا توپوق، بیر نئچه یومورتا وئیرکی، آپاریب وئرسین همین قیزا. قاری گلیب قیزا دئیر کی، تاجیر دئیر، بو توپوغو بیر گونده باسدیرسین، بیر گونده جوجه چیخارسین، بیر گونده بؤیوتسون، گتیرسین منه، من اونلاری قوناخلارا کسه جم. قیز قاریا دئیر کی، آل

بیر چاناق بوغدانى وئر تاجیره. دئ کی، بونو بیر گونده اکسین، یئتیشدیرسین،
بیغیب دینی گؤندرسین.

تاجیر دئیر:

-احسن بو قیزا !

تاجیر دوروب قیزگیله گلیر. قیزدان سوروشور کی، آتانلا قارداشین هانی؟ قیز
دئیر:

-قارداشیم نه یئرده دی، نه گؤیده. یعنی دام اوستونده دی. آتام دا سویون هیلیدی
یئرینده دی. ینی دیرمانین دونوزلوغوندادی.

تاجیر چیغیب گئدیر، یئنه همان قارینی گؤندهریر قیزین ائوینه. قاری گلیب دئیر
کی، تاجیر سنی ائوینه چاغیریر. دئیر کی، نه پالتارلی گلسین، نه چیلپاق، نه الی
دولو گلسین، نه الی بوش. نه ایچهریده دورسون، نه ائشیکده. قیز بیر قوش
توتوب سالیق توربایا. گلیر تاجیرین ائوینه. آیاغینی بیرینی قاپپیا قویور، بیرینی
ائشیکده ساخلایر. اورا چاتان کیمی قوشو بوراخیر. تاجیر بونون عاغلینا حئیران
قالیر. تاجیر بو قیزلا ائوله نیر. قیزا دئیر کی، سن گرک آتانى دانیشدیرمایاسان.
پری راضی اولور. بیر مدت بونلار مئهرییا یاشایرلار.

بیر گون قیز یولون قیراغیندا کی باغلارینا دینجلمه یه گئدیر. بو زامان آتاسی
اوردان کئچیرمیش. آتاسی قیزینی گؤروب دئیر کی، منی دانیشدیرمیرسینیز، باری
مادیان آتیم سیزده دی، گؤندهرین گلسین. قیز گلیب بو سؤزلری ارینه دئیر.
تاجیر حیرصله نیب دئیر:

-ایندی کی، دده نی دانیشدیریبسان، چیخ گئت. اوره یین نی ایسته ییرسه گؤتور
گئت.

قیز دئیر:

-اوندا قوی بیر آیریلیق خۇره گى پيشيريم.

قىز آش بيشيريب اونون ايچينه بيهوشدارو تۇكور. كيشى آشى يئييب هوشونو ايتيرير. قىز تاجيرى سورويه-سورويه آتاسى نين ائوينه گتيرير. تاجير گۇزلىرىنى آچيب گۇرور كى، تختين اوستونده دى. قيشقيرير:

-هانى منيم ائويم، منى بورا كيم گتيردى؟

قىز دئير:

-اوانوده منيم اوره ييم ايسته ين سن ايدين، سنى ده گتيرميشم.

اونلار باريشير، خوشبخت ياشاماغا باشلايرلار.

كۇشه بند "ين ناغىلى

بىرى واردى، بىرى يوخدو، الله واردى، شريكى يوخدو. كاسيب بير كيشى واردى. اونون دا آمان-زامان بير اوغلو واردى. آدى ايلقار ايدى. لاپ اوشاقلقدان آناسى اۇلور، اوشاغى آتاسى ساخلاير. بير گون كيشى تاخيل بيچينينه گئدركن اوغلو ايلقارى دا اۇزو ايله آپارير. كيشى كۇلگه ليك اولسون ديه، بير كولون ديينده اوشاغا يئر دوزلدير. اوشاق ياتير. گونون ايستى سينده تر تۇكه-تۇكه ايشله ين كيشى هم دينجينى آلماق، هم ده اوشاغا باخماق اوچون كولون يانينا گئدير. كيشى دهشته گلير. اوشاخين اوستونده نهنگ بير ايلان ياتميشدى. قورخودان نه انده جه ينى بيلمه ين كيشى اۇزونو ايتيرير. ايلانى اۇلدوره بيلمزدى. ايلان ايلقارى وورا بيلردى. آخيردا كيشى گنديب بير كاسا سو، دوز و بير چۇرك گتيريب، اوشاخين يانينا قويور. كيشى آغلايا-آغلايا دئير:

-آى الله ين حيوانى، بالاما ديمه، سوسوزسان، سو ايچ، آجسان چۇرك يى، دوزومو داد.

بونو دئییب، کیشی کنار چکیلیر. بیر مودتدن سونرا گلیب گؤرورکی، ایلان سویو ایچیب چیخیب گئدیپ. اوشاق ایسه هله ده یاتیر.

آیلار، ایللر اؤتور، ایلقار بؤیویور، کیشی وفات ائدیر. ایلقار چؤرک پولو قازانماق اوچون باشقا ولایته گئتمه لی اولور. هئیه سینه چؤرک، سو قویوب، چاریغی نین باغین برکیدیب یولا دوشور. یولدا کؤشه بند آدلی بیر اوغلانا راست گلیر، اونونلا دوستلاشیر. عالیم“ین یانینا گئدیپ صیغه قارداشی اولماق دوعاسین اوخوتدوروب، صیغه قارداش اولورلار. کؤشه بند دئییرکی، گل قیراغا گئتمیک، آتاین تورپاغی چوخ محصول داردیر. الله بیزیم روزوموزو اورادا دا وئیر. ایلقار دئییرکی، بؤیوک قارداش سنسن، سن نه دئسن، او دا اولاجاق. قایدیب ال-اله وئریب ایشله بیرلر. خیلی قازانچ الله ائدیرلر. یاخشی دام-داش تیکیرلر.

بیر گون کؤشه بند دئییرکی، نه واختا قدر سوبای قالا جاقسان، سنی ائولندیرمک ایسته بیرم. ایلقار دئییرکی، اؤزون بیلرسن. کؤشابد گئدیپ پادشاهین ائلچی داشی نین اوستونده اوتورور. پادشاهین قیزین صیغه قارداشی ایلقارا ایسته بیر. پادشاه راضیلیق وئیر. چونکی پادشاه ایندییه کیمی قیزی بیر نئچه اصیللی-نسیللی آداما اره وئرمیش، لاکین ایلک گئجه ارلری اؤلموشدو. قیز آغلایا-آغلایا آتا ائوینه دؤنموشدو. اونا گؤرده شاه فیکیرلشیرکی، قوی قیز اره گئتسین، سونرا نه اولای، اولای.

قیزی گؤتوروب ایلقارین ائوینه گتیریرلر. کؤشه بند دئییرکی، هامی ائوینه گئتسین، قارداشیما ساغدیش-سولدیش من اولاجام. کؤشه بند کئشیک چکیر. گؤرورکی، گئجه بیر ایلان سورونوب بئله گلینین اوتاغینا گلیمک ایسته بیر. کؤشه بند ایلانی خنجرله اؤلدورور، هئچ کیمه دئمه دن آپاریب درهیه آتیر. سحر پادشاها موزده وئیرلرکی، اوغلان اؤلمه ییب. شادلیق ائدیرلر. لاکین قیز اؤزونو

بیرتھر آپاریردی. بیر گون کۆشه‌بند دئییرکی، قارداش، ایلقار، گلینی ده گۆتور، گئدیپ منیم آتامین تورپاغیندا یاشایق. ایلقار راضی اولور. وار-دؤولتی، مال حیوانی گۆتوروب یولا دوشورلر. گلیب ایلک دفعه قارشیلانماقلاری یئر چاخیرلار. کۆشه‌بند دئییر:

-قارداش، سینله بوردا تاپیشمیشیق، گل بورادا دا آیریلایق، هره اؤز آتاسی‌نین تورپاغینا گئدیپ اورادا دا یاشاسین. وار-دؤولتی بۆلمه لی ییک. ایلقار دئییر:

-بۆیوک سنسن، نئجه دئییرسن، ائله ده اولسون.

الته، ایلقار دا اؤز آتا یوردونا قایتماق ایسته ییردی. نلری واردیسا بۆلمه‌یه باشلادیلار. اورتادا بیر آت آرتیق قالدی. کۆشه‌بند دئدی:

-قارداش، آتی دا اورتادان بۆلمه‌لی ییک.

ایلقارین دا، آروادی‌نین گۆزو قاباغیندا قیلینچ چکیب آتی بیر ضربه ایله ایکی پارچایا بۆلدو. سونرا دئدی:

-قارداش، ایندی بۆلونمه لی بو قادیندیر. اودا ایکییه بۆلونمه لیدیر.

قورخودان گلین زاغ-زاغ اسیردی. بیر قیلینجلا آتین ایکییه پارچالانماسی گۆزو قاباغیندا اولموشدو.

کۆشه‌بند قیلینجی گۆتوروب اولکی تک گئری چکیلیب، سورعتله گل‌نین اوستونه هوجوم چکدی. قورخودان هارای قوپاران گل‌نین آغزیندان گۆیومتول زهره اوخشار مایع کیسه‌سی ایله گلیب یئر دوشدو. گلین هوشونو ایتیردی.

کۆشه‌بند ایلقاری قوجاقلایب ایلان احوالاتینی دانیشدی. گل‌نین اول گئتدیگی کیشیلرین همین ایلان طرفیندن اۆلدورولدویونو دئدی و قئید ائله‌دی کی، همین ایلان بو گل‌ینه بیچیلیمیش ایمیش. گۆزلرینی گل‌نین گۆزلرینه دیکدیگینه گۆره اونون بطنینده بو زهر عمله گلیمیشدی، اودا گل‌یندن گلیب تۆکولدو. اونا گۆره

ائله خسته حال ایدی. ایندی ساغلام اولدو. الله ائکینیزی ده خوشبخت ائله سین. قاییت، قیزی دا دورقوز، آتا یوردونا گئت. ایلقارین آرخایا دؤنمه سی ايله کؤشه بندین یوخا چیخماسی بیر اولدو. متل قالان ایلقار گؤردوکی، بیر ایلان داشین آراسینا گیریر. تئز ایلانی قویروقلادی. ایلان نه قدر چالیشدی، ایلقارین الیندن قورتارا بیلمه دی. ایلان دیله گلیب دئدی:

-ال چک، اؤتورمه سن ائله چالاجام کی، سوموکلرین توزا دؤنه جک. ایلقار دئدی:

-اؤلسم ده اؤتورمه رم. سن کؤشه بندسن، بو سیرری منه آگاه ائله.

ایلان دؤنونا اولان کؤشه بند دئدی:

-سن اوشاق اولاندا آتان بیچین واختی سنی کولون دیینه قویموشدو، من ده اوزاق سفردن گلیردیم. سوسوزلوقدان اؤلوردوم. سنی کولون دیینده گؤرنده گلیب اوستونه چیخدیم کی، سنین تریندن یالایب آتشی می سؤندوروم. آتان گلیب وضعیتی گؤردو، سو گتیردی، چیخب گئتدی. من سویو ایچیب اؤلومدن قورتولدوم. اونا گؤره سنه بو یاخشیلیغی ائتدیم کی، آتانین یاخشیلیغی نین عوضینی چیخیم.

بونو دئییب کؤشابند یوخا چیخدی. ایلقار آروادی ايله آتا یوردونا قاییدیپ یاشاماغا باشلادی. هامیا یاخشیلیق ائدیردی، یاخشی اینسان کیمی آد چیخارمیشدی.

کیچیک قیز

بیری وار ایدی، بیری یوخ اویدو، بیر پادشاه وار ایدی. اونون اوچ اوغلو اوچ قیزی واردی.

هر گون بو پادشاهین خزینه سینی یاریردی. او، خزینه سینی یارانیا تاپا بیلیردی کی، بیلیردی. بیر گنج پادشاهین بویوک اوغلو خزینه نین قاراوولونو چکمه یه باشلاپ. گنج دن بیر آز کئچمیش اوغلانی یوخو توتور، گلیب خزینه نی یاریرلار. خبر پادشاها چاتیر. پادشاه چوخ مایوس اولور. او بیری اوغلانلاری دا بویوک قارداشلاری کیمی یاتیب، خزینه نی آپارتدیریرلار. پادشاه بیلیر کی، نه ائله سین. بیر گون پادشاهین کیچیک قیزی آتاسینا دئییر:

-آتاجان، قوی من گندیب خزینه یه قاراوول دوروم.

پادشاه راضی اولماییب دئییر:

-اوغلانلاریم گندیب قورویا بیلمه دیلر، سن نه ائله یه بیلرسن؟

قیز ال چکمه ییب دئدی:

-من گندیب قورویا جاغام.

پادشاه بیر تهر راضیلیق وئردی. آخشام اولدو، قیز گئتدی. بیر آز کئچندن سونرا گوردوکی، یوخوسو گلیر، بارماغینی کسب یئرینه دوز تۆکدو، بیر آز کئچمیشدی بیر ده گوردو کی، ایچهری بیر باش اوزاندی. قیز اونو ووروب یئره سالدی، ایکینجیسی اوزاندی، ووروب سالدی، اوچونجوسو اوزاندی، ووروب سالدی. بئله-بئله آلتی باش ووردو. سحر آچیلدی، خبر گلدی کی، اوغروولاری قیزی اؤلدوروب. پادشاه قیزینا احسن دئدی.

دئمه، بو شهرده قاراوولی آدیندا بیر اوغلان واریمیش، اوغروولارین باشچیسی بو ایمیش. بونلار یئددی قارداش ایمیشلر، آلتیسینی قیز اؤلدورور، قالیر قاراوولی.

قاراوولی قارداشلاری نین قانینی آلماق اوچون پادشاها ائلچی گلیب قیزی ایسته بیر. پادشاه بؤیوک قیزی وئریر بونا. قارا ولی قیزی آپاریر، گؤرور کی، قارداشلارینی اؤلدورن بو دئیل، آپاریب قویور ائوی نین یانینا. سحری گلیر، اورتانجیل قیزی آپاریر. گؤرور کی، بو دا دئیل. بونو دا قایتاریر، قویور پادشاهین ائوینه. اوچونجو دفعه گلیر کیچیک قیزی آپارماغا. کیچیک قیز آتاسینا یالواریر کی، منی وئرمه اونا. او، قاراوولی دی. اؤلدوردیوم اوغرو لارین قارداشیدی. منی آپاریر اؤلدورمه یه.

قیز چوخ یالواریر، آمما آتاسی باخمیر، اونو دا وئریر قاراوولی یه. قاراوولی قیزی گؤتوروب مئشه یه آپاریر. محکم-محکم بیر آغا جا باغلاییر کی، گئدیب آغاجدان-زاددان گتیرسین، اوجاق قالایب قیزی یان دیرسین. قیز چوخ یالواردی کی، اونو اؤلدورمه سین. قاراوولی اونا محل قویمادی:

-سن منه داغ چکیسن، گرک سنی دیری-دیری یان دیرام.

قاراوولی اونون یالوار-یاخارینا باخمایب گئدیر اودونا. بو واخت بیر پادشاهین اوغلو اووا چیخیر. گلیب گؤرور کی، بیر گؤزل قیزی باغلاییلار آغا جا. قیزی آغاجدان آچیب اؤزوینن آپاریر. قیز اوغلانا دئیر:

-گرک سن ائله بیر ائو تیکدیره سن کی، قیرخ مرتبه لی اولسون. قاپیلارا دا آصلان باغلایاسان. یوخسا قاراوولی گلیب منی اؤلدورر.

اوغلان قیزین دئدیگی کیمی ده ائله بیر. قیرخ گون، قیرخ گنجه توی ووردوروب عؤمور سورمه یه باشلاییر. بونلار یاشاما قدا اولسونلار، سنه کیمدن دئیم، قاراوولی-دن. قاراوولی گلیب گؤرور کی، قیز یوخدور. دیلنچی پالتاری گئیپ، شهرلری دولاشما غا باشلاییر، گلیب چیخیر قیز یاشایان شهره. بیر گؤزل عیمارت گؤرور.

اؤیره‌نیر کی، قیز بورادا یاشاییر. گئجه اولور، بیر فندینن اؤزونو سالیق ایچهری، چیخیر قیرخینجی مرتبه‌یه، گؤرور قیزلا اوغلان یاتیب.

قیز بیردن گؤزونو آچیب گؤردو کی، قاراوی دوروب بونلارین باشی‌نین اوسته. تنز ارینی اویاتدی. اوغلان قاراوی‌نین توتاشدی. قیز جلد توپپوز گؤتوروب قارا ولی‌نین باشیندان ائله توتوزدوردو کی، او، اؤزونو ساخلایا بیلمه ییب صندله دی. اوغلان قاراوی‌نی ایتله‌ییب یئرہ آشیردی. قاراوی گومبولتوینان گلیب دوشدو اصلانلارین قاباغینا. اصلانلار اونو پارچالادیلار.

قیزلا اوغلان داها قورخوسوز، شاد-خرم یاشادیلار. اونلار یئییب-ایچیب مورادلارینا چاتدیلار، سیز ده مورادینیزا یئتین.

گودول دئو ناغیلی

بیر پادشاه اولور. بو پادشاهین دا قیرخ آروادی اولور. بیر گون بو پادشاه اؤلور. وزیر اونون یئرینه پادشاه اولور، اؤلن پادشاهین دا آروادلارینی آلیر. قیرخینجی آرواد گلمیر. وزیر نؤکره دئییر کی، آپار، بو آروادی اؤلدور، قانلی کؤینه یینی منه گتیر. نؤکر آروادی آپاریر مئشه‌یه. بو زامان بیر شیر مئشه‌دن چیخیب، نؤکری پارچالاییر، چیخیب گئدیر. آرواد قالیر مئشه‌ده. اؤزونه بیر کوما قاییریر. آروادین بیر اوغلو اولور. آدینی قویور جلاي وطن. جلاي وطن اون سککیز یاشینا چاتاندا هر شیئی آناسیندان سوروشور. آناسی باشینا گلن احوالاتلاری اوغلونا دانیشیر. اوغلان گونده اووا گئدیب، اوواوولاییر، گتیریب آناسی‌نین یئیرلر.

بیر گون اوغلان سفره گئدیر. قاباغینا بیر عیمارت چیخیر. بو عیمارتین ایچینی گزیر. قیرخینجی اوتاغی آچیر، گؤرور کی، بیر دنه گودول دئو وار. سونرا گلیر ائوه، آناسینا دئییر کی، گئدک، بیر ائو تاپمیشام. اونلار گلیرلر عیمارته. اوغلان

آناسینا تاپشیریر کی، مبادا قیرخینجی اوتاغین قاپیسینی آچاسان. بیر مودت کئچیر. آرواد دؤزمه ییب، قیرخینجی اوتاغا گئدیر، گؤرورکی، بورادا بیر دئو وار. بونلار بیر-بیرینی سئومه یه باشلا بیرلار. آروادین دئودن بیر اوغلو اولور. آپاریب آتیر اوغلونون یولوناک، اوغلو اوشاغی گؤتوروب گلکین. اوغلان ائوه گلنده گؤرورکی، بیر اوشاق وار. اوشاغی گؤتوروب گتیریر آناسینا. آدینی دا قویورلار تاپدیق. اوشاق یئکه لیر. قارداشیینان اووا گئتمه یه باشلا بیر. بیر گون آروادین دئودن یئنه اوغلو اولور. دئو آروادا دئیرکی، جلائی وطنی اؤلدورک. آرواد سوروشور:

-ئنجه اؤلدورک؟

دئو دئیر:

-اؤزونو وور خسته لیگه، دئی کی، گئتسین آغ دئوین مکانیندان آلما گتیرسین. گئدیب اورادا اؤلر.

اوغلان اوودان گلیر کی، آناسی خسته نیب دیر. آناسی دئیر:

-اوغلو، منیم ساغالماغیمی ایسته بیرسن سه، گئت آغ دئوین باغیندان منه آلما گتیر.

اوغلان آز گئدیر، چوخ گئدیر، بیر قوجایا قوناق اولور. قوجا اوندان هارا گئتدیگینی سوروشور. اوغلان آغ دئوین باغیندان آلما گتیرمه لی اولدوغونو قوجایا دانیشیر. قوجا دئیر کی، هارا گئدیرسن گئت، گلنده ده منیم ائویمه دوش، گئدنده ده. بیر آز گئدرس، بیر بولاق وار، بولاغین یانیندا بیر آلما آجاجی وار. آلمادان نه قدر ییغیرسان ییغ، آما سس گلسه باخما. قاییداندا گل یانما.

اوغلان قوجانین دئدیگی کیمی ائدیر. گلیر قوجانین ائوینه. قوجا گئجه او آلمانین یئرینه باشقاسینی قویور. اوغلان ائولرینه گلیر، آلمانی آناسینا وئیر، آرواد یاخشی اولور.

بیر مودت کئچدیکدن سونرا، آروادین یئنه بیر اوغلو اولور. آرواد یئنه اؤزونو خسته لیگه وورور. آرواد دئیر:

-اوغول، منیم درمانیم ساری دئوین مکانیندادر، اصلان سوتونده دیر.

اوغلان بونو ائشیدیب یولا دوشور. گلیب دوشور قوجانین ائوینه. قوجا یئنه اونون حالینی سوروشور. سونرا قوجا دئیر:

-بیر آز گئدرس، بیر مئشه وار، مئشه ده قوجا اصلان وار، بیر نئچه ایلدیر آیاغینا کؤتوک باتیب، اونو چیخاردارسان، سوتو آلیب آنانا گتیررسن.

اوغلان قوجانین دئدیگینی یئرینه یئتیریب، گلیر گئجه له بیر قوجانین ائوینده. قوجا اوغلانین سوتونو دیشدیریر. اوغلان سوتو آپاریب وئیر آناسینا.

آروادین دؤردونجو اوغلو اولور. دئوین تاپشیریغیلا آرواد اوغلانلار سوروشورکی، اوغول، سنین گوجون هارادادیر؟ اوغلان دئیرکی، بیلگیمده. زنجیر گتیریرلر، قیریر، یای، کیریش باغلاییرلار، اوغلانین بونا گوجو چاتمیر، اتینه کئچیر. آناسیندان کؤمک ایسته ییر. آناسی گئدیب دئوی گتیریر، اونو اؤلدورورلر، بئشیکه قویوب آتیرلار درهیه. بئشیک گئدیب چیخیر قوجا کیشی نین ائوینین یانینا. قوجا بئشیکه آچیرکی، اوغلان دیر. بونون هر اعضاسینی قویور اؤز یئرینه. سوتو سورتور اوغلانین اعضاسینا. آلمانی توتور بونونا. اوغلان آیلیر. قوجا احوالاتی اوغلانا دئیر. اوغلان دوروب گئدیر ائولرینه. قارداشینا دئیر:

-گئت منیم اوخومو گتیر، گئدک اووا.

اونلار اووا گئديرلر. اوودان قاييداندا آناسی گورورکی، جلاي وطن ساغدی. دئو
آروادا دئيرکی، اوغلانین خورگینه زهر قاتسین. تاپدیق بونو ائشیدیر. آناسی
خوره گی گتیریر. اوغلان یئمک ایسته ینده تاپدیق قویمور یئسین کی، گرک آنام
یئه. آناسی یئمک ایستمه دیکده تاپدیق آناسینی مجبور ائدیر. آناسی یئمک
یئدیکن سونرا اولور. تاپدیق قارداشینا دئیر:

-آنان سنی اولدورمک ایسته ییردی.

تاپدیق دئو اولدورور. بوندان سونرا شاد یاشاماغا باشلا ییرلار.

گولوقاقاهین، گول شاهنازین ناغیلی

بیری واریمیش، بیری یوخویموش، بیر کاسیب یئتم اوغلان، بونون دا بیر
باجیسی واریمیش. اوغلان مین-مین موصیبتین بیر تیکه چورک قازانیر و
باجیسینی دا دولانديریردی.

بیر گون بیر کؤپک قاری اونون باجیسینین یانینا گلیب دئیرکی، آی قیز، سن
چوخ گوزلسن، آنجاق گولوقاقاهین اولسا، لاپ یاخشی اولار. او، قاقیلدا یار،
سن قاقیلدا یارسا. بو سؤز قیزین عاغلینا باتیر. قیز باشلا ییر آغلاماغا. گئجه
قارداشی گلیر و باجیسینا دئیرکی، سن نییه آغلا ییرسان بئله؟ باجیسی دئیرکی،
گرک منه گولوقاه قاه تاپاسان. سحر آچیلان کیمی اوغلان گولوقاقاه آختارماق
اوچون دیمیر چاریغینی گئیینیب یولا دوشور. یولدا بیر قاری ایله راستلا شیر.

قاری دئیر:

-اوغلو، هارا گئیرسن؟

اوغلان دئیر:

-باجیم گولوقاقاه آختاریر. اونو تاپماغا.

قاری دئییر:

-اونو تاپماق چوخ چتیندیر. گرک گنده سن، بیر دئو وار و یئددی اوغلو، اونون یانینا. همین دئو الی ایله ایش گؤررکن، ساچی ایله ائوی سوپورور. قاریا کؤمک ائت کی، سنه یاخشیلیق ائتمک فیکرینه دوشوب، گولوقاققاهین وئرسین سنه.

اوغلان گئدیپ دئوین ائوینین اوستونده گیزلندی. گؤردو دئو تندیری سالدی، اللری یانا-یانا تندیردن چؤرک چیخارماق ایسته دی. اوغلان گؤیدن تئز بیر شیش آتدی. دئو سئویندی و دئدی کی، اوغلانلاریم یئددی ایدیسه، ایندی اولدو سککیز. سونرا دئو ائوی سوپورمک اوچون ساچلارینی دستهله دی. اوغلان تئز بیر سوپورگه آتدی. دئو یئنه سئویندی، الینی گؤیه توتوب:

-ای بنی -آدم، گل سنی اوغوللوغا گؤتوروم،-دئدی.

اوغلان تئز آشاغی ائندی. بو واخت دئوین اوغلانلاری گلدی. دئدیلر کی، آدم-مادام اییی سی گلیر، یاغلی-بادام اییی سی گلیر. آناسی اوغلانلارا دئدی کی، سیز داها سککیز قارداش اولدونوز. بو اوغلان منه سوپورگه و شیش گتیریب، عذابدان جانیمی قورتاریب.

دئولر بو اوغلانلار سوروشدولار کی، نه اوچون گلیمسن و آدین ندر؟ اوغلان دئدی کی، بیر کاسیب اوغلانام، آدیم طوغرول دور. بیرجه باجیم وار، او دا گولوقاققاه ایسته ییر، اونو آختاریرام. دئولر گؤزدن ایتدیله. بیر آزدان اللرینده گولوقاققاه گتیردیله. اوغلان گولوقاققاهی گؤتوروب باجیسینین یانینا گلدی، گؤردو کی، قیز آغلا ییر. دئدی کی، سن نییه آغلا ییرسان؟ باجیسی دئدی کی، سن گئندنندی گونوم-گوندوزوم گؤز یاشی ایچینده کئچیر. سونرا قیز گولوقاققاهی گؤروب چوخ سئویندی و اونو گؤتوروب اویناتماغا باشلادی.

بیر گون کوپک قاری یئنه اؤزونو وئردی قیزگیله. دئدی کی، چوخ گؤزل قیزسان، قارداشین سنین خوش گونونه چالیشیرسا نییه گول شاهنازی گتیرمه بیر. اونو گتیرسه، سنین گونون چوخ خوش کئچر. قیز بو سؤزدن سونرا باشلادی آغلاماغا. او قدر آغلادی کی، قارداشی گلنده چوخ ناراحات اولدو و دئدی:

- عزیز باجی، بس سن نییه بئله آغلاییرسان- دییه سوروشدو. قیز قارداشینا دئدی:

- گرک گئدیپ گول شاهنازی منه گتیره سن.

اوغلان سحر یولا دوشوب دئوین یانینا گئتدی. دئو طوغرول و گؤروب چوخ سئویندی، گئدیپ باشقا دئودن اونلاری آلیب گتیردی. طوغرول دا گتیریب باجیسینا وئردی. باجیسی چوخ شاد اولدو. بیر گون کوپگیق قاری یئنه گلدی کی، قیزین عاغلینی اوغورلایب آیری بیر شئی دییه. قیز اونو قوودو. قارداشی ایله فیراوان یاشاماغا، شادلیقلا گون کئچیرمه یه باشلادیلار.

گۆنتای "ین ناغیلی

بیری وار ایمیش، بیری یوخ ایمیش، بیر باجی، بیر قارداش وار ایمیش. قارداش گونده گئدیپ آزدان-چوخدان اوولاییب گتیریر، یئیرمیشلر. بیر گون گئدیپ اوو ویریب گتیریر. بو اووون اووره گینی چیخاریب اوددا بیشیرنده گؤرورکی، بیر ایلان گلیب اونون اورتاسینا دولانندی. اوغلان قورخوب دئیرکی، من سنه نئیه میشم، منی اؤلدورورسن: ایلان دئیر:

- باجین پرینی منه وئردین، وئردین. وئرمه دین، سنی اؤلدوره جه یم.

اوغلان دئیر:

- گئدیم باجیما دانیشیم. راضی اولسا، سنه دییه رم.

ایلان دئیر:

-اگر پرینی منه وئرمه سن، یئرین ترکینه ده گیرسن، گۆیه ده چیخسان، تاپیب سنی اؤلدوره جه یم.

اوغلان تئز ائوه گلیر، باجیسی اونو قارشیلاییر، دئییر:

-بوی، قارداش، اووون اوغورلو اولسون.

قیز گؤرورکی، قارداشی قان آغلايیر، سوروشورکی، قارداش سنه نه اولوب؟ اوغلان احوالاتی اونا دانی شیر. قیز ایسه دئییرکی، یوز منیم کیمی باجی سنه قوربان اولسون. آپار، منی وئر ایلانا. آپارماسان، چؤله، بایرا چیخسان، ایلان سنی اؤلدورر، چیراغیمی سؤندورر.

سحر گئدی لرکی، ایلان بولاغین باشیندا قیوریلیب یاتیب. اوغلان باجیسینی ایلانین یانیندا قویوب قاییدیر. ناغیلین دیلی یوئورک اولار. اوغلان اون گوندن سونرا فیکیرلشیرکی، گئدیم، گؤروم، باجیم نئجه اولدو. او گلیب گؤرورکی، بولاغین باشیندا بیر قالاچا وار. اوغلان قالاچایا آغلايا-آغلايا گیریر. بو واخت باجیسی اونونلا گوله-گوله گؤروشور. پری دئییر:

-قارداشیم، او ایلان دئیل، گؤتای آدلی بیر اوغلان دیر. ایلان جیلدینه گیرمیشدی. اوغلان دئییر:

-نئجه ائلیک کی، اونون جیلدینی یاندیراق؟

باجی-قارداش گتیریب تندیری سالیرلار. ایسته ییرلر گؤتایین جیلدینی یاندیرالار. بو واخت گؤتای اؤزونو یئتیریب دئییر:

-منیم جیلدیمی یاندیرمايین، سونرا پشمان اولارسیز. اوغلان گئدیر، بیر آی کئچیر یئنه گلیر. بو دفعه تندیری سالیب جیلدی اوددا یاندیریرلار. گؤتای تئز اؤزونو یئتیریر، آنجاق بو دفعه جیلدی آتیب یاندیرمیشدی لار. گؤتای قیزا

دئییرکی، سن منیم اؤزومو گؤرمیه جکسن. پری، سن الیوه دمیر عصا آلاسان،
چاریق گئییه سن، دمیر عصانین آخیری چاتاندا، بلکه منی تاپاسان.
پری قارداشینا:

-قارداش، ائوین ییخیلماسین. یامان-یاخشی دولانیردیق، قویمادین،-دئییب
گئدیر. اؤزونه چاریق تیکدیریب، عصا قاییرتدیریب دوشور یولا. هر یانی گزیر،
گلیب چیخیر بیر بولاغین باشینا. گؤرورکی، بیر قیز قارا آفتافا الینده قان-تر
ایچینده گئدیب گلیر. پری قیزدان سوروشور:

-باجی، بو سویو هارا آپاریرسان بئله؟

قیز دئییر:

-بنی-آدمین ائوی ییخیلسین. گؤتای آدلی بیر اوغلان وار ایدی. بنی-آدمی
سئویردی. اونون قارداشی، گؤتای ین جیلدینی یاندیریب. ایندی گؤتای ین اؤره-
گی یانیر. بو آفتافا ایله اونا سو آپاریب وئیرم.

پری گؤتای ین اونا باغیشلادیغی اؤزویو بارماغیندان چیخاریب آفتافانین ایچینه
سالیر. قیز سویو آپاریر. گؤتای سویو ایچنده پری نین وئردیگی اؤزویو گؤرور.
آناسینا دئییرکی، اگر بیر بنی-آدم گلسه اونو یئمزسن کی؟ آناسی آند ایچیرکی،
یوخ، یئمیه جه یم.

گؤتای سویو گتیرن قیزدان سوروشورکی، بو سویو کیم دولدوروب؟ او دئییرکی،
بیر قیز دولدوروب. گؤتای دئییرکی، گئت او قیزی گتیر بورا. قیز گلیب پرینی
گؤتای ین یانینا آپاریر. گؤتای گؤرورکی، بو، پریدیر. آناسی آند ایچدییینه گؤره
پرینی یئمیر، آما ایستیه بیرکی، اونو موختلیف یوللارلا اؤلدورسون. او، پرینی
یانینا چاغیریب دئییر:

-بو قایچینی آپار داغین دیینه، دئن کی، بو قایچی کسمز، ماشین تیکمز. قیز دوروب گئدیر. گوئتای تنز قیزین قاباغینا چیخیب سوروشور:

-هارا گئدیرسن؟

پری دئیر:

-آنان بئله دئیر...

گوئتای دئیر:

-داغ دیینه یئتیرجک دئن کی، گوئتای ین آناسی دئیر کی، قایچی کسمز، ماشین تیکمز. اوندا مجمئی نین ایچینه ده دؤرد دست پالتار گله جک، قایچینی آت گل. پری داغین دیینه گلیر، بو سؤزلری دئییب قاجیر. داغین دییندن چوخ سسلر گلیر، کیم لرسه قیشقیریشیر کی، توت، قوو، آی قیز، دایان من ده گلیم. پری هئچ هارا باخمیر، گلیر ائوه. گوئتای ین آناسی سوروشور:

-پالتاری گتیردین؟

پری دئیر:

-هه، گتیرمیشم.

آرواد دئیر:

-بو سنین ایشین دئیل، بو اؤلموش گوئتای ین ایشیدیر. سنی او اؤیره دیب.

گوئتای ین آناسی یئنه پرییه دئیر:

-بالتانی گوئتور، گئت مئشه دن قیرخ دوه یوکو اودون گتیر. گوئتای ین تویوندا قازانین آلتینا قویاجام. پری بالتانی دا گوئتوروب گئدیر. گوئتای اونون قاباغینا چیخیب سوروشور:

-هارا گئدیرسن؟

پری دئیر:

-آنان تاپشیردی کی، گئت مئشه دن اودون گتیر.

گوئتای دئییر:

-گئت، مئشه یه چاتاندا چاغیر کی، آی مئشه بگی، گوئتای ین آناسی دئییر گوئتایا
توی ائده جه یم، قیرخ دوه یو کو اودون لازیمدی. سونرا بالتانی تولازدیرما آت،
گل. قیز بو سؤزلری مئشه یه چاتارکن دئییر و قیرخ دوه یو کو اودون ایله ائوه
قاییدیر. آرواد دوروب گؤرور کی قیرخ دوه یو کو اودون حاضیردیر. حیرصله نیر.
حیرصیندن هئچ کسه هئچ نه دئمه ییب بوتون اودونو اؤزو تکجه داشیییر. سونرا او
یئنه پری خانیمی یانینا چاغیریب دئییر:

-گئت، باجیم گیل، اونلاردان توی دسترخانی و توی تاواسینی آل گتیر. پری
خانیم یولا دوشور. گوئتای یئنه اونون قاباغینا چیخیب دئییر کی، گئدرکن یولدا
قاباغینا بیر قاراچالی کولو چیخاجاق، دئیرسن کی، بوردا قویون ساغاسان، چای
قویوب دینجله سن. بو نه قشنگ کولدو. من گئدیرم. گوئتای ین آناسی منی
دانلایار، یوخسا قالب ایستیراحت ائدریم. گئدرسن، قارشینا بیر آغ چای
چیخاجاق، چایی تعریفله، دئنه نئجه قشنگ سودو، ائله بیل، بولوردو. گئدرسن،
سونرا قاباغینا قاپقارا سو چیخاجاق، دئیرسن، نه قشنگ سودو، او سودان قاشینا،
گؤزونه، ساچلارینا چکرسن، دئیرسن، تلسمه سه ایدیم، بو سودا چیمردیم. پری
خانیم گئدیر، گوئتای دئدیگی کیمی ائدیر، گلیب خالاسی گیل چاتیر.
گؤرور کی، گوئتای ین خالاسی اوتوروب. قیزی گؤرجک اوزوندن اؤپور، دئییر کی،
دور بوردا گلیرم. آرواد گئدیپ دیشلرینی ایتیلدیپ گلیر کی، پری خانیمی یئسین.
بو واخت پری خانیم دسترخانی و تاوانی گؤتوروب چیخیر. گوئتای ین خالاسی نه
قدر چیغیریر دایان، من ده گلیم، پری دایانمیر. گوئتای ین خالاسی قیشقیریب
دئییر کی، آی قاراچالی، توت. قاراچالی دئییر:

-نییه توتوم؟ سن منه همیشه، آی قاراچالی پیس کولکی، دئییردین، منی پیسله
ییردین، آنجاق او منی تعریفله ییر. آرواد دئییر:

-آی آغ سو، اونو توت.

دئییر:

-یوخ، توتمارام، سن منی پیسله ییردین، او ایسه تعریفله دی.
بئله لیکله، قیز گلیب ائوه چاتیر، اونو هئچ نه توتمور. گوئتای ین آناسی دئییرکی،
آ بالا، دئدیگیم شئیلری گتیردین؟

دئییر:

-هه، گتیرمیشم.

گوئتای ین آناسی ناعلاج قالیب، گوئتایا توی ووردورور. آنجاق گوئتای ین آناسی
پری خانیمین عوضینه باجیسی قیزی گتیریر، پری خانیمین باشماقلارینی ایسه
شام ائله ییر. دئییرکی، باجیسی قیزی گوئتای ایله یاتاجاق، پری خانیم ایسه
باشماقلاری ایله اونلارا ایشیق سالاجاق. گوئتای اؤزونو یوخولوغا ووردور. پری
خانیم باشماقلاری یاندیغیندان اوفولدا ییر. بو واخت گوئتای دوروب خالاسی
قیزی نین باشینی اوزوب آتیر اوتاغین کونجونه، پری خانیمی دا گوئتوروب قاچیر.
سحر آچیلیر، گون چیخیر. گوئتای ین آناسی بؤیوک قیزی گؤندریرکی، گئت
گؤر، پری خانیم اؤلوب؟ قیز گلیب گؤرورکی، خالاسی قیزی نین باشی بیر
طرفده، بدنی بیر طرفده دیر. قاچا-قاچا گلیب آناسینا دئییر:

-ائوین ییخیلسین، آنا، قارداشیم قیزی نی اؤلدوروب، پرینی ده گوئتوروب قاچیب.
گوئتای ین آناسی گلیب گؤرورکی، حقیقتا ده قیزی دئدیگی کیمیدیر. آناسی
بؤیوک قیزی نا دئییر:

-سوتوم سنی توتسون پرینی اۆلدورمه سن. سئحر اوخویور، گئدیرلر گوتتای گیل اولان یئر. گوتتای گؤرورکی، باجیسی گلیر. پری خانیمی بیر سورو جوجه ائله- بیر، اؤزو اولور آناسی. قیز هانسی نین قارداشی، هانسی نین پری خانیم اولدوغونو آیرا بیلمه ییب گئری قایدیر. آناسی سوروشورکی، قیزیم، پرینی اۆلدوردون؟ قیز دئیر:

-آنا، بیلمه دیم، جوجه لر هانسیدیر، آنالاری هانسی؟
آناسی دئیر:

-جوجه لر پری ایدی، آناسی ایسه گوتتای ایدی. بو دؤنه کیچیک قیزینا دئیر:
-سوتومو سنه حلال ائله مهرم، پرینی اۆلدورمه سن.
گوتتای کیچیک باجیسی نین گلدیگینی گؤروب سئحر اوخویور، پری خانیمی ائو، اؤزونو ایسه ائوین ییه سی ائدیر. کیچیک باجی نه قدر چالیشیرسا هانسی نین پری خانیم، هانسی نین قارداشی اولدوغونو آیرا ائده بیلمه ییب گئری قایدیر. آناسی سوروشانداکی، تاپدین، دئیر، یوخ. بو دؤنه آروادین اؤزو حیرصله نیب گلیر پری خانیم گیل اولدوغو یئر. گوتتای گؤرورکی، بودور، آناسی بیر توز-دومانان گلیر کی... بو دؤنه پری خانیم اولور بوستان، گوتتای اولور بوستانچی. آرواد نه قدر فیکیرلشیرسه، تاپا بیلیر، هانسی پری خانیمدی، هانسی گوتتایدی. گئندنه پری خانیم دئیر:

-سنی گؤروم، یاتاندا الین دیزینده قالسین. پری خانیم یاتاندا الی دیزینده قالدی. گوتتای پری نین دیلیندن آناسینا بیر مکتوب یازیر، مکتوبو وئیر یئله. یئل مکتوبو باجادان گتیریب آروادین یانینا سالیر. آرواد مکتوبو اوخویور:
-آی بالا، دئییب دیزینه وورور. پری خانیمین الی دیزیندن قورتاریر.

جانلاری دا گۆنتایین آناسیندان قورتاریر. اونلار دا یئیرلر، ایچیرلر، مطلبه یئتیشیرلر. سن یوز یاشا، من ایکی اللی. هانسی چوخدور، سن گۆتور. سن ساغ، من سالامات.

مرجان قیز

بیری وارمیش، بیری یوخموش، بیر اؤلکه نین بیر پادشاهی وارمیش. بو پادشاهین دا گۆزونون آغی-قاراسی، گۆزل-گۆیچک، مرجان آدلی بیر قیزی وارمیش. هله خیردا واختیندان پادشاه بو قیزی اؤز قارداشی اوغلونا آد ائله میشدی. گونلرین بیرینده بو پادشاها قونشو اؤلکه نین پادشاهیندان بئله بیر سیفاریش گلیر کی، بس سنه قوناق گله جم، حاضرلاش. پادشاهین الی آشاغی اولدوغو اوچون بو خبر اونون قانینی قارالدير. فیکیرلشیر کی، نیله ییم-نجه ائله ییم. اؤلکه سینده سئودایار آدیندا وارلی-کارلی بیر تاجیر وار ایدی. قارار گلیر کی، بو تاجیردن اون مین تومن پول آلسین. بئله لیکله، سئودایاری حضورونا چاغیریر. مسئلهنی اونا دانیشیر. سئودایار دئییر:

-قیيله ی عالم، راضیام، آنجاق ایکی شرطله. بیرینجی، یا پولو بیر گوندن آرتیق گنجیکدیرمه یه سن، یا دا قیزی منه وئرمه لی سن.

پادشاه دئییر کی، یاخشی. غرض، سئودایار دوروب گئدیر ائولرینه. پادشاه دا قوناقلیغین وئریب قورتاریر. آنجاق پولو قایتارا بیلیمیر. سئودایار دا اوتوروب ائولرینده بیر خبر گۆزله ییر، آنجاق گۆرور کی، بیر سس-سوراق یوخدور. اودور کی، اؤزو گلیب پادشاهین ائوینین قاباغیندا کی ائلچی داشی نین اوستونده اوتورور. پادشاها خبر گئدیر کی، بس سئودایار گلیب، اؤزوده اوتوروب ائلچی داشی نین اوسته. پادشاه دئییر:

- گئدین، اونو چاغیرین گل سین.

سئودایار گلیر، بیر خئیلی مصلحت-مشورتدن سونرا قارار گلیرلر کی، پادشاه قیزی سئودایارا وئرسین.

خبر گئدیپ چاتیر پادشاهین قیزی مرجانا. مرجان بوندان چوخ حیرصله نیر. فیکیرلشیر کی، یاخشی، من جاوان، قوچاق عم اوغلو مو قویوب، سئودایار کیمی بیر کافتارا گئدیم؟ نه دی-نه دی آتامین اونا اون مین تومن بورجو وار. چوخ گؤتور-قویدان سونرا قیز قارار گلیر کی، هئچ واخت عمی سی اوغلونا وفاسیز چیخما یا جاق. سئوگیلی سینه ده خبر گؤنده ریر کی، توی گونونون سون گئجه سی گؤزلرسن فیلان یئرده، بیر-بیریمیزه قوشولوب بو ولایتدن قاچاریق.

توی گونو گلیب چاتیر. مرجانی سئودایارین ائوینه گلین کؤچورورلر. مرجان سئودایاری یوخویا وئرمک اوچون اونا کلک گلیر. تاجیره دئییر کی، من اورگیمده عهد ائله میشم کی، هر کیمه اره گئتم، ایلک گئجه اونا بیلدییم ناغیللارین هامی سینی دانیشیم. سئودایار چوخ بیلیمیشلیکندن بو کلکدن دویوق دوشور، آنجاق اوزه وورمور. مرجان چوخلو ناغیل دانیشیر، آنجاق گؤرور کی، سئودایار یوخویا گئتمیر، قورخویا دوشور. سئودایار دا تنگه گلیب دئییر:

-مرجان خانیم بئله توی گئجه سی اولماز. گئجه دن خئیلی کئچیب، یئرلری سال یاتاق.

مرجان اؤزونو بیلمه مزلییه قویوب، یاتاخی آچیر، سونرا دا دئییر کی، من بایرا چیخماق ایسته ییرم. سئودایار دئییر کی، چیخاجاقسانسا چیخ، آنجاق من سنین بئلینه ایپ باغلامالیام. قیز راضیلیق وئیر، الینه آفتافا آلیب ائشییه چیخیر. ایپی بئلیندن آچیب حیاطدا کی آغا جا باغلا ییر، آفتافانی دا اونون یانینا قویور. اؤزونو چاتدیریر وعده یئرینه. عمی سی اوغلونا قوشولوب همان مملکتدن قاچیرلار.

سئودایار ائوده خئیلی گؤزله بیر، قیز قاییتیمیر، آخیردا دوروب حیاطا چیخیر. گؤرور کی، قیز قاجیب. چار-ناچار ایچهری قایدیر. فیکیرلشیرکی، قیزی آختاریب تاپمالیام، یوخسا ائل آراسیندا بی آیر اولارام. ائوی نین آچارلارینی دا قونشوسونا وئریب تاپشیریر کی او گلینجه، ائودن گؤز اولسون.

سئودایار درویش لباس اولوب شهر به شهر مرجانی آختارماغا باشلاییر. سئودایار آختارماقدا اولسون، ائشیت خبری بو بیر یاندان. مرجانلا عمی سی اوغلو بیر خئیلی گئندن سونرا بیر دریا راست گلیرلر. گمییه مینیب بورادان اوزاقلاشماق ایسته بیرلر. ائله بورادا اؤزوکلرینی دیشدیریب اولورلار حالالجا نیشانلی. اوغلان الینی یوماق اوچون اوزویو بارماغیندان چیخاریب داشین اوستونه قویور. باشلاری شیرین صُحْبه قاریشدیغیندان اوزویو اونودورلار، بئلهجه گمییه مینیب اورادان اوزاقلاشیرلار. بیر قدر گئندن سونرا اوزوک اوغلانین یادینا دوشور. قایدیب اوزویو گؤتورمک اوچون گمیدن آتیلیب سودا اوزمه یه باشلاییر. بو، گمیچی نین لاپ اورگیندن اولور، سن دئمه، اونون دا قیزا گؤزو دوشوبموش. بونا گؤره ده اوغلانی گؤزلمه ییب یولونا داوام ائدیر. مرجان مسئله دن حالی اولور. گمیچییه اؤزونو یاخین گؤستریمک اوچون اونون یانیندا اوتوروب، گیزلینجه گمی سورمه یی اؤیره نیر. نهایت، گمیچی نین ولایتینه چاتیرلار، گمیچی اونونلا ائولنمک ایسته دینی بیلدیریر. مرجان راضیلیق وئیر. توی گئجه سی سئودایارین باشینا گتیردیکلرینی اونوندا باشینا گتیریر، ائودن چیخیب گمییه مینیر، بوردان اوزاقلاشیر. گمیچی ها گؤزله بیر قیز گلیب چیخمیر. بایرا چیخیب گؤرورکی، گمی دریا دا گؤزدن ایتیر. ایشی باشا دوشوب بارماغینی دیشله بیر. های-هشیر قوپاریر کی؛

-اده، قیزین اؤزو جهننم، بس منیم چؤرک آغاجیمی نییه آپاریر؟ تنز اولون، بیر قاییقدا-زاددان گتیرین، گنّدیپ گمییه چاتیم.

آنجا قاییق تاپیلانجان ایش-ایشدن کئچیر، گمی چوخ اوزاقلاییر. گمیچی ده تغیرلیباس اولوب باشلاییر قیزی آختارماغا. مرجانین عمی سی اوغلو دا نشان اوزویونو تاپاندان سونرا سئوگیلیسینی آختارماغا باشلاییر. مرجان دا اونو آختاریب تاپماق اومیدیه گمینی دریانین بیر قیراغیندا ساخلااییر. یئر دوشوب باشلاییر گئتمه یه. آخیردا گلیب بیر مئشه لیگه چاتیر. گؤرور بوردا بیر اووچو قوش اولاییر. بوندان چؤرک آلماق اوچون یاخین گلیب اووچویا دئییر:

-بی، من سنی گؤر نه قدر آختارمیشام، سنی اؤز ساراییمدا یاتیب یوخودا گؤرموشم، دایانماییب باشلامیشام سنی آختارماغا. آج قالمیشام، آما یولومدان دؤنمه میشم، گؤرورسن پالتاریم دا جیریلیب.

اووچو خام-خام اونا باخیب دئییر:

-یاخشی، منه گلک ایسته ییرسن سه، گنّک کنده، آتام-آنام بیزه توی ائيله سین.

پادشاه قیزی دئییر:

-یوخ، شاه قیزی نین بئله پالتاردا جماعات آراسینا چیخماغی آیبیدی. سن گت کندن باجیلارینی گتیر، پالتارلیق، بر-بزک گتیر سینلر. بوردان توینان-دستگاهینان گنّک.

اووچو راضی اولور. ائولرینه گلیب احوالاتی آناسینا دانیشیر. آناسی بونا چوخ اینانماسا دا، اوغلونون دئدیگیندن دؤنمه دیگینی گؤروب راضی اولور. کنّدین قیزی اووچونون باجیلارینان شاه قیزینی قارشیلایماغا گنّدیرلر. گلیب گؤرورلر کی، قیز نئجه کی، اوغلان دئییر ائله جه اوتوروب گؤزله ییر. اؤپوش-گؤروشدن

سونرا دسترخان آچیلیر، ییغیشیلیر. سونرا مرجان دئییرکی، بس هامیسی بیر بیچیمده، بیر رنگده قیرخ بیر دست دون تیکین. دونلار تیکیلیب قورتاریر، گئیلیر. مرجان گزمک بهانه سیینن بونلاری گمینی ساخلادیغی یئره گتیریب سوروشور:

-اوی، آی قیزلار، بو نه دی بئله؟...

قیزلار عؤمورلرینده گمی گؤرمه میشدیلر. اونا گؤره ده دئدیلر:

-گؤرمورسن، دنیزین اوستونده اوتاقدی. گلین اوتوراق ایچینده هاخیشتا دئیک.

قیزلار گمییه دولوشدو. مرجان دا سوککانا یاخین بیر یئرده اوتوردو. قیزلارین باشی اویناماغا قاریشاندا مرجان گمینی ایشه سالدی. قیزلار او واخت آیلدیلار کی، گمی دریانین اورتاسیندادی، چیغیریب-باغیرماغا باشلادیلار. مرجان دئدی:

-سسینیزی کسین، یوخسا سیزی دنیزده باتیرارام.

قیزلار قورخودان سسلرینی کسدی. بونلار گئتمکده اولسون، اووچو، آناسی، کند اهلی اؤز قیزلارینی آختاریرلار، تاپا بیلیرلر. اووچونون اوستونه دوشورلرکی، بیزیم قیزلاریمیز هاردا اولسا، تاپ وئر. اووچو علاجسیز قالب درویش پالتاری گئیینیب قیزلاری آختارماغا باشلاییر.

مرجان خانیملا قیزلار گلیب بیر ساحيله یان آلدیلار. گمیدن دوشوب، تورپاغا چیخدیلار. سن دئمه، بورادا دنیز قولدورلاری وارمیش، بورایا گلن گمیلری سویوب غارت ائدیرمیشلر. بونلار گؤردولر کی، گمیدن بیر دسته قیز دوشدو، هامیسی دا بیر-بیرینه اوخشاییر. قولدورباشی یولداشلارینا دئدی کی، بوندان یاخشی شیکار اولماز. بلی، مرجان دا دویوق دوشدو کی، بیر دسته قولدور اونلاری احاطه ائتدی. قیزلاری باشا سالیب دئدی کی، من نه دئسم، سیز یئرینه یئتیرین. قولدورلار قیزلارا یاخینلاشیب سالام وئردیلر. بیر خئیلی سؤز-صحبتدن سونرا، قیزلاری آلاق ایسته دیکلرینی بیلدیردیلر. هر ایکی طرف راضیلیق الده

ائتدی. مجلس دوزلیرلر، دسترخان باشینا اوتوروب، چۆره یه ال اوزاداندا مرجان دئییر:

-من اورگیمده عهد ائله میشم کی، بیرینجی تیکه نی هامی بیردن آغزینا قویسون. قولدورلار اونون دئدیگی کیمی ائله دیلر. ائله بیرینجی تیکه دن هامیسینی یوخو توتدو. سن دئمه، قیزلار خؤراک حاضیرلایارکن، مرجانین امریله قولدورلاردان خبرسیز خۆره یه بیهوشدارو تۆکوبلرمیش.

بونلار تئز قولدورلارین پالتارلارینی سویوندوروب اؤزلری گئیندیله. اوساعات دا قاچماغا اوز قویدولار. قولدورلار آییلب اؤزلرینی لوت-عریان گۆردولر. قولدورباشی اورگینده آند ایچدی کی، بو قیزلاردان حاییف چیخماسام آتامین اوغلو دئیلم. وقیزلاری آختارماغا باشلادی.

قیزلار اوچ گونلوک یولدان سونرا بیر شهره چاتدیله. گۆردولر، شهر اهلی بیغیشیب بیر یئره دؤلت قوشو اوچورور. بللی اولور کی، شهرین پادشاهی اؤلوب تزه پادشاه سئچیرلر. دؤلت قوشو هرلندی-فیرلاندی گلیب مرجان خانیمین باشینا قوندو.

دئدیله: "اشی (آ کیشی)، بو گلمه اوغلانندان بیزه پادشاه چیخماز، قوشو تزه دن اوچوردون". قوش یئنه گلیب مرجانین باشینا قوندو. آجیقلا نیب مرجانی بیر داخمایا سالدیله. آنجاق قوش ال چکمه دی، بیر دئشیک تاپیب ایچهری گیردی، یئنه مرجانین باشینا قوندو. شهر جماعاتی علاجسیز قالیب اونو پادشاه سئچدی. مرجان قیزلارین هره سینه بیر وظیفه وئردی. اونلار باشلادیله کیشی قییافه سینده اؤلکه نی ایداره ائتمه یه. بیر گون مرجان وزیره دئدی کی، شهرین ان یاخشی رسامینی تاپ، آروادیمین شکلینی چکسین. ان یاخشی رسام گلدی. مرجان حرم اوتاغینا کئچیب قادین قییافه سی گئیدی، اؤزونه زینت وئریب گلیب

رسسامین قارشی سیندا دایاندی. رسسام بونون شکلینی چکدی. مرجان بو شکلی وئردی وزیره کی، بونو آپارسینلار فیلان بولاغین ائله بیر یئریندن وورسونلار کی، شکلین عکسی سویا دوشسون. هر کیم بو شکله باخیب آه چکسه، اونو توتون منیم یانیمما گتیرین. دئدیگی کیمی ده ائله دیلر. گونلرین بیر گونو بیر قوجا، الدن دوشموش کیشی گلیب شکله باخدی، اؤزونو ساخلایا بیلمه ییب، آه چکدی. ”آه پادشاهین قیزی، بیرجه سنی گؤرسیدیم!“ بونو تئز توتوب مرجانین یانینا آپاردیلار. مرجان باخیب گؤردو کی، سئودایاردی. امر اتندی کی، بونو آپاریب زیندانا سالسینلار. بیر نئچه گوندن سونرا یئنه بیر نفر گلیب بولاقدان سو ایچنده سوداکی عکسینه باخدی، سونرا آه چکیب دئدی:

—عمی قیزی، اؤلمییدیم، سنی گؤریدیم.

بونو دا مرجانین یانینا آپاردیلار. مرجان امر ائدیر کی، آپارین بونا قوللوق ائله یین. بیر نئچه گوندن سونرا بیر نفر ده گلیب بو شکله باخیب آه چکدی. بونو دا مرجانین یانینا گتیردیلر. بیر نئچه گوندن سونرا یئنه بولاقدان باشیندا بیر نفر آه چکدی. بونو دا پادشاهین یانینا آپاردیلار. ان آخیردا دا قولدورباشی گلیب چیخدی. بونلاردان سونرا مرجان خانیم بوتون شهر اهلینه جار چکدیردی کی، صاباح شاه سارایی نین قاباغینا ییغیش سینلار. سحر بوتون شهر اهلی جم اولدو سارایین قاباغینا. شاه قیزی بو احوالاتی جماعاتا دانیشدی. اونلارین قراری ایله سئودایارین بوینو وورولدو، گمیچی اؤلدورولدو، اووچوینان قولدورباشینی ایسه کؤتکله ییب بوراخدیلار. مرجان خانیملا عمی سی اوغلونا قیرخ گون، قیرخ گئجه توی ائله ییب ائولندیردیلر. اونلار مورادلارینا چاتدی. سیز ده مورادینیزا چاتین.

ملیک ارسلان

بیر پادشاه وار ایدی. پادشاهین اوچ اوغلو وار ایدی. بؤیوک اوغلونون آدی ملیک مۇراد، اورتانجیل اوغلونون آدی ملیک مورشود، کیچیک اوغلونون آدی ملیک ارسلان ایدی.

پادشاه دؤورانینی سوروب، گونونو کئچیرمیشدی. تامام قوجالیب الدن دوشموشدو. بیر گون او، وزیر-وکیلینی یانینا چاغیریب دئیر: -منه بیر مصلحت وئرین، تختی-تاجی کیمه تاپشیریم؟ وزیر-وکیل تدبیر تۆکوب بئله دئیرلر:

-شاه ساغ اولسون، گرک سیز اوغلانلارینیزی بورا چاغیراسینیز، اونلارا دئییه سینیز کی، سیزی گؤندهریم قازانجا، هانسینین چوخ گتیرسه نيز، تختی-تاجی اونا وئره جم.

بو تدبیر شاهین چوخ خوشونا گلیر. اوغلانلارینی یانینا چاغیریب دئیر: -سیزی گؤندهریم قازانجا، هانسینین چوخ قازانچ گتیرسه نيز، قیزیل تاجیمی اونون باشینا قویاجام.

بلی، شاه نؤکر-ناییه تاپشیریر کی، اوغلانلارینا یول آذوقه سی دوزلتسینلر. تدارک گؤرولدو، اوغلانلار یولا دوشدولر. اوغلانلار بیر آز یول گئنددن سونرا یولون آیریجیندا یئکه بیر داش گؤردولر. باخیب گؤردولر کی، داشین اوستونده اوچ یازی وار. بیرینده یازیلیب "گئدر-گلمز"، بیرینده یازیلیب "گئدر گلر ده، گلمز ده"، بیرینده ده یازیلیب "گئدر گلر". قارداشلار یازینی اوخویب باشلادیلار آغلاماغا. کیچیک قارداش ملیک ارسلان دئدی:

- گلین اوچوموز ده اؤزو یوموزو چیخاریب قویاق بو داشین آلتینا. سونرا دوشوب یولا گئدک. قاییدیپ گلنده باخاریق گؤرک هانسیمیز ساغ-سالامات گئری دؤنوب.

بیر آز گؤتور-قوی ائله دیلرکی، کیم هانسی یولا گئتسین. یئنه ملیک ارسلان دئدی:

- ملیک مۇراد، سن بؤیوک قارداشسان. گل سن گئت بو "گئدر-گلر" یولا. قاییدیپ حؤکمدار اول.

سونرا اورتانجیل قارداشی ملیک مورشوده اوز توتور:

- گل سن ده گئت بو "گلر ده، گلمز ده" یولا.

ملیک ارسلان اؤزو دوشدو "گئدر-گلمز" یولا. گئت هاگئت گئیدیپ گؤرور کی، بیر دنه قازان وار، یانیندا دا بیر قوجا کیشی. قازان شاققور-شوققور قایناییر. باخیب گؤرور کی، قوجانین قیچلاری اوجاقدایانیر، قازان دا اونون اوستونده قایناییر. گئنده دوروب باخیر. بیر آز باخیب اؤز-اؤزونه دئیر:

- یاخشیزی بودو قاباغا گئدیم، قوجایا سلام وئیریم.

ملیک ارسلان آتی سوروب قوجانین یانینا گلیر، سلام وئیر. قوجا سالامی آلیب دئیر:

- په، سن سن ملیک ارسلان، من بؤیوک بیر طیلسیم ایدیم، سن منی سیندیردین، نه نیتله گئدیرسن گئت، بوندان بئله یولو من سنه گؤستره جم. بیر آز گئدرسن، قاباغینا بیر گؤی چمنلیک چیخاجاق، گئدیپ یاتارسان اوردا. بیر سورو آو گلیب اوردا اوتلایاجاق. اونلاردان ایکیسینی وورارسان. هر بیرینی ایکی شاققا ائدرسن. دریلرین ده تولوق چیخارارسان. ایکی شاققانی آتیوین بیر طرفینه، ایکیسینی ده بیر طرفینه آسارسان. تولوقلاری دا سو ایله دولدورارسان، هره سین آتین بیر طرفینه

آسارسان. سونرا دوشوب یولا گئدرسن. یولدا ایکی اژداها چیخاجاق سنین قاباغینا. بیر یولون آلتیندا، بیر ده اوستونده اولاجاق. اونلار قالخیب سنی یئمک ایستیهجک، او زامان اتین ایکی شاققاسینی بیرینه، ایکی شاققاسینی دا بیرینه آتارسان. سونرا اونلار سندن سو ایستیهجکلر. سویون بیر تولوغون بیرینه، بیر تولوغون دا او بیرینه وئرسن. اوندان او یانا یولو سنه اونلار گؤسترهجک. قوجا نجه دئمشدیه، ملیک ارسلان ائلهده ائلهدی. اژداهالار اوندان راضی قالیب یولون قالانینی بئله باشا سالدیلار.

-گئدرسن، یولون قورتاراجاغیندا قارشینا بیر داغ چیخاجاق. داغی بیر ظولمون چیخارسان، آتی دا ائله یئرده باغلارسان کی، بیر اینس-جینس بیلمز. کناردان دوروب قولاق وئرسن، ایشدی داش میشلداسا کئچمزسن، میشلداماسا کئچرسن. داشین اوستوندن کئچیب او طرفده دورارسان، اوندان او طرفه یولو سنه داش گؤسترهجک.

بو دفعهده ملیک ارسلان اژداهالارین دئیگی کیمی ائلهیب، داشین او بیر ی اوزونه کئچیر. داش دیل آچیب دئیر:

-ملیک ارسلان، من بؤیوک بیر طیلسیم ایدیم، سن منی سیندیردین. گئت نه نیته گئدیرسن، نیتین حاصل اولسون.

سونرا داش یولون قالانینی بئله باشا سالیر:

-بیر خئیلک یول گئدرسن، قارشینا بیر قالاچا چیخاجاق. قالاچانین دؤرد طرفینی گزرسن. قاباغینا بیر سو گیلیفی چیخاجاق. گیلیفی خنجریوین اوجوینان یئکلدرسن. سونرا ایچهری گیرسن. ایچهریده اؤزووه ائله بیر یئر دوزلدن کی، هئچ کس سنین یئروی بیلمه سین. یئری قازیب گیرسن اورا، سونرا اوستونو اؤترسن. ائله کی، یئر دوزلدن، گئدیپ گزرسن، گؤردون قارانلیق دوشور،

گیررسن همین یئره. بیر دنه چالیب-چاغیران آغاج گۆروب بیچاقلا اونون اوجونا وورارسان. آغاجین سسینه یئر-گۆی آداملا دولاجاق، سنی آختارماغا باشلا یا جاقلار.

ملیک ارسلان گلیر، داش نئجه دئمیشدیسه ائله ده ائدیر. باخیب گۆرور کی، یئر-گۆی آداملا دولودو. ایینه سالماغا یئر یوخدو. ملیک ارسلان احوالاتی بئله گۆروب قاجیب گیزله نیر. ائله کی، آرا سئهنه ییب ساکیتلیک یارانیر، چیخیب آتی نین یانینا گئدیر، اورادا راحتلانیر. صاباحیسی یئنه ده آخشام دوشنده گئدیب آغاجی بیچاقلا وورور. گۆرور کی، جماعات بو دفعه ایکی قات آرتیر، اونو آختاریرلار کی، گۆرسونلر کیمدی بو آغاجا الینی ووران. اوچونجو گئجه یئنه آغاجی بیچاقلا وورور. بو دفعه هئچ کس گلیر. گئجه ایله آغاجدان ییغیب خورجونونو دولدورور. داش اونا دئمیشدی کی، اوچونجو گئجه هئچ کس اولما یا جاق، نه قدر ایسته سن آغاجدان ییغارسان. ییغیب یوگونو توتدوقدان سونرا خورجونو گۆتورور کی، یولا دوشسون. سونرا اؤز-اؤزونه فیکیرلشیر کی، گلیب بئله گۆزل یئری، بساطی گۆره سن، بیلمه یه سن کی، بورانین صاحیبی کیمدی؟ بیر آز گئتدیکدن سونرا دوققوز اوتاقلی بیر ائو گۆرور. باخیر کی، بو، بیر گۆزل عیمارتدی، دوققوز اوتاغی وار، اوتاقلار بیر-بیری نین ایچهریسینده دی. ایچهری گریب گۆرور کی، بیرینجی اوتاقدا بیر جوت قاراواش اوتوروب ساققیز چئینه-بیرلر. گئدیب قیزلارین ایکسی نین ده آغزیندان ساققیزی چیخاردیر. بیرچکلرینی آغیزلارینا وئریب اونلاری یوخلادیر.

سونرا ایچهریده کی اوتاغا باخیر. گۆرور کی، بو اوتاقدا بیر دانا نازنین صنم اوتوروب، آیا دئیر سن چیخما، من چیخاجام، گونه دئیر سن چیخما، من چیخاجام. ملیک ارسلان او طرف بو طرفه باخیر، یئمک آختاریر، گۆرور بیر

مئجمئی پلو و وار، اوستونده ده بیر قیرقو وول. مئجمئینی قاباغینا چکیب دویونجا یئیر. سونرا گلیر نازنین صنمین یانینا. باخیرکی، قیزین هر طرفینده بیر قیزیل شامدان یانیر. دؤنور نازنین صنمدن اؤزونه توخونور. اؤز اؤزویون چیخاریب سالیق قیزین بارماغینا. قیزین اوزویونو ده اؤز بارماغینا. اؤز دستمالین قیزا وئیر، قیزین دستمالین اؤزونه گؤتورور. سونرا بئلیندن قیزیل کمرینی آچیر. اونلارین هامیسینی دستمالی نین ایچینه ییغیب باغلایر. بیر-ییغیش ائله دیکدن سونرا آتینی مینیب یولا دوشور. گلیب چیخیر همین اوزوکلرینی قویدوقلاری یئره. اوچ یولون آیریجینا چاتیپ، داشی قالدیریر، باخیرکی، اوزوکلرین اوچو ده اوردادیر. بیلیر کی، قارداشلاری نین هئچ بیر ی گلمه ییب.

دوشور بؤیوک قارداشی گئدن یولا. راست گلدیگی آداملاردان بیر-بیر قارداشینی سوروشور. بیر دئییر گؤرمه میشم، بیر دئییر گؤرموشم. غرض هره بیر سؤز دئییر. آخیردا گئدیر کندین لاپ ایچه ریسینه، بیر آدامدان سوروشور. او دئییرکی، بو نامدا، بو نیشاندا آدام گلیب عسگر تاجیره آشچی ایشله ییر. سوراقلاشا-سوراقلاشا گئدیب چیخیر عسگر تاجیرین عیمارتی نین قاباغینا. تاجیرین قاپیسینا چاتاندا گؤرور کی، قارداشی بوردادی، اؤزوده آشچیلیق ائله ییر. گؤرمزه-بیلیمزه ال وئریپ قارداشینان گؤروشور. دئییر:

-من سنین قارداشینام.

ملیک مورات اونو ایتله ییب دئییر:

-من اون ایلدی قارداشیمدان آیریلیمیشام. الله بیلیر، اونون باشینا نه ایش گلیب.

ملیک ارسلان دئییر:

-من سنین قارداشینام، فیلان پادشاهین اوغلویوق. فیلان وخت او ییزی قازانجا گؤنده ریب بیز اوچوموز ده گلمیشیک اوچ یولون آیریجیندا اؤزوکلریمیزی

قویموشوق داشین آلتینا. من قاییدیب گۆردوم کی، اوزوکلریمیز اوردادی،
دوشوب سیزی آختاردیم. سوراقلاشا-سوراقلاشا گلیب سنی تاپدیم.
بو سۆزلری دئیندن سونرا قارداشی اونا اینانیر، گۆروشوب، اؤپوشورلر. ملیک
ارسلان قارداشینا بیر تزه پالتار آلیر. اونی حماما آپاریر. سونرا عسگر تاجیرین
یانینا گئدیب دئییر:

-بو منیم قارداشیمدی. گلمیشم آپارام. نه ایشله ییب حاقینی وئر.
حاق-حساب چکدیکدن سونرا بونلار اوز قویورلار کی، گتتسینلر اؤز ولایتلرینه.
آما بو ولایتین آدمالاری اؤز شاهلارینا خبر آپاریرلار کی، بورا غریب اوغلان
گلیب، ائله گۆزلدی، ائله گۆزلدی کی، تایی-برابری یوخدو. گلیب عسگر
تاجیرین ده آشچی سینا قارداش چیخیب، ایندی اونی دا گۆتوروب اؤز مملکتلرینه
گئدیر. پادشاه قارداشلارین یئرینی اؤیره نیب اونلاری قوناق چاغیریر. قوناقلیقدا
شاه اوغلانین آدینی سوروشور، اؤیره نیر کی، آدی ملیک ارسلان دیر. شاه دئییر:
-منیم بیر قیزیم وار، گرک اونی آلاسان قارداشینا، او چالیب-چاغیران آغاجین
بیرینی ده وئره سن منه.

ملیک ارسلان راضیلاشدی. سحر تئزدن چالیب-چاغیران آغاجدان بیرینی قویدو
مئجمئی یه، وئردی بیر قوللا. دئدی:

-بونو آپار پادشاها.

پادشاه قیزینا قیرخ گون، قیرخ گنجه توی چالديریب اونی ملیک ارسلانین
قارداشینا وئردی. دوهلری یوکلە ییب گلینی کئجاوایا میندیردیلر. قارداشلار گلدیلر
همین داشین یانینا. گۆردولر کی، اورتانجیل قارداشین اوزویو یئنه ده داشین
آلتیندادی. کیچیک قارداش دئدی:

-بو هئچ ده اینصافدان دئیل. سیز بورادا گۆزلهیین، من گئدیپ قارداشیمیزی تاپیم.

سونرا ملیک ارسلان دوشدو اورتانجیل قارداشی نین یولونا. گلیب منزیل باشینا چاتدی. گۆردو بوردا بیر اوغلان وار، عینن اونا اوخشاییر، بیلدی کی، قارداشیدی. چییننده بیر کؤسو وار، ناخیر اوتاریر. ایره‌لی یه یئرییب دئدی:
-من سنین قارداشینام.

اورتانجیل قارداش دا اولجه اینانمادی، دئدی:

-من نییه سنین قارداشین اولورام. من نئچه ایل بوندان اول قارداشیملا آیریلیمیشام. کیم بیلیر، هاردا ایتیپ-باتییلار.

ملیک ارسلان اونون یادینا سالدی کی، فیلان داشین دیینده اوزوک باسدیرمیشیق. آتامیز فیلان کسدی. قارداشی بونا ایناندی، گۆروشوب، اؤپوشدولر. سونرا آپاریب ناخیری پایلا بیرلار. ارسلان قارداشینا دئیر:
-نه آلاجاغین وار، آل، چیخیب گئدک.

ملیک مورشود آلاجاغینی آلیر. ملیک ارسلان ده گئدیپ اونا بیر دست پالتار آلیر، آپاریر حاماما. یولا دوشن زامان ائشیدیرلر کی، بو ولایتین پادشاهی جار چکدیریر کی، بس کیم شاها بیر دانه چالیب-چاغیران آغاج وئرسه، قیزی می اونا وئره‌جم. ملیک ارسلان گلیب بازاردان بیر قول توتور. چالیب-چاغیران آغاجین بیرینی قویور مئجمئی یه، گۆنده‌ریر پادشاهین یانینا. پادشاهین آداملاری گۆرورلر کی، بودو بیر اوغلان گلیب، باشیندا مئجمئی، مئجمئی ده ده بیر دانه چالیب-چاغیران آغاج. خبر گئدیر پادشاه. پادشاه آدام گۆنده‌ریب قولو ائوینه چاغیریب احوالاتی اؤیره‌نیر، سؤزونون اوستونده دوروب قیزی می ملیک مورشوده وئیر. قیرخ گون، قیرخ گئجه توی چالدیریر. دوه‌لر یوکله‌نیر، گلیرلر همین داشین یانینا.

اوردا یثیب-ایچیرلر. دینجلرینی آلیب آتالاری نین ولایتینه یولا دوشورلر. یولدا قاباقلارینا بیر قویو چیخیر. قارداشلار دا سوسوز اولورلار. ملیک ارسلان دوشور قویودان سو چیخارتماغا. قارداشلار ملیک ارسلان ین ایپینی کسیرلر. او دوشور قویونون دیینه. قارداشلار اوردا دورمایب گئدیرلر. یولونان بیر تاجیر کئچیرمیش. بو تاجیرین قفله-قاتیری چوخ سوسوز اولور. تاجیر قاب سالالایر کی، قویودان سو چکسین، قفله-قاتیری سووارسین. گورور قاب سویا باتمیر. تاجیر قارا قولونا دئییر:

-آ قول، گل سنی قویویا سالیم، دنیا مالی اولسا سنین، بنی آدم اولسا منیم اولسون.

قول باش اوسته دئییب سالاندی قویویا. قارا قول باخیب گوردو بورادا بیر اوغلان وار، بیر اوغلان وار کی، گوزللیکده تایی-برابری یوخدو. اوزانیب سویا، نفسی گوجلہ گلیب-گئدیر. سس ائله دی کی، تاجیر ساغ اولسون، سودا بیر اوغلان وار، آیا، گونه دئییر سن چیخما، من چیخاجام. تاجیر ایپی قویویا سالادی، اوغلانی چکیب سودان چیخارتدی. سونرا قارا قولو چکیب ائشییه چیخاردیلار. سویو چکیب بوتون قفله-قاتیری سولادیلار. تاجیر باخیب گوردو بو اوغلان بیر اوغلاندی، بیر اوغلاندی، آدم دئییر یئمه ییم-ایچمه ییم، خطی-خالینا، گول جامالینا تاماشا ائله ییم. تاجیر قیرخ گون قویونون قیراغیندا قالب ملیک ارسلان دن موغایات اولدو، اونو یئدیردیب جانا گتیردی. ملیک ارسلان دیرچه لیب آیاغا دوردو. سونرا تاجیر اونو ائوینه گتیردی.

ایندی سیزه کیمدن خبر وئیم، پادشاهین اوغلانلاریندان. پادشاه خبر وئیرلر کی، اوغلانلارینی قارشیلایسین. پادشاه بویوک بیر قوناقلیق وئیر.

اونلار اوردا یئیب-ایچمکده اولسونلار، سنه کیمدن خبر وئرم، چالیب-چاغیران
 آغاجین صاحیبیندن. همین آغاجین صاحیبی گولناز خانیم یوخودان دوروب
 گئدیر اوزونو یویور. باخیب گؤرور بارماغینداکی اوزوک اؤز اوزویو دئیل.
 دیشیب یئرینه آیری اوزوک سالیلار. اوزونو یویور، گلیب دستمالا ال آتیر.
 گؤرور دستمالینی دا دیشیلر. الینی آتیر کی، کمرینی باغلا سین، گؤرور کمری
 یوخدو. دورور گؤزگونون قاباغیندا، گؤرور ایکی اؤزونه ده لکه دوشوب. سونرا
 قیزلارین یانینا گلیب دئیر:

-سیزی آساجام، دئین گؤروم بورا کیم گلیب؟

قیزلار شیون سالیب دئیرلر کی، بورا هئچ کس گلمه ییب.

گولناز خانیم دئیر کی، دؤزونو دئسینلر، بورا بنی-اینسان گلیب، یا گلمه ییب؟

قیزلار بویونلارینا آلیرلر کی، گل میشدی. دئیلر:

-بیز بورادا اوتورموشدوق، بیر اوغلان گلیب بیزیم ساققیزیمیزی آغزیمیزدان

چیخارتدی، بیر چکیمیزی ده آغزیمیزا وئردی.

گولناز خانیم بو سؤزلری ائشیدیب دئیر:

-داها منیم یاشاماغیم هئچدی. من عهد ائله میشدیم کی، منیم وار-دؤولتیمین

سیرینی کیم بیلسه، گرک اونا گئدم. ایندی من او آدمی هاردان تاپیم؟ گولناز

خانیم دورور آیاغا، گونه بیر منزیل دوشور یولا. گئت هاگئت گئدیب داشی

کئچیر، اژداها لاری کئچیر، گلیر همین داشین یانینا. گؤرور داشین اوستونده

یازیلیب کی، بوردان اوچ قارداشین هره سی بیر یوللا گئدیب. گولناز خانیم

اولجه دوشور " گندر-گلر " یولا. آختاریر کی، گؤرسون اونون تورپاغینی کیم

آیاقلا ییب. گئت هاگئت گئدیب چیخیر بؤیوک قارداش اولان شهره. گؤرور کی،

اوردا چالیب-چاغیران آغاجین بیر بوداغی وار. گئدیر همین ولایتین پادشاهی نین

یانینا. آخشام یئییب-ایچیر، سونرا صُحبتی آچیر. دئییر، بو آغاجی نه جور گتیردینیز؟ هره بیر سؤز دئییر. گولناز خانیم گؤرور دوز دئمیرلر. اوردان قاییدیر گلیر گئنه همین داشین یانینا. بو دفعه ده اورتانجیل قارداش گئدن یوللا گئدیر. گؤرور بورادا دا همین آغاجدان وار. گلیب بو اؤلکه نین ده پادشاهینا قوناق اولور. اوندان دا بو آغاجین بورا نئجه گلدیگینی سوروشور. اونلار دا هرهسی بیر سؤز دئییر. گؤرور یوخ، آغاجی گتیرن بونلار دئییل.

سونرا اؤز توتدو ملیک ارسلانین آتاسی نین مملکتینه. سوراقلاشیب پادشاهین سارایینی تاپدی. گئدیپ اوتوردو ائلچی داشی نین اوستونده، دئدی، گرک پادشاه بو گئجه منی قوناق ائله یه. پادشاها خبر وئیرلر کی، بیر غریب آدام گلیب، دئییر پادشاه منی قوناق ائله سین. پادشاه دئییر، قوناق الله قوناغیدی، بویوروب گله بیلر. پادشاه قیزی ائوه دعوت ائتمکده اولسون، سنه کیمدن خبر وئیریم، ملیک ارسلان دان.

ملیک ارسلان ساغالمیشدی، یاواش-یاواش ائشیکه چیخیردی. تاجیرین قاپیسی نین یانیندان چای آخیردی. پادشاهین آتلاری گلیب بورادا سو ایچیردی. بیر گون ملیک ارسلان خلوتجه گلیب قارقولا دئدی کی، پادشاه منی اؤزونه مئهر ائلیرمی؟ بو همان گونویدی کی، گولناز خانیم دا پادشاهین قوناغیدی. قارقول گلیب پادشاها دئدی کی، بیر جاوان اوغلان گلیب دوروب قاپیدا، دئییر شاه منی اؤزونه مئهر ائله سین، غریب بیر آدامام. پادشاه دئییر کی، گئت دئین گل سین. ملیک ارسلان ایچهری گریب گؤردو کی، بوتون اوتاقلار دولوبدو آداملا. او دا گلیب بیر قیراقدا اوتوردو. بو زامان قیز پادشاهین اوغلانلاریندان خبر آلیردی کی، چالیب-چاغیران آغاجی هاردان آلیبسین، بوندان بیر دانادا وئیرن من آپاریم.

اوغلانلار اؤزلرینی چکدیلرکی، بئله گئتدیک، بئله گتیردیک، دوشوب دالیمیزا
بیزی قوودولار.

قیز دئدی:

-یوخ، یالان دئییر سینیز، سیز دئییل سینیز.

ملیک ارسلان اؤزونو ساخلایا بیلمه ییب دئدی:

-اجازه وئیرین، بیر کلمه ده من دانیشیم.

اوغلانلار اونا محل قویماق ایستمه دیلر، دئدیلر، او کیمدی دانیشا ؟

قیز دئدی:

-پادشاه ساغ اولسون، ایذن وئیرین دانیش سین.

پادشاه ایذن وئردی. اوغلان دئدی:

-بیز اوچ قارداش ایدیک. آتامیز پادشاه ایدی، اونون گونو کئچمیشدی. آتامیز

وزیر، وکیلی چاغیریب کؤمک دیله دی. بیزی سیناغا چکیب گؤندردی قازانجا.

پادشاه بو سؤزلری ائشیدیب ملیک ارسلانی لاپ یاخینا چاغیردی. ملیک ارسلان

باشینا گلن حال-قضیه لرین هامیسینی بیر-بیر دانیشدی.

سونرا ملیک ارسلان گولناز خانیمین اؤلکه سینه گئتمه سیندن، آغاجی نئجه ییغیب

گتیرمه سیندن دانیشدی. ملیک ارسلان دئدی:

-آغاجی ییغاندان سونرا گئتدیم بیر نازنین صنم وار ایدی، اونون یانینا، کمرینی

آچدیم، اوزیوموزو، دستمالیمیزی دیشدیم، سونرا قیزدان یانقلارینا توخونوب

یولا دوشدوم. گلیب قارداشلاریمی تاپدیم، اونلار دا منی بو حالا سالدیلار.

اوغلان سؤزونو قورتارانندان سونرا پادشاه کیچیک اوغلونو تانیدی. جلالاد

چاغیریب خیانتکار قارداشلارین بوینونو وورماغی امر ائله دی.

ملیک ارسلان اؤزونو ایره لی وئریب دئدی:

-آتاجان، اونلارین بوینونو ووردورما، قوی عؤمور بویو توتدوقلاری عملدن پشمان اولوب عذاب چکسینلر.

پادشاه بیر قدر فیکره گئندن سونرا راضیلاشدی، اونلارین بوینونو ووردورمادی. سونرا شاهلیق تاجینی اؤز الیه کیچیک اوغلونون باشینا قویدو. او گوندن ملیک ارسلان مملکتین پادشاهی اولدو.

پادشاه ملیک ارسلان لا گولناز خانیم قیرخ گون، قیرخ گئجه توی چالدیردی. اونلار یئیپ-ایچیب یئره کئچدیلر. بیز ده یئیپ-ایچک، دؤوره کئچک. مطلب-مورادیمیزا چاتاق.

وصیت ائدن آتا

بیری وار ایدی، بیری یوخ ایدو، بیر کیشی وار ایدی. بو کیشی اؤزونه گؤره وارلی-کارلی ایدی. اودورکی، هئچ کیمه مؤحتاج اولمازدی. بیر گون کیشی احوالی نین قاریشدیغینی گؤروب اوغلونو یانینا چاغیردی.

-اوغول، نه قدر وار-کاریم وار، سنه قالیر. آنجاق ایش وار-کاردا دئیل، گرک هم ده عاغیللی اولاسان. سنه اوچ وصیتیم وار. بیرینجی وصیتیم اودورکی، هئچ کیمدن بورج پول آلمازسان. اکینجی وصیتیم بودورکی، مالیوی گؤزوندن قیراغا قویمازسان. اوچونجو وصیتیم ده بودورکی، آروادی اؤزباشینا بوراخما. ایللر اؤتدو. بیر گون اوغلانین یادینا آتاسی نین سؤزلری دوشدو. اورگینده گؤتور-قوی ائله دی کی، بو سؤزلری آتام ائله-بئله دئمه ییب، گرک اونون دئدیکلرینی سیناقدان کئچیرم. اوغلان همیشه بیر یئرده یئیپ-ایچدیگی دوستوندان مین تومن بورج ایسته دی. دوستو باش اوسته دئییب، سحریسی گون مین تومن پولو دسمالا قویوب دویونله دی. اوغلانین ائوینه گتیردی. بو اوغلانین بیر اوتاغی وارایدی کی،

اورا هئچ کیم گیره بیلمزدی و همیشه اوتاغین قاپیسینی باغلاییب آچاری اؤزویله دولانديراردی. اوغلان دوستونون گتیردیگی پولو همن اوتاقدان دؤواردکی میخچادان آسدی. بیر گون قونشوسو آت اوچون اونا آغیز آچدی.

-قونشو، آتی وئر، دییرمانا یاریم پود بوغدا آپاراجاغام، آخشام اوستو آتی قایتاریب گتیررم.

اوغلان دئدی:

-آتی وئرمه ینه وئریم، آنجاق اونو چوخ یوکلە مه، بالالیق دیر.

اوغلان آتی گتیریب قونشوسونا وئردی و اؤزوده باشلادی قاراباقارا اونو گودمه-یه. گؤردو، سن اؤلیمه سن، گاوورون اوغلو آتین بئلینه ایکی تای بوغدان بیردن قویدو و پیس-پیس سؤیوشلری آت صاحبی نین عنوانینا یاغدیریب، اوسته لیک اؤزوده آتی میندی، یولا دوشدو. اوغلانین آز قالیردی باغری چاتلایا، آنجاق علاجی یوخ اویدو، آتاسی نین سؤزونو سیناقدان چیخارتدیغی اوچون دؤزمه لی-ایدی. اودورکی، یانا-یانا قونشوسونو ایزله دی. آت بیر آرحدان هوپپاناندا بالا سالدی. مرتد بالاسی تئز آتدان دوشوب آرخین کناریندا بیر چالا قازدی، آتین بالاسینی اوردا قویلایب یولونا داوام ائتدی. اوغلان گلیب آتین بالاسی نین اؤلوسونو اوردان چیخاردی، تپه دن دیرناغا اونو یاخشیجا سؤیدو، ائوه گتیریب یاخشیجا دوزلایب، اونو دا همین اوتاغیندا آیری بیر میخچادان آسدی. بیر گون اوغلانین بورج پول آلدیغی دوستو قاپینی کسدی:

-آی قارداش، خطا ساتین آلمادیم کی، سنه بورج پول وئردیم. بو قدر ده بورج بیغیلار؟ ایندی پول منیم اؤزومه لازیمدی، قالمیشام دؤردگؤز.

اوغلان دئدی:

-دوستوم، آخی بیز آغیرلیغیمیز قدر دوز-چؤرک یئمیشیک. ایندی مین تومندن یانا منی بو قدر قیسنا بیرسان. الیمه پول گلن کیمی بورجونو قایتاراجام. اوغلانین دوستو دئیینه-دئیینه قاپیدان اوزاقلاشدی. بو دمده اوغلانین قایناسی گلدی.
-باشیوا دؤنوم، آی بئله کوره کن. بالدیزیوین تویودور، آرواد-اوشاغی دا گؤتور گئدک. فایتون کوچه ده منتظیر دایانیب.

اوغلان دئدی:

-منیم ایشیم وار، قیزینا ایجازه وئیرم، اوشاغینی دا گؤتوروب سنینله گتسین. توی قورتارانندان سونرا اونلاری گتیرسن. آرواد قیزی و نوه سینی گؤتوروب فایتونا میندی و اوغلانا ال ائله ییب یولا دوشدولر. اونلار یولدا اولسونلار. سنه کیمدن دئییم، اوغلانندان. اوغلان قیافه سینی دییشدی، بیر خیلی پول گؤتوروب، پاپاغینی گؤزونون اوستونه کئچیردی، آتلانندی اونلارین دالینجا. اوغلان تویدا او قدر پول خرجه دی کی، هامی نین آغزی آچیلماقالمیشدی. قیز ائوی اونو اوغلان ائوی نین، اوغلان ائوی ایسه اونو قیز ائوی نین آدمی بیلیردی. اوغلان گؤز قویوب گؤردوکی، آروادی ایلا قایناسی اوندان گؤز چکیر، اونون پولو اونلارین دا عاغلینی باشیندان آلیب. اودورکی، اوغلان تنبلیک ائله مه دی، یاخینلاشدی قایناسینا، آروادینی نشان وئریب اونلاری گؤرۈشدورمگی اوندان توقع ائله دی و آروادین اوجونا سیفته کیمی بیر دسته پول باسدی. آرواد قیزی ایله نه پیچیلداشدی، نه پیچیلداشمادی، قاپیدان اوغلانا دئدی:

-قیز راضیدی، آنجاق دئیر گرک ال-آیاق چکیل، هامی داغیلیشیب گئده، سونرا.

اوغلان راضی اولدو. هامی داغیلیشانندان سونرا قارانلیق بیر اوتاقدان قیزلا بیر آز ظارافاتلاشدی، عوضینده ایسه بیر خیلی پول وئریب قاپیدان چیخدی و قاپی نین

آستاناسیندا مله یین اوشاغینی گؤروب تئز اونو قوجاغینا آلدی، هایدی میندی آتینا. ائله کی، ائوه چاتدی، اوشاغینی اؤز اوتاغینا قویوب، قاباغینا اولمازین یئمهلی تۆکدوکی، اوشاغین هم باشی قاریش سین، هم ده آج قالماسین. اوغلان اوتاغین قاپیسینی باغلاییب، آچاری جیبینه قویدو. سحری گون اوغلانین دوستو پولون دالینجا دابان باسما گلیمیشدی. اونلار بوردا پول اوستونده سۆزلمکده اولسونلار، سیزه کیمدن دئییم، اوغلانین آروادیلا قایناناسیندان. اونلار اوشاغی نه قدر آختاردیلار، تاپا بیلمه دیلر. قیز دایانمادان گؤزونون یاشینی آخیدیردی کی، اریم منی اؤلدوره جک. قیزین آناسی اونا توختاقلیق وئردی:

-قورخما، دور گئدک ائوینه. من کۆره کنی ایناندیراجایام کی، اوشاق بیر گئجه نین ایچینده خستله نیب اؤلوب.

اوغلان حیطده آتین قوشقوسونو دۆزلدَرکن گۆردو، بودور، آروادی ایله قایناناسی سولاری سوزوله-سوزوله حاصار قاپیسیندان گیر دیلر. آرواد دیل بوغازا قویموردو: -کۆره کن، سنین باشینا دؤنوم، قوربانین اولوم، اؤزونو توختاق توت، بیر سۆز دئییم. اوشاغین توپا گئتدیگیمیز گونون گئجه سی خستله نیب اؤلدو. بیر دقیقه نین ایچینده ائله بیل بیر چیراق ایدی، پوفله دین کئچدی. دئدیم، قیزی می باجیسی نین توپوندا سئویندیرم، او یازیق پئشمان اولدو.

اوغلان قایناناسینی سؤزونو داوام ائتمه یه قویمادی:

-آی کیشی نین قیزی، بوندان یانا نییه بو قدر ناراحت اولورسان، آغاجین کؤکونه زیان دیمه سین. اوغلانین جاوابیندان راحتلانان قایناناسی اونو باغرینا باسدی. اؤزونو قیزینا توتوب دئدی:

-گۆردون، قیزیم، من دئییردیم آخی، کۆره کَئیم عاغیلیدی، دۆزوملودو. دونیادا اونون تای-برابری اولایلمز. اوغلان شیرین دیلیله اونلاری بیر آزا دا آرخاین سالیب ائوه گتیردی و دئدی:

-آی آرواد، یاخشی کی، بو گون آنان بورادادی. کؤمکلەشیب یاخشی بیر یئمک حاضیرلایین، آخشام ایکی نفر قوناق گلەجک.

آنا-بالا تامام-کامال راحتلانیب، باشلادیلار یئمک تداروکونه. اوغلان گئدیپ بورج پول آلدیغی دوستونو و قونشوسونو قوناق گتیردی. بیر آزا یئیب-ایچدیکن سونرا اوغلان آروادینی چاغیریب دئدی:

-آی آرواد، بونلاردان عزیز قوناغیم اولمایاجاق کی، آل بو آچاری، گئت منیم اوتاغیمی آچ. اورادا بیر قارپیز وار، اونو گؤتور گل.

آروادی آچاری آلیب آناسی ایله بیرلیکده ارینین اوتاغینین قاپیسینی آچیب ایچهری گیردیلر. اوشاغی بورادا گؤروب قشش ائله ییب ییخیلدیلار. اوغلان بیر خیلی گؤزله ییب گؤردوکی، بونلار گلیب چیخمادی.

-آی قونشو، سن بو عایله یه محرم آدامسان. دور، گئت، گؤر آرواد نییه گلیب چیخمادی.

قونشوسو تنبلیک ائله مه ییب آیاغا قالخدی. گلیب اوتاغا گیرنده گؤردوکی، پاهو، دونن قویلا دیغی آتین بالاسی مَقْوایا دُونوب دُوُاردان آسیلیب. آریندان گئری دُونَمه دی. اوغلان اونوندا قاییدیپ گلمه دیگینی گؤروب دوستونا دئدی:

-دور، گئدک، گؤرک، بونلارا نه درد اوْ وئریب کی، هامیسی او اوتاقدان باتیب قالیبیلار.

اوغلان اوتاغین قاپیسی آغزیندا دوستونو قاباغا وئردی. دوستو ایچهری کئچن کیمی همن اوْز دسمالینی تانیدی. گؤردوکی، پولو نئجه وئریب ائله ده دورور،

هئچ دویونو ده آچیلمايیب. او دا خجالت ایچینده قالیب تر تۆکدو. اوغلان آتاسی نین وصیتینی اونلارا دئدی. اولجه دوستونون پولونو همن دسمالدا اونا وئریب، قاپیدان قودودو. سونرا قونشوسونون پیس-پیس سؤیوشلرینی اؤزونه قایتاریب قاپیسیندان رد ائلیدی. قالدی آروادی، اونو دا بوشاییب کؤرپه سی نین تربیه سییله مشغول اولماق اوچون بیر دایه توتدو. آتا-بالا خوش گون گؤردولر. سیز ده خوش گون گؤره سینیز.

وطن و جلاي وطن

بیری وارمیش، بیری یوخموش، حیدر آدلی بیر کیشی وارمیش. بو کیشی پهلوان کیمی ایمیش. آنجاق نه فایداسی، ایش یوخ، گوج چوخ. بیلیمیش نیله سین. بیر گون آروادینا دئیر:

-من ایش آختارماق اوچون سفره گئدیرم. اوغلوم اولسا، ائوده کی پولاد بیلرزیگیمی بؤیوینده باغلا قولونا. قوی گلیب منی تاپسین. حیدر سؤزونو تاماملاییب یولا دوشدو. آز گئتدی، چوخ گئتدی، گلیب بیر قویویا راست اولدو. قویونون آغزیندا ایری بیر دییرمان داشی واریددی. او، الینی داشا آتدی، نه قدر گوج وئردی، اونو یئریندن اوزممه دی. مجبور قالیب داشین یانیندان بیر اویوق آچیب قویویا دوشدو. گؤردو قویونون ایچیندن بیر لاغیم آچیلیب. حیدر لاغیمینان گلیب بیر باغا چیخدی. آغزیمدا سنه باغ دئیرم ها، ائله اؤل، قال بوردا. باخ باغ ائيله باغدی. جان درمانی آختارسایدین، او باغدا تاپاردین. باغدان بیر آغاج آرالیدا بیر اوتاق وارایدی. حیدر اوتاغا گیرنده گؤردوکی، قوجا دئو پامبیغین ایچینده خشله نیب اوزانیب حیدری گؤرجک دئدی:

-آناوا قوربان اولاسان، بورا قوش گلسه، قاناد سالار، قاتیر گلسه، دیرناق. اوغلوم
 آغ دئو ایندی هاردا اولسا گله جک، قاچ جانیوی قورتار.
 قوجا دئوین آغزیندان سؤز قورتارماغیینان آغ دئوین گلهمه یی بیر اولدو. اونلار بیر
 خئیلی توتوقلاشدیلار. آخیردا آغ دئو اونو اوستله ییب اؤلدوردو. ایندی سنه
 کیمنن دئییم، حیدرین آروادیندان. او، بیر اوغلان دوغموشدو. آتاسی وطندن
 دیدرگین دوشدویونه گؤره اوشاغین آدینی جلائی وطن قویموشدو. جلائی وطن اون
 یئددی اون سیکگیز یاشینا دولاندا آتاسی پولاد بازویندی اونون قولونا باغلایب
 ارینین دندیکلرینی اوغلونا دانیشدی. جلائی وطن یولا دوشدو. گلیب همین
 قویونون یانینا چاتدی. الینی داشا آتان، همین بایاق ها داشی دیک قالدیریپ
 کنارا توللادی. قویونون ایچینه گیریپ عئینی آتاسی کیمی همین لاغیما گلدی.
 باغی گؤروب عاغلی باشیندان اوینادی. بیردن گؤزلری اوتاغا ساتاشدی. بایاق ها
 قاپیسینی تپیکله آچیب ایچهری گirdی. قوجا دئو پامبیغین ایچیندن باشینی
 قالدیردی:

-آنان اؤلسون، ایندی اوغلوم آغ دئو دم هادمدی گله، واختی ایکن قاچ جانیوی
 قورتار. نئچه ایل بوندان اول سنین کیمی بیر پهلوان دا گلیمیشدی، سؤزومه قولاق
 آسمادی. آغ دئو گلیب اونو پارام-پارچا ائلدی. گلسه سنی ده تیکه-قولاق ائلییه
 جک. جلائی وطن اورگینده فیکیرلشدی کی، سن اؤلمیه سن، آغ دئوین اؤلدوردویو
 پهلوان ائله منیم آتام ایمیش. ائله بو واخت آغ دئو نریلدهیه-نریلدهیه اؤزونو
 یئتیردی. اونلار توتوشدیلار. آغ دئو نه قدر نریلدهدی، نه قدر گورولدادی، جلائی-
 وطنه اوستون گلهمه دی. جلائی وطن دارتیب اونون ساغ قولاغینی خاریتلتی ایله
 چیخارتدی. آغ دئو بایاق ها تیرئیمش یئره ییخیلیدی. جلائی وطن اونون باشینی
 بدنندن قوپارتدی. جلائی وطن اورگینده گؤتور-قوی ائله دی کی، بورا چوخ یاخشی

یئردی، گئدیپ آناسی دا گؤتوروب گتیریم. جلاي وطن دئو قالان اوتاغین قاپیسینی باغلايیب آناسی نین یانینا قاییتدی. ناغیلچی دیلی یوئورک اولار، دئییرلر. اوغلان آناسینی دا گؤتوروب گلدی. آناسی دا باغی گؤروب هاییل-ماییل اولدو. جلاي-وطن دئوین قالدیغی اوتاغین قاپیسینی آچیپ اونو آناسینا گؤستردی. اونلار کئف-داماغانان عؤمور سوروب، گون کئچیردیلر. سیز ده خوش گونلر گؤروب، اوزون عؤمور سوره سینیز.

ویوی یومورتاسی

بیری وار ایدی، بیری یوخ ایدو. بیر پادشاه واردی. بو پادشاهین اوولادی اولموردو. بیر گون بو پادشاه عهد ائله بیرکی، منیم اوغلو اولسون، بیر دییرمان تیکدیره جه یم، همیشه یاغلا-باللا ایشله سین. آیلا کئچیر. پادشاهین اوغلو اولور. پادشاه همین دییرمانی تیکدیریر.

بوتون شهره جار چکدیریرکی، جاماعات یاغی، بالی دییرمانا داشی سین. بیر قاری کوپه سینی دولدوروب یولون کنارینا قویور. بو زامان پادشاهین اوغلو دوستلاری ایله همین دییرمانا باخماغا گئدیرلر. یولدا پادشاهین اوغلو میندیگی آتین آیاغی قاری نین کوپه سینه توخونور، کوپه داغیلیر. قاری چوخ حیرصله نیر و اوغلانا دئییرکی، سنی گؤروم وی-وی یومورتاسینا حسرت قالاسان. اوغلان قاری نین سؤزونو ائشیدیب گئری قایدیر و بو یومورتانین نه اولدوغونو آناسیندان سوروشور. سونرا اوغلان وی-وی یومورتاسینی تاپماق اوچون سفره چیخماغا حاضیرلا شیر. آناسی چوخ آغلايیر. یالواریکی، اوغلو بو سفره گئتمه سین. لاکین اوغلو اوژ عینادیندان دؤنمور. حاضیرلا شیب یولا چیخیر. اوغلان آز گئدیر، چوخ گئدیر، بیر دوزه چیخیر. باخیرکی، بیر نورانی قوجا یولون کناریندا اوتوروب.

قوجا اوغلانی یانینا چاغیریپ سوروشورکی، هاردان گلیب، هارا گئدیرسن؟
 اوغلان جاواب وئیرکی، من ویی-ویی یومورتاسی نین دالینجا گئدیرم. قوجا
 اوغلانین چوخ گۆزل، هم ده جاوان اولدوغونو گۆروب دئییرکی، اوغول، او یول
 چوخ قورخولو یولدور. گل بو فیکری باشیندان چیخارت. اوغلان یئنه عینادیندان
 دؤنمور. قوجا اوغلانا دئییرکی، ایشدی کی، گئدیرسن، اوتور سنه بیر-ایکی
 مصلحت وئیریم. گئدرسن-گئدرسن، قاباغینا بیر قاپی چیخاجاق. قاپیدان ایچهری
 گیررسن. اورادا بیر آت، بیر ایت گۆره جکسن. آتین قاباغیندا ات، ایتین قاباغیندا
 اوت وار. سن بونلارین یئرینی دیشدیریب، اوتو آتین، اتی ایتین قاباغینا
 قویارسان، بوندان سونرا بوتون قاپیلار آچیلماق. تنز ایچهری گیررسن. اورادا بیر
 تاخچا وار. یومورتالار اوردادیر، تنز گۆتوروب قاچارسان. چیخاندا دالینجا چوخ
 قیشقیراجاقلار، آنجاق سن هئچ واخت گئری دؤنوب باخمازسان. یئنه گلرسن
 منیم یانینا. اوغلان قوجانین سؤزلرینه دیقتله قولاق آسیب یولا دوشور. گلیب
 قوجا دئدیگی یئر چاتیر و قوجانین دئدیکلرینی صبرله یئرینه یئتیریر.
 یومورتالاری گۆتوروب قوجانین یانینا گلیر. قوجا اونا دئییرکی، بو یومورتالاری
 ائله یئرده سیندیرمالیسان کی، اورادا هم چۆرک، هم ده سو اولسون. اوغلان
 قوجایا اؤز راضی لیغینی بیلدیریب اؤز وطنینه یولا دوشور.

اوغلان آز گئدیر، چوخ گئدیر، بیر سوسوز صحرا یا چاتیر. اوره گی دورمور.
 یومورتادان بیرینی سیندیریر، ایچیندن گۆزل بیر قیز چیخیر. قیز ائله گۆزل
 ایدی کی، آیا دئییردی سن چیخما، من چیخیم، گونه دئییردی سن چیخما، من
 چیخیم. قیز یومورتادان چیخان کیمی سو ایسته ییر، اوغلان سو تاپا بیلیمیر، سونرا
 چۆرک ایسته ییر. چۆرک ده اولمور. قیز سوسوزلوغا دؤزه بیلیمیر. اؤلور. ایندی
 اوغلانین قالیر ایکی یومورتاسی. اوغلان فیکیرله شیرکی، بونو گرک سولو-

چۆرکلی یئرده سیندیرسین. اوغلان بیر آز دا یول گئدیر. یولدا بیر چوبانلا راستلاشیر. چوباندان بیر آز چۆرک آلیر. اوغلان یومورتالارین بیرینی ده سیندیریر. بو قیز چیخان کیمی چۆرک ایسته ییر. بو بیرینجیندن ده گۆزل ایدی. اوغلانین چوباندان آلدیغی چۆرگی یئیندن سونرا سو ایسته ییر. یئنه سو اولمور. بو دا بیرینجی قیز کیمی سوسوزلوغا دؤزمور، اؤلور. ایندی اوغلاندا بیر یومورتا قالیر. اوغلان گلیر بیر بولاغا چاتیر. بورا چاتان کیمی یومورتانی سیندیریر. بو قیز اول کیلردن داها گۆزل ایدی. قیز سو ایسته ییر. اوغلان اونا سو وئیر، آنجاق چۆرک اولمور. اوغلان قیزی آغاچا چیخاردیر. اؤزو ایسه یاخین کئندن چۆرک آلماغا گئدیر. اوغلان گئتمکده اولسون، سیزه کیمدن دئییم، قاراجی دسته سیندن. اوغلان گئنددن سونرا بیر قاراجی دسته سی همین بولاغین یانینا گلیر. قاراجیلار چالیب اویناییرلار. بو زامان بیر قاراجی قیز بولاقدان سو ایچمک ایسته ییر. سودا گۆزل بیر قیز شکلی گؤرور. باخیرکی، قیز اوتوروب آغاجین باشیندا. قاراجی نین قیزا پاخیللیغی توتور. اونو زورلا آغاجدان ائندیریب پالتارینی سویوندوروب اؤزو گئیینیر. اؤز جیندیر پالتارینی ایسه قیزا گئییندیریر، همین یئردن اوزاقلادیریر. اؤزو ایسه آغاچا چیخب قیزین اوتوردوغو یئرده اوتورور. پادشاهین اوغلو چۆرک آلیب قاییدیر. باخیرکی، قیزی نئجه قویوب گئدیب هئچ یئریندن ده ترپنمه ییب. قیزی آغاجدان یئندیریب چۆره گی اونا وئیر. پادشاهین اوغلو باخیرکی، بو قیز همین قیزا اوخشامیر. بو چوخ چیرکیندیر. آنجاق اوغلان اوره گینده کی لری اوزه وئرمیر. قیزی گؤتوروب یولا دوشور.

بونلار گئتمکده اولسونلار، سیزه کیمدن دئییم، وی-وی یومورتاسیندان چیخان قیزدان. بو قیز آز گئدیر، چوخ گئدیر، بیر کنده چاتیر. قیز چوخ یورولموشدو، آجلیق، سوسوزلوق اونو طاقتدن سالمیشدی. قیز بیر ائوه یاخینلاشیب قاپیسینی

دۇیور. ائودن بیر قاری چیخیر. قیز قاریا دئییرکی، بیر گئجه لیگه اونو قوناق ساخلا سین. قاری ایسته بیر راضی اولماسین. قیز چوخ یالواریر. دئییرکی، اگر منی قبول ائتسن، خئیردن باشقا هئچ نه گۆرمیه جکسن. قاری نین قیزا یازیغی گلیر. اونو ائوه بوراخیر. قیز باشینا گلن لرین هامی سینى بیرجه-بیرجه قاریا دانیشیر. صاباح آچیلیر، قیز گئتمه یه حاضریرلا شیر. قاری قیزی هئچ یانا بوراخمیر. اونو قیزلیغا گۆتورور. قیز قاری نین بوتون ایشلرینی گۆرور. گونده ده الله دان بیر پای یئمک گلیرمیش. قاری ایله قیز یئیپ الله ا دوعا ائدیرلرمیش.

بیر گون شهره سس یاییلیرکی، پادشاهین اوغلونون تویودور. قاری فیکره گئدیرکی، تویا نه آپاریم. قیز قاری یا دئییرکی، هئچ فیکیر ائلمه، سنه ائله هدییه حاضریرلایم کی، هئچ کسده اولماسین. قیز بیر کۆینک توخویوب قاریا وئیر. قاری کۆینگی گۆتوروب تویا گئدیر. پادشاهین اوغلو کۆینگی گۆرن کیمی وی-وی یومورتا سیندان چیخان قیز یادینا دوشدو. تویدان سونرا چوخ فیکیرلی دولانیر، آنجاق اوره گینده اولان شوبهه نی هئچ کسه آچمیردی. آیلار، ایللر کئچیر. بیر گون شهره جار چکیرلرکی، پادشاهین ایلخی سینا قیرغین دوشوب. گرک هره پادشاهین آتلا ریندان بیرینی ساخلا سین. قیز بو خبری ائشیدیب قارینی گۆندیریرکی، بیر آت دا سن گتیر. قاری بوندان ناراضی اولوب دئییر:

-بیز آتی نه یینن ساخلا یاجاییق؟

قیز دئییرکی، او منیم ایشیمدیر. آتا اؤزوم باخا جام. چوخ گۆتور-قویدان سونرا قاری گئدیر، آت گتیرمه یه. پادشاهین ایلخیچی لاری قارینی گۆروب گولورلرکی، آی قاری، سنی ده ساخلا یان گرکدیر ده، سن آتی نئجه ساخلا یاجاقسان. پادشاه دئییرکی، بیر آریق یابی وئرن اونا، اؤلسه ده جریمه وئرمه سین. قاری یابینی گۆتوروب ائوه قایدیر. آتی تؤوله یه باغلا ییرلار.

هر گون قیز سحر ال-اوزونو آتین یانیندا یویارمیش. ال-اوزونو یویاندان سونرا همین یئردن اوت قالخارمیش. هر گون بو تکرار ائدیلمیش. نهایت، قیرخ گون تامام اولور. پادشاهین آداملاری آتلاری ییغماغا باشلاييرلار. آنجاق قارینین آتینی آپارمیرلار. اونلار گومان ائدیرلرکی، او آت ایندی چوخدان اولوب. قیزین اؤزو قارینی گؤندهریرکی، پادشاهین آداملاری گلیب آتی آپارسینلار. پادشاهین آداملاری چوخ تعجوبله نیرلرکی، آت هله ده ساغدير. نه ایسه، پادشاهین آداملاری گلیرلر آتی آپارماغا. تؤوله یه گیرنده گؤزلینه اینانمیرلار. همین او آریق آتی تانیمیرلار. آداملار نه قدر ائدیرلر آتی تؤوله دن چیخاردا بیلیمیرلر. گئدیپ پادشاها خبر وئیرلرکی، آت بیر آت اولوبکی، گل گؤره سن. هئچ تؤوله دن بائیرا چیخمیر. پادشاهین اوغلو دا آتلا چوخ ماراقلانیر. اکینجی دفعه اوغلان اؤزو گئدیر. اوغلان دا آتی گؤروب چوخ تعجوبله نیر. نه قدر چالیشیر آتی ائشییه چیخارا بیلیمیر. اوغلان قاریدان سوروشورکی، بو آتی کیم بئله بسله ییب؟

قاری دئیرکی، باشیوا دؤنوم، منیم بیر قیزیم وار، آتی او بسله ییب. اوغلان دئیرکی، قیزین هاردادیرسا، چاغیر گل سین، آتی ائشییه چیخار سین. قیز گلیب تؤوله یه گیرن آت ایله مه یه باشلايير. پادشاهین اوغلو قیزی گؤرن کیمی تانییر. اوغلان بوردان قایدان کیمی قاراچی قیزی بیر قاتیرا باغلا ییب بوتون شهر ی دولانديریر. سونرا ایسه قارینین یانینداکی قیزی سارایا گتیریر. تزه دن قیرخ گون، قیرخ گنجه توی چالديریر. بئله لیکله ده ناغیل قورتاریر. قازان آشلا دولور، توخلار یئیر، آجلار دویور.

یادیگارین ناغیلی

بیری واریدی، بیری یوخودو، کئچمیش زامانلاردا خالقین قایغیسینا قالان بیر پادشاه واردی. بو پادشاهین گؤزل بیر مالیکانهسی و جاه - جلالی واردی. بیر گون پادشاه اؤز آداملاری ایله سفره چیخیر. پادشاهین دا هم گؤزل، هم ده عاغیللی بیر آروادی واردی. او، بویلوایدی. پادشاه سفردن قاییداندان سونرا برک خسته لندی، اؤلوم یورغان دوشگینه دوشدو. پادشاه وزیرینی یانینا چاغیریب وصیت ائله - دی کی، من آرتیق اؤلورم. نئچه ایللردی کی، سن منیم یانیمدا وزیرلیک ائله بیرسن، سندن بیر پیسلیک گورمه میشم. همیشه ده منه صادق قالمیشان. من اؤلندن سونرا تاختیما سن چیخارسان. آنجاق بیلیرم کی، منیم بیر اوغلو اولاجاق. اونون آدینی یادیگار قویارسان. او بویویندن سونرا پادشاهلیغی اونا وئرسن. پادشاه بو سؤزلری دئییب دونیاسینی دییشدی. سیزه کیمدن دئییم، وزیردن. وزیر تاختا چیخان کیمی باشلادی اؤز پیس عملرینی آچیغا وئرمه یه. او، اؤزونه وزیر توتدو. بیر گون وزیرینی یانینا چاغیریب امر ائتدی کی، پادشاهین اوغلو آنادان اولمامیش اونو آرادان گؤتورسونلر. وزیر بونا راضی اولماسادا، قورخوسوندان دینمه دی. وزیر پادشاهین آروادینی مئشه یه آپاردی. اونون آروادا یازیغی گلدی. اونا گوره ده آروادی اؤلدورمه دی، مئشه یه قویوب گلدی. گلرکن بیر قوش ووردو، آروادین یایلیغینی قوشون قانینا بولادی. پادشاها وئردی کی، آروادی اؤلدوردوم. پادشاه باشلادی آرخاین عدالت سیزلیکلرینی ائله مه یه. بیر نئچه گون کئچندن سونرا وزیر مئشه یه گتتدی، گؤرک آرواد نئجه اولدو. او، گلیب نه گؤرسه یاخشیدی: بیر اوشاق آغلایر، یانینا گلیب گؤردوکی، آرواد دونیاسینی دییشیب. او، اوشاغی بیر اسگییه بوکوب، بیر پارچا کاغیذ یازیب، ایچینه ده بیر لعل قویوب، اوشاغی گتیریب یولون کنارینا قویوب گتتدی. ایندی سیزه کیمدن

دئییم، اوزاق مملکتلردن بیرینده یاشایان بیر شاه دان. شاه عاغیللی و عدالتلی ایدی. او، بعضی واختلاردا اؤز وزیرینی ده گؤتوروب سیاحتیه چیخاردی. بئله واختلارین بیرینده شاهلا وزیر گلیب یولدان کئچرکن بیر ده گؤرورلرکی، یولون کناریندا بیر اوشاق آغلاییر. اونو دا دئییم کی، شاهین اؤولادی یوخ اویدو. الله تعالا اونا اؤولاد وئرمه میشدی. شاهلا آروادی نئچه ایللردی کی، اؤولاد حسرتی چکیردی. شاه اوشاغی گؤرجک فیکیرلشدی کی، ائله الله تعالا بو اوشاغی منه گؤنده ریب. اونلار اوشاغیدا گؤتوروب سارایا قاییتدی. شاهین آروادی بونا چوخ سئویندی. اونلار اوشاغی گؤز بیکلری کیمی ساخلادی. اوشاغین قوجاغیندا کی کاغیذا یازیلانلار گؤره اوشاغی یادگار دییه چاغیردی. آیلار کئچدی، ایللر اؤتدو، یادگار بؤیوک بیر اوغلان اولدو. اؤز ایگیدلیگی، قوچاقلیغی، مردلیگی ایله سارای داکی بوتون اوغلانلاری اؤتوب کئچدی. هله اونون آتینی هئچ بیر آت گئچمه میشدی، قیلینج اویناتماقدا، گولشمکهده هئچ کیم اونا چاتمازدی. تئزلیکله اونون صُحبتی بوتون مملکتلره یاییلدی. یادگاری ایسته ینرله یاناشی اونون دوشمنلری ده پیدا اولدو. بیر گون یادگار اؤز یولداشلاری ایله اووا چیخاندا بیری اونو اوچورومون باشیندان غفلتدن ایتله دی. خوشبختلیکدن او بیر آغاجا ایلیشیپ قالدی. آنجاق کیچیک آغاج بو جانلی جثه لی اوغلانین آغیرلیغینا تاب گتیرمه دی. اونو اؤزو ایله برابر اوچورومون دیینه آپاردی. یادگارین یولداشلاری گئدیپ شاهلا دئدی. اوغلون اوچورومدان هئللندی، مئیدینی ده قارغا قوزغون یئدی. شاه ساراییندا یادگارا یاس ساхлаماقدا اولسون، ایندی سیزه کیمدن دئییم، یادگاردان. یادگار چوخ گوجلو اولدوغوندان، ساغ قالمیشدی. او واخت گؤزلرینی آچدی کی، اوچورومون دیینده دی. سورونه-

سورونه گلیب گلیب یولون کنارینا چیخدی. ائله بو واخت یولدان بیر کاروان گلیب کئچیردی.

کاروان باشی کاروانی ساخلاتدیریب یادیگاری دا اؤزو ایله آپاردی. سن دئمه، بو کاروان یادیگارین دوغما آتاسی نین واختی ایله شاهلیق اتدیگی مملکته گئدیر. کاروان باشی دا ائله یادیگارین یاشاماسینا سبب اولان، اونون آناسینی اولدورمه یین وزیر ایدی. شاهین ظولملرینه دؤزه بیلمه ییب، وزیرلیکدن چیخیب. نه ایسه. یادیگار ساغالاندان سونرا شهره چیخدی، باشلادی اؤزونه ایش آختارماغا. شاهادا نؤکر لازیم ایدی. اونو شاهین یانینا آپاردیلار. شاه یادیگاری گؤرن کیمی گؤزلی چیخدی کله سینه. بو اوغلان اول کی شاها نئجه ده اوخشییر. شاهین سومویو سیزیلدادی. فیکیرلشدی کی، یقین وزیر بو اوشاغی اولدورمه ییب. او، امر اتدی کی کئچمیش وزیری منیم یانینا چاغیرتدیرین. وزیر ایندییه کیمی یادیگارا فیکیر وئرمه میشدی. اؤز ده چوخ قوجالمیشدی. گؤردوکی، بو اوغلان دوغوردان دا اولکی شاه چوخ اوخشییر. وزیر اولانلاری آچیب دانیشدی. شاه اونلارین ایکیسینی ده زیندانا سالدی کی، اوچ گوندن سونرا بویونلاری وورولاجاق. وزیر سارای دا چوخ قالمیشدی. سارایین بوتون یوللارینی بیلیردی. یادیگار بیر-ایکی گون اللشدیکدن سونرا زیندانی قاپیسینی قیرا بیلدی. اونلار کتشیک چیلری اؤلدوره-اؤلدوره گلیب چیخدیلار شاهین اوتاغینا. یادیگار شاهی اؤلدوردو. سونرا کئچمیش وزیر جامعاتی توپلادی. بوتون احوالاتی اونلارا دانیشدی. جامعات یادیگاری اؤزونه شاه سئچدی. وزیرین قیزی ایله ائولندی. اونلار باشلادیلار خوشبخت عؤمور سورمه یه.

یئددی قارداش

بیری واردی، بیری یوخدو، بیری وارلی-کارلی کیشی واردی. بو کیشی نین یئددی اوغلو واردی. بیری گون یئددی قارداش آتالاری نین حضورونا گلدی. بویوک قارداش دئدی:

- مهربان آتا، بیز یئددی قارداش سؤز قویموشوق کی، یئددی باجی ایله عایله قوراق. اذن وئر سفره چیخاق. آتا راضی اولوب اونلارا خئیر-دوعا وئردی. قارداشلار یولا دوشدولر. آز گئتدیلر، اوز گئتدیلر، دره-تپه دوز گئتدیلر، گلیب بیری مئشه ده آیاق ساخلادیلار کی، دینجلرینی آلسینلار. گۆردولر کی، بیری اوجاق اوّلزگیر. تئز اونون اوستونه اودون ییغیب اوجاغی آلولاندیردیلار. شرط کسدیلر کی، هر گئجه بیریمیز یاتماییب اوجاغا کشیک چکهجه بیک کی، سؤنمه سین. بو منوال ایله قارداشلار آلتی گون اودو قورووب ساخلادیلار. کیچیک قارداشین نؤویه سینده اود سؤندو. کیچیک قارداش چوخ گۆتور-قوی ائله دی کی، قارداشلاریم یوخودان دورمامیش، نه تهر ائله ییم، اود تاپیم. مئشه دن بیری آز کنارا چیخدی، گۆردو کی، بیری یاماجدان ایشیق گلیر. تئز دابان آلدی ایشیق گلن طرفه. ائوین قاپیسینی آچیب ایچهری گوردی و گۆردو کی، بیری آرواد وار، آلت دوداغی یئر سوپورور، اوست دوداغی گۆی... اوغلان حال-قضیه نی قاریا ناغیللایب اوندان اود ایسته دی. قاری دئدی:

-من یئددی دئوین آناسیام. اوغلانلاریم پادشاهین یئددی قیزی نی آلماق اوچون بو گون جنگه گئدیرلر. سن اینسان اولدوغونا گؤره عاغیللی سان. اگر گئدیب منیم اوغلانلاریم عاغیللی مصلحت وئرسن، اوغلانلاریم دؤیوشده قالب گلیب پادشاهین یئددی قیزی نی گتیره بیلسه لر، سنه اود وئهرم. اوغلان دئدی:

-بس منیم مئشه ده کی قارداشلاریم نئجه اولسون؟

قاری دئدی:

-اونلاری طلسمه سالمیشام. دئدیکلریمی یئرینه یئتیرمه سن قارداشلارین دا اؤله جک... ایندی گل واخت ایتیرمه. یئددی کلین قاویرماسینی ییغدیغیم قازانی دا گؤتور، گئت منیم اوغلانلاریمین دالینجا... اوغلان مجبور قالب قازانی دا گؤتوردو، دئولرین دالینجا گئتدی. بیر خئیلی یول گئتدیکدن سونرا دئولری بیر خندکده تاپدی. دئولر اولجه ایسته دیلر اونو اؤلدورسونلر، آنجاق قازانی تانییب اونا ایناندیلار. دئولر داراشدیلار اتین جانینا. اوغلان اوره گینده کلگی نئجه قورماسی باره ده فیکیرلشدی. اوغلان دئدی:

-بوردا بیر اوچوروم وار. سیجیمین بیر اوجونو داغا، بیر اوجونو ایسه بئلمیزه باغلایب بیر-بیر اوچوروما یئنک و سحرین گؤزو آچیلمامیش پادشاهین قوشونونا آرخادان ضربه ووراق. دئولر تکلیفی بیندیلر. بیرینجی اوغلان اوچوروما یئندی... دئولر بیر-بیر یئندیکجه اونلارین باشینی قیلینج لاییب اوست-اوسته ییغدی. اوغلان اوچورومدان چیخیب قارینین یانینا گلدی.

-موشتولوغومو وئر، اوغلانلارین پادشاها قالب گلدی، یئددی باجینی دا گؤتوروب گلیرلر. منی قاباقدا قاچیرتدیلارکی، سنی موشتولوقلایم. بیر ده کی، آی قاری، منیم قارداشلاریمین دا طلسمینی آچ. قاری دئدی:

-بو مومکون دئییل. اوندا گرک جییریمی چیخاریب وئرم سنه. سن اونو بیشیریپ قوخوسونو قارداشلاریوین بورنونا توتاسان. قارینین آغزیندان سؤز قورتارمامیش اوغلان بایاق ها الینی آتیب اونون جییرینی چیخارتدی. اوجاقدان دا خئیلی اود گؤتوروب گؤتورولدو قارداشلارینین یانینا. اوجاغی قیزیشدیریپ قارینین جییرینی بیشیردی، قارداشلارینین بورنونا توتدو. قارداشلاری او ساعات آیلدیلار. اوغلان باشینا گلنلری بیر-بیر اونلارا ناغیل ائلدی. قارداشلار یئددی

قیزی اولان پادشاهین عیمارتینه اوز توتدولار. پادشاهین آداملاری اونلاری حؤرمته قارشیلاییب سارایا کتیردیلر. کیچیک قارداش اوزونو پادشاها توتوب دئدی:

-پادشاه ساغ اولسون: سنین دوشمنین اولان یئددی دئوی اؤلدورموشوک. سن یئددی قیزی بیز یئددی قارداشا وئرسن، هامی نین اوره گیندن اولار...
پادشاه اونلارین یئددی دئوی، دوغوردان دا، اؤلدوردوکلرینی یقین اتدیکدن سونرا قیزلارینی بو قارداشلارا وئریب، قیرخ گون، قیرخ گئجه توی ائلهدی. قارداشلار آروادلارینی دا گؤتوروب آتالاری نین یانینا قایتدیلا. آتالاری دا اونلارا قیرخ گون، قیرخ گئجه توی ائلدی. اونلار شاد-خوشبخت یاشادیلا، سیز ده شاد-خوشبخت اولاسینیز.

یئیمجیل قیز (آدام یین قیز)

بیری واردی، بیری یوخدو، بیر یئتم اوغلان واردی. آنالیغی اونا گون وئرمیردی. بیر گون آنالیغی خمیر ائلهدی، کؤرپه قیزی بئشیگه قویوب دئدی:
-تندیری یاندریرام، اوتوروشسون، چؤرک یاپاجاغام. قیزی ییرقالا، آغلاسا، سنی تندیره آتاجاغام.

اوغلان بئشیگی ییرقالایاندا آج اولدوغوندان اریک آغاجیندان اوچ اریک قیردی، ایستهدی یئسین، باخدکی، اؤگئی باجیسی بئشیکدن دوشوب خمیر یئیر. اوغلانین بوغازی قورودو. اریکلری جیبینه قویدو، هن-هون ائله ییب قیزا یاخینلاشاناجان او، خمیرین هامیسینی یئیب قورتاردی. اوغلان اورگینده فیکیرلشدی کی، آنالیغیم بونو بیلسه منی اؤلدوره جک. اودور کی، اوغلان باش آلیب کئندن چیخدی. اوغلان بیر بولاغین باشینا چاتاندا باخدکی، دیزینده

طاقت قالمايیب. جییینده کی اریکلری یئییب دنه سینی بولاغین یانینا اکیدی کی،
واخت گلر، گره گیم اولار. اوغلان دابان آلدی یولونا. اینسان آیاغی دیمه یین بیر
یئر چاتدی. گۆردوکی، داغین اتگینده بش قویون اوتلايیر. ها گۆز گزدیردی،
قویونلارین هندورینده آدام گۆرمه دی. شر قاریشاندا قویونلار یولا دوزلدی.
اوغلان اوره گینده گۆتور-قوی ائلدی کی، قویونلارین دالینجا گئتسین، گۆرک
آخیری نه اولور. قویونلار گیردی بیر حیطه، اوغلاندا اونلارین دالینجا. اوغلان
گۆردوکی، تاولانین قاباغیندا ایکی ار-آرواد دئو دایانیب، اونلارین ایکسی ده
کور اؤیدو. کیشی دئو تؤوله نین قاپیسینی کسب ایچهری کچن قویونلاری بیر-
بیر سام لاییردی. اوغلان آخیرینجی قویونون بؤیرونه قیسلیب ایچهری کچنده،
دئو اونا دا ال گزدیریپ آروادینا دئدی:

-دیه سن، قویونون بیر دوغوب.

اوغلان نفسینی ایچینه چکیب دینمه دی. سحر دئو تاولانی آچیب قویونلاری چؤله
اؤتورنده اوغلان دا بیر قویونون بؤیرونه قیسلیب چیخدی. اؤز-اؤزونه اؤرک-
دیرک وئردی کی، بو ار-آرواد دئولر کوردو، توتا بیلمز لر. یاخشی سی بودورکی،
حال-قضیه نی اونلارا سؤیلویوم، بلکه رحملری گلیب منیم اونلارلا قالماغیما
راضی اولدولار.

اوغلان ار-آرواد دئوه هر شیئی ناغیللادی. کیشی دئو دئدی:

-اونسوز دا بیز کوروق، قال بوردا، بیزه اوغوللوق ائله. آزدان-چوخدان یئه، قال
یانیمیزدا. سنین ان چتین ایشین قویونلاری اوتارماق اولاجاق. اوغلان چوخ
سئویندی. چوماغی گۆتوروب قویونلارین دالینجا گئتدی. ائله بیل قویونلارین
سای آرتماغا باشلادی. بو حئسابینان بش قویون بیر سورویه دؤندو. دئولر اونان

فرحله نیر دیلر. او گون اولمازدی کی، اونا کباب یئدیرتمه سینلر. اوغلان داکی، ماشاللاه، ماشاللاه شاققواتلی پهلوانا دؤنموشدو.

بیر گون اوغلان سورونو اوتاران واخت بیر اوخ تاپدی. اوخو قایانین آلتیندا گیزلندی کی، گره گیم اولار. بو واخت اوزاقدا بیر سوروقویون گؤردو. تئز اونلاری دا های لاییب اؤز سوروسونه قاتدی. آخشام چاغی سورونو چؤلدن گتیرنده دئو قویونلاری سایماغا باشلادی، گؤردوکی، قویونون سایى حئسابی یوخدور. اوغلان دئدی:

-بیر سورو واریدی، اونو دا های لاییب اؤز سوروموزه قاتمیشام.
دئو دئدی:

-اؤزوو گؤزله، اوغورلادیغین آغ دئوین سوروسودور. احتیاطلی اول و یادیندا ساخلاکی، آغ دئو گون چیخاندا، اونون قارداشی قارا دئو ایسه گون باتاندا مسکن سالیب. سحر اوغلان داوار اوتاراندا گؤردو بودو آغ دئو نریلده یه-نریلده یه گلیر. اوغلان تئز اوخو قایانین آلتیندا گؤتوروب دوز اونون آلتی نین اورتاسیندا ووردو. دئو خیریلدا ییب یثره سریلدی. اوغلان چؤلدن قاییداندا احوالاتی اونلارا دانیشدی. کیشی دئو دئدی:

-آمان گونودور، گون باتان طرفه گتتمه ها. اونون قارداشی قارا دئودن یاخا قورتارانمازسان. اوغلان هردن بیر سورونو گون باتان طرفه آپاردی. قارا دئوین قالاسیندا کئشیک چکن آسلانی قاپلانی اله آلماق اوچون اونلارا بیر-ایکی قویون کسب آتدی. بو وحشی حیوانلار تئز بیر زاماندا اوغلانا ایسینیشدی.

بیر گون یئنه اوغلان سورونو گون باتانا سوردو. آسلانلا قاپلانا بیر-ایکی قویون کسب آتدی. اونلار ات یئمه یه مشغول اولارکن اوغلان قالاچایا گوردی، گؤردو قارا دئو خوررام یاتیب. اوغلان تئز اوخو یا یا قویوب اونون آلتی نین اورتاسیندا

ووردو. قارا دئو باغیرا-باغیرا اؤلدو. اوغلان آسلانی قاپلانی یانینا آلیب سورویه طرف گلنده گؤردوکی، بیر آز آرالیدا قارا دئوین داوارلاری بولود کیمی یاتیشیب. تئز اونلاری دا هایلایب اؤز سوروسونه قاتدی. او، آسلانی-قاپلانی دا یانینا آلیب سورونون دالینجا دئولرین یانینا گلدی. هر شیئی اونلارا ناغیل اتدی سؤزونو خواهیش له تاماما یئتیردی:

-سیز منه آتا-آنا اولموسوز. من سیزدن چوخ راضیام. ایندی ایذین وئرین گئدیپ آنالایغیمدان قیصاصیمی آلیم. هم ده آتامدان خبر توتوم. دئولر آغلاییب اوغلانی یولا سالدیلار. اوغلان آسلانی-قاپلانی دا یانینا سالیب اؤز ولایتلرینه اوز قویدو. گل هاگل گلیب بیر بولاغین باشینا چاتدی. گؤردوکی، اکدیگی اریک دنه لری گؤیه ریب قوللو-بوداقلی آیری آغاج اولوبلار. اوغلان گؤردوکی، کندلرینه آز یول قالیب. اودورکی، آسلانلا قاپلانی اریک آغاجلارینا باغلایب دئدی:

-بوردا دینجه لین، من بیر آزدان قاییدارام. سیزی اؤزومنن کنده آپارماق ایسته-میرم، دئیرم جاماعات گؤروب قورخار. آسلانلا قاپلان آغاجلارین کؤلگه سینده اوزاندیلار. اوغلان دابان آلدی کندلرینه. کنده گیرنده گؤردوکی، هئچ کس یوخدو. اوغلان متل قالدی. ائولرینین قاپیسیندان ایچهری گیرنده اؤگئی باجیسینی گؤردو. اوغلان اونو دوداقلارینین آیری لیگیندن تانیدی. قیز نه قیز، لای بیر دووار، دیشلری بالتا بویدا. اوغلان شوبهه لندی کی، بلکه ائله بو کندين جاماعاتینی یئیپ قورتاریب. ایسته دی قاچا، قیز بایاقها اؤزونو قاپییا سالدی.

-آجیندان اؤلوردوم، سنی الدن بوراخمارام.

اوغلان دئدی:

-ئنجە اولسا، سن منیم اؤگئی باجیمسان، منه قییم.

آدام یئین قیز دئدی:

-ایراست کی، بئله دیر اؤگئی باجینا رحمین گل سین. اونا اذیت وئرمه. اوزان قاباغیمدا سنی راحتجا یئیم.

اوغلان باخدی آدام یئین قیزین اوندان ال چکمک فیکری یوحدور. اودورکی، حیلە یه ال آتدی:

-باجی، قوی سن دئین اولسون. آنجاق قوی چیخیم دامین اوستونه، آیاقلاریمی باجادان ساللایم. سن ده منی آیاقلاریمدان یئمە یه باشلا، نه من سنین اؤزونو گؤروم، آغلایم، نه ده سن منیم اوزومو گؤروب حیفلن.

آدام یئین قیز اوغلانین دئدیگینه راضی اولدو. اوغلانین چؤله چیخماغی ایله قاچماغی بیر اولدو. آدام یئین قیز تئز اونون دالینا دوشدو. اوغلان اؤزونو قاپلان لا آسلانا چاتدیردی، اونلاری اریک آغاجیندان آچدی. آسلانلا قاپلان آدام یئین قیزی تیکه-پارچا ائتدیلر، ایلیگیندن سومویونه جن یئدیلر. اونلاریندا جانی قورتاردی. بوردا گؤیدن اوچ آلما دوشدو، بیرى منیم، بیرى اؤزومون، بیرى ده ناغیل دیه نین.

سؤزلوک اوچون بیرینجی جیلده (آذربایجان ناغیللاری ۱) باخینیز.

**Azerbaijan stories
(khoy)
(2)
furugh khezerlu**

انتشارات سومرنشر
پخش:

۱- تبریز - سومرنشر - تلفن ۰۹۱۴۳۱۱۲۸۰

۲- تهران ابتدای کارگر شمالی - پاساژ فیروز

طبقه دوم - اندیشه ی نو - تلفن ۶۶۴۲۷۲۷۱ - ۰۲۱